TERRY PRATCHETT

SERIA LUMEA DISC

SENIORI ŞI DOAMNE

Terry Pratchett este unul dintre cei mai cunoscuţi scriitori contemporani. Trăieşte în spatele unei tastaturi în comitatul Wiltshire din Anglia şi spune că nu crede că o viaţă are omul, pentru că lui i se pare că trăieşte trei vieţi în acelaşi timp. A fost numit Ofiţer al Imperiului Britanic în 1998. *Seniori şi Doamne* este al paisprezecelea roman din seria de mare succes Lumea Disc.

TERRY PRATCHETT

SENIORI ŞI DOAMNE

editura rao

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
PRATCHET, TERRY
Seniori şi doamne / Terry Pratchett; trad.: Alice Popescu. -
Bucureşti: Editura RAO, 2013
ISBN 978-606-8251-09-7

I. Popescu, Alice (trad.)

821.111-31=135.1

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9-11, Bucureşti, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

TERRY PRATCHETT
Lords and Ladies
Copyright © Terry and Lyn Pratchett 1992
Publicată pentru prima dată de Victor Gollancz Ltd, Londra
Toate drepturile rezervate.

Traducere din limba engleză
ALICE POPESCU

© Editura RAO, 2013
pentru versiunea în limba română

2013

ISBN 978-606-8251-09-7

Cuvânt-înainte al autorului

Majoritatea cărților Lumii Disc au fost, în linii mari, cărți separate, complete în ele însele. Dacă sunt citite într-o oarecare ordine, *ajută*, dar nu e esențial.

Aceasta e altfel. Nu pot ignora ceea ce s-a întâmplat mai înainte. Buna Batevreme[1] a apărut prima dată în *Magie de Ambe Sexe*. În *Stranii Surate*, ea a devenit șefa neoficială a unui grupuscul alcătuit din Țața Ogg[2], cea relaxată și frecvent măritată, și Magrat, tinerica aceea cu nasul roșu și cu părul încâlcit, care se-nduioșează când vede picături de ploaie, trandafiri și mustăți de pisoi.

Și ceea ce s-a întâmplat a fost o istorie nu lipsită de asemănări cu o piesă despre un rege scoțian, iar la sfârșit, Verence al II-lea s-a încoronat ca rege al țărișoarei muntoase și împădurite Lancre.

Dac-ar fi fost după reguli, asta n-ar fi trebuit să se întâmple, fiindcă el nu era propriu-zis moștenitorul, dar vrăjitoarelor li se păruse că el era cel mai bun pentru slujba asta și, după cum se zice, totul e bine când se termină cu bine. Și s-a terminat și cu o foarte ezitantă Înțelegere între Magrat și Verence... foarte, foarte ezitantă, de fapt, fiindcă ambii erau atât de sfioși, încât uitau imediat ce-ar fi voit să-i spună celuilalt de îndată ce se vedeau, și de fiecare dată când vreunul reușea să deschidă

---

1 În original, Granny Weatherwax (n.tr.)

2 În original, Nanny Ogg (n.tr.)

gura, celălalt înțelegea pe dos și se supăra, și amândoi pierdeau o groază de vreme întrebându-se ce gândește celălalt. Asta ar putea fi iubire sau ceva aproape la fel.

În *Prin cele Străinătăți*, cele trei vrăjitoare au trebuit să călătorească de-a curmezișul continentului ca să înfrunte Ursitoarea (care-i făcuse Destinului o ofertă de nerefuzat).

Și iată ce s-a întâmplat când au ajuns acasă.

IATĂ URMAREA...

Iată urmarea...

Când a început totul?

Există foarte puţine începuturi. Bine, sunt unele lucruri care ar putea fi numite debut.

Cortina se ridică, primul pion avansează, se trage primul foc[1], dar *ăsta* nu-i începutul. Piesa sau jocul, sau războiul nu-i decât o ferestruică prin care poţi vedea o panglică de evenimente care poate că se-ntinde pe mii de ani în trecut. Ideea e că de fiecare dată poţi spune: Iată Urmarea.

Multă ingeniozitate umană s-a consumat în încercarea de a afla care e Înaintele primordial.

Starea prezentă a cunoaşterii ştiinţifice poate fi rezumată astfel:

La început era nimicul, care a explodat.

Alte teorii despre începutul începuturilor sunt cu diverşi zei care au creat universul din coastele, măruntaiele sau testiculele tatălui lor[2]. Sunt destul de multe teorii din astea. Sunt interesante, nu pentru ce ne învaţă despre cosmologie, ci pentru ceea ce ne spun despre oameni. Hei, copii, din care parte credeţi c-a fost făcut oraşul *vostru?*

---

[1] Împotriva primului pion, probabil.

[2] Şi zeilor le place să glumească.

Dar această poveste are loc pe Lumea Disc, care călătorește prin spațiu pe spinarea a patru elefanți ce stau pe carapacea unei țestoase enorme și nu-i făcută din bucățele din trupul nimănui.

Dar de când să începem?

Cu mii de ani în urmă? Când o uriașă cascadă de pietre încinse s-a prăvălit din cer, a scobit o gaură imensă în muntele Capul de Aramă și-a spulberat pădurea cale de zece mile de jur împrejur?

Piticii au dezgropat pietrele, fiindcă erau făcute dintr-un fel de fier, și piticii, contrar opiniei generale, iubesc fierul mai mult decât aurul. Doar că, deși fierul se găsește mai ușor decât aurul, e mai greu să scrii cântece despre el. Piticii iubesc fierul.

Și asta era ceea ce se găsea în pietrele acelea. Iubirea de fier. O iubire atât de puternică, încât atrăgea toate lucrurile de fier către sine. Cei trei pitici care le-au găsit n-au reușit să se elibereze decât lăsându-și acolo nădragii de zale.

Sâmburele multor lumi e făcut din fier. Dar Lumea Disc e tot atât de lipsită de sâmbure ca o clătită.

Pe Lumea Disc, dacă vrăjești un ac, o să arate spre Miez, unde câmpul magic are cea mai mare intensitate. E simplu.

Prin alte părți, pe lumi proiectate cu mai puțină imaginație, acul se mișcă datorită iubirii de fier.

Pe vremea aceea, piticii și oamenii aveau mare nevoie de iubirea de fier.

Și-acum, să derulăm timpul înainte cu mii și mii de ani, până într-un punct cu vreo cincizeci de ani înaintea mereu-înaintândului prezent, până la o coastă de deal și la o tânără femeie, care aleargă. Nu fuge de ceva, propriu-zis, și nici către ceva anume, ci fuge doar atât de repede cât e nevoie ca să-și păstreze avansul față de un flăcău, dar, bineînțeles, nu un avans atât de mare încât flăcăul să se dea bătut. Iese în fugă

din pădure și aleargă prin valea năpădită de trestii unde, pe o mică movilă, sunt pietrele.

Au cam înălțimea unui om și nu-s mult mai groase decât un bărbat burtos.

Și, pe undeva, parcă *nu merită osteneala*.

Dacă e să ai un cerc megalitic de care n-ai voie să te apropii, îți spune imaginația, atunci ar trebui să fie trilitoni mari și amenințători și altare antice, din care strigă amintirea întunecată a jertfelor de sânge. Nu niște bolovani ciuntiți.

Se va vedea că, de data asta, fata alergase cam prea repede, și de fapt flăcăul care-o urmărea râzând se va rătăci, se va plictisi și, până la urmă, se va întoarce singur înapoi în sat. Deocamdată, ea nu știe asta, ci stă pierdută în gânduri, aranjându-și florile împletite în păr. Fusese genul acela de după-amiază.

Știe ce-i cu pietrele. Nimănui nu i se spune vreodată ce-i cu ele. Și nimănui nu i se spune să nu se ducă acolo, fiindcă aceia care se abțin să vorbească despre ele știu și ce atracție puternică exercită interdicția. Doar că mersul la pietre e ceva ce... nu se face. Mai ales dacă suntem fete cuminți.

Dar aici de față nu avem o fată cuminte, în sensul obișnuit al cuvântului. În primul rând, nu e frumoasă. Are o anumită linie a maxilarului și o arcuire a nasului care ar putea, cu nițel vânt din pupa și într-o lumină favorabilă, fi numite atrăgătoare de către un mincinos binevoitor. Mai e și o anumită lucire în ochii ei, care se vede de obicei la acei oameni care și-au dat seama că sunt mai inteligenți decât majoritatea celorlalți, dar încă n-au învățat că unul dintre cele mai inteligente lucruri pe care le pot face e să nu-i lase pe respectivii să afle vreodată despre asta. Această lucire, plus nasul, îi dau o expresie pătrunzătoare, extrem de deconcertantă. Nu e un chip cu care să stai la taclale. Dacă deschizi gura, te trezești deodată

fixat de o privire care-ți spune: „Sper să ai ceva interesant de zis“.

Și-acum, cele opt pietre de pe moviliţa lor sunt supuse aceleiași priviri pătrunzătoare.

Hmm!

Și-apoi ea se apropie cu prudență. Nu e prudența unui iepure pe punctul de a o lua la fugă. Mai curând seamănă cu mișcările unui vânător.

Își pune mâinile-n șolduri, deși nu prea are șolduri.

Pe cerul verii zboară o ciocârlie. Altceva decât glasul ei nu se aude. Jos în valea cea strâmtă, sau mai sus, pe dealuri, ţârâie cosașii și bâzâie albinele și iarba mișună de micro-zgomote. Dar în jurul pietrelor e mereu liniște.

– Sunt aici, spune ea. Arată-mi!

În cerc își face apariţia silueta unei femei brunete, într-o rochie roșie. Cercul nu-i mai larg decât o aruncătură de piatră, dar ea reușește cumva să vină de la mare depărtare.

Alţii ar fi luat-o la goană. Dar fata nu fuge, și asta-i trezește imediat interesul femeii din cerc.

– Așa deci, ești adevărată.

– Bineînţeles. Cum te cheamă, fato?

– Esmerelda.

– Și ce vrei?

– Nu vreau nimic.

– Toţi vor câte ceva. Altfel, de ce-ai fi venit *tu* aici?

– Voiam doar să aflu dacă ești adevărată.

– Pentru tine, fără îndoială... tu ai ochi *buni*.

Fata încuviinţează. Radia o mândrie de puteai să dai cu pietre-n ea, și-ar fi ricoșat.

– Și acum, c-ai aflat, zise femeia din cerc, ce îţi dorești cu adevărat?

– Nimic.

– Serios? Săptămâna trecută te-ai dus până în munții de dincolo de Capul de Aramă ca să vorbești cu trolii. Ce voiai de la ei?

Fata înclină capul într-o parte.

– De unde știi c-am fost acolo?

– E chiar la suprafața minții tale, fato! Oricine poate să vadă. Oricine are... ochi *buni*.

– Cândva, am să pot face asta, zise fata, încrezută.

– Cine știe? Poate. Ce treabă aveai cu trolii?

– Voiam... să vorbesc cu ei. Știi că ei cred că timpul merge îndărăt? Fiindcă, zic ei, poți vedea trecutul, și...

Femeia din cerc râse.

– Dar sunt ca proștii de pitici! Nu-i interesează decât pietricelele. Pietrele n-au nimic atrăgător.

Fata ridică dintr-un umăr, într-un fel de gest unilateral, de parcă ar fi vrut să spună că pietricelele pot fi foarte interesante.

– De ce nu poți ieși dintre pietre?

După schimbarea atmosferei, era clar că asta fusese întrebarea greșită. Femeia o ignoră cu luare-aminte.

– Pot să te ajut să descoperi mult mai mult decât niște pietricele, zise ea.

– Nu poți să ieși din cerc, așa-i?

– Lasă-mă să-ți dau ce-ți dorești!

– Eu pot merge oriunde, dar tu ești blocată în cercul ăla, zise fata.

– *Poți* să mergi oriunde?

– Când am să fiu vrăjitoare, am să pot merge *oriunde*.

– Dar n-ai să fii niciodată vrăjitoare.

– Cum?

– Oamenii spun că nu asculți. Spun că nu-ți poți stăpâni mânia. Spun că n-ai disciplină.

Fata își dădu părul pe spate.

– A, știi asta, da? Păi, ce te-aștepți să spună? Dar am de gând să ajung vrăjitoare și nu-mi pasă de ce zice lumea. Poți afla lucruri și singură. Nu-i musai să asculți de toate babele nebune care n-au știut să-și trăiască viața. Și eu, cucoană din cerc, am să fiu cea mai bună vrăjitoare a tuturor timpurilor!

– Cu ajutorul meu, cred că ai să reușești, zise femeia în roșu. Cred că te caută flăcăul tău, adăugă ea, blând.

Altă ridicare dintr-un singur umăr, adică, flăcăul n-are decât s-o caute până diseară.

– Am să reușesc, nu-i așa?

– Ai putea fi o vrăjitoare nemaipomenită. Ai putea fi orice. Orice vrei. Vino în cerc! Lasă-mă să-ți arăt!

Fata face câțiva pași, apoi șovăie. Ceva nu-i în regulă. Zâmbetul femeii e prietenos și plăcut, dar în voce e ceva prea insistent, prea disperat, prea flămând.

– Dar învăț destule...

– Treci printre pietre *acum!*

Fata șovăie din nou.

– De unde știu...

– Vremea cercului aproape a trecut! Gândește-te la ce poți învăța! *Acum!*

– Dar...

– *Treci încoace!*

Dar asta a fost demult, în trecut[1]. Și, în plus, afurisita e...

... Mai bătrână.

O țară de gheață...

Nu e iarnă, căci iarna implică o toamnă și, poate, într-o zi, o primăvară. Aici e o țară a gheții, nu doar un timp al gheții.

Și trei siluete călări, ce stau și se uită în josul pantei la cercul din opt pietre. Văzute de aici, par mult mai mari.

---

[1] Care-i în altă țară.

Trebuia să-i privești ceva vreme până să observi ce era ciudat la ei – adică, mai ciudat decât hainele. Răsuflarea fierbinte a cailor lor aburea în aerul înghețat. Dar a călăreților, nu.

– Și de data asta, spuse persoana din mijloc, o femeie în roșu, nu vom mai fi învinși. Pământul ne va primi cu bucurie. Probabil urăște oamenii, de-acum.

– Dar erau vrăjitoare acolo, zise una dintre siluetele călare. Mi le amintesc.

– Pe vremuri, da, zise femeia. Dar acum... bietele, *bietele* de ele! Abia dacă mai au ceva putere. Și-s sugestionabile. Au mințile moi. M-am furișat pe-afară, dragilor. M-am furișat nopțile. Știu ce vrăjitoare au acum. Lăsați-le în seama mea!

– Mi-aduc aminte de vrăjitoare, insistă al treilea călăreț. Minți precum... metalul.

– Nu mai sunt așa. Vă spun, lăsați-le în seama mea.

Regina zâmbi cu bunăvoință spre cercul de pietre.

– Și pe urmă puteți să le luați voi, zise ea. În ce mă privește, eu vreau un soț muritor. Un muritor *deosebit*. O unire a lumilor. Ca să le arătăm tuturor că, de data asta, nu mai plecăm.

– Asta n-o să-i placă Regelui.

– Și când ne-a păsat nouă de *asta?*

– Niciodată, Doamnă!

– Momentul e prielnic, Lankin. Cercurile se deschid. Curând, ne vom putea întoarce.

Al doilea călăreț se aplecă în șa.

– Și voi putea vâna din nou, întrebă el. Când? *Când?*

– Curând, zise Regina. Curând.

Era o noapte întunecată, genul de întuneric care nu se explică doar prin lipsa lunii și a stelelor, ci un întuneric care pare să curgă de altundeva – atât de dens și de palpabil încât

aproape că poţi înşfăca un pumn de aer, să storci noaptea din el.

Era acel soi de întuneric care face oile să sară gardurile şi câinii să se-ascundă în cuştile lor.

Şi totuşi, vântul era cald şi nu atât puternic cât zgomotos – urla printre copacii pădurii şi jelea în hornurile caselor.

Pe o noapte ca asta, oamenii normali îşi trag păturile peste cap, căci simt că există vremuri când lumea aparţine altora. De dimineaţă va fi din nou a oamenilor; vor fi crengi doborâte şi câteva ţigle lipsă de pe acoperiş, dar va fi o lume umană. Deocamdată... mai bine să ne cuibărim la adăpost.

Dar era cineva treaz.

Jason Ogg, maistru fierar şi potcovar, suflă de câteva ori din foale, de formă, şi se aşează la loc pe nicovală. Era mereu cald în fierărie, chiar şi atunci când şuiera vântul pe sub streşini.

Putea să potcovească orice, Jason Ogg al nostru. Odată îi aduseseră o furnică, în glumă. Stătuse toată noaptea cu ea, sub lupă şi cu o nicovală făcută dintr-o gămălie de ac. Furnica încă mai mişuna pe undeva prin casă – câteodată o mai auzea cum troncăne pe podea.

Dar în noaptea asta... ei, în noaptea asta, cum s-ar zice, îşi va plăti chiria. Bineînţeles, fierăria era a lui. Era moştenire din tată-n fiu, de generaţii. Dar o fierărie însemna mai mult decât cărămizi şi mortar şi fier. N-ar fi putut să spună ce anume, dar era acolo. Era diferenţa dintre a fi maistru făurar sau a fi doar cineva care-şi câştigă pâinea îndoind fierul în forme complicate. Şi era ceva ce avea de-a face cu fierul. Şi cu a ţi se îngădui să fii foarte bun în meseria ta. Era un fel de chirie.

Într-o zi, tatăl lui îl luase deoparte şi-i explicase ce trebuia să facă în nopţi precum aceasta.

„Vor fi, îl avertizase, vor fi împrejurări – și o să știe el când anume, fără să i se spună – vor fi împrejurări când va veni cineva cu un cal de potcovit. Să te porți frumos. Să potcovești calul. Să nu-ți lași mintea să rătăcească. Și încearcă să nu te gândești la nimic altceva în afară de potcoave.“

Acum se obișnuise.

Vântul se înteți și de undeva se auzi trosnetul unui copac care se prăbușea.

Clanța zăngăni.

Apoi cineva ciocăni la ușă. O dată. De două ori.

Jason Ogg luă basmaua și și-o legă peste ochi. Asta era important, așa-i spusese taică-su. Te ajută să nu te zăpăcești.

Deschise ușa.

– Bună seara, boierule, zise el.

– FURTUNOASĂ NOAPTE.

Îl ajunse mirosul de cal ud, pe când animalul era condus în fierărie, cu copitele zdrăngănindu-i pe piatra de pe jos.

– E niște ceai cald lângă cuptor și Doreen a noastră a făcut biscuiți, sunt în cutia pe care scrie Un Cadou Din Ankh-Morpork.

– MULȚUMESC. SPER CĂ TE GĂSESC BINE.

– Da, boierule. Am făcut deja potcoavele. N-o să te țin mult din drum. Știu că ești... foarte ocupat, cum s-ar zice.

Auzi zgomotul și clinchetitul pașilor îndreptându-se către scaunul cel vechi de bucătărie rezervat clienților sau, mai bine-zis, stăpânilor clienților.

Jason își pusese uneltele, potcoavele și caielele la-ndemână, pe bancul de lucru, lângă nicovală. Își șterse mâinile pe șorț, luă o pilă și se puse pe treabă. Nu-i plăcea să potcovească pe orbește, dar se ocupa cu asta de la vârsta de zece ani. Putea s-o facă și pe pipăite. Luă un rașpel și începu.

Și un lucru trebuia să recunoască. Ăsta era calul cel mai ascultător pe care-l întâlnise vreodată. Păcat că nu-l putea vedea! Trebuia să fie un cal deosebit, calul ăsta...

Taică-su îi spusese: nu încerca să tragi cu ochiul.

Auzi gâlgâitul ceaiului și clinchetul linguriței în ceașcă, apoi zgomotul linguriței puse jos.

„Nu se aude nimic, îi spusese taică-su. Doar când merge și vorbește, altfel nu-l auzi scoțând niciun sunet. Nu plescăie din buze, nu nimic.

Nu respiră.

A, și încă ceva. Când îi scoți potcoavele vechi, nu le-arunca în colț, să meargă la topit cu celelalte resturi. Ține-le separat. Topește-le separat. Păstrează un creuzet special pentru ele și fă potcoavele noi din fierul lor. Fă ce-i știi, dar nu pune fierul de la ele pe vreo altă ființă vie.“

De fapt, Jason oprise un rând din acele potcoave și le folosea la jocurile de aruncat la țintă, la târgurile din sat, și nu pierdea niciodată când le folosea. Câștiga atât de des că i se făcuse frică, și acum potcoavele stăteau mai tot timpul agățate într-un cui, după ușă.

Din când în când, vântul zăngănea geamul în cercevea sau făcea jarul să trosnească. O serie de bufnituri și un cotcodac, chiar lângă casă, dădeau de înțeles că poiata găinilor fusese luată pe sus de vijelie.

Stăpânul clientului își mai luă o ceașcă de ceai.

Jason termină o copită și-i dădu drumul. Apoi întinse mâna. Calul se foi nițel și apoi ridică ultimul picior.

Așa cal întâlneai unul la un milion. Poate și mai mult.

Până la urmă, termină. Ciudată chestie! Niciodată nu părea să dureze prea mult. Jason n-avea ceas, ce să facă cu el, dar avea o bănuială că treaba asta, care dura aproape o oră, *în același timp* se termina în câteva minute.

– Gata, zise el. Am terminat.

– MULŢUMESC. TREBUIE SĂ RECUNOSC, BISCUIŢII ĂŞTIA SUNT FOARTE GUSTOŞI. CUM REUŞESC SĂ PUNĂ BUCĂŢELELE DE CIOCOLATĂ ÎNĂUNTRU?

– Nu ştiu, boierule, zise Jason, privind fix basmaua pe care o avea pe ochi.

– VREAU SĂ SPUN, CIOCOLATA AR TREBUI SĂ SE TOPEASCĂ LA COPT. CUM CREZI DUMNEATA CĂ REUŞESC?

– Cred că e secret profesional, zise Jason. Nu pun io întrebări din astea.

– FOARTE BINE. EŞTI ÎNŢELEPT. ACUM TREBUIE SĂ...

Trebuia să-l întrebe, fie şi numai ca să poată ţine minte c-a întrebat:

– Boierule?

– DA, DOMNULE OGG?

Jason îşi trecu limba peste buze.

– Dacă aş... da jos basmaua de la ochi, ce-aş vedea?

Gata. O spusese.

Se auzi un clinchetit pe podeaua de piatră şi se simţi o schimbare în mişcarea aerului care sugera că acum clientul lui Jason se afla chiar în faţa lui.

– EŞTI UN OM CREDINCIOS, DOMNULE OGG?

Jason se gândi câteva clipe. N-aveau prea multe religii în Lancre. Erau Minunătorii de Nouă Zile şi Offlienii de Strictă Observanţă, plus diverse altare a tot felul de zei mărunţi, ascunse prin câte-un luminiş îndepărtat. Nu simţise niciodată cu adevărat nevoia lor, ca şi piticii. Fierul era fier şi focul, foc – dacă te laşi furat de metafizică ajungi să-ţi aduni degetele de sub capul ciocanului.

– ÎN CE ANUME *CREZI* CU ADEVĂRAT, ÎN CLIPA ASTA?

„E la o şchioapă de mine, se gândi Jason. Aş putea întinde mâna, să-l ating...“

Se simțea un miros. Nu era neplăcut. Nu era mai nimic. Era mirosul aerului din încăperi vechi, uitate. Dacă secolele ar avea miros, atunci cele vechi de tot așa ar mirosi.

– DOMNULE OGG?

Jason înghiți în sec.

– Păi, boierule... zise el, în clipa asta... am *mare credință* în basmaua mea.

– FOARTE BINE. FOARTE BINE. ȘI ACUM... TREBUIE SĂ PLEC.

Jason auzi clanța țăcănind. Ușile se deschiseră cu o bufnitură, împinse de vânt, și-apoi se auziră din nou copitele înaintând pe pavaj.

– MUNCA DUMITALE, CA ÎNTOTDEAUNA, E FĂRĂ CUSUR.

– Mulțumesc, boierule.

– NE VOM MAI ÎNTÂLNI.

– Da, boierule.

– CÂND VA MAI AVEA CALUL MEU NEVOIE DE POTCOAVE.

– Da, boierule.

Jason închise ușa și-o încuie, deși probabil, dacă stăteai să te gândești, nu ajuta la nimic.

Dar asta era învoiala – potcoveai orice ți se aducea, *orice*, și plata era că *puteai* potcovi orice. Întotdeauna existase un făurar în Lancre și toată lumea știa că faurul din Lancre era cu adevărat un faur puternic.

Era o învoială străveche și avea de-a face cu fierul.

Vântul se domoli. Acum era doar o șoaptă de-a lungul orizontului, la vremea răsăritului.

Aici era ținutul ierbii octarine. Ținut fertil, mai ales pentru porumb.

Şi aici era un lan de porumb, care se unduia domol între gardurile vii. Nu era un lan mare. Şi nici deosebit în vreun fel. Era doar un câmp cu porumb pe el, în afară, bineînţeles, de perioada de iarnă, când n-avea decât porumbei şi ciori.

Vântul se opri.

Porumbul continua să se unduiască. Nu era mişcarea normală, de la vânt. Mişcarea asta se întindea dinspre centru, ca vălurelele de la o piatră aruncată-n apă.

Aerul sfârâia, plin de un bâzâit mânios.

Şi apoi, în centrul câmpului, foşnind pe măsură ce se apleca, porumbul fraged se culcă la pământ.

Într-un cerc.

Şi în văzduh, albinele roiau şi tălăzuiau, bâzâind mânioase.

Mai erau câteva săptămâni până la Sânziene. Regatul Lancre moţăia, copleşit de căldura care făcea aerul să tremure deasupra câmpurilor şi pădurilor.

Trei puncte negre apărură pe cer.

După o vreme, se putu vedea că era vorba despre trei siluete feminine, călare pe mături, care zburau într-o manieră ce te ducea cu gândul la trei raţe de ipsos.

Să le privim cu atenţie.

Prima dintre ele – hai să-i spunem, conducătoarea – zboară şezând dreaptă-băţ, făcând în ciudă rezistenţei la înaintare, şi pare să câştige înfruntarea. Are trăsături care ar putea fi descrise drept interesante sau chiar atrăgătoare, dar nu ar putea fi considerată frumoasă, cel puţin nu de către cineva care nu-şi doreşte să-i crească nasul cu trei coţi.

A doua e bondoacă şi crăcănată, cu faţa ca un măr care-a fost lăsat în pod prea multă vreme şi cu o expresie de cumsecădenie aproape letală. Zdrăngăne la un banjo şi, în lipsa unui cuvânt mai potrivit, cântă. E un cântec despre un arici.

Spre deosebire de mătura primeia, care e mai mult sau mai puțin liberă de poveri, cu excepția unui sac sau doi, mătura ei e încărcată până la refuz cu lucruri cum ar fi, bunăoară, măgari mov de pluș, tirbușoane în formă de băieței care fac pipi, sticle de vin în coșuri de papură și alte obiecte culturale internaționale. Cuibărit printre ele se află cel mai împuțit și răuvoitor motan din lume, care, pentru moment, doarme.

A treia și, fără îndoială, ultima zburătoare pe mătură este și cea mai tânără. Spre deosebire de celelalte două, care se îmbracă precum ciorile, ea poartă haine vesele, în culori deschise, care nu i se potrivesc și probabil nu i s-ar fi potrivit nici cu zece ani în urmă. Chipul ei are o expresie oarecum optimistă și binevoitoare. În păr și-a pus flori, dar sunt cam ofilite, la fel ca ea.

Cele trei vrăjitoare trecură granița regatului Lancre și, curând, ajunseră deasupra orașului Lancre. Începură să coboare către dealurile pleșuve din spatele orașului și aterizară, într-un târziu, lângă un menhir care, din întâmplare, marchează granița dintre teritoriile lor.

S-au întors.

Și toate cele sunt din nou în regulă.

Preț de vreo cinci minute.

În privată era un bursuc.

Buna Batevreme îl înghionti cu mătura până când jivina pricepu și-și luă tălpășița. Apoi scotoci după cheie, care era atârnată într-un cui, lângă *Almanackul sau Cartia Zilelor* de anul trecut, și-o apucă pe potecă, spre căsuța ei.

O iarnă întreagă departe de casă! O să fie multă treabă de făcut. Să se ducă să ia caprele de la domnul Skindle, să scoată păianjenii din horn, să pescuiască broaștele din puț și-apoi să treacă înapoi la îndeletnicirea ei, de a-și băga nasul în treburile

tuturor celorlalți, fiindcă nici cu gândul nu gândeai ce trebușoare le treceau prin minte oamenilor când n-aveau lângă ei o vrăjitoare...

Dar putea să-și îngăduie o oră de răgaz, mai întâi.

Colac peste pupăză, mai găsi și un cuib de măcăleandru în ceainicul cel mare. Păsările intraseră în casă printr-un geam spart. Ea scoase ceainicul afară, îl înțepeni cu grijă deasupra ușii, să nu-l ajungă dihorii, și-și fierse apă pentru ceai într-o cratiță.

Apoi întoarse ceasul. Vrăjitoarele n-aveau nevoie de ceasuri, dar îl păstra că-i plăcea ticăitul... mă rog, mai mult pentru asta. Dădea senzația că e casa locuită. Fusese al mamei ei, care-l întorsese în fiecare zi.

Nu fusese surprinsă când îi murise mama, în primul rând fiindcă Esme Batevreme era vrăjitoare, și vrăjitoarele simt cum va fi viitorul, și în al doilea rând, fiindcă știa destulă medicină și observase semnele. Așa că avusese timp să se pregătească și nu plânsese deloc, până a doua zi, când ceasul se oprise chiar în timpul praznicului de după înmormântare. Scăpase din mâini o tavă cu sendvișuri cu șuncă și pe urmă trebuise să se-nchidă în privată, pentru o vreme, ca să n-o vadă nimeni.

Acum e momentul să se gândească la lucrurile astea. E timpul să se gândească la trecut...

Ceasul ticăia. Apa fierbea. Buna Batevreme pescui un pliculeț de ceai din modestul bagaj de pe mătură și clăti ceainicul.

Focul scăzu. Umezeala unei camere neîncălzite de luni întregi se risipi treptat. Umbrele se lungiră.

Era timpul să se gândească la trecut. Vrăjitoarele pot simți viitorul. Și treaba de care va trebui în curând să se ocupe va fi a ei...

Și-apoi își aruncă ochii pe fereastră.

*

Țața Ogg se urcă, atentă, pe un scăunel și-și trecu un deget pe deasupra dulapului. Apoi inspectă degetul. Era neprihănit.

– Hm, zise ea. Se pare că-i oarecum curat.

Nurorile se înfiorară de ușurare.

– Până acum, adăugă Țața.

Cele trei femei se strânseră laolaltă, copleșite de o groază nemărturisită.

Relația ei cu nurorile era singura pată de pe caracterul, altfel cumsecade, al Țaței Ogg. Cu ginerii era altă treabă – le ținea minte numele, chiar și zilele de naștere, și-i adăuga familiei ca pe niște pui supradimensionați adunați sub aripile unei cloști mărunțele. Iar nepoții erau odoarele ei, fiecare în parte. Dar orice femeie îndeajuns de nechibzuită ca să se mărite cu un fiu Ogg n-avea decât să se resemneze cu o viață de tortură mentală și abjectă servitute domestică.

Țața Ogg nu făcea niciodată treburi domestice, ci era pricina treburilor domestice ale altora.

Se dădu jos de pe scăunel și le zâmbi.

– Ați păstrat casa curată, zise ea. Bravo!

Apoi îi pieri zâmbetul.

– Sub patul din odaia de oaspeți, zise ea. Încă n-am controlat acolo, așa-i?

Inchiziția ar fi dat-o afară pe Țața Ogg pe motiv că-i prea răutăcioasă.

Ea se întoarse către alți membri ai familiei care tocmai îi intrau pe ușă și expresia i se schimbă în rânjetul înduioșat cu care-și întâmpina întotdeauna nepoții.

Jason Ogg își împinse fiul cel mic înainte. Acesta era Pewsey Ogg, în vârstă de patru ani, și ținea ceva în mâini.

– Ce-ai acolo, ia să vedem? zise Țața. Ia să vadă mamaia!

Pewsey îi arătă.

– Ia te uită, dar ce băieţel *harnic* ai...

Şi se întâmplă chiar acolo, chiar atunci, chiar în faţa ei.

Şi mai era şi Magrat.

Fusese plecată opt luni de zile.

Şi acum o apucase panica. Teoretic, era logodită cu Regele Verence al II-lea. Bine... nu chiar *logodită*, propriu-zis. Exista între ei, era aproape sigură, un acord tacit, la modul general, cum că logodna ar fi o opţiune valabilă. E adevărat că ea îi tot spunea că se consideră un spirit liber şi nu vrea sub nicio formă să se simtă legată în niciun fel şi bineînţeles că era adevărat, mai mult sau mai puţin, dar... dar...

Dar... ce să zic... opt luni. Orice se poate întâmpla în opt luni. Ar fi trebuit să se întoarcă direct acasă, de la Genua, dar celelalte două se distrau aşa de bine!

Şterse praful de pe oglindă şi se examină critic. Nu prea aveai ce face cu aşa înfăţişare. Părului ei puteai să-i faci orice, că după trei minute se încurca singur la loc, ca un furtun de grădină lăsat în magazie[1]. Îşi cumpărase o rochie nouă, verde, dar ceea ce păruse atrăgător şi şic pe un manechin de ipsos arăta ca o umbrelă strânsă, pe un trup ca al lui Magrat.

Dar Verence domnea de opt luni. Sigur, regatul Lancre era atât de mic, că nici nu puteai să te-ntinzi cât eşti de lung dacă n-aveai paşaportul în regulă, dar el era rege veritabil şi un rege veritabil devenea foarte atrăgător pentru tinerele domnişoare în căutarea unei cariere de succes în branşa reginelor.

Se strădui să-şi aranjeze rochia pe cât posibil şi-şi trecu un pieptene răzbunător prin păr.

Apoi urcă la castel.

---

[1] Care, oricât de atent ar fi făcut colac, se va desface peste noapte şi va lega cositoarea de biciclete.

Garda la castel cădea în sarcina oricărui cetățean care n-avea altă treabă pe moment. Azi era de jurnă fiul cel mic al Țaței Ogg, Shawn, gătit în zale croite pe măsura altuia. El luă ceea ce probabil i se părea lui a fi poziție de drepți când trecu Magrat pe lângă el, apoi lăsă lancea să cadă și-o luă fuguța după ea.

– Puteți să mergeți nițel mai încet, vă rog, domnișoară?

Trecu repede pe lângă ea, urcă în fugă treptele până la poartă, înhăță o trompetă care atârna de-o sfoară într-un cui și sună din ea câteva note aproximative. Apoi păru din nou panicat.

– Așteptați aici, domnișoară, nu mișcați... numărați pân-la cinci și pe urmă bateți la ușă, zise el, apoi se repezi înăuntru, trântind ușa după el.

Magrat aşteptă, apoi bătu cu ciocănelul.

După câteva clipe, Shawn deschise ușa. Era roșu la față și-avea pe cap o perucă pudrată, pusă de-a-ndoaselea.

– Daaa? zise el, tărăgănat, încercând să facă pe majordomul.

– Vezi că ți-ai uitat coiful în cap, sub perucă, zise Magrat, binevoitoare.

Shawn se dezumflă și ridică ochii-n tavan.

– Au plecat toți la făcut fân? întrebă Magrat.

Shawn își scoase peruca, dădu coiful jos și și-o puse la loc. Pe urmă, își puse agitat coiful la loc deasupra perucii.

– Da, și domnul Spriggins, majordomul, iar e la pat cu problema lui, zise Shawn. Nu-s decât eu aici, domnișoară. *Plus* că trebuie să pregătesc cina înainte să plec, că doamna Scorbic nu se simte bine.

– Nu-i nevoie să mă conduci, zise Magrat. Știu drumul.

– Nu, trebuie făcute toate după tipic, zise Shawn. Dumnea-voastră doar mergeți încet, de restul mă ocup eu. Alergă înainte, trânti ușile duble de perete: Doomnișooaara Maagraaat

Usturoooi! și-apoi o luă la fugă înainte spre următoarea pereche de uși.

La al treilea rând de uși gâfâia deja, dar făcu un efort.

–Doomnișooo...Maagraaa...Usturoooo...Maiestaateaaasa Reeee – Of, fir-ar, unde s-a dus acuma?

Sala tronului era goală.

Până la urmă, îl găsiră pe Verence al II-lea, Rege de Lancre, în curtea grajdului.

Unii oameni aparțin prin naștere regalității. Alții ajung la regalitate sau cel puțin Arhi-Generalisimitate-Părinte-Al-Patriei-Sale. Dar lui Verence regalitatea îi fusese impusă. Nu fusese crescut pentru asta și nu ajunsese pe tron decât printr-una dintre acele complicate încurcături de fraternități și paternități atât de obișnuite în familiile regale.

De fapt, fusese crescut să fie bufon, adică un om a cărui slujbă e să țopăie și să spună glume și să i se toarne frișcă în pantaloni. Din care cauză căpătase o atitudine gravă și solemnă în fața vieții și o sumbră hotărâre de a nu mai râde de nimic niciodată, mai ales dacă exista frișcă prin împrejurimi.

Își începuse, deci, rolul de conducător cu avantajul ignoranței. Nimeni nu-l învățase să fie rege, prin urmare, trebuia să-și dea seama singur ce și cum. Comandase cărți pe tema asta. Verence credea cu tărie în utilitatea cunoștințelor obținute din cărți.

Ajunsese la convingerea rar întâlnită că rolul regelui era să facă din regatul lui un loc mai bun pentru traiul tuturor.

Acum inspecta un utilaj complicat. Avea două hulube ca să se înhame un cal la el, iar în rest arăta ca o căruță plină cu mori de vânt.

Ridică ochii și zâmbi, în felul lui distrat.

– A, bună, zise el. V-ați întors cu bine?

– Ăă... începu Magrat.

– Ăsta-i un rotator de culturi patentat, zise Verence, ciocănind mașinăria. Tocmai l-am primit din Ankh-Morpork. Ăsta-i viitorul, să știi. Sunt foarte interesat de agricultură și de eficiența exploatării solului, în ultima vreme. O să trebuiască să ne punem zdravăn pe treabă la sistemul ăsta nou de trei tarlale.

Magrat era derutată.

– Dar nu *avem* decât trei tarlale, observă ea, și prea mult sol nu se găsește în...

– E foarte important să stabilim alternanța corectă între cereale, leguminoase și rădăcinoase, explică Verence, ridicând vocea. Aș fi foarte interesat să aflu părerea ta!

– Ăă...

– Și cred că trebuie să rezolvăm cumva cu porcii! strigă Verence. Dungatul de Lancre! E foarte rezistent! Dar ar trebui să-l aducem la o greutate mai mare! Prin încrucișări atent programate! Cu, de exemplu, Deșelatul de Sto! Am comandat un vier – Shawn, ai de gând să *lași odată* trompeta aia *tâmpită?!*

Shawn coborî trompeta de la gură.

– Dădeam onorul, Maiestate.

– Da, da, dar nu-i nevoie s-o ții tot așa! Două-trei note sunt mai mult decât suficiente.

Verence adulmecă.

– Și vezi că se arde ceva.

– Of, fir-ar... sunt morcovii...

Shawn dispăru în grabă.

– Altă viață, zise Verence. Ce spuneam?

– Ceva despre porci, cred, îi aminti Magrat, dar, de fapt, eu venisem...

– Totul se reduce la sol, spuse Verence. Dacă ai grijă să fie solul în regulă, restul vine de la sine. Apropo, nunta am fixat-o pentru ziua de Sânziene. M-am gândit că o să-ți facă plăcere.

Gura lui Magrat se rotunji ca un „O".

– Putem să schimbăm data, bineînţeles, dar nu cu mult, că vine secerişul, zise Verence.

– Am trimis deja câteva invitaţii, la persoanele pe care suntem obligaţi să le poftim, zise Verence.

– Şi m-am gândit c-ar fi frumos să organizăm un fel de festival sau serbare înainte, zise Verence.

– Şi-am scris la Ankh-Morpork, la Boggi's, să trimită cea mai bună croitoreasă şi nişte ţesături potrivite, şi una dintre cameriste are cam de statura ta, aşa încât cred că o să-ţi placă rezultatul, zise Verence.

– Şi domnul Ironfoundersson, piticul, a coborât *special* din munţi să-ţi confecţioneze coroana, zise Verence.

– Şi frate-miu şi trupa Vitoller nu pot veni fiindcă se pare că-s în turneu în Klatch, dar Hwel făurarul de piese ne-a scris una specială pentru festivităţile nunţii, ceva ce să poată juca şi ţăranii, aşa a spus, zise Verence.

– Deci, totul e aranjat, atunci? zise Verence.

În sfârşit, vocea lui Magrat reveni de pe la ce apogeu îndepărtat fusese, niţel răguşită.

– Nu trebuia să mă *întrebi* şi pe mine? dori ea să ştie.

– Cum? Ăă. De fapt, nu, zise Verence. Nu. Regii nu întreabă. M-am documentat. Eu sunt regele, ştii şi tu, n-aş vrea să te supăr, dar eşti o supusă. Nu-i nevoie să te întreb.

Gura lui Magrat se deschise pentru un zbieret de furie, dar, în sfârşit, creierul ei intră în funcţiune.

Da, îi spunea acesta, *bineînţeles* că poţi să ţipi la el şi să pleci furioasă. Şi probabil că el va veni după tine.

Foarte probabil.

Ăă.

Poate nu chiar așa probabil. Fiindcă o fi el un omuleț cumsecade cu ochi blânzi și lăcrimoși, dar e și rege, și s-a documentat. Dar, foarte probabil, aproape sigur.

Dar...

Vrei să-ți joci tot restul vieții pe o carte? Nu asta voiai, de fapt? Nu asta sperai când ai venit aici? Cu adevărat?

Verence o privea cu oarecare îngrijorare.

– Vrăjitoria e problema? întrebă el. Nu-i nevoie să renunți de tot, bineînțeles. Am mare respect pentru vrăjitoare. Și poți să fii regină vrăjitoare, dacă vrei, deși cred că asta implică să porți haine foarte decoltate și să crești pisici, și să dai oamenilor mere otrăvite. Am citit asta undeva. E vrăjitoria, așa-i?

– Nu, bâigui Magrat, nu-i asta... ăă... ai zis ceva de o coroană?

– Trebuie să ai coroană, zise Verence. Așa poartă reginele. Scrie în carte.

Creierul ei intră din nou pe fir. Regina Magrat, șopti el. Ce mai oglindă pentru imaginație...

– Nu ești supărată, nu? întrebă Verence.

– Cum? A. Nu. Eu? Nu.

– Bun. Atunci e totul aranjat. Cred că am lămurit totul, nu-i așa?

– Ăă...

Verence își frecă mâinile.

– Am făcut niște chestii grozave cu leguminoasele, zise el, de parcă n-ar fi dat adineauri peste cap viața lui Magrat, fără să-i ceară voie. Fasole, mazăre... știi tu. Fixatoare de azot. Și cu argilă și calcar, bineînțeles. Agronomie științifică. Vino nițel să vezi. Plecă înainte, entuziasmat și-n pas săltat. Știi, adăugă el, noi chiar am putea pune regatul ăsta *pe roate*.

Magrat se ținu după el.

Deci, era totul aranjat. Nu o cerere în căsătorie, ci doar o afirmație. Nu fusese ea sigură cum va fi momentul, nici chiar în întunericul nopții, dar avea ea o idee cum că ar putea include trandafiri, apusuri de soare și păsărele cântătoare. Trifoiul nu ocupa un loc prea important. Fasolea și alte fixatoare de azot nu jucau un rol central.

Pe de altă parte, Magrat era, în adâncul sufletului, mult mai practică decât credeau majoritatea oamenilor, care nu vedeau dincolo de zâmbetul ei pierdut și de colecția ei de peste trei sute de bijuterii oculte, din care nu funcționa niciuna.

Deci așa ajungeai să te măriți cu un rege. Aranjau alții lucrurile. Fără cai albi. Trecutul se arunca direct în viitor și te antrena și pe tine.

Poate așa era normal. Regii erau oameni ocupați. Experiența lui Magrat în materie de mariaje regale era limitată.

– Unde mergem? întrebă ea.

– În vechea grădină de trandafiri.

Aha... ei bine, așa mai merge.

Doar că nu văzu niciun trandafir. Grădina împrejmuită cu zid fusese văduvită de poteci și pergole și acum era inundată de tulpini verzi cu flori albe, înalte până la brâu. Prin flori bâzâiau furios albinele.

– Fasole? se miră Magrat.

– *Da!* Un lot experimental. Mereu aduc pe-aici fermierii să le arăt, zise Verence și suspină. Și ei dau din cap, mormăie și zâmbesc, dar tare mă tem că, de fapt, când se duc acasă, se țin tot de metodele lor vechi.

– Știu, zise Magrat. La fel a fost și când am încercat să le dau oamenilor lecții de naștere naturală.

Verence ridică dintr-o sprânceană. Chiar și lui i se părea ușor ireală imaginea lui Magrat dând lecții de naștere femeilor fecunde și impasibile din Lancre.

– Serios? Și cum născuseră înainte? se interesă el.

– O, așa, la-ntâmplare, zise Magrat.

Priviră la micul câmp de fasole, înflorit și bâzâitor.

– Bineînțeles, când vei fi regină, n-o să mai trebuiască să... începu Verence.

Se întâmplă ușor, aproape ca un sărut, cu blândețea atingerii soarelui.

Nu era niciun fior de vânt, doar o nemișcare bruscă și grea, care-ți făcea urechile să pocnească.

Tulpinile se-ndoiră, se frânseră și se culcară la pământ, în cerc. Albinele zbârnâiră gălăgios și zburară care-ncotro.

Cele trei vrăjitoare ajunseră deodată la menhir.

Nici măcar nu-și bătură capul cu explicațiile. Unele lucruri le *știi*, pur și simplu.

– În mijlocul afurisitelor mele de plante! exclamă Buna Batevreme.

– În grădina palatului! zise Magrat.

– Sărăcuțul de el! Și tocmai le ridica să mi le-arate! șopti Țața Ogg.

Buna Batevreme se opri.

– Ce tot spui acolo, Gytha Ogg? zise ea.

– Pewsey al meu semănase niște muștar și creson pe-o flanelă udă pentru mamaia lui, explică Țața Ogg, răbdătoare. Venea să mi le-arate și tocmai ce mă aplecam să văd, că trosc! Cerc de lanuri!

– Treaba asta, zise Buna Batevreme, e serioasă. De ani de zile n-a fost așa rău. Știm cu toatele ce înseamnă, nu-i așa? Ce trebuie...

– Ăă, făcu Magrat.

– ... Să facem acum e...

– Scuzați-mă, le întrerupse Magrat.

Unele lucruri trebuiau spuse.

– *Da?*

– Eu nu știu ce înseamnă, zise Magrat. Că, știți, Goodie Whemper a bătrână...

– ... Odihneascăsenpace, rostiră vrăjitoarele mai bătrâne, în cor.

– ... Mi-a spus odată că sunt periculoase cercurile, dar nu mi-a spus niciodată *motivul.*

Celelalte două vrăjitoare se priviră.

– Nu ți-a spus niciodată despre Dansatori? se miră Buna Batevreme.

– Nu ți-a spus niciodată despre Omul Lung? zise Țața Ogg.

– Care Dansatori? Vreți să spuneți pietrele alea vechi de pe deal?

– Tot ce ai nevoie să știi tu acum, explică Buna Batevreme, e că trebuie să oprim Asta.

– *Care Asta?*

Buna radia inocență...

– Cercurile, bineînțeles, zise ea.

– A, nu, ripostă Magrat. Îmi dau seama după felul cum ai spus-o. Ai spus: „Asta“ de parc-ar fi fost un blestem. Nu era doar „asta“, era Asta cu A mare.

Celelalte două păreau din nou stânjenite.

– Și cine-i Omul Lung? zise Magrat.

– Noi, mărturisi Buna, nu vorbim niciodată despre Omul Lung.

– Dar nu strică să-i spunem despre Dansatori, oricum, mormăi Țața Ogg.

– Da, dar... știi tu... vreau să spun, asta-i Magrat, zise Buna.

– Și ce vrei să spui cu asta? se răsti Magrat.

– Că probabil n-o să ai aceeași părere despre Ei, asta-i tot, zise Buna.

– Vorbeam despre... începu Ţaţa Ogg.

– Nu le rosti numele!

– Da, aşa-i. Scuze!

– Acuma, s-ar putea ca niciun cerc să nu nimerească Dansatorii, zise Buna. Ne mai rămâne o speranţă. Poate se fac la-ntâmplare.

– Dar dacă se deschide unul înăuntru... interveni Ţaţa Ogg.

Magrat izbucni:

– O faceţi dinadins! Vorbiţi cifrat tot timpul! La fel faceţi mereu! Dar n-o să mai puteţi când o să fiu regină!

Asta le făcu să se oprească.

Ţaţa Ogg îşi lăsă capul pe-un umăr.

– Hmm? Şi-a făcut tânărul Verence curaj să te ceară?

– Da!

– Când are loc fericitul eveniment? întrebă glacială Buna Batevreme.

– Peste două săptămâni, zise Magrat. De Sânziene.

– Proastă alegere, *proastă alegere*, constată Ţaţa Ogg. Cea mai scurtă noapte a anului...

– Gytha Ogg!

– Şi *voi* o să-mi fiţi supuse, zise Magrat, nedându-i atenţie. Şi-o să fiţi obligate să-mi faceţi reverenţe şi-aşa mai departe!

Ştiu de cum rosti cuvintele că era o prostie, dar mânia nu-i îngădui să tacă.

Ochii Bunei Batevreme se îngustară.

– Hmm, făcu ea. O să fim obligate, da?

– Da, şi dacă n-o faceţi, zise Magrat, puteţi să ajungeţi la *închisoare*.

– Parol, spuse Buna. Vai de mine, şi văleu! Asta nu mi-ar plăcea. Nu mi-ar plăcea deloc.

Cu toatele ştiau că beciurile castelului, care de fapt niciodată nu fuseseră cea mai importantă parte a lui, erau în

prezent complet nefolosite. Verence al II-lea era cel mai prietenos monarh din istoria ţării Lancre. Supuşii lui îl tratau cu acel gen de dispreţ binevoitor pe care soarta-l rezervă tuturor celor care muncesc conştiincioşi şi nebăgaţi în seamă pentru binele public. În plus, Verence mai degrabă şi-ar fi tăiat singur un picior decât să bage o vrăjitoare la închisoare, având în vedere că, până la urmă, aşa e mai puţin deranj şi probabil nici nu doare la fel de rău.

– Regina Magrat, deci? zise Ţaţa Ogg, încercând să destindă atmosfera. Muică! Ei, castelul ăla vechi avea nevoie să-l mai înveselească cineva...

– Mda, o să-l umple de veselie, adăugă Buna.

– *Oricum,* eu nu mai trebuie să-mi bat capul cu de-astea, zise Magrat. Indiferent despre ce e vorba. E treaba voastră. Eu nici n-o să mai am timp, sunt sigură.

– Păi, poţi să faci ce vrei, viitoare Maiestate, zise Buna Batevreme.

– Ha! făcu Magrat. Exact! Şi voi puteţi să găsiţi – să găsiţi naibii altă vrăjitoare pentru Lancre! Aţi înţeles? Altă fată bleagă care să facă tot şmotrul şi să nu-i spuneţi niciodată nimic şi să vorbiţi peste capul ei tot timpul! Eu am ceva mai bun de făcut!

– Mai bun decât să fii vrăjitoare? se miră Buna.

Magrat căzu în capcană.

– Da!

– Vai de mine, şopti Ţaţa.

– A. Ei, atunci, presupun că o să vrei să pleci, zise Buna, cu vocea tăioasă ca un cuţit. Să te-ntorci la palatul tău, sunt sigură.

– Da!

Magrat îşi luă mătura.

Mâna Bunei ţâşni înainte şi-o apucă de coadă.

– O, nu, zise ea, nu așa. Reginele se plimbă în caleștri de aur și chestii de-astea. Fiecare cu ce-i al lui. Măturile-s pentru *vrăjitoare*.

– Ei, haideți, nu vă certați, începu Țața Ogg, care avea vocație de mediatoare. Și oricum, poți să fii și regină, și...

– Cui îi pasă? întrebă Magrat, lăsând mătura să cadă. Eu nu mai trebuie să-mi bat capul cu așa ceva.

Se întoarse, își înhăță fustele-n pumni și-o luă la fugă. Curând, era o siluetă profilată în lumina apusului.

– Esme, babă nebună ce ești, rosti Țața Ogg. Îți cade greu că se mărită fata.

– Știi ce-ar fi zis dacă-i spuneam, zise Buna Batevreme. Ar fi priceput totul pe dos. Cu Nobilimea. Și cercurile. Ar fi spus că e... drăguț. Mai bine să nu fie amestecată.

– N-au mișcat deloc, de ani de zile, ripostă Țața. O să avem nevoie de ajutor. Vreau să zic... tu când ai mers ultima dată sus la Dansatori?

– Știi cum e, zise Buna. Când e așa liniște... nu te mai gândești la ei.

– Ar fi trebuit să-i curățăm din când în când.

– Așa-i.

– Mai bine urcăm la ei mâine de cu zori, propuse Țața Ogg.

– Da.

– Să-ți iei și o seceră.

Prea multe locuri nu-s în regatul Lancre unde să poți pune o minge jos și să nu se rostogolească la vale. Sunt mai mult terenuri mlăștinoase și coaste abrupte, împădurite, până unde încep munții, atât de abrupți și zdrențuiți că nici trolii nu s-ar încumeta prin ei și văi atât de adânci încât lumina soarelui trebuie adusă pe țeavă.

O potecă îmburuienită urca spre dealul Dansatorilor, deşi nu era decât la câteva mile de oraş. Mai ajungea câte-un vânător până la ei, dar numai din greşeală. Nu că n-ar fi fost loc bun de vânătoare, dar, în fine... era din cauza menhirilor.

Cercurile megalitice erau destul de răspândite, pretutindeni prin munţi. Le construiau druizii, pe post de computere meteo, şi cum era oricum mai ieftin să construieşti un cerc nou de 33 megaliţi decât să upgradezi unul vechi şi lent, de obicei găseai o mulţime, din cele antice.

Niciun druid nu se apropia vreodată de Dansatori.

Pietrele erau nefinisate. Nici măcar nu erau aranjate în vreun fel semnificativ. Niciun schepsis din ăla cu raza răsăritului care cade pe vreo piatră anume în ziua potrivită. Cineva târâse pur şi simplu opt pietre mari într-un cerc aproximativ.

Dar vremea era altfel. Lumea spunea că, dacă venea ploaia, picăturile începeau întotdeauna să cadă înăuntrul cercului cu câteva clipe *după* ce începuseră afară, ca şi cum ploaia venea de mai departe. Dacă trecea un nor peste soare, mai dura câteva clipe până pălea lumina înăuntrul cercului.

William Scrope o să moară în câteva minute. E adevărat că n-ar fi trebuit să vâneze cerbi în afara sezonului de vânătoare şi mai ales cerbi din specia Roşcat-de-Munte, care e oficial pe cale de dispariţie, deşi nu chiar atât de pe cale de dispariţie pe cât e, în clipa asta, William Scrope.

Era în faţa lui, croindu-şi drum prin feriga înaltă şi făcând atâta zgomot, că şi un orb i-ar fi putut lua urma.

Scrope înotă printre buruieni după el.

În jurul pietrelor stăruia ceaţa, nu ca o pătură, ci în lungi fâşii zdrenţuite.

Cerbul ajunse la pietre şi se opri. Tropăi de câteva ori înainte şi-napoi, şi pe urmă se uită la Scrope.

Care ridică arbaleta.

Cerbul se întoarse și sări printre menhiri.

Mai departe n-au mai fost decât impresii confuze. Prima era de...

... *Distanță*. Cercul n-avea decât câțiva yarzi diametru, n-ar fi trebuit să pară deodată plin cu atâta *distanță*.

Și următoarea era de...

... *Viteză*. Ceva ieșea din cerc, un punct alb ce devenea din ce în ce mai mare.

Știa că ochise. Dar arbaleta îi fu smulsă din mâini când îl lovi acel lucru și dintr-odată nu mai fu decât senzația de...

... *Pace*.

Și scurta amintire a durerii.

William Scrope muri.

William Scrope privi printre degete la ferigile strivite. Motivul pentru care erau strivite era că trupul lui zăcea deasupra.

Ochii lui proaspăt morți examinară peisajul.

Pentru morți nu există iluzii. Când mori e ca și cum te-ai trezi după o petrecere de pomină și ai avea o secundă sau două de libertate inocentă înainte să-ți amintești toate chestiile pe care le-ai făcut cu o noapte în urmă și care păreau atât de logice și de hilare la vremea respectivă și apoi ți-ai aduce aminte de chestia aia cu adevărat uluitoare pe care-ai făcut-o cu un abajur și două baloane, de s-au tăvălit toți *pe jos* de râs, iar acum îți dai seama că o să trebuiască să privești o mulțime de oameni în ochi astăzi și acum ești treaz, la fel și ei, *dar vă aduceți cu toții aminte*.

– Oh, zise el.

Peisajul curgea pe lângă pietre. Era atât de evident acum, când vedeai asta din afară...

Evident. Nu existau pereți, doar uși. Fără limite, doar colțuri...

– WILLIAM SCROPE.

– Da?

– DACĂ EŞTI AMABIL SĂ VII ÎNCOACE.

– Dumneata eşti vânător?

– ÎMI PLACE SĂ MĂ CONSIDER UN CULEGĂTOR DE MĂRUNŢIŞURI DESCONSIDERATE.

Moarte rânji, cu speranţă. Fruntea post-fizică a lui Scrope se întunecă.

– Cum? Adică... aţă, degetare... de-astea?

Moarte suspină. Oamenii nu pricepeau deloc ce-i cu metaforele. Câteodată, avea impresia că nimeni nu-l lua în serios.

– IAU VIEŢILE OAMENILOR, ASTA VREAU SĂ SPUN, zise el, arţăgos.

– Şi unde le pui?

– ASTA O SĂ VEDEM ÎMPREUNĂ, NU?

William Scrope pălea deja, contopindu-se cu ceaţa.

– Chestia asta care m-a dat gata...

– DA?

– Credeam că au dispărut!

– NU. DOAR AU PLECAT.

– Unde?

Moarte întinse un deget osos.

– *ACOLO.*

Magrat nu intenţionase iniţial să se mute la castel înainte de nuntă, de frica bârfelor. E adevărat, la castel locuiau o duzină de oameni, că avea o sumedenie de camere, dar ar fi fost totuşi *sub acelaşi acoperiş*, ceea ce era la fel de bine. Sau la fel de rău.

Asta fusese înainte. Acum îi dădea sângele-n clocot. N-au decât să bârfească. Oricum, cam ştia ea care vor fi bârfitorii.

Care persoană va fi. Din tagma vrăjitoarelor. Ha. N-au decât să clevetească oricât le-o place.

Se trezi devreme ca să-și împacheteze lucrurile, câte avea. Casa nu era propriu-zis a ei și majoritatea mobilei era a casei. Vrăjitoarele veneau și plecau, dar casa vrăjitoarei rămânea aceeași pentru totdeauna, de obicei, cu același stuf pe acoperiș de la începuturi.

Dar setul de cuțite magice era *al ei*, și șnururile mistice colorate, diversele potire și creuzete, plus o cutie plină cu inele, coliere și brățări încărcate de simbolurile ezoterice a vreo douăsprezece religii. Le răsturnă pe toate într-un sac. Și pe urmă erau cărțile. Goodie Whemper fusese un fel de șoarece de bibliotecă, pe lângă celelalte vrăjitoare. Erau aproape o duzină. Magrat ezită, dar până la urmă le lăsă la locul lor pe rafturi.

Mai era și pălăria obligatorie, țuguiată. Oricum nu-i plăcuse niciodată și n-o prea purtase. În sac cu ea.

Se uită în jur, agitată, până observă ceaunul cel mic, în vatră. Bun și ăla. In sac cu el, și pe urmă îl legă la gură cu sfoară.

Pe drum înapoi, către castel, trecu pe podul de peste defileul Lancre și aruncă sacul în râu.

Pluti pentru o clipă, purtat de curentul vijelios, apoi se scufundă.

Sperase în secret să apară niște balonașe multicolore sau măcar un sfârâit. Dar sacul doar se scufundase. Ca și cum n-ar fi fost cine știe ce.

Altă lume, alt castel.

Elful galopă peste șanțul înghețat, cu calul negru aburind, ca și lucrul pe care-l ducea pe greabăn.

Urcă pe scări și intră în sala mare, unde Regina ședea, înconjurată de vise...

– Milord Lankin?

– Un cerb!

Era încă viu. Elfii se pricepeau să țină ființele în viață, câteodată chiar săptămâni întregi.

– Din afara cercului?

– Da, Doamnă!

– Slăbește. Nu v-am spus eu?

– *Cât* mai e? *Cât* mai e?

– Puțin. Puțin. Ce-a trecut în partea cealaltă?

Elful încercă să-i evite privirea.

– ... Favoritul tău, Doamnă.

– N-o să se îndepărteze prea tare. Regina râse. Sunt sigură c-o să se distreze bine...

Plouase puțin în zori.

Nu există lucru mai neplăcut de traversat decât feriga udă, înaltă până la umăr. Bine, de fapt există. Există nenumărate lucruri mai neplăcute de traversat, mai ales dacă-s adânci până la umăr. Dar aici și acum, se gândea Țața Ogg, era greu să-ți vină în minte mai mult de unul sau două.

Nu aterizaseră înăuntrul Dansatorilor, bineînțeles. Până și *păsările* făceau un ocol mai curând decât să traverseze acel spațiu aerian. Păianjenii migratori, plutind pe funigei la o înălțime de o milă, luau o curbă și-l ocoleau. Norii se despărțeau în două și curgeau de-o parte și de alta.

În jurul pietrelor stăruia ceața. Ceață umedă, lipicioasă.

Țața atacă feriga cu secera, cam plictisită.

– Ești acolo, Esme? mormăi ea.

Capul Bunei Batevreme se iți dintr-un desiș de ferigă, la doi pași.

– Aici s-au întâmplat niște lucruri, zise ea, pe un ton rece și dezaprobator.

– Ce lucruri?

– Feriga și buruienile-s călcate pe lângă pietre. Eu zic că aici s-a *dansat*.

Țața Ogg reflectă asupra acestei informații cu același interes ca un specialist în fizică nucleară care tocmai aflase că cineva izbea două bucăți subcritice de uraniu ca să se-ncălzească.

– *Nu se poate* să fi făcut asta, zise ea.

– Ba au făcut-o. Și mai e ceva...

Era greu de imaginat ce-ar mai fi putut fi, dar Țața Ogg zise, oricum:

– Da?

– Cineva a fost omorât aici.

– O, nu, gemu Țața Ogg. Nu înăuntrul cercului...

– Nu. Nu fi căscată! A fost afară. Un bărbat înalt. Avea un picior mai lung și unul mai scurt. Și barbă. Cred că era vânător.

– De unde știi toate astea?

– Tocmai ce-am călcat pe el.

Soarele se înălță dintre cețuri.

Primele raze ale dimineții dezmierdau deja străvechea piatră a Universității Nevăzute, cel dintâi colegiu al vrăjitorimii, la cinci sute de mile distanță.

Nu că și-ar fi dat seama mulți vrăjitori de asta. Pentru majoritatea vrăjitorilor Universității Nevăzute, prima masă a zilei era prânzul. Nu erau, în general, genul de oameni care să ia micul dejun. Arhicancelarul și Bibliotecarul erau singurii dintre ei care știau cum arată răsăritul privit din față și, în general, erau cam singuri în campus câteva ore bune. Bibliotecarul se trezea devreme și fiindcă era urangutan, și aceștia sunt matinali de la natură, deși, în acest caz particular,

el nu-şi începea ziua trăgând câteva răgete ca să gonească alţi masculi de pe teritoriul lui. Doar deschidea Biblioteca şi hrănea cărţile.

Iar lui Mustrum Ridcully, actualul Arhicancelar, îi plăcea să hoinărească prin clădirile adormite, salutând din cap servitorii şi lăsând bilețele subordonaţilor, în general cu unicul scop de a-i face să înţeleagă pe deplin faptul că el era treaz şi se ocupa de treburile zilei în vreme ce ei încă mai sforăiau în pat[1].

Astăzi totuşi altă problemă îi stătea pe creier. Mai mult sau mai puţin literal.

Acel ceva era rotund. De jur împrejur, creşterea era sănătoasă. Putea să jure că ieri nu fusese acolo.

Îşi suci capul încolo şi-ncoace, uitându-se chiorâş la reflexia în oglindă a *celeilalte* oglinzi pe care-o ţinea deasupra capului.

Următorul membru al staffului care se trezea, după Ridcully şi Bibliotecar, era Trezorierul; nu fiindcă ar fi fost el matinal, ci fiindcă pe la ora zece, rezervele foarte limitate de răbdare ale Arhicancelarului se terminau, aşa că se ducea la piciorul scărilor şi începea să zbiere:

– Trezorieeeer!

... Până apărea Trezorierul.

---

[1] Asta se întâmplă mereu, peste tot în multivers, chiar şi pe planetele îngheţate, inundate cu metan lichid. Nimeni nu ştie de ce se întâmplă aşa, dar în fiecare grup de angajaţi singura persoană matinală de la natură e şeful de birou, care va lăsa întotdeauna mici bileţele dojenitoare (sau, după caz, cristale de heliu gravate) pe birourile subordonaţilor săi. De fapt, singurul loc unde asta nu se întâmplă prea des e planeta Zyrix, şi asta numai din cauză că Zyrix are 18 sori şi nu e posibil să te trezeşti de dimineaţă decât o dată la 1789,6 ani, dar, o dată la 1789,6 ani, în rezonanţă cu vreun neştiut semnal universal, şefii meschini vin târându-se la birou, ţinând în câte-o tentaculă un mănunchi de scoici frimpt gravate cu mesaje dojenitoare, gata pregătite.

De fapt, asta se întâmpla atât de des, încât Trezorierul, care era neurovor[1] de felul lui, deseori se pomenea că s-a ridicat din pat și s-a îmbrăcat prin somn cu câteva minute înainte de zbieret. De data asta, era în picioare, complet îmbrăcat și aproape ajunsese la ușă înainte de a deschide ochii.

– Da, domnule Arhicancelar? zise Trezorierul, abătut.

Arhicancelarul își scoase pălăria.

– Ce-i asta, hai? se răsti el.

– Ăă, ăă, ăă... *ce,* domnule Arhicancelar?

– Asta, omule! Asta!

Trezorierul, din ce în ce mai panicat, se holbă la creștetul lui Ridcully.

– Ce anume? A. Chelia?

– Eu *nu* am chelie!

– Ăă, păi...

– Vreau să spun că ieri n-o aveam!

– Aha. Păi. Ăă...

La un moment dat, în mintea Trezorierului ceva se rupea de fiecare dată și nu se mai putea opri.

– Sigur, lucrurile astea se mai întâmplă, și bunicul meu avea mare încredere în amestecul de miere și bălegar de cal, își dădea cu el în fiecare zi...

– Eu *nu* chelesc!

Pe fața Trezorierului începu să danseze un tic. Cuvintele prinseră să i se reverse de la sine, aparent fără intervenția creierului.

– ... Și avea și aparatul ăsta cu o baghetă de sticlă și, și, trebuia s-o freci cu o bucată de mătase și...

– E complet ridicol! Nimeni n-a chelit în familia mea, în afară de o mătușă!

---

[1] Își mânca singur nervii.

– ... Şi, şi, şi aduna roua de dimineaţă şi se spăla cu ea pe cap şi, şi, şi...

Ridcully renunţă. Nu era un om rău.

– Ce medicamente iei, de moment? şopti el.

– Broa, broa, broa... se bâlbâi Trezorierul.

– A, pilule de broaşte uscate, da?

– D-d-d-d...

– În buzunarul din stânga?

– D-d-d-d-d.

– OK. În regulă... înghite...

Se priviră o clipă în ochi.

Trezorierul se înmuie.

– M-mă simt mult mai bine, domnule Arhicancelar. Mulţumesc.

– Ceva nu-i în regulă, Trezorier. Simt eu în oase.

– Cum spuneţi dumneavoastră, domnule Arhicancelar.

– Trezorier?

– Da, domnule Arhicancelar?

– Nu eşti membru în vreo societate secretă sau aşa ceva, nu?

– Eu? *Nu*, domnule Arhicancelar!

– Atunci, ar fi o idee a naibii de bună să-ţi dai chiloţii jos din cap.

– Îl cunoşti? întrebă Buna Batevreme.

Ţaţa Ogg cunoştea pe toată lumea din Lancre, chiar şi pe bietul trup părăsit printre ferigi.

– E William Scrope, şade încolo, spre Curmătura, răspunse ea. Mai are doi fraţi. E însurat cu fata aia Palliard, o ţii minte? Aia care are dinţi cu răcire cu aer?

– Sper că biata femeie are nişte haine negre decente, zise Buna Batevreme.

– Se pare că a fost înjunghiat, zise Ţaţa.

Îl întoarse pe spate, blând, dar ferm. Cadavrele, în sine, n-o tulburau. Vrăjitoarele, în general, erau moașe, dar pregăteau și morții pentru îngropăciune; erau mulți oameni în Lancre pentru care fața Țaței Ogg fusese și primul, și ultimul lucru pe care-l văzuseră în viață, ceea ce făcea probabil ca toată partea din mijloc să pară anostă, prin comparație.

– Dintr-o parte-ntr-alta, constată ea. L-a străpuns de tot. Măiculiță, cine-ar face așa ceva?

Amândouă vrăjitoarele se întoarseră să se uite spre pietre.

– Nu știu cine, dar știu de unde-a venit, zise Buna.

Acum vedea și Țața Ogg că feriga din jurul pietrelor era într-adevăr călcată în picioare și complet îngălbenită.

– O să descurc eu povestea asta, zise Buna.

– Să nu cumva să intri...

– Știu exact unde tre' să mă duc, foarte mulțumesc.

Erau opt pietre în cercul Dansatorilor. Trei dintre ele aveau nume. Buna ocoli cercul până ajunse în dreptul pietrei numite Fluierașul.

Își scoase din pălărie un ac, unul dintre multele care-i țintuiau pălăria de păr și-l ținu cam la șase inci de piatră. Apoi îi dădu drumul și privi ce se întâmplă.

Se întoarse la Țața.

– Mai au încă putere, zise ea. Nu prea multă, dar cercul rezistă.

– Dar cine-ar fi destul de tâmpit ca să vină aici să danseze în jurul pietrelor? se miră Țața, apoi, un gând perfid îi trecu prin minte și adăugă: Magrat a fost plecată cu noi, tot timpul.

– O să trebuiască să aflăm, zise Buna, cu un zâmbet sumbru pe față.

– Acum ajută-mă să-l ridic pe bietul om.

Țața Ogg trecu la treabă.

– Aoleu, e greu! Era bine dacă se afla și Magrat aici, ea e tânără.

– Nu. E sentimentală, zise Buna Batevreme. Una-două își pierde capul.

– E fată bună, totuși.

– Dar bleagă. Își închipuie că se poate trăi ca și cum poveștile cu zâne și cântecele populare ar fi adevărate, de-adevăratelea. Nu că nu i-aș dori toată fericirea din lume.

– Sper să se descurce ca regină, rosti Țața.

– Noi am învățat-o tot ce știe, zise Buna Batevreme.

– Mda, răspunse Țața Ogg, pe când se pierdeau printre ferigi. Crezi că... poate...?

– Ce?

– Crezi că poate-ar fi trebuit s-o învățăm tot ce știm *noi?*

– Ar fi durat prea mult.

– Da, așa-i.

Dura ceva până să ajungă o scrisoare la Arhicancelar. De obicei, corespondența o primea oricine se nimerea să treacă pe lângă poarta Universității și pe urmă era lăsată pe vreun raft la întâmplare sau o folosea cineva ca aprinzător de pipă, ca semn de carte sau, în cazul Bibliotecarului, ca așternut.

Scrisoarea aceasta ajunsese la el în doar două zile și era în stare perfectă, în afară de vreo două urme de pahar și o amprentă de deget cu miros de banane. Aterizase pe masă, împreună cu celelalte, pe când personalul didactic era la micul dejun. Decanul o deschisese cu coada lingurii.

– Știe cineva de-aici unde-i Lancre? se interesă el.

– De ce? zise Ridcully, ridicându-și brusc privirea.

– Cică se-nsoară un rege și vrea să mergem și noi.

– Aoleu, cum așa?! se miră Lectorul de Rune Recente. Un regișor de doi bani se însoară și vrea să mergem noi la el?

– E sus în munți, explică Arhicancelarul, încet. Se prind niște păstrăvi formidabili pe-acolo, din câte țin minte. Pe cuvântul meu! Lancre. Să nu-ți vină să crezi. Nu m-am mai gândit la locul ăla de ani de zile. Știți, au acolo lacuri glaciare și peștii dinăuntru n-au văzut o undiță în viața lor. Lancre. Da.

– Și e mult prea departe, zise Lectorul de Rune Recente.

Ridcully nu-l asculta.

– Și cerbi. Mii de cerbi. Și elani. E plină pădurea de lupi. Nu m-aș mira să fie și pume. Și-am auzit c-au fost văzuți din nou pe-acolo Vulturii Ghețurilor. Ochii îi străluceau. Și nu mai există decât șase din specia asta, adăugă el.

Mustrum Ridcully avea o contribuție deosebită în privința speciilor rare. În primul rând, le menținea raritatea.

– E la dracu-n praznic, zise Decanul. Nici n-are loc pe hartă.

– Stăteam la unchiul meu, acolo, în vacanțe, povesti Ridcully, cu ochii împăienjeniți de amintiri. Frumoase zile am avut acolo! Minunate. Verile de-acolo... și cerul e mai albastru acolo decât oriunde, e foarte... și iarba... și...

Reveni brusc din peisajele memoriei.

– Deci, trebuie să mergem, anunță el. Chemarea datoriei. Un șef de stat se căsătorește. Ocazie importantă. Musai să fie câțiva vrăjitori acolo. Pentru protocol. *Noblies oblijei.*

– Ei, *eu* nu merg, zise Decanul. Nu-i normal să stai la țară. Mult prea mulți copaci. Niciodată n-am putut înghiți asta.

– Trezorierului i-ar prinde bine o ieșire, fu de părere Ridcully. E cam agitat în ultima vreme, n-am idee de ce. Se aplecă să se uite de-a lungul mesei de onoare. Trezorieeeer!

Trezorierul își scăpă lingura-n terci.

– Vedeți despre ce vorbesc? zise Ridcully. E un pachet de nervi, tot timpul. SPUNEAM CĂ ȚI-AR FACE BINE CEVA AER CURAT, TREZORIER! Îl înghionti zdravăn pe Decan. Sper că n-o apucă pe câmpii, bietul om, adăugă el, în ceea ce își închipuia el că era șoaptă. Stă prea mult închis în casă, dacă mă-nțelegeți.

Decanul, care ieșea la aer cam o dată pe lună, ridică din umeri.

– PRESUPUN CĂ ȚI-AR PLĂCEA CÂTEVA ZILE DEPARTE DE UNIVERSITATE, NU? zise Arhicancelarul, dând din cap și rânjind ca un descreierat. Liniște și pace? Viață la țară, sănătoasă? continuă el.

– Ăă, ăă, așa ceva mi-ar plăcea foarte mult, domnule Arhicancelar, admise Trezorierul, cu speranța crescându-i pe față precum ciupercile toamna.

– Foarte bine. Foarte bine. Ai să vii cu mine, zise Ridcully, radios.

Expresia Trezorierului îngheță.

– Ne mai trebuie delegați, zise Ridcully. Se oferă cineva?

Vrăjitorii, orășeni până la unul, se aplecară harnici asupra mâncării. Oricum s-ar fi aplecat cu hărnicie deasupra mâncării, dar de data asta o făceau ca să evite privirea lui Ridcully.

– Ce zici de Bibliotecar? propuse Lectorul de Rune Recente, dornic să le arunce leilor o victimă la-ntâmplare.

Brusc, sala se umplu cu un murmur de încuviințare ușurată.

– Bună alegere, zise Decanul. Exact ce-i trebuie. E bine la țară. Sunt copaci. Și... și... copaci.

– Aer de munte, completă Lectorul de Rune Recente.

– Da, a fost cam palid în ultima vreme, interveni Lectorul de Scrieri Invizibile[1].

– O să fie o distracție grozavă pentru el, zise Lectorul de Rune Recente.

– O să se simtă ca acasă, presupun, zise Decanul. Cu copaci peste tot.

Îl priviră cu toții pe Arhicancelar, să vadă ce spune.

– Umblă dezbrăcat, zise Ridcully. Și face „uuk“ tot timpul.

– Dar poartă halatul ăla vechi, verde, zise Decanul.

– Numai când face baie.

Ridcully se scărpină în bărbie. De fapt, îi era chiar simpatic Bibliotecarul, care nu-l contrazicea niciodată și se menținea în formă, deși era o formă de pară, în cazul lui. Dar asta-i forma potrivită pentru un urangutan.

Partea interesantă, în ce-l privea pe Bibliotecar, era că nimeni nu mai observa că e urangutan, decât dacă le atrăgea atenția vreun oaspete din afară. Și atunci, de obicei, cineva răspundea: „A, da. A fost un fel de accident magic, nu? Sunt aproape sigur că asta a fost. Era om și, deodată, s-a trezit primată. Știi, e ciudat... nu-mi mai aduc aminte cum arăta înainte. Adică, sunt convins că o fi fost om, e logic. Dar mereu mi l-am imaginat ca antropoid. I se potrivește mai bine“.

Și cu adevărat fusese un accident, întâmplat printre puternicele cărți magice ale Bibliotecii Universității, care-i îmbrâncise Bibliotecarului, cum s-ar zice, genomul jos din arborele

---

[1] Studiul scrierilor invizibile era o nouă disciplină, care devenise posibilă datorită descoperirii naturii bi-direcționale a Bibliospațiului*. Ecuațiile thaumice sunt complexe, dar, în mare, ideea e că toate cărțile, din orice loc, influențează toate celelalte cărți. Ceea ce e evident: cărțile inspiră alte cărți ce vor fi scrise în viitor și citează cărți ce au fost scrise în trecut. Dar Teoria Generală a Bibliospațiului sugerează că, în orice caz, conținutul cărților încă nescrise poate fi dedus din cele care există deja.

* Există și o Teorie Specială a Bibliospațiului, dar nimeni nu-și prea bate capul cu ea fiindcă e la mintea cocoșului că nu face două parale.

evoluției și înapoi în sus pe altă ramură, diferența semnificativă fiind că acum se putea agăța cu capu-n jos de crengi, cu picioarele.

– Of, bine, zise Arhicancelarul. Dar trebuie să se-mbrace cu ceva în timpul ceremoniei, măcar de hatârul bietei mirese!

Se auzi un scâncet dinspre Trezorier.

Toți vrăjitorii se întoarseră spre el.

Lingura îi aterizase pe podea cu un ușor troncănit. Era de lemn. Vrăjitorii îi confiscaseră, cu blândețe, tacâmurile de metal, după ceea ce era cunoscut drept Nefericitul Incident De La Cină.

– A-a-a-a-a... făcu Trezorierul, încercând să se împingă cât mai departe de masă.

– Pilulele de broaște uscate, zise Arhicancelarul. Să i le scoată careva din buzunar!

Vrăjitorii nu se grăbiră s-o facă. Puteai da peste orice în buzunarul unui vrăjitor – boabe de mazăre, lucruri ilogice cu multe picioare, mici universuri experimentale, orice...

Lectorul de Scrieri Invizibile își lungi gâtul să vadă ce anume îl speriase pe colegul său.

– Hei, ia uitați-vă la terciul lui, zise el.

În fulgii de ovăz se vedea o adâncitură, perfect rotundă.

– Vai de mine, *alt* cerc de lanuri, zise Decanul.

Vrăjitorii se relaxară.

– Afurisitele astea de chestii apar peste tot anul ăsta, observă Arhicancelarul.

Nu-și scosese pălăria când se așezase la masă, fiindcă o folosea ca să țină pe loc o compresă de miere cu bălegar de cal și un mic generator electrostatic pus în mișcare de un șoarece pe care i-l făcuseră tinerii ăia deștepți din Pavilionul Magiei de Înaltă Energie, deștepți băieți erau aceștia, poate într-o zi avea să înțeleagă și el măcar jumătate din ce tot îndrugau ei...

Până una-alta, avea să-și țină pălăria pe cap.

– Și-s și foarte puternice, zise Decanul. Mi-a spus ieri grădinarul că i-au făcut praf varza.

– Credeam că apar doar în tarlale și locuri de-astea, interveni Ridcully. Un fenomen natural perfect normal.

– Dacă nivelul de flux e suficient de înalt, presiunea intercontinuum poate probabil să contrabalanseze chiar și un procentaj bazal de realitate destul de ridicat, rosti Lectorul de Scrieri Invizibile.

Conversația se opri. Toți se întoarseră să se uite la el, cel mai nefericit și mai recent învestit membru al staffului.

Arhicancelarul se încruntă.

– Nu vreau nici măcar să *începi* să explici ce-ai spus, zise el. Probabil ai să zici iar că universul e un cearșaf de cauciuc cu greutăți pe el, așa-i?

– Nu chiar, nu...

– Și cuvântul „cuantic“ se grăbește din nou să-ți iasă de pe buze, zise Ridcully.

– Păi, e...

– Ca și „continuinuinuum“, mă gândesc, zise Ridcully.

Lectorul de Scrieri Invizibile, un vrăjitor tânăr pe nume Ponder[1] Stibbons, suspină din rărunchi.

– Nu, domnule Arhicancelar, remarcam doar...

– Sau sunt iar găurile de vierme?

Stibbons se dădu bătut. Să folosești o metaforă de față cu un om atât de lipsit de imaginație ca Ridcully era ca și cum ai flutura o capă roșie în fața unui t – ca și cum ai pune ceva foarte enervant în fața cuiva care se enerva din acea cauză.

Era o viață grea să fii Lector de Scrieri Invizibile.

– Mai bine vii și tu cu noi, zise Ridcully.

– Eu, domnule Arhicancelar?

---

[1] Ponder – a chibzui (n.tr.)

– Nu pot să te las să bântui pe-aici și să inventezi milioane de universuri care-s prea mici ca să le vezi și toate celelalte chestii cu continuinuinuum, zise Ridcully. Și oricum, am nevoie de cineva să-mi care undițele și arba... Să-mi care lucrurile, se corectă el.

Stibbons își privi fix farfuria. N-avea rost să se împotrivească. Ceea ce-și dorea el cu adevărat în viață era să-și petreacă următoarea sută de ani în Universitate, mâncând zdravăn la fiecare masă și nefăcând prea multă mișcare în rest. Era un tânăr dolofan, cu tenul de culoarea unei făpturi care trăiește pe sub pietre. Lumea îi spunea mereu să pună mâna să ajungă ceva în viață, și asta voia și el. Își dorea să ajungă să stea toată viața-n pat.

– Dar, domnule Arhicancelar, zise Lectorul de Rune Recente, *tot* e al naibii de departe.

– Prostii, replică Ridcully. Acum e gata drumul cel nou tocmai până la Sto Helit. Sunt diligențe în fiecare miercuri, regulat. Trezorieeeer! Of, să-i dea careva o pilulă de broaște uscate... Domnule Stibbons, dacă reușești să rămâi în universul nostru cinci minute, du-te și vezi de bilete. Gata. S-a rezolvat, nu?

Magrat se trezi.

Și știu că nu mai era vrăjitoare. Senzația i se furișă pur și simplu în trup, parte integrantă din procesul normal de evaluare pe care-l face fiecare în primele secunde de la ieșirea din abisul viselor: brațe: 2, picioare: 2, angoasă existențială: 58%, vinovăție întâmplătoare: 94%, nivel de vrăjitorie: 00,00.

Problema era că nu-și amintea să fi fost altceva vreodată. Mereu fusese vrăjitoare. Magrat Usturoi, a treia vrăjitoare, asta era ea. Cea fraieră.

Știa că nu fusese niciodată prea grozavă. Sigur, putea să facă unele vrăji, și chiar bine, dar nu era vrăjitoare *până-n măduva oaselor,* ca alea bătrâne. Și ele aveau grijă să i-o spună.

Ei, o să trebuiască să-nvețe meseria de regină. Cel puțin în branșa asta era singura din Lancre. N-o să aibă cine să i se uite peste umăr tot timpul și să-i spună: „*Nu așa* se ține sceptrul".

Bun...

Cineva îi furase hainele, în cursul nopții.

Se dădu jos din pat, în cămașă de noapte și țopăi pe podeaua de piatră rece către ușă. Era în mijlocul camerei când ușa se deschise singură.

O știa pe fata mărunțică și oacheșă care intră, abia vizibilă de după un teanc de lenjerie. În general, oamenii din Lancre se cunoșteau.

– Millie Chillum?

Lenjeria făcu o reverență.

– Da, coniță?

Magrat ridică o parte din teanc.

– Sunt eu, Magrat, zise ea. Bună.

– Da, coniță.

Altă reverență.

– Ce-i cu tine, Millie?

– Da, coniță.

Reverență, reverență.

– Ți-am spus, sunt *eu.* Nu-i nevoie să te uiți la mine așa.

– Da, coniță.

Reverențele intimidate continuau. Magrat își dădu seama că propriii genunchi începuseră să se-ndoaie, prin simpatie, dar cam în contratimp, așa că în vreme ce ea o lua în jos, se încrucișa cu fata care pornise-n sus.

– Dacă mai zici „da, coniță" încă o dată, n-o să-ți fie bine, reuși ea să spună, în trecere.

– Da... în regulă, Maiestate, coniță!

Începea să se zărească o lumină.

– Încă nu-s regină, Millie. Și mă cunoști de douăzeci de ani, gâfâi Magrat, luând-o în sus.

– Da, coniță. Dar o să fiți regină. Așa că mie mi-a spus mămica să fiu respectuoasă, zise Millie, ținând-o întruna cu reverențele.

– A. Bine. În regulă atunci. Unde mi-s hainele?

– Le am aici, pre-Maiestate.

– Astea nu-s ale mele. Și, te rog, nu te mai fâțâi în sus și-n jos. M-ai amețit.

– Pe astea le-a comandat regele special din Sto Helit, coniță.

– Le-a comandat, serios? Acum cât timp?

– Nu știu, coniță.

„Știa că mă-ntorc acasă, gândi Magrat. De unde? Ce se-ntâmplă aici?“

Hainele aveau mult mai multă dantelă decât obișnuia Magrat, dar asta era doar, cum s-ar spune, cireașa de pe tort. Magrat purta, de regulă, o rochie simplă, fără mare lucru pe dedesubt afară de Magrat. La doamnele din lumea bună nu mergea așa. Millie primise un fel de diagramă tehnică, dar nu le ajută prea mult.

O studiară cu atenție.

– Și zici că ăsta-i costumul standard de regină?

– Nu știu, coniță. Cred că Maiestatea Sa doar le-a trimis o groază de bani și le-a spus să vă facă trusoul.

Înșirară toate lucrurile pe podea.

– Ăsta-i pompadourul?

Afară pe metereze, se schimbă garda. Se schimbă în hainele de grădinărit, apoi se duse să sape fasolea. Înăuntru, aveau loc ample discuții sartoriale.

– Cred că le-ați pus de-a-ndoaselea, coniță. Care parte-i malacovul?

– Scrie aici Inseră fâșiea A în despicăturia B. Nu găsesc despicăturia B.

– Astea parcă-s *coburi de șa*. Eu *așa ceva* nu îmbrac. Și asta ce-i?

– Jaboul, coniță. Ăă. Cică face furori în Sto Helit, așa zice frate-miu.

– Adică, înfurie oamenii? Și asta ce-i?

– Brocart, cred eu.

– Parcă-i *carton*. Trebuie să port așa ceva *în fiecare zi?*

– Nu știu, coniță, de un' să știu eu?

– Dar Verence umblă mereu în nădragi de piele și într-o jachetă veche!

– A, dar dumneavoastră sunteți regină. Reginele nu pot umbla așa. Toată lumea știe asta. N-are nimic dacă un rege umblă cu fundul pe jumătate atârnându-i din nădra...

Se plesni cu palma peste gură.

– Nu-i nimic, zise Magrat. Sunt sigură că până și regii au... părți mai sus de coapse, ca toată lumea. Continuă ce spuneai.

Millie se înroșise ca racul.

– Știți, știți, știți, reginele tre' să se poarte ca niște doamne, se bâlbâi ea. Are regele cărți despre asta. Cu ietichetă și treburi d-astea.

Magrat se examină critic în oglindă.

– Vă stă bine, în-curând-Maiestate, zise Millie.

Magrat se suci în dreapta și-n stânga.

– Îmi stă rău părul, zise ea, după o vreme.

– Iertare, coniță, spunea regele că a trimis după un coafor tocmai din Ankh-Morpork, coniță. Pentru nuntă.

Magrat îşi potrivi o şuviţă. Începea să-şi dea seama că a fi regină presupunea un mod de viaţă cu totul nou.

– Parol, zise ea. Şi acum ce fac?

– Nu ştiu, coniţă.

– Regele ce face?

– A, el a mâncat de dimineaţă şi-a întins-o la Curmătura să-i arate lui moş Muckloe cum să crească porcii după carte.

– Şi-atunci *eu* ce fac? Care-i *treaba* mea?

Millie arăta nedumerită, dar asta nu implica o schimbare prea mare a expresiei ei de bază.

– Nu ştiu, coniţă. Domniţi, presupun. Vă plimbaţi prin grădină. Primiţi curteni. Coaseţi goblenuri. Asta-i la mare modă la regine. Şi pe urmă... ăă... mai târziu e şi succesiunea regală...

– Pentru moment, zise Magrat, ferm, să încercăm cu goblenul.

Lui Ridcully Bibliotecarul îi făcea greutăţi.

– Sunt, întâmplător, Arhicancelarul dumitale, domnule!

– Uuk!

– O să-ţi *placă* acolo! Aer curat! Grămezi de copaci! Sunt la păduri ce n-ai văzut!

– Uuk!

– Dă-te jos *imediat!*

– Uuk!

– Cărţile o să fie în deplină siguranţă aici în timpul vacanţei. Dă-o-ncolo de treabă, şi-aşa e destul de greu să-i faci pe studenţi să vină aici...

– Uuk!

Ridcully se încruntă la Bibliotecar, care se ţinea cu degetele de la picioare de raftul de sus din secţiunea Parazoologie, de la Ba la Mn.

– În fine, zise el, cu o voce joasă și vicleană. Păcat totuși având în vedere situația. Am auzit că au o bibliotecă destul de mare la castel, în Lancre. Bine, dacă o poți *numi* bibliotecă – nu-i decât un morman de cărți vechi. Se pare că n-au fost catalogate niciodată.

– Uuk?

– Mii de cărți. Și unele-s incunabule, așa mi-a spus cineva. Mare păcat că nu vrei să le vezi!

Puteai unge osii cu vocea lui Ridcully.

– Uuk?

– Dar îmi dau seama că te-ai hotărât deja. Așa că o să plec. Rămâi cu bine!

Ridcully ieși pe ușa Bibliotecii și începu să numere în șoaptă. Ajunsese la trei când Bibliotecarul ieși în mare viteză și ajutându-se de mâini, atras de incunabule.

– Deci, să luăm patru bilete, da? zise Ridcully.

Buna Batevreme începu să investigheze ce anume se întâmplase în jurul pietrelor. Cu metoda ei specială.

Lumea subestimează albinele.

Dar Buna Batevreme nu. Ea avea vreo șase stupi și știa, de exemplu, că nu există ceea ce s-ar numi albina individuală. Dar există ființa roiului, ale cărei celule componente sunt ceva mai mobile decât, să zicem, cele ale melcului obișnuit. Roiurile văd totul și simt încă și mai multe, și țin minte ani în șir, deși memoria lor e mai mult externă și-i făcută din ceară. Fagurele e memoria stupului – dispunerea celulelor cu ouă, cu polen, botcile, celulele cu miere, diferitele *feluri* de miere, toate fac parte din structura memoriei.

Și mai sunt și trântorii cei mari și grași. Lumea crede că ei nu fac decât să piardă vremea prin stup tot anul, în așteptarea acelor scurte momente când matca binevoiește să le observe

existența, dar asta nu explică de ce au mai multe organe de simț decât acoperișul sediului CIA.

Buna nu *creștea*, propriu-zis, albine. Le mai lua din ceara veche, în fiecare an, pentru lumânări, și din când în când câte-un borcan de miere de care credea ea că stupul se poate lipsi, dar le ținea mai mult ca să aibă cu cine vorbi.

Pentru prima oară de când se întorsese, se duse la stupi.

Și rămase cu ochii la ei.

Albinele izbucneau din urdinișuri, ca apa în clocot. Bucata de grădină din spatele tufelor de zmeură, de obicei liniștită, era plină de zumzetul aripilor lor. Prin aer fulgerau mici trupuri cafenii, ca o grindină orizontală.

Tare-ar fi vrut să știe de ce!

Albinele erau singurul ei eșec. Nu exista nicio minte în Lancre pe care să n-o poată Împrumuta. Putea chiar să vadă lumea prin ochii râmelor.[1] Dar un roi de albine, o minte făcută din mii de părți mobile, asta o depășea. Era cel mai greu test dintre toate. Încercase de nenumărate ori să li se atașeze, să vadă lumea prin zece mii de perechi de ochi multifațetați deodată și nu se alesese niciodată cu nimic, în afară de câte-o migrenă și de dorința de-a face amor cu florile.

Dar puteai deduce o mulțime de lucruri, doar privindu-le. După activitatea lor, direcția zborului, purtarea albinelor de pază de la urdiniș...

După purtare, păreau *extrem de îngrijorate*.

Ca urmare, Buna se duse să-și facă siesta, așa cum numai ea știa.

Țața Ogg încercă altă metodă, care n-avea mare lucru de-a face cu vrăjitoria, dar avea de-a face *în totalitate* cu caracterul intrinsec al neamului Ogg.

---

[1] Era cam întunecată.

Șezu o vreme în bucătăria ei imaculată, bând rom și fumând din pipa ei puturoasă și privind tablourile de pe pereți. Fuseseră pictate de nepoții ei cei mai tineri, în culori noroioase, vreo duzină de nuanțe și reprezentau, majoritatea, siluete butucănoase, având cuvântul BUNI mâzgălit dedesubt, cu litere aproximative, de noroi.

În fața ei, motanul Greebo, fericit că e din nou acasă, zăcea pe spate cu toate labele-n sus, executându-și faimosul rol de ceva-pescuit-de-prin-șanțuri.

Într-un târziu, Țața Ogg se ridică și-o porni gânditoare spre fierăria lui Jason.

Fierăria ocupa întotdeauna un rol central în orice sat, ținea loc de cămin cultural, sală de conferințe și, în general, placă turnantă a tuturor bârfelor. Și acum pierdeau vremea pe-acolo vreo câțiva bărbați, care aveau câteva ceasuri libere de la ocupațiile tradiționale de prin Lancre, braconajul și privitul femeilor care trebăluiau.

– Jason Ogg, vreau să *discut* cu tine.

Fierăria se goli ca prin farmec. Probabil din cauza tonului Țaței. Dar Țața întinse o mână și-l înhăță de braț pe unul dintre oameni pe când încerca să se furișeze pe lângă ea, într-un fel de pasul-piticului împiedicat.

– Mă *bucur* că te-am întâlnit, domnule Quarney, zise ea. Nu pleca așa repede! Merge bine magazinul?

Unicul negustor din Lancre îi aruncă genul de privire pe care-o rezervă un șoarece cu trei picioare unei pisici atletice. Și agile, totuși.

– Vai, tare greu, tare greu merg afacerile acum, doamnă Ogg!

– A, ca de obicei, deci?

Expresia domnului Quarney era rugătoare. Știa că n-o să scape netaxat și acum voia doar să afle care va fi ponosul.

– Păi, zise Ţaţa Ogg, o ştii pe văduva Scrope, de la Curmătura?

Lui Quarney îi căzu falca.

– Dar nu-i văduvă, zise el. E...

– Pui pariu pe juma' de dolar? întrebă Ţaţa.

Quarney rămase cu gura deschisă şi, în jurul ei, chipul i se rearanjă într-o expresie de groază fascinată.

– Aşa că, să-i dai pe datorie, auzi, până reuşeşte să pună ferma pe picioare, rosti Ţaţa, în tăcerea care se lăsase.

Quarney, mut, încuviinţă din cap.

– Şi asta-i valabil şi pentru voi, restul, care ascultaţi la uşă, continuă Ţaţa, ridicând vocea. N-ar strica să-i lăsaţi nişte carne pe prag din când în când, da? Şi probabil c-o să aibă nevoie de ajutor la seceriş. Ştiu că mă pot baza pe voi toţi. Hai, acum plecaţi...

O rupseră la fugă, lăsând-o pe Ţaţa Ogg triumfătoare pe prag.

Jason Ogg o privi abătut, ditai omul de o sută de kile, dar în faţa ei părea tot de patru ani.

– *Jason?*

– Am asta de călit pentru moş...

– Aşa deci, zise Ţaţa, nebăgându-l în seamă, ce s-a mai întâmplat pe-aici cât am lipsit eu, băiete?

Jason scormonea, absent, cu un drug de fier în foc.

– Păi, ştii, a fost o tornadă zdravănă de Lăsata Porcului şi una din găinile babei Peason a ouat acelaşi ou de trei ori, şi vaca lui moş Poorchick a fătat un şarpe cu şapte capete, şi-a fost o ploaie de broaşte la Curmătura...

– A fost totul normal, deci, concluzionă Ţaţa Ogg.

Îşi umplu pipa cu nonşalanţă.

– Păi, da, a fost linişte, încuviinţă Jason.

Scoase drugul din foc, îl puse pe nicovală şi ridică barosul.

– O să aflu până la urmă, să știi, zise Țața Ogg.

Jason nu întoarse capul, dar barosul i se opri la mijlocul loviturii.

– Aflu întotdeauna, știi asta, îl avertiză Țața Ogg.

Fierul se răci de la culoarea spicului de grâu la roșu-cireșiu.

– Știi că întotdeauna te simți mai bine după ce-i povestești bătrânei tale mame, zise Țața Ogg.

Fierul se răci de la roșu la negru pârjolit. Dar Jason, care era obișnuit cu dogoarea forjei, începuse să arate de parcă-i era prea cald.

– Eu aș bate fierul ăla până nu se răcește, zise Țața Ogg.

– N-a fost vina mea! Mami! Cum puteam eu să le opresc?

Țața se lăsă pe spătarul scaunului, cu un zâmbet mulțumit pe față.

– Pe cine anume, fiule?

– Păi, Diamanda cea tinerică și Perdita, și fata aia cu părul roșu de la Curunsus și celelalte. I-am *spus* eu lui moș Peason, i-am spus că n-o să fii de acord, le-am *spus* că Jupâneasa Batevreme o să-și pună – o să fie sarcastică, la sigur, când o afla, zise Jason. Dar ele au râs. Au zis că pot să-nvețe vrăjitoria și singure.

Țața Ogg dădu din cap. De fapt, aveau perfectă dreptate. *Puteai* să te-nveți singură vrăjitoria. Dar atât profesoara, cât și eleva trebuiau să fie un anume gen de persoană.

– Diamanda? zise ea. N-am mai auzit numele ăsta.

– Păi, de fapt o cheamă Lucy Tockley, explică Jason. Dar spune că Diamanda e mai... mai vrăjitoresc.

– Aha! Aia care poartă pălăria aia mare și pleoștită, de fetru?

– Da, mami.

– Și care-și vopsește unghiile în negru?

– Da, mami.

– Moş Tockley a dat-o la şcoală, la oraş, nu?

– Da, mami. S-a întors cât ai fost tu plecată.

– Aha!

Ţaţa Ogg îşi aprinse pipa de la focul forjei. Pălărie pleoştită, unghii negre şi educaţie. Vai de noi!

– Şi câte fete s-au apucat de de-asta?

– Cam juma' de duzină. Dar se *pricep*, mami.

– Mda?

– Şi, de fapt, nu fac nimica rău.

Ţaţa Ogg privea gânditoare la jăratic.

Tăcerile Ţaţei Ogg păreau fără sfârşit. Şi mai aveau şi o anume componentă direcţională. Lui Jason îi era foarte clar că tăcerea îi era adresată.

De fiecare dată, se lăsa păcălit şi încerca s-o umple.

– Şi Diamanda aia are şcoală ca lumea, zise el. Ştie nişte cuvinte de mai mare dragul.

Linişte.

– Şi ştii că tu mereu spuneai că nu-s destule fete tinere care să vrea să se facă vrăjitoare, în ziua de azi, zise Jason.

Scoase fierul încins din foc şi-l lovi de câteva ori cu ciocanul, de formă.

În direcţia lui se mai revărsă puţină linişte.

– Se duc de dansează sus în munţi, de fiecare dată când e lună plină.

Ţaţa Ogg îşi scoase pipa din gură şi-i studie cu atenţie căuşul.

– Se spune, continuă Jason, conspirativ, că dansează cum le-a făcut mama lor.

– Cum aşa?

– Ştii tu, mami. La nudu' gol.

– Măi să fie! Ce chestie! Le-a văzut cineva unde se duc?

– Neee! Ţesător, meşterul de acoperişuri, zice că mereu le pierde urma.

– Jason?

– Da, mami.

– Au dansat în jurul pietrelor.

Jason își dădu cu ciocanul peste degete.

Existau destui zei prin munții și pădurile regatului Lancre. Unul dintre ei era cunoscut drept Herne Hăituitul. Era un zeu al urmăririi și vânătorii. Mai mult sau mai puțin.

Majoritatea zeilor sunt creați și hrăniți din credință și speranță. Vânătorii dansează deghizați în blănuri de animale și creează zei ai vânătorii, care sunt de obicei gălăgioși și zdraveni și cu tot atâta tact cât un tsunami. Dar aceștia nu sunt singurii zei ai vânătorii. Și prada are o voce ocultă a ei, care glăsuiește când zvâcnește sângele și latră copoii. Herne era zeul celor vânați și prigoniți și al tuturor micilor animale al căror destin final e un chițăit subit și umed.

Avea mai puțin de trei picioare înălțime, urechi de iepure și niște cornițe foarte mititele. Dar viteză avea din belșug și și-o folosea pe toată în vreme ce alerga înnebunit prin pădure.

– Vin! Vin! Se întorc! *Se întorc cu toții!*

– Cine? întrebă Jason Ogg.

Stătea cu degetul mare în albia cu apă.

Țața Ogg suspină.

– *Ei*, zise ea. Știi tu. *Ei*. Nu suntem sigure, dar...

– Care-s ăia, Ei?

Țața șovăi. Unele lucruri nu le puteai spune oamenilor obișnuiți. Pe de altă parte, Jason era fierar, așadar, nu era un om obișnuit. Făurarii aveau secrete de păstrat. Și era din familie; Țața Ogg avusese o tinerețe aventuroasă și nici la socotit nu se pricepea prea bine, dar părea destul de sigură că era fiul ei.

– Păi, știi, zise ea, fluturând absentă din mâini, pietrele alea... Dansatorii... știi, în vremuri străvechi... odată ca niciodată...

Se opri, apoi încercă din nou să explice natura esențialmente fractală a realității.

– Cum să zic... unele locuri sunt *mai subțiri* decât altele, acolo unde erau porțile pe vremuri, bine, nu erau chiar porți, mai curând locuri unde lumea e *mai subțire*... Oricum, *problema* e că Dansatorii... sunt un fel de gard... și noi, adică nu noi, că asta era acum niște mii de ani... adică, vreau să spun că alea nu-s doar niște pietre, sunt un fel de fier meteoric, dar... există ceva ca un fel de flux, dar nu cu apă, se-ntâmplă atunci când lumile se apropie între ele și mai că poți păși dintr-una într-alta... oricum, dacă s-au dus oameni pe la pietre și și-au făcut de cap pe-acolo... atunci *Ei* o să se întoarcă, dacă n-avem grijă.

– Care Ei?

– Păi, asta-i problema, zise Țața Ogg, abătută. Dacă-ți spun, o să-nțelegi pe dos. Ei trăiesc de cealaltă parte a Dansatorilor.

Fiul ei se holbă la ea. Apoi păru că înțelege și un zâmbet i se lăți pe față.

– A, zise el. Pricep. Am auzit că vrăjitorii ăia din Ankh fac tot timpul câte-o gaură în țesătura aia a realității de-o au pe-acolo și dau buzna prin ea niște chestii oribile din Dimensiunile Subterane. Dihănii imense, cu zeci de ochi și mai multe picioare decât o ceată de călușari.

Înșfăcă barosul lui nr. 5.

– Nu-ți face griji, mami! Dacă încep să apară pe-aici, imediat le...

– Nu, *nu-i* asta, zise Țața. Ăia sunt *de-afară*. Dar Ei trăiesc... acolo.

Jason părea complet nedumerit.

Țața ridică din umeri. Mai devreme sau mai târziu, o să trebuiască să spună cuiva.

– Seniorii și Doamnele, zise ea.

– Ăștia cine-s?

Țața privi în jur. Dar, în definitiv, era într-o fierărie. Aici fusese deja o fierărie cu mult înainte să existe castelul, ba chiar cu mult înainte să existe regatul. Erau potcoave peste tot. Pereții erau îmbibați cu fier. Aici nu era doar un loc cu fier, era un loc unde fierul murea și renăștea. Dacă nu puteai rosti cuvântul aici, nu-l puteai rosti niciunde.

Chiar și așa, nu-i convenea deloc.

– *Știi tu,* zise ea. Neamul Frumos. Boierimea. Cei Strălucitori. Poporul Stelelor. *Știi* tu.

– Cine?

Țața puse mâna pe nicovală, pentru orice eventualitate, și-i spuse cine.

Fruntea încruntată a lui Jason se descreți lent, cam cu viteza răsăritului.

– Ei? zise el. Dar nu sunt blânzi și...?

– Vezi? zise Țața. Ți-am spus eu c-ai să înțelegi greșit!

– Cât?! exclamă Ridcully.

Vizitiul ridică din umeri.

– Dacă vă convine, zise el.

– Îmi pare rău, domnule, zise Ponder Stibbons. E singura diligență.

– Cincizeci de dolari de persoană e jaf ziua-n amiaza mare!

– Nu, ripostă vizitiul cu răbdare. Jaf ziua-n amiaza mare, continuă el, cu tonul autoritar al celui cu experiență, e când cineva îți iese-n cale cu o săgeată ațintită spre tine și pe urmă toți amicii lui sar de prin copaci și de după stânci și ne iau toți

banii şi lucrurile. Şi mai e şi jaful de noapte, care e ca ăla de zi, doar că dau foc şi la diligenţă ca să aibă lumină. Acuma, jaful de amurg, în general...

– Vrei să spui, zise Ridcully, că tâlhăria e inclusă în *preţ?*

– Prin Breasla Bandiţilor, explică vizitiul. E un fel de aranjament preventiv.

– Şi ce se întâmplă dacă nu plătim? întrebă Ridcully.

– Vă aranjează ei.

Vrăjitorii se strânseră grămadă.

– Avem o sută cincizeci de dolari, zise Ridcully. Nu putem scoate alţi bani din seif fiindcă Trezorierul a înghiţit ieri cheia.

– Pot să propun o idee, domnule? zise Ponder.

– Dă-i drumul.

Ponder îi zâmbi larg vizitiului.

– Animalele de companie călătoresc gratuit? sugeră el.

– Uuk?

Mătura Ţaţei Ogg trecu razant, la un metru deasupra cărărilor pădurii, luând curba atât de strâns că ghetele-i greblară frunzişul. Sări jos în faţa căsuţei Bunei Batevreme, atât de grăbită încât nici nu-şi opri mătura, care îşi continuă zborul până se opri în privată.

Uşa era deschisă.

– Iu-huu?

Ţaţa aruncă o privire în spălătorie, apoi urcă apăsat pe scările înguste.

Buna Batevreme era întinsă pe pat, ţeapănă. Faţa-i era cenuşie, pielea – rece.

Oamenii o mai găseau aşa din când în când şi întotdeauna se creau situaţii stânjenitoare. Astfel încât acum îşi liniştea musafirii şi-şi ispitea destinul prin aceea că ţinea în mâinile-i ţepene un carton, pe care scrisese:

„NU-S MUARTĂ.“

Fereastra era proptită deschisă cu un băţ.

– Ah, zise Ţaţa, mai mult pentru sine decât pentru altcineva, văd că eşti plecată. O să, o să, păi, o să pun de ceai, bine, şi-o să te aştept să te-ntorci?

Măiestria lui Esme la Împrumutat o neliniştea. Să intri în mintea animalelor şi a altor jivine era în regulă, dar prea multe vrăjitoare nu se mai întorseseră. Ani de zile, Ţaţa lăsase pe pervaz bucăţi de slănină şi şorici pentru un piţigoi de care era sigură că era bătrâna Buna Postalute, care plecase într-o zi la Împrumutat şi nu se mai întorsese. În măsura în care o vrăjitoare poate considera ceva nefiresc, Ţaţa era de părere că ăsta-i un lucru nefiresc.

Se întoarse în spălătorie şi scoase o găleată de apă din puţ, îşi aduse aminte la timp şi pescui tritonii din apă înainte s-o pună la fiert.

Pe urmă se aşeză să privească pe geam.

După o vreme, o creatură micuţă traversă grădina şi intră în casă pe fereastra de la etaj.

Ţaţa turnă ceaiul în cești. Scoase cu atenţie o lingură de zahăr din zaharniţă, îşi răsturnă restul de zahăr în ceai, puse lingura de zahăr la loc în zaharniţă, aşeză ambele cești pe o tavă şi urcă scările.

Buna Batevreme stătea în capul oaselor pe pat.

Ţaţa privi în jur.

De o grindă atârna un liliac mare, cu capul în jos.

Buna Batevreme se frecă la urechi.

– Împinge oala sub el, fii drăguţă, Gytha, mormăi ea. Că una-două îşi fac nevoile pe covor.

Ţaţa dezgropă cel mai sfios articol din vesela de dormitor a Bunei şi-l împinse cu piciorul până la locul potrivit.

– Ţi-am adus o ceaşcă de ceai, zise ea.

– Tare bine! Am un gust de molii în gură, zise Buna.

– Credeam că noaptea preferi bufnițele, rosti Țața.

– Da, dar pe urmă zile-ntregi tot încerc să-mi sucesc fața la ceafă, zise Buna. Cel puțin liliecii se uită mereu în aceeași direcție. Întâi am încercat cu iepurii, dar știi câtă ținere de minte au. Și, oricum, știi la *ce* se gândesc ei tot timpul. Că le-a mers buhul.

– La iarbă.

– Corect.

– Ai aflat ceva? întrebă Țața.

– Au tot mers vreo șase inși acolo. La fiecare lună plină! răspunse Buna. Fete, după formă. Ca liliac, nu vezi decât conturul.

– Ai făcut treabă bună, replică Țața, cu mare grijă. Crezi că-s fete de pe-aici?

– Musai. Că nu vin pe mături.

Țața Ogg suspină.

– E Agnes Nitt, fata lui moș Treiparale, zise ea. Și fata lu' Tockley. Și încă vreo câteva.

Buna Batevreme o privi, cu gura căscată.

– L-am întrebat pe Jason al meu, explică ea. Scuze!

Liliacul râgâi. Buna Batevreme își acoperi, bine-crescută, gura cu mâna.

– Sunt o babă proastă, așa-i? zise ea, după o vreme.

– Nu, nu, ripostă Țața. Împrumutatul e meșteșug înalt. Și tu te pricepi de minune.

– Sunt trufașă, asta sunt. Cândva, m-aș fi gândit și eu să întreb pe cineva, în loc să încerc să o fac pe liliacul.

– Jason al meu nu ți-ar fi spus nimic ție. Mie mi-a spus numai fiindcă dacă nu-mi spunea îi făceam viața un iad, zise Țața Ogg. Că de-asta-i sunt mamă.

– Îmi pierd îndemânarea, asta e. Îmbătrânesc, Gytha!

– Omul are vârsta pe care și-o simte, eu așa cred.

– Asta spuneam și eu.

Țața Ogg păru îngrijorată.

– Dacă era și Magrat aici, zise Buna, m-ar fi văzut cum mă fac de râs.

– Ei, ea e-n siguranță la castel, zise Țața. Învață să fie regină.

– Cel puțin, în meseria asta de regină, fu de părere Buna, nu observă nimeni dacă nu faci ce trebuie. *Musai* să fie corect ce faci, fiindcă *tu* ești cea care o face.

– Știi, e ciudat cu regalitatea asta, zise Țața. E ca magia. Iei o fată oarecare, cu fundul ca doi purcei într-un sac și cu capu-n nori, și, dacă se mărită cu un rege sau cu un prinț sau așa ceva, deodată e o frumoasă și strălucitoare prințesă de sânge regesc. E ciudată lumea asta!

– Dar să știi că n-am de gând să îngenunchez în fața ei, zise Buna.

– Păi, tu oricum nu îngenunchezi în fața nimănui, rosti Țața Ogg, răbdătoare. Regelui ăl vechi nici măcar o plecăciune nu-i făceai. Pe tânărul Verence abia dacă-l saluți din cap. Tu nu îngenunchezi în fața nimănui, niciodată, oricum!

– Exact! exclamă Buna. Asta face parte din a fi vrăjitoare, așa să știi.

Țața se mai relaxă. Buna în postură de babă îi dădea fiori. Buna în starea ei normală, de furie cu greu ținută sub control, era ceva mult mai firesc.

Buna se ridică.

– Fata lui moș Tockley, hai?

– Da.

– Maică-sa era o Keeble, nu? O femeie de ispravă, din câte-mi aduc aminte.

– Da, dar când a murit, taică-su a trimis-o pe fată la școală, la Sto Lat.

– Nu-s de acord cu şcolile, zise Buna Batevreme. Încurcă la educaţie. Toate cărţile alea. Cărţi? La ce-ajută cărţile? Prea se citeşte mult în ziua de azi. Când eram eu tânără, n-aveam timp de citit, clar.

– Eram prea ocupate să ne distrăm.

– Păi, da. Haide – n-avem prea mult timp.

– Ce vrei să spui?

– Nu-s doar fetele alea. Mai e şi altceva, hălăduind pe-afară. Un fel de minte, şi se plimbă.

Buna se înfioră. O simţea, aşa cum un vânător priceput, când umblă pe munte, simte prezenţa altui vânător prin preajmă – după tăcerea din locurile unde ar fi trebuit să fie zgomot, după o tulpină călcată, după mânia albinelor. Ţaţei Ogg nu-i plăcuse niciodată Împrumutatul, iar Magrat nici nu voise să încerce măcar. Vrăjitoarele mai bătrâne de pe cealaltă parte a munţilor aveau şi-aşa destule probleme cu experienţele neplăcute intracorporale ca să le mai trebuiască şi din cele extracorporale. Aşa că Buna era obişnuită să aibă întreaga dimensiune mentală doar pentru ea singură.

Prin regat se plimba o minte, şi Buna Batevreme nu reuşea s-o înţeleagă.

Ea Împrumuta. Trebuia să ai grijă. Era ca un drog. Puteai călători în minţile animalelor şi păsărilor, dar nu şi într-ale albinelor, le cârmeai binişor, vedeai prin ochii lor. Buna Batevreme trecea deseori în revistă diferitele canale de conştienţă din jurul ei. Pentru ea, asta făcea parte din însăşi esenţa vrăjitoriei. Să vezi prin alţi ochi...

... Prin ochii musculiţelor, să vezi ritmurile leneşe ale timpului în tiparul rapid al unei zile, cu minţile lor, iuţi ca fulgerul...

... Să asculţi prin trupul unui gândac, aşa încât lumea e o ţesătură tridimensională de vibraţii...

... Să vezi cu nasul unui câine toate mirosurile devenite culori...

Dar exista un preț. Nimeni nu ți-l cerea, dar însăși absența cererii era o obligație morală. Te fereai să striveşti gângănii. Săpai cu milă. Hrăneai câinele. Plăteai. Îți *păsa;* nu pentru că așa e frumos sau bine, ci pentru că așa e drept. Nu lăsai în urmă decât amintiri, nu luai cu tine decât experiență.

Dar această altă inteligență călătoare... asta intră și iese din alte minți ca o drujbă și ia, ia, ia. Îi putea vedea forma, formă de prădător, toată numai cruzime și nepăsare rece; o minte plină de inteligență, care folosește alte minți și le rănește fiindcă o amuză.

Știa ce nume poartă o asemenea minte.

Elf.

Sus, în copaci, ramurile foșneau.

Buna și Țața păşeau apăsat prin pădure. Adică, Buna păşea apăsat; Țața fugea mărunțel.

– Seniorii și Doamnele încearcă să-și croiască drum, zise Buna. Și mai e un clenci. A trecut deja ceva încoace. Vreun soi de animal, de dincolo. Scrope a urmărit un cerb până a intrat în cerc și ființa aia trebuie să fi fost acolo, și știi că mereu s-a spus că, dacă ceva trece încolo, altceva poate trece încoace...

– Ce ființă?

– Știi cum vede un liliac. Tot ce-a văzut e ceva mare. Ceva l-a ucis pe moș Scrope. Și e tot pe-aici. Nu un... nu unul dintre Seniori și Doamne, zise Buna, ci altceva din El... de-acolo.

Țața privi la umbre. Sunt multe umbre noaptea-n pădure.

– Nu ți-e frică? întrebă ea.

Buna își trosni degetele.

– Nu. Dar sper că lui îi e.

– Oo, e adevărat ce se zice. Eşti trufaşă, Esmerelda Batevreme!

– Cine zice?

– Păi, tu ai zis. Adineaori!

– Nu mă simţeam bine.

Altcineva ar fi spus: nu eram eu însămi. Dar Buna Batevreme n-avea cine altcineva să fie.

Cele două vrăjitoare înaintară grăbite prin furtună.

De la adăpostul unui desiş de spini, unicornul le privea cum se îndepărtează.

Diamanda Tockley purta, într-adevăr, o pălărie neagră, moale, de catifea. Avea şi voaletă.

Perdita Nitt, care fusese o simplă Agnes Nitt, înainte să se apuce de vrăjitorie, purta şi ea o pălărie neagră cu voaletă, fiindcă aşa purta Diamanda. Amândouă aveau şaptesprezece ani. Şi şi-ar fi dorit să fie slabă de la natură, ca Diamanda, dar dacă nu poţi să fii slabă, cel puţin poţi arăta bolnăvicios. Aşa încât ea îşi dăduse cu atâta fond de ten gros şi alb, ca să-şi ascundă pielea trandafirie, că, dacă ar fi făcut stânga-mprejur mai brusc, i s-ar fi mutat probabil faţa la ceafă.

Săvârşiseră deja Ridicarea Conului Puterii, şi ceva magie cu lumânări, şi ceva divinaţie. Acum Diamanda le arăta cum să ghicească-n cărţi.

Le spusese că în cărţi se află înţelepciunea distilată a Celor Vechi. Perdita se pomenise întrebându-se perfid cine erau Cei Vechi – e clar că nu puteau fi acelaşi lucru cu *bătrânii*, care erau proşti, spunea Diamanda, dar tot nu-i era limpede de ce erau ei mai înţelepţi decât, să zicem, lumea modernă.

Unde mai pui că nu înţelegea ce-i aia Principiu Feminin.

Şi nici treaba asta cu Sinele Lăuntric nu-i era prea clară. Începea să suspecteze că ea nu poseda aşa ceva.

Și și-ar fi dorit să-și poată face ochii ca Diamanda.

Și și-ar fi dorit să poată purta tocuri ca Diamanda.

Amanita De Vice îi povestise că Diamanda dormea într-un sicriu adevărat.

Și-ar fi dorit să aibă curajul să-și facă și ea un tatuaj cu craniu și pumnal pe braț ca Amanita, chiar dacă al ei era doar desenat cu cerneală obișnuită și era obligată să și-l spele în fiecare seară, ca să nu-l vadă maică-sa.

O voce mică și afurisită dinspre Sinele Lăuntric al Perditei insinuă că Amanita nu e o alegere bună, ca nume.

Și nici Perdita, de fapt.

Și mai spuse că poate Perdita n-ar trebui să se amestece în ce nu înțelege.

Problema era, știa ea bine, că asta însemna aproape orice.

Și-ar fi dorit să poată purta dantelă neagră ca Diamanda.

Diamanda avea rezultate.

Perdita n-ar fi crezut niciodată. Știuse de vrăjitoare, bine-înțeles. Erau niște babe care se îmbrăcau precum ciorile, în afară de Magrat Usturoi, care era de-a dreptul *sărită* și arăta mereu de parc-ar fi gata să izbucnească în lacrimi.

Perdita își amintea când Magrat venise cu o chitară la o petrecere de Lăsata Porcului și cântase cântece populare, tremurătoare, cu ochii închiși și într-un fel care sugera că ea chiar credea în ele. Nu-i ieșea cântatul la chitară, dar era în regulă fiindcă nici din gură nu știa să cânte. Oamenii o aplaudaseră, păi, ce altceva puteai să faci?

Dar Diamanda citise cărți. Știa multe lucruri. Concentrarea magiei, sus la pietre, de pildă. Chiar funcționase.

Acum le arăta cărțile.

Vântul se întețise din nou în noaptea asta. Scutura obloanele și făcea să cadă funingine pe horn. Perditei i se părea că suflase toate umbrele și le-adunase într-un colț...

– Eşti atentă, soră? întrebă cu răceală Diamanda.

Asta era încă ceva. Trebuia să le spui celorlalte „soră“, pe motiv de fraternitate.

– Da, Diamanda, zise ea, supusă.

– *Asta* e Luna, repetă Diamanda, pentru cele care n-au fost atente.

Arătă cartea.

– Şi ce vedem noi aici – tu, Muscara?

– Ăă... are un desen cu luna pe ea? zise Muscara *(née* Susan), cu speranţă în glas.

– Bineînţeles că nu e *luna*. E o convenţie nonmimetică, neataşată niciunui sistem de referinţă convenţional *în realitate*, explică Diamanda.

– Aha!

O pală de vânt lovi casa. Uşa se trânti de perete, permiţându-le să întrezărească o bucată de cer bântuit de nori pe care o convenţie nonmimetică era în primul pătrar.

Diamanda flutură din mână. Se văzu o scurtă sclipire de lumină octarină. Uşa se închise brusc. Diamanda zâmbi într-un fel care Perditei i se păru rece şi ştiutor.

Şi puse o carte pe catifeaua neagră din faţa ei.

Perdita o privi mohorâtă. Era un joc drăguţ, cărţile erau colorate ca nişte mici giuvaiere de mucava şi aveau nume interesante. Dar acea mică voce perfidă şoptea: Cum naiba pot ele să ştie ce ascunde viitorul? Cartonul nu e prea deştept.

Pe de altă parte, soborul lor *ajuta* lumea... mai mult sau mai puţin. Concentrarea magiei şi chestii de-astea. Aoleu, ce mă fac dacă mă întreabă pe *mine?*

Perdita îşi dădu seama că era îngrijorată. Ceva nu era bine. Ceva tocmai devenise greşit. Nu ştia ce, dar tocmai se-ntâmplase. Ridică ochii.

– Binecuvântată fie această casă, rosti Buna Batevreme.

Cam cu tonul cu care altcineva ar fi spus: „Înghite plumbi, Kincaid“, sau: „După toată distracția aia, presupun că te întrebi dacă mi-au mai rămas baloane și abajururi“.

Diamandei îi căzu falca.

– Ia stai, vezi că nu faci bine. Nu strica mâna aia, zise Țața Ogg, săritoare, uitându-i-se peste umăr. Ai o Dublă Ceapă acolo!

– *Tu* cine ești?

Brusc, fuseseră acolo. Perdita se gândea: adineaori, erau doar umbre și deodată ele erau *acolo,* în carne și oase.

– Ce-i cu creta asta de pe podea, aici? întrebă Țața Ogg. E scris cu cretă pe jos. Cu scris păgânesc. Nu că aș avea ceva împotriva păgânilor, adăugă ea.

Păru să chibzuiască.

– Practic, asta sunt și eu, mai spuse ea, dar nu scriu pe dușumea. Ce v-a trebuit să scrieți pe dușumea?

O înghionti pe Perdita.

– N-o să mai scoateți creta cât îi hăul, zise ea, că intră direct în fibra lemnului.

– Ăă, e un cerc magic, zise Perdita. Ăă, bună ziua, doamnă Ogg. Ăă. E ca să îndepărteze influențele negative...

Buna Batevreme se aplecă ușor în față.

– Spune-mi, dragă, i se adresă ea Diamandei, crezi că funcționează?

Diamanda se trase în spate.

Apoi, încet, reveni în față.

Ajunseră nas în nas.

– Cine-i asta? întrebă Diamanda, cu colțul gurii.

– Ăă, e Buna Batevreme, zise Perdita. Ăă, e vrăjitoare, ăă...

– Ce nivel? zise Diamanda.

Țața Ogg privi în jur, căutând ceva după care să se ascundă. Sprânceana Bunei tresări.

– Niveluri, ai? răspunse ea. Păi, cred că sunt nivelul unu.

– Deci, începătoare? zise Diamanda.

– Aoleu! Uite ce, îi şopti Ţaţa Perditei, dacă răsturnăm masa, ne putem probabil piti amândouă după ea, fără probleme.

Dar în sinea ei se gândea: Esme n-a putut niciodată să reziste unei provocări. Niciuna din noi nu poate. Nu eşti vrăjitoare dacă nu ai încredere în tine. Dar nu mai suntem tinere. Să fii o vrăjitoare de vârf e ca şi cum ai fi spadasin plătit. Crezi că eşti bună, dar ştii că trebuie să fie pe undeva una mai tânără, care exersează zilnic, îşi şlefuieşte meşteşugul şi, într-o bună zi, umbli pe uliţă şi te trezeşti că auzi vocea asta în spatele tău, spunându-ţi: Scoate broasca din teacă sau aşa ceva.

Chiar şi pentru Esme. Odată şi-odată, o să-ntâlnească şi ea pe una mai iute cu vraja decât ea.

– O, da, zise Buna, cu voce joasă. Începătoare. În fiecare zi, încep din nou.

Ţaţa Ogg gândi: Dar nu va fi azi.

– Babă proastă ce eşti, zise Diamanda. Nu mi-e frică de tine. O, da. Vă ştiu eu pe voi, astea bătrâne, cum speriaţi ţăranii superstiţioşi, *în realitate*. Bombăniţi şi vă chiombiţi. Ţine de imaginaţie. Simplă psihologie. Nu vrăjitorie *adevărată*.

– Eu o să, ăă, mă duc la spălătorie să, ăă, să văd dacă nu pot umple nişte găleţi cu apă, bine? zise Ţaţa Ogg, fără să se adreseze cuiva anume.

– Mă gândesc că tu ştii *totul* despre vrăjitorie, zise Buna Batevreme.

– Studiez, da, recunoscu Diamanda.

Ţaţa Ogg observă că-şi scosese pălăria şi-o muşca, panicată, de bor.

– Mă gândesc că eşti *foarte* bună la asta, continuă Buna Batevreme.

– Destul de bună, zise Diamanda.

– *Arată-mi!*

„Chiar e bună, gândi Țața Ogg. O privește-n ochi pe Esme de peste un minut. Până și *șerpii* se dau de obicei bătuți după un minut."

Dacă ar fi trecut o muscă-n zbor prin cei câțiva centimetri de spațiu dintre ochii lor, ar fi izbucnit în flăcări.

– Eu am învățat meșteșugul meu de la Nanny Gripes, zise Buna Batevreme, care l-a învățat de la Goody Heggety, care l-a învățat de la Nanna Plumb, care-a fost ucenica lui Aliss cea Neagră, care...

– Deci, ce vrei să *spui*, zise Diamanda, încărcând cuvintele în propoziție precum cartușele pe țeavă, e că, *în realitate, niciuna* n-a învățat *nimic nou?*

Tăcerea care urmă fu întreruptă de vocea Țaței Ogg spunând:

– La naiba, am găurit borul cu dinții. L-am găurit de tot!

– Așa deci, zise Buna Batevreme.

– Uite, zise Țața Ogg, agitată, dându-i un cot Perditei, care tremura, uite, am găurit și căptușeala. Pe pălăria asta am dat doi dolari și i-am vindecat omului și porcul pe deasupra. Ăștia-s doi dolari și-un tratament de porc dușI pe apa sâmbetei.

– Așa că poți să pleci, babo, zise Diamanda.

– Dar ar trebui să ne întâlnim din nou, zise Buna Batevreme.

Vrăjitoarea bătrână și cea tânără se cântăriră din ochi.

– La miezul nopții? întrebă Diamanda.

– Miezul nopții? Ce-i așa deosebit la miezul nopții? Practic, oricine poate să fie vrăjitoare la miezul nopții, zise Buna Batevreme. Ce zici de amiază?

– Nicio problemă! Pentru ce ne luptăm? zise Diamanda.

– Să ne luptăm? Nu ne *luptăm*. Doar ne arătăm una alteia ce știm să facem. Așa, prietenește, zise Buna Batevreme.

Se ridică în picioare. Ar trebui să plec. Noi, bătrânii, avem nevoie de somn, ştii cum e.

– Şi ce primeşte câştigătoarea? întrebă Diamanda.

În vocea ei se auzea acum doar o umbră de nesiguranţă. Era foarte palidă, pe scara Richter a îndoielii nu depăşea probabil efectul unei cești de plastic care cade de pe măsuţă pe covor la cinci mile depărtare, dar era acolo.

– A, câştigătoarea primeşte faptul c-a câştigat, zise Buna Batevreme. Ăsta-i tot şpilul. Nu te obosi să mă conduci. Nu tu ne-ai deschis uşa.

Uşa se trânti de perete.

– Simplă psihokinezie, comentă Diamanda.

– A, bine. Atunci e în regulă, zise Buna Batevreme, dispărând în noapte. Asta explică totul, evident.

Erau aşa simple direcţiile, pe vremea când nu se inventaseră universurile paralele – Sus şi Jos, Dreapta şi Stânga, Înainte şi Înapoi, Trecut şi Viitor...

Dar direcţiile normale nu funcţionează în multivers, care are mult prea multe dimensiuni ca să-şi poată cineva găsi drumul, aşa că trebuie inventate unele noi ca, astfel, drumul să *poată* fi găsit.

Ca de pildă: La răsărit de Soare şi la apus de Lună.

Sau: Îndărătul Vântului de Miazănoapte.

Sau: Dinapoi de Dincolo.

Sau: Până Acolo şi Înapoi.

Sau: Dincolo de Câmpurile Cunoscute.

Şi câteodată există o scurtătură. O uşă sau o portiţă. Nişte menhiri, un copac despicat de fulger, un fişet vechi.

Sau poate doar un loc anume pe vreun deal pleşuv...

Un loc unde *acolo* e aproape chiar *aici*.

Aproape, dar nu chiar. Există destule scurgeri cât să pună un pendul-două în mișcare și să dea dureri zdravene de cap unui medium, să aducă unei case faima de a fi bântuită, să facă din când în când câte-o oală să zboare prin cameră. Sunt destule scurgeri ca să facă trântorii să zboare în formație de pază.

O, da. Trântorii.

Există ceea ce se cheamă reuniuni de trântori. Câteodată, în zilele frumoase de vară, trântorii din toți stupii de pe o rază de multe mile se adună în câte-un loc și zboară în cerc prin aer, bâzâind ca niște minuscule sisteme de avertizare precoce, ceea ce și sunt.

Albinele sunt ființe cu bun-simț. Ăsta-i un cuvânt omenesc. Dar albinele sunt ființe ale ordinii și, programată în înseși genele lor, se află ura față de haos.

Dacă unii oameni ar ști unde se află un asemenea loc, dacă ar ști din experiență ce se-ntâmplă când aici și acolo se amestecă, atunci ar putea – dacă ar ști cum – să marcheze acel loc cu niște pietre anume.

În speranța ca alți tâmpiți nechibzuiți să le considere o avertizare și să nu calce pe-acolo.

– Ei, ce părere ai? întrebă Buna, pe când se grăbeau către casă.

– Aia mică, grasă și tăcută are ceva talent natural, răspunse Țața Ogg. Am simțit-o. Celelalte s-au băgat în povestea asta doar pentru distracție, zic eu. Se joacă de-a vrăjitoarele. Știi tu, cu planșe de ui-ja și cărți de joc și purtat mănuși negre de dantelă, fără degete, și iezaminarea celor oculte.

– Nu-s de acord cu iezaminarea celor oculte, ripostă Buna ferm. Când începi să iezaminezi ocultu', începi să crezi în spirite, și când începi să crezi în spirite, începi să crezi și-n

demoni, şi pe urmă odată te trezeşti că deja crezi în zei. Şi atunci, ai *încurcat-o*.

– Dar toate astea există, zise Ţaţa Ogg.

– Asta nu-i o scuză ca să crezi în ele. Aşa nu faci decât să le încurajezi.

Buna Batevreme îşi încetini mersul la pas de voie.

– Dar de *ea* ce zici? se interesă.

– Ce anume despre ea?

– Ai simţit puterea de-acolo?

– O, da. Mi s-a făcut părul măciucă!

– Cineva i-a dat-o şi ştiu cine. O fătucă, acolo, cu capul plin cu idei neghioabe de prin cărţi şi, dintr-odată, are putere şi nu ştie ce să facă cu ea. Cărţi! Lumânări! Asta nu-i vrăjitorie, astea-s jocuri de societate. Iezaminarea ocultului. Ai văzut că avea unghiile negre?

– Păi, nici ale mele nu-s aşa curate...

– Vopsite, vreau să spun.

– Când eram tânără, îmi vopseam unghiile de la picioare cu roşu, zise Ţaţa, nostalgică.

– La picioare e altceva. La fel şi cu roşul. Şi oricum, zise Buna, tu o făceai doar ca să atragi bărbaţii.

– Şi funcţiona, să ştii.

– Ha!

Merseră o vreme în linişte.

– Am simţit *foarte multă* putere acolo, zise Ţaţa Ogg, într-un târziu.

– Da. Ştiu.

– Foarte multă.

– Da.

– Nu spun că n-ai putea s-o baţi, adăugă Ţaţa, repede. Nu spun asta. Dar nu cred că eu aş putea şi chiar şi pe tine te-ar cam trece transpiraţiile, cred. Va trebui s-o răneşti ca s-o învingi.

– Îmi pierd dreapta judecată, nu-i așa?

– O, nu...

– M-a *înfuriat,* Gytha! Nu m-am putut stăpâni. Acum am pe cap un duel cu o fetișcană de șaptește ani și, dacă învinge, sunt o vrăjitoare bătrână și tiranică, și dacă pierd...

Dădu un șut într-o grămadă de frunze moarte.

– Nu mă pot opri, asta-i problema mea.

Țața Ogg tăcu.

– Și mă enervez din orice fleac...

– Da, dar...

– *Nu terminasem de vorbit.*

– Scuze, Esme!

Un liliac zbură pe lângă ele. Buna îl salută din cap.

– Ai auzit ceva despre Magrat, cum se descurcă? întrebă ea, cu un ton încătușat în nonșalanță forțată ca într-un corset.

– Se acomodează bine, așa zice Shawn.

– Bun.

Ajunseră la o răspântie; praful alb al drumului lucea slab în lumina lunii. Un drum ducea în orașul Lancre, unde ședea Țața Ogg. Celălalt ducea în pădure, devenea o potecă, apoi o cărare, și până la urmă ajungea la casa Bunei Batevreme.

– Când ne-om mai întâlni noi... *două?* întrebă Țața Ogg.

– Ia ascultă, zise Buna Batevreme. Mai bine că nu-i amestecată în asta, auzi? O să fie mult mai fericită ca regină!

– Eu n-am spus nimic, rosti Țața Ogg cu blândețe.

– Știu că n-ai spus! Te-am *auzit* cum nu spuneai nimic! Ai tăcerile cele mai asurzitoare pe care le-am auzit de la cineva care nu-i mort!

– Ne vedem pe la unsprezece, atunci?

– Bun așa!

Vântul se înteți din nou pe când Buna urca poteca spre căsuța ei.

Ştia că era prea agitată. Avea mult prea multe pe cap. Pe Magrat o aranjase, iar Ţaţa se descurca bine şi singură, dar Seniorii şi Doamnele... pe ei nu-i pusese la socoteală.

Problema era...

Problema era că Buna Batevreme avea impresia că o să moară. Şi asta începea s-o cam enerveze.

A-ţi cunoaşte vremea morţii e unul dintre acele avantaje stranii de care beneficiază adevăraţii mânuitori ai magiei. Şi, una peste alta, *este* un avantaj.

Mulţi sunt vrăjitorii care şi-au dat duhul, fericiţi, în timp ce-şi beau ultima sticlă din cramă şi, întâmplător, datorând foarte mari sume de bani.

Buna Batevreme se întrebase dintotdeauna cum va fi, ce anume vezi deodată că se apropie. Şi, când colo, era absenţa.

Oamenii cred că-şi trăiesc viaţa ca un punct în mişcare, călătorind dinspre Trecut spre Viitor, cu amintirile desfăşurându-se în urmă ca un fel de coadă de cometă mentală. Dar memoria se întinde şi înainte, nu doar în urmă. Numai că majoritatea oamenilor nu pot înţelege asta, aşa că dintr-acolo le vin doar premoniţii, temeri, intuiţii şi ghiceli. Dar vrăjitoarele înţeleg şi atunci când, deodată, o vrăjitoare se trezeşte că nu găseşte nimic acolo unde ar trebui să fie aceşti lăstari ai viitorului, se simte cam ca un pilot de linie când iese dintr-un nor şi se pomeneşte cu o echipă de şerpaşi că se uită de sus la el.

Mai avea câteva zile în faţă şi gata. Întotdeauna se gândise că va avea ceva timp la dispoziţie, să aranjeze grădina, să facă o curăţenie ca lumea în casă, ca următoarea vrăjitoare care va veni acolo să n-o creadă o îngălată, să aleagă un loc frumos de înmormântare şi pe urmă să stea o vreme în balansoar, fără să

facă nimic altceva decât să se uite la copaci și să reflecteze la trecut. Dar acum... nicio șansă.

Și se mai întâmplau și alte lucruri. Memoria îi făcea figuri. Poate așa era la toți. Poate că, spre sfârșit, te goleai pur și simplu, ca bătrâna Țața Gripes, care ajunsese să pună pisica pe plită și să dea ceainicul afară noaptea.

Buna închise ușa în urma ei și aprinse o lumânare.

În sertarul scrinului era o casetă. O deschise pe masa din bucătărie și scoase de-acolo o foaie de hârtie, atent împăturită.

Mai erau acolo și-o pană și cerneală.

Se gândi o vreme, apoi continuă să scrie de unde rămăsese:

... și prietenei mele Gytha Ogg îi lăs patul și covorașiul de mi la făcut făurariul din Curunsus, și setul asortat de carafă, lighian și cumîispune de ia făcut cu ochiul dintotdeuna, și mătura mea care osă Meargă de Minune după ceva reparațiuni.

Lui Magrat Usturoi îi lăs restul Conținutului aiestei cutii, serviciul mieu de ceai din argint cu cana de lapte în forma de vacă caraghioază, carei Moș Tenire, și Ornicul de a fost al mamei, dar o leg să-l ție mereu întors, căci când Ornicul se oprește...

De afară se auzi un zgomot.

Dac-ar mai fi fost cineva în cameră cu Buna Batevreme, ea ar fi deschis ușa larg și cu îndrăzneală. Dar era singură, așa că luă cu multă grijă vătraiul, se duse în deplină liniște până la ușă, fapt surprinzător având în vedere natura ghetelor ei, și ascultă cu atenție.

În grădină era ceva.

Nu era cine știe ce grădină. Erau Plantele, apoi arbuștii fructiferi, o bucățică de peluză și bineînțeles, stupii. Dinspre

pădure era neîngrădită. Sălbăticiunile locului aveau atâta minte cât să nu intre în grădina unei vrăjitoare.

Buna deschise uşa, cu prudenţă.

Luna apunea. Lumina ei palidă dezvăluia o lume monocromă.

Pe peluză era un unicorn. Putoarea lui o izbi în plin.

Buna înaintă, ţinând vătraiul întins în faţa ei. Unicornul se dădu îndărăt, scurmând pământul cu copita.

Buna văzu limpede viitorul. Deja ştia *când*. Acum începea să înţeleagă *cum*.

– Aşa deci, zise ea, încet. Ştiu de unde-ai venit *tu!* Şi poţi să te duci naibii înapoi acolo.

Creatura dădu să se repeadă la ea, dar vătraiul o ţinu la distanţă.

– Nu suporţi fierul, hai? Ei, dă-i drumul atunci înapoi la stăpână-ta şi spune-i că ştim totul despre fier, aici în Lancre. Şi eu ştiu totul despre ea. Să se ţină deoparte, s-a-nţeles? Locul ăsta e al meu!

Atunci fusese lumină de lună. Acum era ziuă.

În ceea ce ţinea loc de piaţă centrală a oraşului Lancre se adunase o mulţime măricică. Nu se întâmpla mare lucru pe-aici, oricum, şi un duel între vrăjitoare era ceva ce merita văzut.

Buna Batevreme sosi la douăsprezece fără un sfert. Ţaţa Ogg o aştepta pe o bancă, în faţa cârciumii. Avea un prosop pe după gât şi ţinea o găleată cu apă în care plutea un burete.

– Pentru ce-i asta? întrebă Buna.

– Pentru pauză. Şi ţi-am pregătit şi o farfurie cu portocale.

Îi arătă farfuria. Buna pufni.

– Arăţi ca şi cum ţi-ar prinde bine ceva de mâncare, oricum, zise Ţaţa. După cum arăţi, parcă n-ai mâncat azi...

Aruncă o privire la ghetele Bunei și la tivul murdar al rochiei ei lungi și negre. Se vedeau niște fire de ferigă și iarbă-neagră agățate acolo.

– Babă nebună ce ești! șuieră ea. Ce-ai *făcut!*

– A trebuit să...

– Ai fost sus la pietre, acolo ai fost! Să ții piept Nobilimii!

– Bineînțeles, zise Buna.

Vocea ei nu era stinsă. Nu se clătina. Dar vocea nu-i era stinsă și ea nu se clătina, vedea Țața Ogg foarte bine, pentru că trupul Bunei Batevreme era în puterea minții Bunei Batevreme.

– Cineva trebuie s-o facă, adăugă ea.

– Puteai să vii și să mă trimiți pe mine!

– M-ai fi convins să renunț.

Țața Ogg se aplecă spre ea.

– Te simți bine, Esme?

– Da! Sunt în regulă! N-am nicio problemă, bine?

– Ai dormit măcar un pic? zise ea.

– Păi...

– N-ai dormit, nu-i așa? Și-acum îți închipui că poți să vii aici în pas de plimbare și s-o învingi pe fata asta, bătând din palme?

– Nu știu, zise Buna Batevreme.

Țața Ogg o privi cercetător.

– Nu știi, așa-i? șopti ea, cu vocea îmblânzită. Ei, în fine... șezi mai bine aici, până nu te prăbușești. Mănâncă o portocală. Acuși o s-apară.

– Ba nu, zise Buna. Ea o să-ntârzie.

– De unde știi?

– N-are niciun chichirez să-ți faci intrarea dacă nu e toată lumea acolo să te vadă, nu? Chestie de mintologie.

De fapt, tânărul sobor apăru la douăsprezece şi douăzeci, şi-şi ocupă locul pe treptele pentagonului unde se ţinea târgul, în cealaltă latură a pieţei.

– Io-te la ele, zise Buna Batevreme. În negru din cap până-n picioare, din nou.

– Păi, şi noi purtăm negru, observă Ţaţa Ogg cea rezonabilă.

– Numai fiindcă e practic şi respectabil, zise Buna, mohorâtă. Nu fiindcă e romantic. Ha! La cum se poartă astea, ai zice că-s deja aici Seniorii şi Doamnele.

După ce se priviră în ochi o vreme, Ţaţa Ogg traversă agale piaţa şi se-ntâlni cu Perdita în centru. Tânăra vrăjitoare aspirantă părea îngrijorată, sub machiajul ei gros. În mâini ţinea o batistă de dantelă neagră şi-o răsucea agitată.

– Bună dimineaţa, doamnă Ogg, salută ea.

– E după-amiază, Agnes.

– Ăă! Ce facem acum?

Ţaţa Ogg îşi scoase pipa din gură şi se scărpină cu ea după ureche.

– Nu ştiu. Ce vreţi voi, cred.

– Diamanda întreabă de ce trebuie să fie aici şi acum?

– Ca să vadă toată lumea, zise Ţaţa Ogg. Asta-i ideea, nu? Să nu fie nimic pe-ascuns. Toţi trebuie să ştie cine-i cea mai bună la vrăjitorie. Tot oraşul. Toată lumea o vede pe câştigătoare câştigând şi pe cealaltă pierzând. Aşa n-o să mai fie discuţii, nu?

Perdita aruncă o privire spre cârciumă. Buna Batevreme aţipise.

– Se vede ce încrezătoare e, zise Ţaţa Ogg, ţinând degetele încrucişate la spate.

– Ăă, ce se-ntâmplă cu învinsa? întrebă Perdita.

– Păi, nimic, de fapt, zise Ţaţa Ogg. De obicei, pleacă în altă parte. Nu poţi să fii vrăjitoare dacă te-au văzut oamenii pierzând.

– Diamanda spune că nu vrea s-o facă pe doamna bătrână să sufere prea tare, zise Perdita. Doar s-o înveţe minte.

– Drăguţ din partea ei! Esme învaţă repede.

– Ăă. Îmi pare rău că se întâmplă asta, doamnă Ogg.

– Drăguţ din partea ta!

– Diamanda spune că Jupâneasa Batevreme are o privire foarte impresionantă, doamnă Ogg.

– Drăguţ din partea ei!

– Aşa că încercarea e... privirea fixă, doamnă Ogg.

– Vrei să spui, vechea provocare cu prima-care-întoarce-ochii-pierde?

– Ăă, da!

– Bun.

Ţaţa chibzui niţel, apoi ridică din umeri.

– Bine. Dar mai înainte ar trebui să facem un cerc magic. Nu vrem să fie rănit nimeni altcineva, nu?

– Vreţi să folosiţi Rune Skorhiene sau Octograma Triplei Invocaţii? zise Perdita.

Ţaţa Ogg îşi lăsă capul pe-un umăr.

– N-am auzit io de astea, dragă, zise ea. Eu fac întotdeauna cercul magic aşa...

Şi-o porni ca racul, îndepărtându-se de fata cea grasă şi târând vârful ghetei prin praf. Merse aşa căznit, târând gheata şi descriind un fel de cerc cu diametrul de vreo cincisprezece picioare, până dădu cu spatele peste Perdita.

– Scuze! Gata. L-am făcut.

– *Ăsta*-i un cerc magic?

– Păi, da. Altfel iese cu bucluc. Zboară tot felul de farmece care-ncotro, când se luptă vrăjitoarele.

– Dar n-ai rostit nicio incantaţie, *nimic!*

– Nu?

– Musai să fie şi-o incantaţie, nu-i aşa?

– Nu ştiu. Eu n-am făcut niciodată vreuna.

– Ah!

– Dar pot să-ţi cânt un cântec comic, dacă vrei, zise Ţaţa Ogg, săritoare.

– Ăă, nu. Ăă.

Perdita n-o auzise niciodată pe Ţaţa cântând, dar lumea vorbeşte.

– Îmi place batista ta asta neagră, zise Ţaţa, deloc jenată. E bună, nu se văd mucii pe ea.

Perdita se holba la cerc, ca hipnotizată.

– Ăă. Să mergem, atunci?

– Bine.

Ţaţa Ogg veni fuguţa înapoi şi-i dădu un cot în coaste Bunei.

– Trezeşte-te!

Buna deschise un ochi.

– Nu dormeam. Doar îmi odihneam ochii!

– Tot ce ai de făcut e să-i învingi privirea!

– Ei, cel puţin ştie cât de importantă e privirea, atunci. Ha! Cine se crede asta? Privesc oamenii-n ochi de-o viaţă întreagă!

– Da, asta mă şi îngrijorează – *aaah... cine-i băieţelul lu' mamaia, mmm?*

Sosise şi restul clanului Ogg.

Personal, Bunei îi displăcea tânărul Pewsey. Îi displăceau toţi copiii mici şi de aceea se înţelegea atât de bine cu ei. În cazul lui Pewsey, ea considera că nimănui n-ar trebui să i se permită să umble prin lume numai în maiou, chiar dacă are doar patru ani. În plus, copilului îi curgea permanent nasul şi ar fi trebuit să fie prevăzut cu o batistă sau, ca ultim resort, cu un dop.

Țața Ogg, pe de altă parte, era instantaneu la cheremul oricărui nepot, chiar și al unuia atât de lipicios ca Pewsey.

– Vleau bobo, zise Pewsey, cu acea voce surprinzător de groasă pe care-o au unii copii.

– Imediat, drăguțul meu, acum vorbesc cu tanti asta, ciripi Țața Ogg.

– Vleau bobo *acum*.

– Dispari, scumpete, mamaia are treabă acum.

– *Acum* bobo *acum!*

Buna Batevreme se aplecă până când nasul ei impresionant ajunse la același nivel cu cel șiroind al lui Pewsey.

– Dacă nu pleci, zise ea cu gravitate, am să-ți smulg eu însămi capul și-am să-l umplu cu șerpi.

– Poftim! zise Țața Ogg. Sunt o mulțime de copii sărmani în Klatch care-ar fi *fericiți* să aibă parte de așa un blestem.

După o clipă-două de nehotărâre, pe fețișoara lui Pewsey se lăți un rânjet încântat.

– Tanti caraghioasa, zise el.

– Uite ce, rosti Țața, mângâindu-l pe Pewsey pe cap și apoi ștergându-și mecanic mâna pe rochie, le vezi pe domnișoarele alea tinere de partea cealaltă a pieței? Au *o mulțime* de bobo.

Pewsey se împletici într-acolo.

– Ăsta-i război biologic, să știi, zise Buna Batevreme.

– Haide, făcu Țața. Jason al meu a pus două scaune în cerc. Ești sigură că te simți bine?

– Mă descurc.

Perdita Nitt venea din nou spre ele.

– Ăă... doamnă Ogg?

– Da, dragă.

– Ăă. Diamanda spune că n-ați înțeles, spune că n-o să-și înfrunte privirea...

Magrat se plictisea. Nu fusese niciodată plictisită cât fusese vrăjitoare. Perplexă şi muncită non-stop, da, dar nu plictisită.

Îşi tot spunea că probabil va fi mai bine când va fi cu adevărat regină, deşi nu prea vedea cum.

Pentru moment, rătăcea fără ţintă prin numeroasele încăperi ale castelului, foşnetul rochiei pierzându-i-se, înăbuşit aproape de urletul de fond al turbinelor monotoniei:

– plictisplictisplictisplictis –

Toată dimineaţa, se chinuise să-nveţe să coasă goblen, fiindcă Millie o asigurase că asta fac reginele, şi peticul de etamină cu al lui mesaj cusut „Zeii să Binecuvânteze Această Casă“ încă mai zăcea, părăsit, pe fotoliul ei.

În Galeria Lungă atârnau goblenuri imense înfăţişând bătălii de demult, cusute de înaintaşele ei regale şi plictisite; era uluitor cum putuseră fi convinşi luptătorii să stea locului atâta, să pozeze. Şi văzuse multe, multe portrete ale reginelor, toate frumoase, toate îmbrăcate cu dichis, după moda timpului, şi toate aduse la disperare de plictiseală.

Până la urmă, se întoarse în solar. Acesta era o încăpere mare, în vârful turnului principal. Teoretic, era acolo ca să primească soarele. Şi-l primea. Mai primea şi vântul şi ploaia. Era un fel de năvod, care prindea tot ce binevoia văzduhul să-i arunce.

Trase de cordonul soneriei care, teoretic, chema un servitor. Nu se întâmplă nimic. Mai trase de câteva ori, apoi, bucuroasă în sinea ei că avea ocazia să facă mişcare, coborî la bucătărie. I-ar fi plăcut să poată sta mai mult pe-acolo. Acolo era mereu cald şi în general aveai cu cine vorbi. Dar *noblies oblijei* – reginele trebuiau să trăiască în Încăperile Din Faţă.

În Încăperile Din Dos nu se afla decât Shawn Ogg, care curăţa cuptorul imensei sobe de gătit din fier, gândindu-se că treaba asta nu era de demnitatea unui militar.

– Unde-a plecat toată lumea?

Shawn sări în sus și se lovi la cap de marginea sobei.

– Au! Scuze, domnișoară! Ăă! Au plecat toți în piață, domnișoară. Eu am rămas numai pentru că doamna Scorbic a zis că-mi pune pielea pe băț dacă nu curăț toată mizeria.

– Bine, dar ce se întâmplă în piață, atunci?

– Cică-s două vrăjitoare care s-au luat serios la harță.

– Cum? Doar nu mama ta și Buna Batevreme!

– O, nu, domnișoară. E o vrăjitoare nouă.

– În Lancre? O vrăjitoare *nouă?*

– Cred că așa a zis mami.

– Mă duc să văd.

– O, nu cred că e o idee bună, domnișoară, zise Shawn.

Magrat se îndreptă de spate, foarte regal.

– Se întâmplă să fiu Regină, zise ea. Aproape. Așa că să nu-ți permiți a ne spune să nu facem un lucru sau altul, sau vei fi pus să cureți privatele!

– Dar *deja* curăț privatele, zise Shawn, pe un ton rezonabil. Și chiar și garderobul...

– Iar *ăla* va trebui să dispară, în primul rând, zise Magrat, cutremurându-se. Noi am văzut cum e.

– Mie-mi convine, domnișoară, așa o să am după-amiezile de miercuri libere, zise Shawn, dar de fapt voiam doar să spun că tre' să m-așteptați o clipă, până mă duc la sala de arme, să-mi iau trompeta pentru onor.

– Nu avem nevoie de onor, foarte mulțumesc.

– Dar trebuie să vi se dea onorul, domnișoară!

– Dacă dorim trompete, îmi iau singură, mersi!

– Da, domnișoară.

– Domnișoară și mai cum?

– Domnișoară regină!

– Vezi să nu mai uiți!

*

Magrat sosi, mișcându-se cât putu de repede în costumul ei de regină, care ar fi trebuit să fie prevăzut cu rotile.

Găsi acolo mai multe sute de oameni adunați roată și, mai la margine, pe Țața Ogg, adâncită în gânduri.

– Ce se-ntâmplă, Țață?

Țața se întoarse.

– Hopa, scuze! N-am auzit onorul, zise ea. Ți-aș face o reverență, dar mă dor picioarele.

Magrat privi pe lângă ea la cele două siluete așezate din cerc.

– Ce fac acolo?

– Concurs de privit.

– Dar se uită la cer!

– A naibii să fie fata aia, Diamanda! A făcut-o pe Esme să se-ntreacă la privit în soare, zise Țața Ogg. Fără întors ochii, fără clipit.

– De când stau așa?

– De vreo oră, zise Țața Ogg, abătută.

– Asta-i groaznic!

– E o tâmpenie, asta e, zise Țața. Nu pot să-nțeleg ce-o fi în capul lui Esme. De parcă vrăjitoria nu înseamnă decât putere! Doar *știe* asta. Vrăjitoria nu înseamnă putere, ci ce faci cu ea!

Deasupra cercului stăruia un abur palid, auriu, de la contaminarea magică.

– O să fie obligate să se oprească la apus, fu de părere Magrat.

– Esme n-o să reziste până la apus, zise Țața. Uită-te la ea! S-a cocoșat de tot.

– Presupun că n-ai putea face o vrajă ca să... începu Magrat.

– Nu vorbi prostii, zise Țața. Dacă află Esme, mă aleargă în tot regatul. Plus c-ar observa și celelalte.

– Poate am putea crea un norișor sau așa ceva? propuse Magrat.

– Nu! Ar însemna să trișez!

– Păi, tu *mereu* trișezi!

– Trișez pentru mine. Nu poți trișa pentru alții.

Buna Batevreme se cocoșă și mai tare.

– Le-aș putea porunci să se oprească, zise Magrat.

– Ți-ai face-o dușmancă pe toată viața.

– Credeam că Buna îmi *e* dușmancă pe toată viața.

– Dacă asta crezi, fata mea, atunci n-ai înțelegere, zise Țața. Într-o bună zi ai să-ți dai seama că Esme Batevreme e cea mai bună prietenă pe care-ai avut-o vreodată.

– Dar trebuie să facem ceva! N-ai *nicio* idee?

Țața Ogg privi, gânditoare, la cerc. Din când în când, câte-un firișor de fum îi ieșea din pipă.

Ulterior, duelul magic fu descris în cartea lui Birdwhistle, *Legende și Antiquiteți din Vârfu Berbecelui*, după cum urmează:

Când duelul era înaintat de nouă zeci minute, un băiet nevârstnic veni în fugă pe nepusă masă și păși îneuntrul cercului magic, îndată căzând el jos cu grozav țipet și fulgerare. Vrejitoaria cea betrână întoarse capul, se sculă din locul seu, ridică băietul și-l duse bunicei sale, apoi se întoarse la locul ei, iar vrejitoaria cea tinerică între aceste nu clintise ochii sei de la Soarie. Dar vrejitoarele tinere, soațele ei, opriră duelul, căci ziceau: Iată, Diamanda a biruitu, pricina fiind că Batevreme feritu-și-a ochii. Atuncea însă bunica băietului cu glas mare grăi aceste: O, da? Să spuneți mutului. Aiastă întrecere nu puterea se cere s-o arate, fete proaste ce sunteți, ci vrejitoria, oare nu știți barim cât negru sub unghie ce însemnează o vrejitoarie? Este oare vrejitoaria cineva care întoarce capul seu la țipetul unui prunc?

Iar târgoveții dedură respuns: Daaa!

*

– A fost *minunat,* zise doamna Quarney, nevasta negustorului. Tot orașul a aclamat. A fost ceva de-a dreptul mitic.

Erau în odaia din spate a cârciumii. Buna Batevreme era întinsă pe-o bancă, cu un prosop ud pe față.

– Da, exact așa a fost, nu? zise Magrat.

– Fata aia s-a făcut de poveste, toată lumea zice.

– Da, încuviință Magrat.

– Praf a făcut-o, de râsul curcilor, cum s-ar spune.

– Da, zise Magrat.

– Copilul n-a pățit nimic?

Îl priviră toate pe Pewsey, care ședea pe jos în colț, într-o baltă suspectă, cu o pungă de bomboane și un inel lipicios în jurul gurii.

– E bun-zdravăn, zise Țața Ogg. Doar un pic pârlit, ca de la soare. El așa urlă, ca din gură de șarpe, de la orice fleac, mânca-l-ar mama, zise ea, mândră, de parc-ar fi fost vorba de cine știe ce talent deosebit.

– Gytha? strigă Buna de sub prosop.

– Da?

– Știi că în mod normal nu pun gura pe tărie, dar te-am auzit vorbind despre rachiu medicinal.

– Îndată.

Buna ridică prosopul și-și ațintì un ochi asupra lui Magrat.

– Bună ziua, pre-Maiestate, salută ea. Ai venit să mă onorezi cu bunăvoința, hmmm?

– Felicitări, zise Magrat, cu răceală. Putem schimba o vorbă cu dumneata, Ța... doamnă Ogg? Afară?

– Păi, cum nu, Reginimea-Voastră, zise Țața Ogg.

Afară, pe alee, Magrat se întoarse pe călcâie, cu gura deschisă.

– Ai...

Țața ridică o mână.

– Știu ce vrei să spui, zise ea. Dar nu era niciun pericol pentru prichindel.

– Dar tu...

– Eu? zise Țața. Eu n-am făcut mai nimic. Ele n-aveau cum să știe c-o să intre el în cerc, așa-i? Amândouă au reacționat așa cum ar fi făcut-o în mod normal, nu? Hai, recunoaște!

– Păi, da, într-un fel, dar...

– N-a *trișat* nimeni, zise Țața.

Magrat tăcu, învinsă. Țața o bătu pe umăr.

– Așa că, n-ai să spui nimănui că m-ai văzut fluturând punga cu bomboane spre el, da? zise ea.

– Nu, Țață.

– Ce aproape-regină cuminte!

– Țață?

– Da, dragă?

Magrat trase adânc aer în piept.

– De unde știa Verence când ne-ntoarcem?

Lui Magrat i se păru că Țața se gândește o clipă-două prea mult.

– N-aș putea spune, rosti ea într-un târziu. Acuma, regii au ceva magie și ei, știi. Pot vindeca mătreața și chestii de-astea. Probabil, s-o fi trezit într-o dimineață și l-o fi furnicat prerogativa regală.

Problema cu Țața Ogg era că, după față, tot timpul ți se părea că minte. Țața Ogg avea o atitudine pragmatică față de adevăr: îl spunea dacă-i convenea și dacă n-avea chef să inventeze ceva mai interesant.

– Și cum e, ai învățat rostul pe-acolo? zise ea.

– Ne merge prea *bine,* mulțumesc, zise Magrat, cu ceea ce spera ea să fie superioritate de regină.

– Căreia din voi? zise Țața.

– Mie!

– Păi, trebuia să spui, zise Țața, impasibilă ca un jucător de poker. Tu să-ți faci treaba, asta-i important.

– El *a știut* că ne întoarcem, zise Magrat, ferm. Comandase și invitațiile. A, apropo... ai și tu una...

– Știu, ne-a sosit una azi-dimineață, zise Țața. Are și margini de-alea rontăite dichisit, și aur, și de toate. Cine-i Ruservup?

Magrat pricepuse de mult cam care era viziunea despre lume a Țaței.

– RSVP, zise ea. Înseamnă că trebuie să spui dacă ai de gând să vii.

– A, o să venim la sigur, n-ai să ne prinzi că nu venim, zise Țața. Dar Jason al nostru v-a trimis deja invitația *lui?* Nici nu m-așteptam. Nu prea le are cu scrisul, Jason al nostru.

– Invitație la ce? zise Magrat.

Se cam săturase de pluralul maiestății.

– Nu v-a spus Verence? zise Țața. E o piesă specială, a fost scrisă special pentru voi.

– A, da, zise Magrat. Spectacolul de gală.

– Așa, zise Țața. O să-l dea în ajun de Sânziene.

– Musai să iasă ceva aparte, pentru ajunul Sânzienelor, zise Jason Ogg.

La ușa fierăriei fusese pus zăvorul. Înăuntru se aflau cei opt membri ai Cetei de Călușari[1] din Lancre, de șase ori câștigători ai Campionatului de Căluș al Celor Cincisprezece

---

[1] În original, Morris Men – dansul Morris este un dans tradiţional englezesc în care dansatorii poartă costume albe, cu panglici colorate la pălărie şi zurgălăi la pantaloni, şi mânuiesc toiege în timpul dansului. Trupa are de obicei şase dansatori, doi muzicanţi şi un „bufon", care face diverse giumbuşlucuri fie în jurul lor, în public, fie se amestecă printre dansatori, la intervale neregulate. Prin tradiţie, e un dans de primăvară, face parte din obiceiurile de 1 mai. (n.tr.)

Munți, Deschis Tuturor Participanților[1], care se confruntau acum cu o nouă formă de artă.

– Mă simt ca un idiot, recunoscu Bestialitate Căruțaș, singurul brutar din Lancre. Să mă-mbrac în rochie! Tot ce pot să sper e să nu mă vadă nevastă-mea!

– Scrie aici, zise Jason Ogg, cu arătătorul lui enorm înaintând șovăielnic pe hârtie, că asta-i o fru-mo-asă poveste despre iubirea dintre Regina Zânelor – adică tu, Bestialitate – și un muritor. Plus un in-ter-lu-diu umo-ristic cu Artizanii Comici[2]...

– Ce-i aia artizan? întrebă Țesător, meșterul de acoperișuri.

– Nu știu. Un fel de puț, cred.

Jason se scărpină în cap.

– Da. Niște puțuri de pe la câmpie. Am reparat odată o pompă pentru unul de-ăsta. Puț artizan.

– Și de ce-s comice?

– Poate e amuzant când cade cineva în ele?

– Da' de ce nu putem juca un căluș, ca de obicei? întrebă Obidiah Lemnaru, croitorul[3].

– Călușul e de toată ziua, zise Jason. Acu' tre' să facem ceva cultural. Piesa asta vine tocmai din Ankh-Morpork.

– Am putea dansa Bățul și Găleata, propuse Brutar, țesătorul.

– Ba nu mai dansăm Bățul și Găleata niciodată, zise Jason. Moș Thrum încă mai șchiopătează, și-au trecut trei luni!

Țesător, meșterul de acoperișuri, se uita chiorâș la exemplarul lui din piesă.

---

[1] De trei ori din prima, o dată după unsprezece ore de prelungiri și de două ori fiindcă restul finaliștilor au rupt-o la fugă.

[2] Trupa de târgoveți – călușari și spectacolul lor prezintă numeroase asemănări cu meșteșugarii atenieni din piesa *Visul unei nopți de vară*, de William Shakespeare, care și ei pregătesc un spectacol care va fi amuzant prin ineptitudinea sa. Trimiterile la *Visul unei nopți de vară* abundă, în întreaga carte. (n.tr.)

[3] Care mai era și braconier general, vidanjor și dulgher aproximativ.

– Cine-i ăsta, Exeunt Omnes[1]? întrebă el.

– Io nu-s mulţumit de partea mea, zise Lemnaru, e prea mică.

– Mie de biată nevastă-sa mi-e milă, zise Ţesător, automat.

– De ce? zise Jason[2].

– Şi de ce tre' să fie şi un leu? întrebă Brutaru, ţesătorul.

– Pen' că-i o piesă! zise Jason. N-ar veni nimeni să vadă piesa dacă n-ar avea decât un... un *măgar* în ea! Ce să zic, îi şi văd venind la o piesă fiindcă e cu un *măgar*. Piesa asta-i scrisă de un faur de piese adevărat! Îl şi văd pe un faur de piese adevărat să pună *măgari* în piesă! Să ştiţi c-a spus că e tare interesat să afle cum ne descurcăm! Şi acum tăceţi cu toţii din gură!

– Nu mă *simt* ca o Regină a Zânelor, gemu Bestialitate Căruţaş[3].

– O să te-nveţi, zise Ţesător.

– Sper că nu![4]

– Şi tre' să repetaţi, zise Jason.

– N-avem loc, ripostă Stufaru, căruţaşul.

---

[1] „ Dacă-i trânteşti vreo două cuie, ţine." Indicaţie regizorală în latină, cu sensul „toţi părăsesc scena". (n.tr.)

[2] Chestia cu prelucrarea fierului e că, în general, nu se cere să gândeşti repede.

[3] Păi, să vedeţi... Căruţaşii ăi bătrâni erau o familie liniştită şi respectabilă din Lancre, care se cam încurcau când venea vorba să-şi boteze copiii. Mai întâi au avut patru fiice şi le-au numit Speranţa, Castitate, Prudenţa şi Caritate, fiindcă e o tradiţie veche şi banală să botezi fetele cu nume de virtuţi. Pe urmă li s-a născut primul fiu şi, înţelegând ei cam pe dos treaba asta cu numele, l-au botezat Mânie Căruţaş, şi lui i-au urmat Gelozie Căruţaş, Bestialitate Căruţaş şi Invidie Căruţaş. Viaţa fiind aşa cum e, Speranţa Căruţaş s-a dovedit a fi depresivă, Castitate se bucură de viaţă în calitate de doamnă cu afecţiune negociabilă în Ankh-Morpork, Prudenţa are treisprezece copii şi Caritate n-ar lăsa să treacă de la ea nicio coajă de pâine în vreme ce băieţii, crescând, s-au făcut cumsecade şi binevoitori, şi Bestialitate Căruţaş, de pildă, e foarte blând cu animalele.

[4] În engleză, *fairy* (zână) şi *queen* (regină) sunt eufemisme pentru „homosexual". (n.tr.)

– Eu, unu', nu repet asta într-un loc unde mă poate vedea careva, zise Bestialitate. Chiar dacă ne ducem undeva în pădure, la sigur ne vede vreunul. Auzi, eu cu rochie!

– N-o să te recunoască, sub atâta machiaj, zise Țesător.

– *Machiaj?!*

– Da, și cu perucă, zise Croitoru, celălalt țesător.

– Da' să știi că are dreptate, zise Țesător. Dacă tot o să ne facem de râs, nu vreau să mă vadă nimeni până nu-mi iese *la perfecție*.

– Să găsim un loc neumblat, deci, zise Stufaru, căruțașul.

– În sălbăticie, zise Tinichigiu, tinichigiul.

– Unde nu se duce nimeni, zise Căruțaș.

Jason își scărpină bărbia ca o răzătoare. Nu se putea să nu găsească el un loc.

– Și pe Exeunt Omnes cine-l joacă? întrebă Țesător.

– Nu prea are replici, nu vi se pare?

Diligența hurducăia de-a lungul câmpiei monotone. Pământurile dintre Ankh-Morpork și munții Vârfu' Berbecelui erau fertile, bine cultivate și plicticoase, plicticoase, plicticoase. Călătoriile lărgesc mintea. Peisajul acesta îți lărgea mintea fiindcă aici mintea ți se scurgea pur și simplu prin urechi ca terciul. Era genul de peisaj în care, dacă vedeai la orizont pe cineva culegând verze, te tot uitai la el până se pierdea în depărtare, pentru că nu exista nimic altceva pe care să ți se oprească ochii.

– Văd, zise Trezorierul, cu ochișorul meu, ceva care începe cu... O.

– Uuk.

– Nu!

– Orizont, ghici Ponder.

– Ai ghicit!

– Evident c-am ghicit. Asta se și cere. S-a spus C de la cer, V de la varză, U de la... Uuk, și altceva nu *există*.

– Nu mă mai joc dacă ai de gând să ghicești tot timpul.

Trezorierul își trase pălăria peste urechi și încercă să se facă covrig pe bancheta tare.

– Las' că o să fie destule de văzut în Lancre, zise Arhicancelarul. Singura porțiune de teren plat pe care-o au pe-acolo e într-un muzeu.

Ponder tăcu.

– Stăteam pe-acolo toată vara, pe vremuri, zise Ridcully, și suspină. Știți... totul ar fi putut fi complet diferit.

Ridcully privi în jur. Când ai de gând să povestești ceva intim din istoria ta personală, vrei să te asiguri că te ascultă cineva.

Bibliotecarul privea pe geam la peisajul zgâlțâitor. Era îmbufnat. În mare parte din cauza zgărzii celei noi, albastre, pe care-o purta la gât și pe care scria „PONGO". Cineva va trebui să sufere pentru asta.

Trezorierul încerca să se folosească de pălărie ca melcul de cochilie.

– Era o fată.

Ponder Stibbons, ales de soarta cea crudă să fie singurul care ascultă, păru surprins. Era conștient că, teoretic, chiar și Arhicancelarul fusese cândva tânăr. În fond, era doar o chestiune de timp. Bunul-simț îi sugera că vrăjitorii nu apăreau brusc pe lume la vârsta de șaptezeci de ani și cântărind o sută treizeci de kile. Dar bunul-simț avea nevoie de un impuls.

Simțea că s-ar cădea să spună ceva.

– Era frumoasă, nu, domnule? zise el.

– Nu. Nu, n-aş putea spune că era. *Frapantă*. Da, ăsta-i cuvântul. Înaltă. Cu părul atât de blond încât era aproape alb. Şi cu ochii ca sfredelul[1], pe cuvântul meu.

Ponder se cam încurcase.

– Vreţi să spuneţi, ca piticul acela care ţine băcănia de pe... începu el.

– Vreau să *spun* că îţi dădea întotdeauna impresia că vede direct prin tine, explică Ridcully, puţin mai răstit decât intenţionase. Şi ce mai ştia să alerge...

Şi tăcu din nou, privind la jurnalele de ştiri ale memoriei.

– M-aş fi însurat cu ea, să ştii, zise el.

Ponder tăcu. Atunci când eşti un dop plutind în fluxul conştienţei altuia, tot ce poţi să faci e să te-nvârţi după cum te duc curenţii.

– Ce mai vară! murmură Ridcully. Foarte asemănătoare cu asta, de fapt. Apăreau peste tot cercuri de lanuri, precum ciupercile după ploaie. Şi... în fine, aveam îndoieli, ştii cum e. Magia parcă nu-mi era suficientă. Eram cam... pierdut. Aş fi renunţat la toate pentru ea. La toate nenorocitele de octogrameme şi formule magice. Fără să privesc înapoi. Ştii cum se spune, „avea un râs ca un pârâu de munte“?

– Eu *personal* nu, zise Ponder, dar am citit poezii unde...

– O grămadă de prostii, poeziile, zise Ridcully. Eu am ascultat pâraiele de munte şi fac doar clip, pleosc, plici. Şi găseşti nişte chestii în ele, ştii, ca insectele, cu nişte... în fine. Dar nu sună deloc ca râsul, asta vreau să spun. Poeţii mereu nimeresc pe de lături. Ca în vorba aia, „avea buze precum cireşele“. Adică mici, rotunde şi cu sâmbure la mijloc? Ha!

Închise ochii. După o vreme, Ponder întrebă:

– Şi ce s-a întâmplat, domnule?

– Cum?

---

[1] Sfredel – în engleză Gimlet – este şi un nume piticesc. (n.tr.)

– Cu fata despre care-mi spuneaţi.

– Care fată?

– Fata aceea.

– A, fata aceea. O, m-a refuzat. A zis că are nişte treburi de făcut. A zis că avem destul timp.

Urmă încă o pauză.

– Şi ce s-a întâmplat pe urmă? întrebă Ponder.

– Să se întâmple? Tu ce crezi că s-a întâmplat? Am plecat la studii. A început semestrul. I-am scris o grămadă de scrisori, dar nu mi-a răspuns niciodată. Probabil, nici nu le-a primit, probabil ăia mănâncă scrisorile, prin pustietăţile alea. Anul următor am avut de învăţat toată vara şi n-am mai avut timp să mă întorc. Cu examenele şi celelalte. Presupun că o fi deja moartă acum sau o fi vreo bunicuţă grasă cu o duzină de copii. Aş fi luat-o de nevastă într-o clipă. Într-o *clipă*.

Ridcully se scărpină în cap.

– Ha... tare-aş vrea să-mi aduc aminte cum o chema...

Se întinse, punându-şi picioarele pe Trezorier.

– Caraghioasă chestie, zise el. Nici măcar nu-mi amintesc cum o chema. Ha! Alerga mai repede decât calul...

– *În genunchi şi dă-ncoace!*

Diligenţa se opri, hurducăind.

Ridcully deschise un ochi.

– Ce-a fost asta? întrebă el.

Ponder se trezi din reveria lui cu buze ca pâraiele de munte şi privi pe geam.

– Cred, zise el, că e un tâlhar foarte mic.

Vizitiul privi în jos la insul care le ieşise-n cale. Mare lucru nu vedea din el din unghiul ăsta, din cauza trupului mărunt şi-a pălăriei mari. Parcă te-ai fi uitat la o ciupercă foarte elegantă, cu pană în ea.

– Scuzele mele, spuse tâlharul cel mic. Știu că vă iau din scurt.

Vizitiul oftă și lăsă hățurile jos. Atacurile bine puse la punct ale Breslei Bandiților erau altceva, dar naiba să-l ia dacă avea de gând să se lase amenințat de-un infractor care-i ajungea până la brâu și nici măcar n-avea arbaletă.

– Ticălos mic ce ești, zise el. Las' că-ți arăt eu ție! Îl privi mai bine. Ce-i aia din spatele tău? O cocoașă?

– A, ai observat scărița, zise minitâlharul. Permite-mi să demonstrez...

– Ce se-ntâmplă? întrebă Ridcully din diligență.

– Ăă, un pitic tocmai s-a urcat pe o scăriță și l-a zburat pe vizitiu de pe capră cu lovituri de picior, zise Ponder.

– Ei, așa ceva nu vezi în fiecare zi, ripostă Ridcully.

Părea încântat. Până atunci, călătoria fusese tare monotonă.

– Și-acum vine spre noi.

– Ce bine!

Tâlharul păși peste vizitiul care gemea pe jos și-o porni spre ușa diligenței, târându-și scărița după el.

Deschise ușa.

– Banii sau, regret să spun, vi...

O izbucnire de flăcări octarine îi zbură pălăria de pe cap. Expresia piticului nu se modifică.

– Mă întreb dacă-mi permiteți să reformulez cererea?

Ridcully îl examină pe străinul cel dichisit de sus până jos sau, mai bine-zis, de jos până și mai jos.

– Nu arăți a pitic, zise el – în afară de înălțime, adică.

– Nu arăt a pitic în afară de înălțime?

– Vreau să spun, ai carențe la capitolul coif și cizme de fier, de pildă, explică Ridcully.

Piticul făcu o plecăciune și scoase un pătrățel de carton dintr-o mânecă murdară, dar încărcată de dantele.

– Cartea mea de vizită, zise el.

Scria:

Giamo Casanunda

AL DOILEA MARE SEDUCĂTOR AL LUMII

„Nu Dormim Niciodată"

EXCELENT SPADASIN SOLDAT AL NOROCULUI

MINCINOS NEÎNTRECUT REPARĂM SCĂRIŢE

Ponder citi peste umărul lui Ridcully.

– Chiar eşti un mincinos neîntrecut?

– Nu.

– Păi, şi de ce încerci să jefuieşti diligenţe?

– Mă tem că am fost atacat de bandiţi.

– Dar scrie aici, zise Ridcully, că eşti un excelent spadasin!

– Am fost depăşit numeric!

– Da' câţi bandiţi te-au atacat?

– Trei milioane.

– Urcă aici, îl invită Ridcully.

Casanunda îşi aruncă scărița în diligenţă şi privi în întunericul dinăuntru.

– Acolo e o primată care doarme?

– Da.

Bibliotecarul deschise un ochi.

– Păi, şi mirosul?

– Nu-l deranjează.

– N-ar trebui să-i ceri scuze vizitiului? zise Ponder.

– Nu, dar pot să-l pocnesc mai tare, dacă vrea.

– Şi ăsta-i Trezorierul, zise Ridcully, arătând spre Exponatul nr. 2, care dormea somnul celor aproape-mortal drogaţi

cu pilule de broaște uscate. Hei, Trezorier? Trezorieeer! Nu, e complet inconștient. Îndeasă-l sub banchetă. Știi să joci Popa-Ceapa?

– Nu foarte bine.

– Colosal!

Jumătate de oră mai târziu, Ridcully îi datora piticului opt mii de dolari.

– Dar am scris pe cartea de vizită, îi atrase atenția Casa-nunda. Mincinos neîntrecut. Uite, scrie aici.

– Da, dar am crezut că e o minciună!

Ridcully suspină și, spre uluirea lui Ponder, scoase o pungă cu monede de prin adâncurile robei. Erau monede mari, suspect de aurii și adevărate.

Casanunda o fi fost el de meserie soldat libidinos al noroculuі, dar după genetică era pitic, și unele lucruri piticii le știu din instinct.

– Hmm, zise el. Nu scrie „mincinos neîntrecut“ și pe cartea *dumneavoastră* de vizită, din întâmplare?

– *Nu,* ripostă Ridcully, vehement.

– Că, știți, sunt în stare să recunosc niște bani de ciocolată când îi văd.

– Știți, zise Ponder, în vreme ce diligența intra, hurducăind, într-un canion, asta-mi aduce aminte de o celebră enigmă logică.

– Ce enigmă logică? zise Arhicancelarul.

– Păi, explică Ponder, mulțumit că i se acordă atenție, se pare că era un om, nu, care cică trebuia să aleagă una din două uși prin care să treacă, știți, și paznicul unei uși spunea mereu adevărul, iar paznicul celeilalte spunea mereu minciuni, și *chestia* era că în spatele uneia din uși îl aștepta moartea sigură, iar în spatele celeilalte – libertatea, și el nu știa care din

paznici era mincinosul, și nu avea voie să le pună decât o întrebare și deci: ce-a întrebat?

Diligența se zdruncină, trecând peste o groapă. Bibliotecarul se răsuci în somn.

– Asta-i una de-a Lordului Hargon cel Psihotic din Quirm, părerea mea, zise Ridcully, după o vreme.

– Așa-i, zise Casanunda. Ce-i mai plăceau soiul ăsta de glume! Câți studenți poți să îndeși într-o Fecioară de Fier și chestii de-astea.

– Deci, asta a fost la el la castel, da? zise Ridcully.

– Ce? De un' să știu eu? întrebă Ponder.

– Păi, de ce nu? Că văd că știi totul despre povestea asta!

– Nu cred că a fost *nicăieri.* E o *enigmă.*

– Ia stai, zise Casanunda. Cred că i-am dat de cap. O singură întrebare, da?

– Da, zise Ponder, ușurat.

– Și poate să-ntrebe pe cine vrea el?

– Da.

– A, bun. Păi, atunci se duce la paznicul mai firav și-i zice: „Spune-mi care-i ușa către libertate dacă nu vrei să-ți vezi rinichii cum arată și, apropo, tu treci înaintea mea, așa că, dacă vrei să faci pe deșteptul, ai grijă să ții minte cine intră primul pe ușa aia".

– Nu, nu, nu!

– Mie mi se pare perfect logic, zise Ridcully. Bine gândit!

– Dar n-ai nicio armă!

– Ba am. Am smuls-o de la santinelă cât a stat să se gândească, zise Casanunda.

– Deșteaptă mișcare, zise Ridcully. Uite, domnule Stibbons, *asta-i* gândire logică. Ai avea multe de învățat de la omul ăsta...

– ... Piticul...

– ... Scuze, de la piticul ăsta. *El* n-o ține una și bună cu universurile parazite.

– Paralele! se răsti Ponder, care începuse serios să creadă că Ridcully greșea intenționat.

– Și-atunci, care-s alea parazite?

– Nu există! Vreau să spun, nu există, domnule Arhicancelar[1]! Eu am spus, universuri *paralele*. Universuri în care lucrurile nu se întâmplă ca în... Ezită. Păi, știți, fata aceea?

– Care fată?

– Fata cu care voiați să vă însurați.

– Da' de unde știi?

– Ați povestit despre ea, azi după prânz.

– Serios? Prost am fost! Și ce-i cu ea?

– Păi... într-un fel, *chiar* v-ați însurat cu ea, zise Ponder.

Ridcully scutură din cap că nu.

– Nu. Sunt destul de sigur. Mi-aș fi amintit așa ceva.

– A, dar n-a fost în universul *ăsta*...

Bibliotecarul deschise un ochi.

– Ce vrei să spui, c-am dat o fugă în alt univers ca să mă-nsor? se miră Ridcully.

– Nu! Vreau să spun, în universul acela v-ați însurat, dar în ăsta nu, zise Ponder.

– Așa am făcut? Cum? O ceremonie adevărată și toate cele?

– Da!

– Hmm! Ridcully își mângâie barba. Ești sigur?

– Absolut, domnule Arhicancelar.

– Parol! Și eu habar n-aveam!

Ponder simțea că începe să obțină rezultate.

– Și-atunci...

– Da?

---

[1] Aici Ponder greșea sută la sută.

– De ce nu-mi aduc aminte?

Ponder anticipase întrebarea.

– Pentru că în acel univers dumneavoastră sunteţi o individualitate diferită, zise el. Un alt dumneavoastră a fost cel care s-a însurat. E probabil aşezat la casa lui, pe undeva. Probabil e deja străbunic.

– Nu-mi scrie niciodată, asta-i clar, zise Ridcully. Şi nenorocitul nici măcar nu m-a invitat la nuntă.

– Cine?

– Acela.

– Dar el e dumneavoastră!

– Serios? Ha! Te-ai aştepta ca eu să nu mă trec pe mine cu vederea, nu? Ce nesimţit!

*

Nu că Ridcully ar fi fost prost. Vrăjitorii cu adevărat proşti n-au şanse de supravieţuire nici cât un ciocan de sticlă. Intelectul lui era cu adevărat puternic, dar puternic în felul unei locomotive, care merge pe şine şi din această cauză e aproape imposibil de cârmit. Există, într-adevăr, universuri paralele, deşi paralel nu e tocmai cuvântul potrivit – universurile se încolăcesc şi se-nfăşoară unul în jurul celuilalt ca un soi de maşină de tricotat ieşită din minţi sau ca un escadron de vânătoare cu probleme la urechea internă. Plus că se ramifică. Dar, şi asta e important, nu mereu. Nu prea-i pasă universului dacă un fluture e călcat în picioare. Mai sunt destui fluturi. Poate că zeii observă într-adevăr căderea fiecărei vrăbii, dar nu se străduiesc s-o prindă. Să împuşti dictatorul ca să previi războiul? Dar el nu e decât vârful acelui ditamai buboi plin cu puroi social din care se nasc dictatorii; împuşti unul şi în cinci minute iese altul la iveală. Să-l împuşti şi pe acela? Atunci, de ce să nu-i împuşti pe toţi şi să invadezi Polonia? Peste cincizeci de ani sau treizeci, sau zece, lumea se va fi întors oricum

înapoi cam pe linia pe care mergea înainte. Istoria dispune întotdeauna de o foarte mare inerție.

Aproape întotdeauna...

La vremea cercurilor, când pereții dintre asta și altceva sunt mai subțiri, când apar tot felul de scurgeri stranii... Ah, *atunci* se fac alegerile, *atunci* universul poate fi împins la vale, de-a berbeleacul, pe alt crac al bine cunoscuților Pantaloni ai Timpului.

Dar există și bălți stagnante, universuri izolate, fără legătură cu trecutul și viitorul. Acelea trebuie să fure câte-un trecut sau viitor de la alte universuri; singura lor speranță e să se cramponeze de vreun univers dinamic la trecerea prin perioada fragilă, ca un pește remora care se-agață din mers de un rechin.

Acestea sunt universurile parazite și, când explodează pretutindeni cercurile de lanuri ca picăturile de ploaie, atunci e șansa lor...

Castelul Lancre era cu mult mai mare decât ar fi fost nevoie. Că doar țara n-avea cum să fie vreodată mai mare decât în prezent; din trei părți era înconjurată de munți neospitalieri și o prăpastie mai mult sau mai puțin verticală ocupa locul unde ar fi fost a patra latură, dacă n-ar fi fost prăpastia acolo. Din câte se știa, munții nu erau ai nimănui. Erau doar munti.

Castelul se întindea în toate direcțiile. Nimeni nu știa măcar cât de adânc coboară pivnițele.

Zilele astea, toți locuitorii stăteau în încăperile și turnurile de lângă poartă.

– Păi, uită-te numai la creneluri, zise Magrat.

– Poftim, coniță?

– Părțile alea decupate din susul zidurilor. Ai putea să ții în șah o armată întreagă, aici.

– Păi, nu pentru asta-i un castel, coniță?

Magrat suspină.

– Și poți să n-o mai ții una și bună cu „coniță“? Parc-ai fi papagal.

– Pardon, coniță?

– Păi, zi și tu, cu cine poți să te lupți, aici? Nici măcar trolii nu pot trece munții ăștia și oricine ar veni încoace pe drum, ți-e foarte la-ndemână să-i dai cu pietre-n cap. Și tot ce ai de făcut ca să-l oprești e să dărâmi podul de peste defileul Lancre.

– Nu știu, coniță. Regii tre' să aibă castele, mă gândesc.

– Tu nu-ți *pui întrebări* niciodată, fată proastă ce ești?

– La ce mi-ar servi, coniță?

„Am făcut-o fată proastă, se gândi Magrat. Mă molipsesc de regalitate.“

– Ei, în fine, zise ea. Unde ajunseserăm?

– O să avem nevoie de două mii de yarzi din cretonul acela albastru cu floricele albe, îi aminti Millie.

– Și nici n-am măsurat încă decât *jumătate* din ferestre, zise Magrat, strângând ruleta de croitorie.

Privi de-a lungul Galeriei Lungi. Ceea ce era remarcabil la ea, *primul* lucru pe care-l observa oricine, era lungimea ei. Avea în comun anumite trăsături distinctive cu Marea Sală și Beciul Adânc. Numele ei era o descriere absolut corectă. În plus, ar fi fost, vorba Țaței Ogg, lucrul dracului să-i pui mochetă.

– De ce? De ce un castel în Lancre? zise ea, vorbind mai mult cu ea însăși, căci de fapt, să vorbești cu Millie *era* ca și cum ai fi vorbit singură. N-am avut niciodată războaie. Decât în fața cârciumii, sâmbătă seara.

– Nu știu eu așa ceva, coniță, zise Millie.

Magrat suspină.

– Unde-i regele azi?

– Inaugurează Parlamentul, coniță.

– Ha! Parlament!

Asta fusese altă idee de-a lui Verence. Își băgase-n cap să introducă în Lancre democrația ephebiană și dăduse drept de vot tuturor sau cel puțin tuturor *„cetățenilor cu bună reputațiune și de parte bărbătească și în etate de patru zeci ani și apropitari ai unei căși*[1] *ce prețuiaște mai mult de trei capre și jumătate pe fiece an“*, fiindcă n-are niciun rost să fii nechibzuit și să dai drept de vot celor care erau săraci sau infractori, sau femei, care n-ar fi făcut decât să voteze aiurea. Și funcționa, mai mult sau mai puțin, deși Deputații Parlamentului veneau la ședințe doar când aveau ei chef și în orice caz nimeni nu lua notițe și, în plus, nimeni nu-l contrazicea vreodată pe Verence, fiindcă el era Regele. Ce rost are să ții un rege, gândeau ei, dacă pe urmă trebuie să te guvernezi singur? Ia să pună mâna și să-și facă treaba de Rege, ce dacă nu știe să scrie ca lumea! Ce, pe el îl pune cineva să repare acoperișuri sau să mulgă caprele?

– Sunt plictisită, Millie. Plictisită, plictisită, plictisită. Mă duc să mă plimb prin grădină.

– Să-l chem pe Shawn cu trompeta?

– Nu dacă ți-e dragă viața!

Nu toate grădinile fuseseră devastate pentru experimente agricole. Mai era, de pildă, grădina de plante. Pentru ochiul expert al lui Magrat, era o grădină de ierburi tare săracă, fiindcă nu conținea decât ierburi care se pun în mâncare. Și, în plus, repertoriul de mirodenii al doamnei Scorbic se oprea la mentă și salvie. Nu găseai nici fir de verbină sau coada șoricelului, sau Ițarii Moșului, pe nicăieri. Și mai era acolo și

---

[1] Verence și Magrat aveau, de fapt, foarte multe în comun.

faimosul labirint, sau, cel puțin, ceea ce va deveni faimosul labirint. Îl plantase Verence, fiindcă auzise el că toate castelele regale ar trebui să aibă câte-un labirint în grădină și toată lumea fusese de acord că, după ce-or mai crește gardurile vii, care erau acum de-o șchioapă, labirintul va fi cu adevărat unul faimos, în care te vei putea rătăci și fără să fie nevoie să închizi ochii și să te lași pe vine.

Magrat se plimba abătută pe potecile de pietriș, pe care rochia ei lată, enormă, lăsa în urmă o fâșie netezită.

Din cealaltă parte a gardului viu se auzi un urlet, dar Magrat recunoscu vocea. Unele tradiții ale castelului Lancre le cunoștea deja.

– Bună dimineața, Hodgesaaargh, zise ea.

Șoimarul castelului dădu colțul și ieși la iveală, tamponându-și fața cu o batistă. Pe celălalt braț, cu ghearele strângându-l ca un instrument de tortură, avea o pasăre. Ochii ei roșii și malefici o fixară pe Magrat, pe deasupra ciocului ascuțit ca briciul.

– Am o pasăre nouă, zise Hodgesaaargh, cu mândrie. E un hultan de Lancre. Soiul ăsta n-a mai fost îmblânzit până acum. Îl îmblânzesc eu. Deja l-am făcut să nu mă mai muște deeeaaaaauu...

Izbi disperat hultanul de-un zid până când pasărea își descleștă ciocul de pe nasul lui.

De fapt, Hodgesaaargh nu era propriu-zis numele lui. Pe de altă parte, dacă numele adevărat al cuiva e cel pe care-l auzi când se prezintă, atunci categoric îl chema Hodgesaaargh.

Și asta pentru că șoimii și ulii adăpostiți în șoproanele castelului erau cu toții păsări de baștină din Lancre și, drept urmare, aveau o anume mentalitate independentă și disprețuitoare față de autoritate. După multă muncă și răbdare, selecție și dresaj, Hodgesaaargh reușise să le-nvețe să-și ia zborul de pe

brațul cuiva, și acum se străduia să le dreseze ca să nu mai atace violent persoana care tocmai le ținuse și care era, invariabil, Hodgesaaargh. Cu toate acestea, era un om deosebit de blând și optimist, care trăia pentru ziua în care șoimii lui vor fi cei mai grozavi din lume. Șoimii trăiau pentru ziua când îi vor putea mânca și *cealaltă* ureche.

– Văd că te descurci foarte bine, zise Magrat. Nu crezi oare că ar reacționa mai bine dacă ai folosi cruzimea?

– O, nu, domnișoară, ripostă Hodgesaaargh, trebuie să fii blând cu ei. Știți, trebuie să le câștigi încrederea. Dacă nu au încredere în tine, te aaaaghh...

– Păi, să te las să-ți faci treaba atunci, da? zise Magrat, printre penele care zburau.

Magrat aflase cu neplăcere, dar fără surprindere, că exista o ierarhie precisă, după sex și poziție socială, în vânătoarea cu șoimi – Verence, ca rege, avea dreptul să folosească un hultan, ce-o fi fost și ăla, orice duci se vor fi găsit prin preajmă puteau vâna cu șoimi peregrini, iar preoților li se permitea șoimul-rândunelelor. Oamenii de rând n-aveau dreptul la altceva afară de-un băț cu care să arunce[1]. Magrat se trezi întrebându-se ce anume i s-ar fi îngăduit Țaței Ogg să folosească – un pui de găină pe arcuri, probabil.

Nu exista o pasăre anume pentru vrăjitoare, dar, ca regină, regulile din Lancre îi permiteau să vâneze cu un vindereu sau Ciuf Cap-de-Baset. Era o pasăre mică și mioapă, care prefera să se deplaseze pe jos. Când vedea sânge, leșina. Cam douăzeci de vinderei puteau ucide un porumbel, dacă porumbelul era bolnav. Se plimbase jumătate de oră cu un vindereu pe braț. Pasărea hârâise spre ea și, până la urmă, adormise cu capu-n jos.

---

[1] Cu condiția să nu fie un băț *mare*.

Dar Hodgesaaargh, cel puţin, avea o treabă a lui de făcut. Întregul castel era plin de oameni ocupaţi. Toţi aveau ceva folositor de făcut, cu excepţia lui Magrat. Ea nu trebuia decât să existe. Bineînţeles, toată lumea vorbea cu ea, cu condiţia să li se adreseze ea prima. Dar de fiecare dată îi întrerupea de la ceva important. În afară de a asigura succesiunea regală, şi Verence comandase o carte pe tema asta, ea...

– Stai deoparte acolo, fato! N-o să-ţi pară bine dacă te apropii, zise o voce.

Magrat se burzului.

– Fato? Din întâmplare, suntem aproape de sânge regal prin alianţă!

– Oi fi, dar albinele nu ştiu asta, zise vocea.

Magrat se opri.

Trecuse dincolo de limita grădinilor privite din punctul de vedere al familiei regale şi intrase în ceea ce erau grădinile din punctul de vedere al tuturor celorlalţi – dincolo de garduri vii şi de straturi de flori şi tufe de mirodenii, în lumea şoproanelor vechi, a stivelor de ghivece şi, în colţul ăsta, a stupilor.

Unul dintre stupi avea capacul scos. Lângă el, în centrul unui nor cafeniu, fumând din pipa lui specială de stupărit, era domnul Brooks.

– O, zise ea, dumneata eşti, domnule Brooks.

Teoretic, domnul Brooks era Stuparul Regelui. Dar relaţia cu el era una prudentă. În primul rând, deşi majoritatea servitorilor erau strigaţi doar pe numele de familie, domnul Brooks împărţea cu majordomul şi cu bucătăreasa privilegiul unui titlu onorific. Fiindcă domnul Brooks avea puteri neştiute. Ştia totul despre florile care dau miere şi despre împerecherea mătcilor. Ştia despre roiuri şi cum se distrug cuiburile de viespi. I se acorda respectul nediferenţiat pe care-l primesc cei care, la fel ca vrăjitoarele şi fierarii, au responsabilităţi care nu

țin doar de lumea cotidianului și banalității – de fapt, oamenii care știu lucruri pe care alții nu le știu despre lucruri pe care alții nu le înțeleg. Și-l găseai, în general, făcând chestii migăloase pe lângă stupi sau plimbându-se prin regat pe urma unui roi, sau fumând pipă în șopronul lui secret, care mirosea a miere și a otravă pentru viespi. Pe domnul Brooks nu-l călcai pe bătături, dacă nu voiai să te trezești cu un roi în privată, în vreme ce el ședea la el în șopron și râdea de tine.

Omul puse cu grijă capacul la loc pe stup și se îndepărtă. Câteva albine îi scăpară prin găurile enorme din vălul de stupar.

– 'Nă ziua, Înălțimea Ta, zise el, mărinimos.

– Bună ziua, domnule Brooks. Ce făceai adineauri?

Domnul Brooks deschise ușa șopronului său secret și scotoci înăuntru.

– Au întârziat cu roirea, zise stuparul. Voiam să văd ce-i cu ele, asta-i tot. Vrei o ceașcă de ceai, fato?

Nu puteai să ții la protocol, cu domnul Brooks. El îi trata pe toți ca pe egalii lui sau, de cele mai multe ori, ca și cum i-ar fi fost ușor inferiori; i se trăgea probabil de la faptul că stăpânea peste mii de suflete, în fiecare zi. Și, cel puțin, cu el putea vorbi. Mereu i se păruse că domnul Brooks era cel mai apropiat echivalent al unei vrăjitoare la care putea ajunge cineva, rămânând, totuși, bărbat.

Șopronul era plin cu bucăți de stup, instrumente misterioase de tortură pentru extras mierea, borcane vechi și o sobiță pe care un ceainic jegos fierbea alături de o cratiță imensă.

Omul îi luă tăcerea drept încuviințare și turnă două căni de ceai.

– E din plante? întrebă Magrat, timidă.

– Dracu' să mă ia dacă știu. Îs doar niște frunze uscate dintr-o cutie.

Magrat privi, nesigură, într-o cană colorată în maro de un strat de tanin pur. Dar îşi făcu puţin curaj. Unul dintre lucrurile pe care le aveai de făcut ca regină, ştia ea, era să Faci Supuşii Să Se Simtă În Largul Lor. Îşi bătu capul să găsească ceva simţitor de spus.

– Trebuie să fie foarte interesant să fii stupar, zise ea.

– Da. Este.

– Ne-am întrebat deseori...

– Ce?

– Cum se mulg albinele, de fapt?

Unicornul rătăcea prin pădure. Se simţea orbit şi nelalocul lui. Locul ăsta nu era un tărâm obişnuit. Cerul era albastru, nu strălucind în toate culorile aurorei. Şi trecea timpul. Pentru o fiinţă care nu-i supusă timpului, de când se ştia, senzaţia era asemănătoare cu o cădere.

În plus, îşi simţea stăpâna în minte. Asta era mai rău şi decât trecerea timpului.

Pe scurt, înnebunise.

Magrat şedea cu gura căscată.

– Credeam că mătcile se *nasc,* zise ea.

– O, nu, zise domnul Brooks. Nu există ouă de matcă. Albinele se hotărăsc să hrănească un pui ca matcă, asta-i tot. Îi dau lăptişor de matcă.

– Şi dacă nu-i dau?

– Atunci iese o simplă lucrătoare, Înălţimea Ta, zise Brooks, cu un rânjet suspect de republican.

„Ce noroc pe ea“, se gândi Magrat.

– Şi deci acum au o regină nouă, şi-atunci ce se întâmplă cu cea veche?

– De obicei, a bătrână roiește, zise domnul Brooks. Pleacă din stup și ia o parte din colonie cu ea. Am văzut vreo mie de roiuri la viața mea. Dar un Roi Regal n-am văzut, totuși.

– Ce-i aia Roi Regal?

– Sigur n-aș ști să spun. Dar scrie în cărțile vechi de albinărit. E un roi al roiurilor. Cică merită să vezi așa ceva!

Pe fața bătrânului stupar trecu, o clipă, umbra unui dor neîmplinit.

– Sigur, continuă el, îndreptându-se de spate, *adevărata* distracție începe dacă-i vremea rea și matca bătrână nu poate să roiască, știi?

Mimă cu mâna un mers furișat, în cerc.

– Că *atunci*, ce se-ntâmplă e că ăle două mătci – că o ai pe a veche, da? și pe a nouă – cele două mătci încep și se urmăresc una pe alta printre faguri, și ploaia duruie pe capacul stupului, și toate treburile roiului continuă de jur împrejur – domnul Brooks mima foarte sugestiv și Magrat se aplecă înainte, fascinată – peste tot pe faguri, și trântorii toți zumzăie, și ele se simt una pe cealaltă, și se caută, și-odată se-ntâlnesc, și-atunci...

– Da? Da? zise Magrat, aplecându-se și mai aproape.

– Mușcă! Ucide!

Magrat se lovi la cap de zidul colibei.

– Nu poți avea mai mult de-o matcă într-un stup, conchise domnul Brooks, calm.

Magrat privi afară, la stupi. Îi plăcuseră întotdeauna, până acum.

– De multe ori am găsit câte-o matcă moartă în fața stupului, după o ploaie bună, zise domnul Brooks, mulțumit. Nu suferă altă regină în stup cu ea, vezi tu. Și-i o bătălie în toată regula. Regina a veche e mai vicleană. Dar matca nouă, ea *chiar* că are pentru ce să lupte.

– Pardon?

– Dacă vrea să se împerecheze.

– Ah!

– Dar toamna e şi mai interesant, continuă domnul Brooks. Stupul n-are nevoie de guri în plus de hrănit peste iarnă, înţelegi, şi-s toţi trântorii ăia care pierd vremea şi nu fac nimic, aşa că lucrătoarele îi târăsc afară la urdiniş, ştii, şi le muşcă...

– Opreşte-te! E groaznic! exclamă Magrat. Credeam că stupăritul e, mă rog, *drăguţ!*

– Sigur, asta se-ntâmplă în acea perioadă din an când albinele îşi pierd puterea, zise domnul Brooks. Că, ştii, ce se-ntâmplă e că albina obişnuită, de obicei, munceşte până nu mai poate, şi-ai să vezi o mulţime de lucrătoare bătrâne cum se târăsc prin faţa stupului fiindcă...

– Taci! Pe cuvânt, asta-i prea mult. Şi eu sunt regină, ştii. Aproape.

– Scuze, don'şoară, zise domnul Brooks. Credeam că vrei să afli câte ceva despre stupărit.

– Da, dar nu *asta!*

Magrat ieşi, înţepată.

– Ei, ce să zic, zise domnul Brooks. Îţi face bine să te apropii de Natură.

Scutură din cap, vesel, privind-o cum dispărea printre gardurile vii.

– Nu poţi avea mai mult de o regină într-un stup, zise el. Muşcă! Ucide! Hehehe!

De undeva din depărtare se auzi ţipătul lui Hodgesaaargh, de care se apropiase natura.

Cercurile de lanuri se deschideau pretutindeni.

Şi *acum* se aliniau universurile. Îşi încetau dansul ca de spaghete-n în clocot şi, ca să treacă prin strâmtoarea istoriei,

se repezeau înainte umăr la umăr în cursa lor de-a lungul cearșafului de cauciuc al Timpului incontinent.

Și în astfel de vremuri, după cum simțea nedeslușit Ponder Stibbons, se înrâureau unul pe altul – sulițe de realitate fulgerau înainte și-napoi, când universurile se-nghionteau unul pe altul pentru o poziție mai bună.

Dacă erai o persoană care-și antrenase mintea ca să fie cel mai fin post de recepție cu putință și-o foloseai momentan cu butonul de amplitudine dat la maximum, până se rupe, se putea întâmpla să prinzi niște semnale teribil de stranii...

Ceasul ticăia.

Buna Batevreme ședea cu o casetă deschisă în față și citea. Din când în când se oprea, închidea ochii și se ciupea de nas.

Era destul de rău că nu putea vedea viitorul, dar măcar știa de ce. Dar acum începuse să aibă fulgerări de *déjà vu*. Așa o ținuse toată săptămâna. Dar nu erau *déjà vu*-urile *ei*. Erau, cum s-ar spune, unele pe care le vedea pentru prima oară – frânturi de amintiri pe care nu le putea avea. Nu se *putea* să fi existat. Ea era Esme Batevreme, zdravănă ca o cărămidă, ca întotdeauna, nu fusese *niciodată*...

Cineva bătu la ușă.

Ea clipi, bucuroasă să scape de acele gânduri. Avu nevoie o secundă sau două ca să revină în prezent. Apoi împături hârtia pe care o ținea în mână, o puse înapoi în plic, băgă plicul din nou în pachetul din care-l luase, pachetul în casetă, încuie caseta cu o cheiță pe care-o atârnă apoi deasupra căminului și se duse la ușă. Mai făcu o ultimă verificare, ca nu cumva, din neatenție, să se fi dezbrăcat la piele, și deschise.

– 'Seara, salută Țața Ogg, întinzându-i un castron acoperit cu o cârpă, ți-am adus niște...

Dar Buna Batevreme privea peste umărul ei.

– Cine-s astea? întrebă ea.

Cele trei fete păreau ruşinate.

– Păi, ştii, au venit la mine şi mi-au spus... începu Ţaţa Ogg.

– Nu-mi spune. Lasă-mă să ghicesc, zise Buna.

Ieşi, înţepată, să le inspecteze pe cele trei.

– Măi, măi, măi, zise ea. Parol. Ca să vezi. Trei fete care vor să se facă vrăjitoare, aşa-i? Se maimuţări, subţiindu-şi vocea: „Vai, vă rugăm, doamnă Ogg, ne dăm seama că am greşit, vrem să învăţăm vrăjitorie *cumsecade*". Aşa-i?

– Da. Cam aşa ceva, admise Ţaţa Ogg. Dar...

– Vorbim de vrăjitorie, zise Buna Batevreme. Nu de... nu de un joc de *arşice*. Vai de mine şi de mine!

Se plimbă de-a lungul scurtului şir de fete tremurânde.

– Cum te cheamă, fato?

– Magenta[1] Frottidge, doamnă.

– Pariez că nu aşa te strigă maică-ta.

Magenta îşi privi picioarele.

– Mă strigă Violeta, doamnă.

– Păi, asta-i o culoare mai fainã decât magenta, zise Buna. Vrei să fii niţel misterioasă, hai? Să faci lumea să creadă că te pricepi la ocultisme? Ştii să faci vrăji? Ai învăţat câte ceva de la prietena ta, ai? Dă-mi pălăria jos.

– Poftim, doamnă?

Buna Batevreme se dădu un pas înapoi şi se-ntoarse cu spatele.

– Dă-o jos! Nu încerc să te opresc. Haide!

Magenta-cu-nuanţe-de-Violet viră spre roz.

– Ăă... nu mi-a ieşit niciodată psiho-cum îi zice...

– Vai-vai! Bine, hai să vă vedem pe voi celelalte... Tu cine eşti, fato?

– Amanita, doamnă.

---

[1] Magenta – nuanţă de mov (n.tr.)

– Ce nume *drăguț*. Ia să vedem ce știi să faci.

Amanita privi în jur, intimidată.

– Eu, ăă, nu cred că pot dacă vă uitați la mine... începu ea.

– Ce păcat! Dar tu, asta din capăt?

– Agnes Nitt, zise Agnes, care, mai deșteaptă decât celelalte două, pricepuse că n-are rost să insiste cu Perdita.

– Hai, atunci. Încearcă.

Agnes se concentră.

– Vai de mine și de mine, zise Buna. Și pălăria mea e tot pe cap. Gytha, arată-le.

Țața Ogg suspină, ridică o creangă de pe jos și-o aruncă spre pălăria Bunei. Buna o prinse din zbor.

– Dar... dar ai spus să folosim magia... începu Amanita.

– Ba n-am spus, ripostă Buna.

– Dar *oricine* ar fi putut face *asta,* zise Magenta.

– Da, dar nu asta-i ideea, zise Buna. Ideea e că tu n-ai făcut-o. Zâmbi, ceea ce nu-i stătea în fire. Uitați ce e, nu vreau să fiu rea cu voi. Sunteți tinere. E plină lumea de lucruri pe care le-ați putea face. N-ați vrea să vă faceți vrăjitoare. Nu dac-ați ști ce înseamnă asta. Și-acum plecați de-aici. Mergeți acasă. Nu încercați paranormalul până nu știți ce-i normal. Haideți! Valea!

– Dar asta-i doar o șmecherie! Așa a zis și Diamanda! Folosești doar vorbe și șmecherii... protestă Magenta.

Buna ridică o mână. În copaci, păsările amuțiră.

– Gytha?

Țața Ogg se apucă, defensiv, de borurile pălăriei sale.

– Esme, uite ce, doi dolari am dat pe pălăria asta...

Bubuitura trimise ecouri prin păduri.

Fragmente de căptușeală plutiră blând prin văzduh.

Buna întinse un deget spre fete și ele se dădură în spate.

– Acum, zise ea, ce-ar fi să vă duceți să vă vizitați prietena? A fost învinsă. Probabil, nu e prea fericită. Nu-i frumos să părăsești omul când e la necaz.

Ele continuau să se holbeze la ea. Părea să le fascineze degetul.

– V-am *rugat* adineaori să plecați acasă. Pe un ton perfect rezonabil. Vreți să *țip?*

Ele se-ntoarseră și-o rupseră la fugă.

Țața Ogg își băgă, mohorâtă, mâna prin gaura pălăriei răpuse.

– O veșnicie mi-a luat să fac tratamentu' ăla de porc, bombăni ea. Ai nevoie de opt feluri de frunze. Frunze de salvie, frunze de scrântitoare, frunze de Ițarii Moșului... o zi întreagă am adunat la ele. Ce, frunzele cresc în pom...?

Buna Batevreme se uita după fetele fugare.

Țața Ogg tăcu. Apoi zise:

– Așa-i că-ți aduc aminte de tinerețe? Țin minte, aveam cinșpe ani și stăteam drepți în fața Coanei Spective a bătrână și, când a zis ea, cu vocea aia a ei: „*Ce* vrei să te faci?“, așa m-am speriat că aproape am făcut pe mi...

– Eu n-am stat drepți în fața nimănui, zise Buna Batevreme, distantă. M-am instalat în grădina Țaței Gripes și nu m-am dat dusă până nu mi-a făgăduit să-mi spună tot ce știa. Ha. O săptămână i-a luat cu totul și *tot* mi-au rămas după-amiezile libere.

– Vrei să spui că n-ai fost Aleasă?

– Eu? Nu. Am ales eu, zise Buna.

Chipul pe care-l întoarse spre Țața Ogg purta o expresie pe care Țața n-avea s-o poată uita ușor, deși avea să-ncerce.

– Eu am ales, Gytha Ogg! Și vreau să știi asta, de-acum înainte. Orice s-ar întâmpla. N-am regretat nicio clipă. N-am regretat niciodată nimic. Bine?

– Dacă spui tu, Esme.

Ce e magia?

Există definiția vrăjitorilor, care se prezintă sub două forme, în funcție de vârsta respondentului. Vrăjitorii în etate vorbesc despre lumânări, cercuri, planete, stele, banane, descântece, rune și importanța celor patru mese sățioase în fiecare zi. Vrăjitorii tineri, mai ales aceia palizi, care-și fac veacul în Pavilionul Magiei de Înaltă Energie[1], o țin una și bună cu fluxurile naturii morfice a universului, caracterul esențialmente nepermanent chiar și al celei mai aparent rigide structuri spațiu-timp, implauzibilitatea realității, și așa mai departe; de fapt, asta înseamnă că au dat peste ceva super și-i inventează și ei fizica din mers.

Era aproape miezul nopții. Diamanda alerga la deal spre Dansatori, cu ferigile și măceșii locului sfâșiindu-i poala rochiei.

Umilința îi ricoșa încoace și-ncolo prin cap. Babele alea proaste și *rele!* Și *oamenii* ăia tâmpiți! Ea câștigase. După reguli, ea câștigase! Dar râseseră cu toții de ea.

Asta o durea. Amintirea tuturor acelor chipuri idioate, rânjind la ea. Și cum le sprijiniseră toți pe babele alea oribile, care n-aveau nici cea mai mică idee despre vrăjitorie și ce poate ea să *devină*.

O să le arate ea!

In fața ei, Dansatorii se înălțau, negri pe fundalul norilor luminați de lună.

---

[1] Acela a fost locul unde s-a demonstrat că thaumul, care fusese până atunci considerat a fi cea mai mică particulă de magie posibilă, este de fapt compus din resoni*, sau fragmente de realitate. Cercetările actuale sugerează că fiecare reson este, la rândul său, compus dintr-o combinație de cel puțin cinci „arome“, cunoscute ca „sus“, „jos“, „lăturiș“, „sex-appeal“ și „izmă creată“. * Literal: „lucrușoare“.

*

Ţaţa Ogg controlă sub pat, să nu fie vreun bărbat ascuns acolo. Că, mai ştii norocul?

Voia să se culce devreme. Avusese o zi grea.

Lângă pat ţinea un borcan cu acadele şi o sticlă cu pereţi groşi, plină cu un lichid incolor, produs în complicatul ei alambic din dosul magaziei de lemne. Nu era tocmai whisky şi nu era tocmai gin, dar avea *taman* 90 de grade tărie şi era o mare mângâiere în acele clipe îngrijorătoare care mai apar, pe la ora trei dimineaţa, când te trezeşti din somn şi nu mai ştii cine eşti. După un păhărel de lichid incolor, tot nu-ţi aduceai aminte cine eşti, dar nu mai era o problemă, că deja erai altcineva, oricum.

Îşi afână cele patru perne, îşi aruncă papucii pufoşi într-un colţ şi-şi trase păturile peste cap, închipuind dedesubt o peşteră caldă, mică şi cam duhnitoare. Sugea o acadea; Ţaţa mai avea un singur dinte-n gură, care rezistase la tot ce-i făcuse Ţaţa vreme de mulţi ani, aşa că o acadea înainte de culcare n-avea să-i dea cine ştie ce motive de îngrijorare.

După câteva clipe, o apăsare în regiunea tălpilor o înştiinţă că Greebo, motanul, îşi ocupase locul obişnuit, la picioarele patului. Greebo dormea întotdeauna pe patul Ţaţei; felul afectuos în care încerca să-ţi scoată ochii cu ghearele dimineaţa era la fel de util ca un ceas deşteptător. Dar Ţaţa lăsa întotdeauna o fereastră deschisă, peste noapte, că poate vrea să iasă să eviscereze vreo jivină, mânca-l-ar mama.

Măi să fie. Elfi. (Nu te pot auzi dacă rosteşti cuvântul *în gând,* oricum. Cel puţin, nu dacă sunt cât de cât la distanţă.) Nu crezuse c-o să mai apară vreodată. Cât timp trecuse, în fond? Cel puţin nişte sute de ani, poate mii. Vrăjitoarelor nu le plăcea să vorbească despre ei, fiindcă făcuseră o mare greşeală în legătură cu elfii. Până la urmă se dumiriseră ce le

putea pielea nenorociților, bineînțeles, dar fusese la mustață. Și pe-atunci existau multe vrăjitoare. Fuseseră în stare să-i oprească la fiecare mișcare, să le facă viața prea grea în această lume. Luptaseră împotriva lor cu fier. Nimic din cele elfești nu putea suporta fierul. Îi orbea sau așa ceva. Îi orbea din cap până-n picioare.

Nu mai erau multe vrăjitoare în ziua de azi. Nu vrăjitoare în adevăratul sens al cuvântului. Dar problema cea mai mare totuși era că oamenii parcă nu mai păreau în stare să-și aducă aminte *cum era* pe vremea când trăiau elfii pe-aici. Viața putea fi categoric mai interesantă pe atunci, în primul rând fiindcă era scurtă. Și era și mai colorată, dacă-ți plăcea culoarea sângelui. Situația se înrăutățise atât de mult, încât oamenii nici nu mai îndrăzneau să vorbească deschis despre ticăloșii ăia.

Spuneai: Cei Strălucitori. Sau: Poporul Frumos. Și apoi scuipai și atingeai fier. Dar, după multe generații, lumea uitase de partea cu fierul și cu scuipatul, și uitase de ce foloseau alte nume pentru ei, și nu-și mai amintea decât că erau frumoși.

Da, existau o mulțime de vrăjitoare pe vremea aia. Prea multe femei își găsiseră leagănul gol sau nu li se mai întorseseră bărbații de la vânătoare. Fiindcă *ei* fuseseră cei vânați.

Elfi! Nenorociții... și totuși... și totuși... într-un fel sau altul, da, îți schimbau memoria.

Țața Ogg se răsuci în pat. Greebo mârâi, protestând.

Uite, trolii și piticii, de pildă. Oamenii spuneau: O, nu te poți încrede în ăștia, mă rog, trolii, treacă-meargă, cu condiția să fii cu ochii pe ei, și unii dintre ei sunt cumsecade, în felul lor, dar sunt proști și fricoși, și cât despre pitici, ăia-s lacomi și vicleni, bine, de acord, câteodată mai dai peste câte-un ticălos de-ăsta mic și deștept care-i de treabă, dar, una peste alta, nici ei nu-s mai buni decât trolii, de fapt...

... Sunt exact ca *noi*.

Dar nu-s cine știe ce arătoși și n-au *stil*. Iar noi suntem proști, și memoria ne joacă feste, și ne amintim de elfi pentru frumusețea lor și pentru grația cu care se mișcă, și uităm ceea ce *erau*. Suntem ca niște șoareci care ar spune: „Poți să zici ce vrei, dar pisicile chiar au *clasă*".

Oamenii n-au tremurat niciodată în propriul pat de teama piticilor. Nu s-au ascuns niciodată sub scări de frica trolilor. Poate că i-au mai gonit câteodată din cotețul găinilor, dar trolii și piticii n-au fost niciodată mai mult decât o sâcâială afurisită.

Ne amintim doar că elfii cântau. Dar nu mai știm despre ce era cântecul.

Țața Ogg se mai răsuci o dată. Dinspre picioarele patului se auzi un zgomot târșâit și-apoi un miorlăit înfundat, când Greebo aterizează pe podea.

Și Țața se ridică în capul oaselor.

– Pregătește-ți labele, flăcăule! Ieșim la plimbare.

Când trecu prin bucătăria întunecată, Țața luă un ditamai fierul de călcat, negru de funingine, de lângă foc și-l legă de o bucată de frânghie de rufe.

Aproape toată viața umblase noaptea prin Lancre fără să-i treacă prin minte să poarte vreo armă, de orice fel. Sigur, în majoritatea acestor ani putuse fi recunoscută ca vrăjitoare și orice atacator inoportun ar fi sfârșit prin a-și duce acasă părțile esențiale într-o pungă de băcănie, dar și acest lucru era valabil, în linii mari, cam pentru orice femeie din Lancre. Sau bărbat, de fapt.

Dar acum își putea simți propria teamă.

Elfii se întorceau, e clar, și-și trimiseseră umbrele înainte.

Diamanda ajunse în vârful dealului.

Se opri o clipă. Baba aia, Batevreme, ar fi fost în stare s-o urmărească. Era sigură că se ținuse ceva după ea în pădure.

Nu era nimeni.

Se întoarse.

– 'Nă seara, don'șoară.

– Tu? Deci *chiar* m-ai urmărit!

Buna se ridică în picioare, din umbra Fluierașului, unde șezuse complet invizibilă în întuneric.

– Asta am învățat-o de la tata, zise ea. El mergea la vânătoare. Mereu spunea că un vânător prost urmărește, un vânător bun așteaptă.

– Da? Deci acuma mă *vânezi?*

– Nu. Doar aștept. Știam c-ai să vii aici. N-ai unde altundeva să te duci. Ai venit s-o chemi, nu-i așa? Ia să-ți văd mâinile.

Nu era o cerere, era o poruncă. Diamanda se trezi că mâinile i se mișcă de la sine. Înainte să apuce să le retragă, baba i le înșfăcase și le ținea bine; avea o piele aspră, ca pânza de sac.

– N-ai muncit din greu nicio zi în viața ta, așa-i? întrebă cu blândețe Buna. N-ai cules niciodată varză cu gheață pe ea, nici n-ai săpat un mormânt, n-ai muls o vacă, n-ai îmbrăcat un mort.

– Nu-i nevoie să faci toate astea ca să fii vrăjitoare! se răsti Diamanda.

– Am zis eu asta? Și să-ți mai spun ceva. Despre femei frumoase, îmbrăcate în roșu și cu stele în păr. Sau poate și cu luni, mai știi. Și voci în capul tău, când dormi. Și putere, când vii aici. Ți-a oferit multă putere, cred eu. Câtă voiai. Pe gratis.

Diamanda tăcea.

– Că s-a mai întâmplat și înainte. Mereu se găsește cineva care s-o asculte.

Ochii Bunei păreau să nu mai focalizeze.

– Când eşti singură şi oamenii din jurul tău sunt aşa proşti că te-apucă disperarea, şi lumea e plină de secrete pe care nimeni nu vrea să ţi le spună...

– Îmi citeşti gândurile?

– Ale tale?

Atenţia Bunei reveni în prezent, vocea ei îşi pierdu timbrul îndepărtat:

– Ha! Flori şi chestii de-astea. Să dansezi fără izmene. Să faci scamatorii cu cărţi şi bucăţele de sfoară. Şi-ţi mergea, io aşa zic. Ţi-a dat ea putere, o vreme. O, ce-o mai fi râs de tine! Şi pe urmă ai mai puţină putere, dar preţul e mai mare. Şi apoi puterea se duce de tot, dar plăteşti în fiecare zi. Ei întotdeauna îţi iau mai mult decât îţi dau. Şi ce-ţi dau e fără valoare. Şi, până la urmă, îţi iau tot. Ce le place să ia de la noi e teama noastră. Ce-şi doresc mai mult decât orice de la noi e credinţa. Dacă-i chemi, vor veni. Dacă îi chemi, aici, la vremea cercurilor, când lumea e destul de subţire ca să te audă, le oferi un culoar. Puterea Dansatorilor e şi-aşa destul de slăbită. Şi eu nu accept... Seniorii şi Doamnele înapoi.

Diamanda deschise gura.

– N-am terminat încă. Eşti o fată deşteaptă. Poţi să faci orice în viaţă. Dar nu vrei să fii vrăjitoare. Nu-i o viaţă uşoară.

– Babă nebună, n-ai înţeles nimic! Elfii nu sunt aşa...

– Nu rosti cuvântul! Nu rosti cuvântul! Vin când îi chemi!

– Bun! Elf, elf, elf! Elf...

Buna îi trase o palmă răsunătoare.

– Până şi tu ştii că asta-i o prostie şi o copilărie, zise ea. Acum ascultă-mă! Dacă rămâi aici, nu mai ai voie să faci chestii de-astea. Sau poţi să pleci în altă parte şi să-ţi faci un viitor, să fii o mare doamnă, ai destulă minte pentru asta. Şi poate peste zece ani ai să te-ntorci, încărcată de bijuterii şi chestii şi-ai să fii mare şefă peste noi toţi ăştia de-am stat acasă,

și asta-i în regulă. Dar dacă stai aici și mai încerci să-i chemi pe... pe Seniori și pe Doamne, atunci ai să dai din nou de mine. Și nu ca să jucăm jocuri stupide la lumina zilei, ci vrăjitorie *adevărată*. Nu prosteală cu luni și cercuri, ci magie reală, care vine din sânge și din oase, și din minte. Iar despre asta *habar n-ai*. Da? Și acolo nu e loc de îndurare.

Diamanda își ridică privirea. Avea fața roșie, acolo unde încasase palma.

– Să plec? întrebă ea.

Buna reacționă o clipă prea târziu.

Diamanda țâșnise printre pietre.

– Copilă proastă! Nu *într-acolo!*

Silueta ei părea deja mai mică, deși, aparent, nu era decât la câțiva metri depărtare.

– Of, fir-ar!

Buna se aruncă după ea și-și auzi fusta cum se sfâșie când i se smulse buzunarul. Vătraiul pe care-l luase cu ea zbură zbârnâind și se lipi de unul dintre Dansatori, cu un zăngănit.

Simți o serie de smucituri însoțite de clinchete când îi săriră cuiele din ghete și zburară spre pietre. Fierul nu putea trece de pietre, niciun pic de fier.

Buna alerga deja de partea cealaltă când își dădu seama ce făcuse. Dar nu conta. Făcuse o alegere.

Ceva părea să se miște, totul dansa și se amesteca în jur. Apoi se trezi că avea zăpadă sub picioare. Era albă. Trebuia să fie albă, doar era zăpadă. Dar pe suprafața ei se mișcau modele colorate, reflectând dansul sălbatic al veșnicei aurore de pe cer.

Diamanda pășea cu greutate. Încălțările ei abia dacă erau potrivite pentru o zi de vară în oraș și categoric nu făceau față în zăpada de două șchioape. În vreme ce ghetele

Bunei, chiar și fără cuie, ar fi supraviețuit și unui sprint pe lavă fierbinte.

Dar chiar și așa, mușchii care le puneau în mișcare făcuseră asta prea multă vreme. Diamanda câștiga teren.

Din cerul noptatic continua să se cearnă ninsoare. La oarecare distanță de pietre aștepta un rând de călăreți, cu Regina puțin mai în față. Fiecare vrăjitoare îi cunoștea înfățișarea sau măcar forma.

Diamanda se împiedică și căzu, apoi reuși să se salte în genunchi.

Buna se opri.

Calul Reginei necheză.

– Îngenunchează înaintea Reginei tale, tu de colo, strigă femeia elf.

Era îmbrăcată în roșu și avea o coroană de cupru în păr.

– Ba nu. Nu vreau, zise Buna Batevreme.

– Ești în regatul meu, femeie, zise Regina. Aici nu intri și nu ieși fără învoirea mea. Vei îngenunchea!

– Eu intru și ies fără să cer voie *nimănui*, ripostă Buna Batevreme. N-am făcut-o niciodată și n-o să încep acum.

Puse o mână pe umărul Diamandei.

– Uite-ți elfii, zise ea. Sunt frumoși, ce zici?

Războinicii trebuie să fi avut mai mult de doi metri înălțime. Ceea ce purtau nu erau propriu-zis haine, ci mai mult lucruri legate laolaltă – bucăți de blană, plăci de bronz, șiraguri de pene sclipitor colorate. Aproape toată pielea aflată la vedere le era acoperită cu tatuaje albastre și verzi. Mai mulți dintre ei aveau arcurile încordate și urmăreau fiecare mișcare a Bunei cu vârful săgeților.

Aveau părul pomădat din greu și strâns în jurul capului, ca un halou. Și, deși fețele lor într-adevăr erau cele mai frumoase pe care le văzuse Diamanda vreodată, începea s-o cuprindă

senzația că era ceva subtil greșit la ele, vreun detaliu al expresiei care nu se potrivea cu restul.

– Singurul motiv pentru care mai suntem încă în viață e că îi distrăm mai bine vii decât moarte, zise vocea Bunei, din spatele ei.

– Știi că nu trebuie s-o asculți pe baba asta ranchiunoasă, rosti Regina. Ce-ți poate oferi ea?

– Mai mult decât zăpadă la vreme de vară, zise Buna. Privește-le ochii! Privește-le ochii!

Regina descălecă.

– Ia-mă de mână, copilă! o îndemnă ea.

Diamanda întinse o mână, prudentă.

Era ceva în neregulă cu ochii lor. Nu forma sau culoarea. Nu se vedea nicio lucire malefică. Dar era...

... O privire. Era genul de privire pe care-ar putea-o întâlni un microb dacă ar fi în stare să se uite-n sus, de sub obiectivul microscopului. Îți spunea: Ești un nimic. Spunea: Ești plin de defecte, fără valoare. Spunea: Ești un animal. Spunea: Ai putea fi o jucărie sau poate o pradă. Spunea: Și nu tu alegi.

Încercă să-și retragă mâna.

– Ieși din mintea ei, babo!

Bunei îi șiroia sudoarea pe față.

– Nu-s în mintea ei, elfo! Te împiedic pe *tine* să intri.

Regina zâmbi. Era cel mai frumos zâmbet pe care-l văzuse Diamanda vreodată.

– Și ai și ceva putere, în plus. Uluitor! Niciodată n-am crezut că o să se aleagă ceva de capul tău, Esmerelda Bate-vreme. Dar, aici, tot n-o să-ți ajute. Ucideți-le pe amândouă. Dar nu deodată. Lăsați-o pe cealaltă să privească.

Încălecă din nou, întoarse calul și plecă în galop.

Doi dintre elfi descălecară, scoțându-și de la cingătoare pumnale subțiri de bronz.

– Ei, cam asta ar fi atunci, zise Buna Batevreme, pe când războinicii se apropiau. Apoi continuă în şoaptă: Când vine clipa, fugi.

– Ce clipă?

– Ai să-ţi dai seama.

Buna căzu în genunchi când ajunseră elfii lângă ea.

– Aolică, vai de mine, aoleu cruţaţi-mi viaţa, sunt şi io o babă bătrână, acolo, şi slabă, piele şi os, zise ea. Văleu, cruţaţi-mi viaţa, conaşilor! Vai, văleleu!

Se făcu ghem, suspinând. Diamanda rămăsese cu gura căscată şi cu ochii la ea, uluită, nu în ultimul rând de ideea că-şi putea închipui cineva că poţi păcăli lumea chiar aşa.

Elfii nu mai văzuseră oameni de mult. Primul dintre ei se aplecă, o apucă de umeri s-o ridice şi se alese cu o lovitură zdravănă, executată de doi pumni osoşi într-o zonă de care Ţaţa Ogg ar fi fost uluită să afle că Buna ştia.

Diamanda alerga deja. Buna îi arse celuilalt elf un cot în piept şi-o rupse la fugă după ea.

În spatele ei, auzea râsul vesel al elfilor.

Diamanda fusese surprinsă de rolul de babă jucat de Buna. Fu şi mai surprinsă când Buna o ajunse din urmă. Dar Buna avea mai multe motive să fugă.

– Au cai!

Buna încuviinţă. Şi, deşi e adevărat că un cal aleargă mai repede decât omul, lumea nu-şi dă în general seama că acest lucru nu e valabil decât de la o oarecare distanţă în sus. Pe distanţe scurte, un om hotărât poate scăpa cu fuga de un cal, fiindcă are un număr de două ori mai mic de picioare de descurcat.

Buna întinse mâna şi-o înhăţă pe Diamanda de braţ.

– Ia-o spre spaţiul dintre Fluieraş şi Toboşar!

– Care-s ăia?

– Nu știi nici măcar *asta?*

Oamenii pot, într-adevăr, scăpa cu fuga din fața unui cal. Dar mintea Bunei era chinuită de gândul că nu poți scăpa cu fuga de o săgeată.

Ceva îi șuieră pe la ureche.

Cercul de pietre părea la fel de îndepărtat ca la început.

N-avea altă soluție. N-ar trebui să se poată. Nu mai încercase asta niciodată, la modul serios, decât culcată sau măcar sprijinită de ceva.

Dar încercă acum...

Le urmăreau patru elfi. Nici măcar nu se obosi să priveas-că în mințile lor. Dar caii... ah, caii...

Erau carnivori, cu minți ca vârful de săgeată.

Regulile Împrumutatului erau: nu-i rănești, doar călătorești în capetele lor, nu *implici* gazda în niciun fel...

Ei, de fapt, nu era chiar o *regulă,* mai mult un fel de indicație generală.

O săgeată cu vârf de piatră îi străpunse pălăria.

Nici măcar o indicație fermă, în fond.

Ca să fim sinceri, nici măcar...

Of, *fir-ar.*

Se năpusti în mintea primului cal, străpungând straturile de nebunie abia controlată care există chiar și în creierul cailor normali. Pentru o clipă, privi prin ochii lui injectați la propria siluetă, împleticindu-se prin zăpadă. Preț de o clipă, se trezi încercând să controleze șase picioare deodată, două dintre ele pe alt corp.

Ca dificultate, să cânți o melodie la un instrument muzical în vreme ce din gură cânți una total diferită[1] era, prin comparație, floare la ureche.

---

[1] Aici nu vorbim de Ţaţa Ogg, care făcea asta tot timpul, deşi nu dinadins.

Știa că nu putea face asta mai mult de câteva secunde, înainte ca mintea și trupul să-i fie copleșite de confuzie totală. Dar o secundă era tot ce avea nevoie. Lăsă dezorientarea să apară, o aruncă în întregime în mintea calului și se retrase rapid, reluându-și controlul asupra propriului trup tocmai când acesta începea să cedeze.

În capul calului, clipa fu oribilă.

Nu-și dădea seama ce este sau cum ajunsese acolo. Și, mai grav, nu știa câte picioare are. Variantele posibile erau două, patru sau poate chiar șase. Făcu un compromis și alese trei.

Buna îl auzi cum zbiară și se prăbușește cu zgomot, luând cu el încă vreo doi, după sunet.

– Ha!

Riscă să arunce o privire în lături, la Diamanda.

Care nu era acolo.

Zăcea în zăpadă, câțiva pași mai în urmă, chinuindu-se să se ridice. Chipul pe care-l întoarse spre Buna era alb ca hârtia.

Din umăr îi ieșea o săgeată.

Buna se repezi îndărăt, înșfăcă fata și-o ridică în picioare.

– Haide! Aproape am ajuns!

– Nu po... tt... frrrggggg....

Diamanda dădu să cadă în nas. Buna o prinse din zbor și, cu un icnet de efort, o aburcă pe umăr.

Câțiva pași încă, și tot ce avea de făcut era să cadă în fa...

O mână cu gheare o înhăță de rochie...

Și trei siluete căzură, rostogolindu-se în toate direcțiile, prin feriga verii.

Elful se ridică primul, privind în jur amețit și triumfător. Deja ținea în mână un cuțit lung, de aramă.

Puse ochii pe Buna, care aterizase pe spate. Ea îi și simțea mirosul, cum se repezea cu cuțitul ridicat și căută, disperată, o cale de intrare în capul lui...

Ceva îi fulgeră prin față.

Elful avea o frânghie în jurul gâtului și aceasta se întinse când ceva vâjâi prin aer. Creatura privi cu oroare cum un fier de călcat îi trecu, zbârnâind, la vreun metru prin fața ochilor și coti pe lângă urechea lui, înfășurându-se cu viteză crescândă, dar cu o rază orbitală în continuă scădere, până luă brutal contact cu ceafa elfului, iar impactul îl ridică de la pământ și-l izbi, greoi, în iarba pajiștii.

Țața Ogg își făcu apariția în câmpul vizual al Bunei.

– Muică, da' ce mai pute, nu? zise ea. Poți să adulmeci un elf de la o milă distanță!

Buna se adună de pe jos.

În cercul de pietre nu era decât iarbă. Nici zăpadă, nici elfi.

Se întoarse spre Diamanda. La fel și Țața. Fata zăcea fără simțire.

– Săgeată elfească, zise Buna.

– Of, drace!

– Vârful e încă înăuntru.

Țața se scărpină în cap.

– Nu-i mare brânză să i-l scot, nu asta-i problema, explică ea, dar otrava... am putea să-i punem un garou în jurul părții bolnave...

– Ha! Atunci gâtul ar fi cea mai bună alegere!

Buna se așează, cu bărbia în mâini. O dureau umerii.

– Tre' să-mi trag sufletul, zise ea.

Prin minte îi înotau imagini. Iar o apucase. Știa că există viitoruri alternative, în fond, ăsta era *sensul* viitorului. Dar de trecuturi alternative nu mai auzise. Își amintea că tocmai

trecuse printre pietre, dacă se concentra. Dar își mai amintea și alte lucruri. Își amintea cum stătea în pat la ea acasă, dar aici era problema, era o casă adevărată, nu o colibă, dar era tot *ea*, erau amintirile *ei*... avea o senzație sâcâitoare că, în chiar această clipă, se află în pat și doarme...

Încercă, ameţită, să se concentreze asupra Ţaţei Ogg. Avea Ţaţa Ogg ceva solid și liniștitor.

Ţaţa scosese un briceag.

– Ce naiba faci?

– O să-i scurtez suferința, Esme.

– Nu mi se pare că suferă.

Ochii Ţaţei Ogg sclipiră.

– Asta se poate aranja, Esme.

– Nu te-apuca să-l torturezi doar fiindcă e la pământ, Gytha.

– Naiba să mă ia dacă am de gând s-aştept până se ridică, Esme!

– *Gytha*.

– Păi, știi că furau copii. N-am să mai îngădui asta. Numai când mă gândesc că l-ar putea fura cineva pe Pewsey al nostru...

– Nici elfii nu-s atât de nebuni. În viaţa mea n-am văzut copil mai lipicios.

Buna îi ridică pleoapa Diamandei cu blândeţe.

– E dusă, zise ea. La plimbare cu zânele.

Ridică fata în braţe.

– Haide. Eu o car pe ea, tu adu-l pe domnu' Tinkerbell.

– Tare vitează ai fost, cum ai purtat-o pe umăr, zise Ţaţa. Și mai trăgeau și elfii cu săgeți după voi.

– Unde mai pui că așa scădeau șansele să mă nimerească pe mine, adăugă Buna.

Ţaţa Ogg era șocată.

– Cum? Doar nu te-ai gândit la asta, nu?

– Păi, o răniseră deja. Dacă mă loveau și pe *mine*, n-am mai fi ieșit nici una de acolo, zise Buna, simplu.

– Dar – dar asta-i cam *lipsit de inimă*, Esme.

– Lipsit de inimă o fi, dar nu-i lipsit de cap. N-am spus niciodată c-aș fi cumsecade, dar am bun-simț. Nu-i nevoie să faci fața aia. Hai, ai de gând să vii sau vrei să stai acolo până diseară, cu gura deschisă?

Țața închise gura și-apoi o deschise din nou.

– Ce vrei să faci acum?

– Păi, *tu* știi cum s-o vindeci?

– Eu? Nu!

– Păi da! Nici eu. Dar știu pe cineva care s-ar putea să știe, zise ea. Iar pe *el* putem să-l băgăm la beci, deocamdată. Acolo-s o mulțime de gratii de fier. Asta ar trebui să-l potolească.

– Cum a intrat?

– Se ținea de mine. Nu știu cum funcționează asta. Poate... forța pietrelor se deschide și lasă oamenii să treacă sau așa ceva. Pe mine altceva nu mă interesează, decât să-i țină pe amicii lui înăuntru.

Țața îl săltă pe umăr pe elful inconștient, fără prea mare efort[1].

– Pute mai ceva ca așternutul caprelor, la partea de jos, zise ea. Tre' să fac baie când ajung acasă.

– Aoleu, făcu Buna. Din ce în ce mai rău, așa-i?

Ce e magia?

Și mai e și definiția vrăjitoarelor, care are două variante, în funcție de vârsta vrăjitoarei. Cele mai bătrâne nici n-o prea pun în cuvinte, dar unele dintre ele au o bănuială, în sinea lor,

---

[1] Așa cum s-a arătat mai devreme în cronicile Lumii Disc, există economii agricole naționale bazate exclusiv pe forța de ridicare a băbuțelor în rochii negre.

că universul, de fapt, habar n-are ce naiba se întâmplă şi consistă de fapt dintr-un ixilion de trilioane de bilioane de posibilităţi şi poate deveni oricare din acestea dacă o minte antrenată, rigidizată cu certitudine cuantică, e introdusă în fisură şi *răsucită;* că, dacă-i musai să-i faci cuiva pălăria să explodeze, tot ce ai de făcut e să *răsuceşti* şi să găseşti acel univers în care un mare număr de molecule de pălărie decid, unanim şi simultan, să ricoşeze în direcţii diferite.

Vrăjitoarele tinere, pe de altă parte, vorbesc despre magie tot timpul şi au credinţa că e nevoie de cristale, forţe mistice, şi dansat pe-afară fără izmene pe tine.

E posibil ca toată lumea să aibă dreptate, în acelaşi timp. Asta-i chestia cu cuantica.

Era dis-de-dimineaţă. Shawn Ogg făcea de gardă pe crenelurile castelului Lancre, el fiind tot ce stătea între cei ai casei şi orice groaznică hoardă barbară care s-ar fi abătut pe-acolo.

Lui îi plăcea viaţa de soldat. Câteodată chiar îşi dorea să-i atace o hoardă mai mică, doar ca să poată el Salva Situaţia. Visa cu ochii deschişi cum ar conduce el o armată în bătălie, şi tare-şi dorea ca regele să-i ia una.

Un ţipăt scurt îl înştiinţă că Hodgesaaargh le dădea protejaţilor săi degetul de dimineaţă.

Shawn ignoră zgomotul. Făcea parte din murmurul de fond al castelului. El îşi omora timpul încercând să vadă cât de mult îşi putea ţine răsuflarea.

Avea o grămadă de metode pentru omorât timpul, căci, când faci de gardă în Lancre, ai timp berechet. Era, în primul rând, Curăţirea *Temeinică* a Nărilor, asta era tare bună. Sau Melodii din Vânturi. Sau Statul Într-un Picior. Ţinutul

Răsuflării cu Numărătoare era soluția de rezervă, pentru când nu-i venea altă idee și nu mâncase prea mulți carbohidrați.

Dinspre ciocănelul de pe ușă, mult sub el, se auziră două scârțâituri sonore. Ciocănelul era atât de ruginit zilele astea, încât singurul mod în care îl puteai convinge să scoată vreun sunet era să-l ridici, ceea ce-l făcea să scârțâie și-apoi să-l împingi cu putere în jos, ceea ce producea un alt scârțâit și, dacă musafirul avea noroc, o vagă bufnitură.

Shawn trase adânc aer în piept și se aplecă peste creneluri.

– Stai! Cine Pasă Acolo? strigă el.

De dedesubt se înălță o voce răsunătoare.

– Io sunt, Shawn. Maică-ta.

– A, bună, mami. Bună ziua, Jupâneasă Batevreme.

– Dă-ne drumul, fii băiat bun.

– Prieten sau Dușman?

– Ce?

– Asta tre' să zic, mami. Așa e oficial. Și tu tre' să zici Prieten.

– Sunt *maică-ta*.

– Tre' să fie după tipic, mami, zise Shawn, cu exasperarea celui care știa că, indiferent ce ar face, tot avea să piardă. Că, altfel, ce rost mai are?

– O să fie Dușman din clipă-n clipă, flăcău!

– Aăăăăuuuu, *mami!*

– Of, bine. Prieten, na.

– Da, dar poate că spui doar așa...

– *Dă-mi drumul în clipa asta, Shawn Ogg!*

Shawn salută și fu la un pas să se facă singur K.O. cu coada suliței.

– Cum să nu, Jupâneasă Bateveme!

Fața lui rotundă și cinstită dispăru din câmpul lor vizual. După câteva clipe, auziră podul mobil cum scârțâie.

– Cum ai făcut asta? întrebă Ţaţa Ogg.

– Simplu, zise Buna. Ştie că *tu* nu i-ai face capul ăla zăpăcit să explodeze.

– Păi, *eu una* ştiu că nici *tu* n-ai face-o.

– Ba deloc. Tot ce ştii e că n-am făcut-o până acum.

Magrat crezuse că era doar o glumă, dar era adevărat. Sala Mare a castelului avea o masă lungă, *foarte* lungă, pentru dineuri, iar ea şi Verence şedeau la cele două capete ale ei.

Era o chestiune de etichetă.

Regele trebuia să stea în capul mesei, evident. Dar dacă ea stătea într-o latură, le era incomod amândurora, fiindcă trebuiau să se-ntoarcă mereu ca să poată vorbi. La cele două capete şi zbierând, asta era singura soluţie.

Şi mai era şi logistica servirii. Din nou, opţiunea cea mai uşoară – să te duci şi să-ţi iei ce vrei de pe bufet – ieşea din discuţie. Dacă regii s-ar apuca să-şi pună singuri mâncarea-n farfurie, întregul sistem monarhic s-ar prăbuşi.

Din nefericire, asta însemna că servirea se realiza prin intermediul domnului Spriggins, majordomul, care avea memorie slabă, un tremur nervos şi-un genunchi de cauciuc, şi al unui soi de ascensor medieval care făcea legătura cu bucătăria, hurducăind ca o căruţă veche. Puţul liftului aspira căldura. Mâncarea fierbinte ajungea sus rece. Felurile reci se răceau şi mai tare. Nimeni nu ştia ce s-ar fi întâmplat cu îngheţata, dar, probabil, ar fi necesitat rescrierea câtorva legi ale termodinamicii.

În plus, bucătăreasa nu pricepea deloc cum vine treaba cu vegetarianismul. Bucătăria tradiţională de palat abunda în feluri arterial-obturante, atât de bogate în grăsimi saturate, încât dădeau pe dinafară, în picături mari, gelatinoase. Legumele erau prezente ca material absorbant pentru sosuri

și, oricum, de obicei erau fierte până căpătau toate cam aceeași nuanță de galben. Magrat încercase să-i explice doamnei Scorbic, bucătăreasa, cum trebuie procedat, dar cele trei bărbii ale femeii bâțâiau atât de amenințător la cuvinte ca „vitamine", încât găsise ea o scuză și se retrăsese din bucătărie.

Pentru moment, se mulțumea cu un măr. Doamna Scorbic se pricepea la mere. Erau adică niște chestii mari, făinoase și rumenite, scobite pe dinăuntru și umplute cu frișcă și stafide. Așa că Magrat n-avusese încotro și furase un măr crud din pod. Pentru viitorul apropiat, complota să afle unde erau păstrați morcovii.

În depărtare, în spatele sfeșnicelor de argint și al unui teanc de registre de cheltuieli, putea fi deslușit Verence.

Din când în când, ridicau ochii și-și zâmbeau unul altuia, Adică, păreau a fi zâmbete, dar, de la distanța asta, era cam greu să fii sigur.

Se părea că Verence spusese ceva.

Magrat își făcu mâinile pâlnie la ureche.

– Poftim?

– Ne trebuie un...

– Pardon?

– Ce?

– Cum?

Până la urmă, Magrat se ridică în picioare și așteptă până când Spriggins, vânăt la față de efort, îi mută scaunul lângă Verence. Ar fi putut face asta și singură, dar nu așa procedau reginele.

– Ne-ar trebui un Poet Laureat, zise Verence, punând un semn de carte în registru. Orice regat trebuie să aibă unul. Ca să scrie poezii pentru ocazii speciale.

– Da?

– M-am gândit că poate doamna Ogg ar fi potrivită? Am auzit că este o autoare de cântece tare amuzante.

Magrat păstră o expresie sobră.

– Eu... ăă... cred că știe foarte multe rime pentru *anumite* cuvinte, zise ea.

– Pe câte se pare, salariul uzual e patru bănuți pe an și un fund de sac, zise Verence, încruntându-se la pagină. Sau o fi un sac de fund?

– Și care i-ar fi însărcinările, mai exact? întrebă Magrat.

– Scrie aici că rolul Poetului Laureat e să recite poezii la ocazii de stat, răspunse Verence.

Magrat asistase la unele dintre recitările umoristice ale Țaței, mai ales la cele însoțite de gesturi. Încuviință din cap, cu gravitate.

– Cu condiția, zise ea, și vreau să fiu absolut sigură că mă fac înțeleasă în această privință, *cu condiția* să-și ia postul în primire *după* nuntă.

– Da, dragă? Ești sigură?

– *După* nuntă.

– Ah!

– Mergi pe mâna mea.

– Ei, sigur, dacă așa vrei tu...

Se auzi tărăboi în spatele ușilor duble, apoi acestea fură deschise. Țața Ogg și Buna Batevreme dădură buzna înăuntru, iar Shawn Ogg tot încerca să le depășească.

– Aaaăăăă, *mami!* Eu tre' să intru primul și să anunț cine e!

– Las' că le spunem noi cine suntem. Sal'tare, Maiestăților, zise Țața.

– Binecuvântat fie acest castel, zise Buna. Magrat, e nevoie de doftoriceală. Aici.

Buna mătură un sfeșnic și niște vase de pe masă, trântindu-le la podea cu un gest dramatic și-o întinse pe Diamanda

acolo. De fapt, mai erau câteva hectare de masă complet lipsite de orice obstrucție, dar ce sens are să-ți faci așa o intrare dacă nu ești dispus să faci și mizerie.

– Dar credeam că s-a luptat cu tine ieri! exclamă Magrat.

– Ce contează, zise Buna. 'Neața, Maiestate!

Regele Verence o salută dând din cap. Alți regi ar fi strigat după gărzi, la acel punct din conversație, dar nu și Verence, fiindcă el era rezonabil, o cunoștea pe Buna Batevreme și, oricum, singura gardă disponibilă era Shawn Ogg, care se chinuia să-și îndrepte trompeta.

Țața Ogg migrase lângă bufet. Nu din proastă creștere, dar muncise din greu în ultimele ore și acolo era expus un mic dejun somptuos căruia nimeni nu părea să-i dea atenție.

– Ce-a pățit? întrebă Magrat, cercetând fata cu atenție.

Buna privi în jur. Armuri pe lângă pereți, scuturi agățate de zid, săbii și lănci ruginite... probabil era destul fier pe-acolo...

– A tras un elf în ea...

– Dar... rostiră Magrat și Verence simultan.

– Nu puneți întrebări acum, nu e timp. A tras un elf, cu săgețile alea oribile ale lor. Fac mintea s-o ia razna, de una singură. Deci – poți s-o ajuți în vreun fel?

În pofida sufletului ei bun, Magrat simți scânteia mâniei îndreptățite.

– Aha, deci dintr-odată sunt din nou vrăjitoare, acum că ai...

Buna Batevreme suspină.

– Nici pentru *asta* nu-i timp, zise ea. Eu doar întreb. Tot ce ai de făcut e să spui nu. Și eu o s-o iau de aici și n-o să te mai deranjez altă dată.

Calmul din vocea ei era atât de neașteptat încât Magrat se împiedică de propria mânie și încercă să se echilibreze.

– N-am spus că *n-o fac*, doar...

– Bun.

Se auziră zăngăneli, Ţaţa Ogg ridica de pe farfurii capacele de argint.

– Hei, au trei feluri de ouă!

– Păi, n-are febră, constată Magrat. Pulsul e lent. Ochii încețoșați. Shawn?

– Da, domnișoară Regină?

– Fierte, prăjite *şi* scrob. Asta zic şi eu lux.

– Du-te fuga la căsuţa mea şi adu-mi toate cărţile pe care le găseşti. Sunt sigură că am citit odată despre asta, Buno. Shawn?

Shawn se opri, la jumătatea drumului spre uşă.

– Da, domnișoară Regină?

– În drum, treci pe la bucătărie şi spune-le să fiarbă apă, multă apă. Pentru început, putem măcar să curăţăm rana. Dar, uite ce, elfii...

– Atunci te las să-ţi vezi de treabă, zise Buna, întorcându-se să plece. Pot schimba o vorbă cu tine, Maiestate? Am lăsat jos ceva ce trebuie să vezi.

– O să am nevoie de ajutor, zise Magrat.

– Te ajută Ţaţa.

– Adică io, zise Ţaţa, cam înfundat, împroşcând firimituri.

– *Ce* mănânci acolo?

– Sendviş cu ou ochi şi ketchup, zise Ţaţa, încântată.

– Mai bine-o punem pe bucătăreasă să te fiarbă şi pe tine, zise Magrat, ridicându-şi mânecile. Du-te şi vorbeşte cu ea.

Privi rana mai de-aproape.

– Şi vezi dacă n-are şi nişte pâine mucegăită...

Unitatea de bază a vrăjitoriei masculine este Ordinul sau Colegiul sau, bineînțeles, Universitatea.

Unitatea de bază a vrăjitoriei feminine e vrăjitoarea, dar unitatea *permanentă* de bază, așa cum s-a arătat mai înainte, e căsuța.

O căsuță de vrăjitoare este un obiect arhitectural cu totul aparte. Nu e propriu-zis construită, ci mai curând se asamblează de-a lungul anilor, pe măsură ce zonele de reparații se unesc, ca o șosetă alcătuită în întregime din cârpeli. Coșul e răsucit ca un tirbușon. Acoperișul e din stuf atât de vechi încât în el cresc copăcei mici, dar viguroși, podelele sunt vălurite, noaptea scârțâie ca o corabie de marfă pe furtună. Dacă cel puțin doi pereți nu sunt proptiți cu bârne, să nu se prăbușească, atunci nu e o căsuță de vrăjitoare, ci doar casa unei babe fără o doagă, care ghicește-n zaț de cafea și vorbește cu pisica.

Căsuțele tind să atragă vrăjitoare cam de același fel. Așa-i firesc. Fiecare vrăjitoare instruiește, de-a lungul vieții, una sau două ucenice mai tinere și când, la momentul fatal, căsuța devine liberă, nimic nu-i mai firesc decât ca una dintre ele să se mute acolo.

Căsuța lui Magrat adăpostea, prin tradiție, vrăjitoare meditative, care observau diverse lucruri și le notau. Ce ierburi sunt mai bune decât altele pentru dureri de cap, fragmente de istorii vechi, mărunțișuri de-astea.

Se găseau acolo vreo duzină de registre pline cu scris mărunt și cu desene și ici-colo cu câte-o floare neobișnuită sau o broască interesantă presate cu grijă între pagini.

Era o căsuță de vrăjitoare cu sete de cunoaștere, de vrăjitoare studioase. Ochi de *ce fel* de triton? Ce *specie* de rechin vărgat de apă sărată? Dacă la o poțiune e nevoie de Dragoste din inerție, de acord, dar de care anume dintre cele treizeci și șapte de plante larg răspândite și cunoscute sub acest nume e vorba, *de fapt?*

Motivul pentru care Buna Batevreme era o vrăjitoare mai bună decât Magrat era că ea știa că, în vrăjitorie, n-avea importanță pe care dintre ele o folosești, ba chiar puteai să pui și o mână de iarbă.

Motivul pentru care Magrat era o doctoriță mai bună decât Buna era că ea credea că avea importanță.

Diligența încetini și opri în fața unei baricade ridicate în mijlocul drumului.

Șeful bandiților își potrivi peticul peste ochi. Avea ambii ochi sănătoși, dar oamenii respectă uniforma. Apoi se-ndreptă agale spre diligență.

– 'Neața, Jim. Ce-avem noi aici, azi?

– Ăă. S-ar putea să fie cam greu, zise vizitiul. Ăă, sunt câțiva vrăjitori. Și un pitic. Și o primată.

Se frecă pe cap și se strâmbă.

– Da. Categoric o primată. Nu, și cred că trebuie să insist asupra acestui aspect, vreun alt fel de ființă în formă de om și cu blană.

– Te simți bine, Jim?

– Am venit cu ăștia tocmai de la Ankh-Morpork. Să *n-aud* de pilule de broaște uscate!

Banditul-șef ridică din sprâncene.

– Bine. Fie ca tine.

Bătu la ușa diligenței. Sticla geamului se lăsă-n jos.

– N-aș vrea să vă gândiți la momentu' ăsta ca la un jaf, zise banditul. Luați-o mai curând ca pe o anecdotă plină de culoare, pe care-o să vă facă plăcere s-o povestiți nepoților.

Dinăuntru se auzi o voce:

– Ăsta e! El mi-a furat calul!

Pe fereastră se iți un toiag de vrăjitor. Ochii șefului se opriră pe măciulia din vârf.

– Ei, hai, rosti el, amabil. Știu și eu regulile. Vrăjitorii n-au voie să folosească magia împotriva civililor decât în situații cu adevărat amenințătoare de via...

O izbucnire de lumină octarină.

– De fapt, nu e o regulă, zise Ridcully. E mai mult o recomandare.

Se întoarse spre Ponder Stibbons.

– O aplicare interesantă a Rezonatorului Morfic al lui Stacklady, adineaori, sper că ai observat?

Ponder privi în pământ.

Șeful fusese transformat într-un dovleac însă, în conformitate cu legile umorului universal, purta încă pălărie.

– Și acum, zise Ridcully, aș fi recunoscător dacă voi toți, băieții ăia ascunși pe după bolovani ați ieși în drum, să vă pot vedea. Foarte bine. Domnule Stibbons, dumneata și Bibliotecarul treceți pe la fiecare cu pălăria, vă rog!

– Dar ăsta-i jaf! zise vizitiul. Și l-ai transformat într-un fruct!

– O legumă, îl corectă Ridcully. Și, oricum, în câteva ore îi trece.

– Iar mie-mi datorează un cal, zise Casanunda.

Bandiții se executară, dându-i cu regret bani lui Ponder, iar Bibliotecarului dându-i bani cu regret și *foarte repede.*

– Sunt aici aproape trei sute de dolari, domnule, estimă Ponder.

– Și un cal, nu uitați. De fapt, au fost doi cai. Uitasem de al doilea, dar mi-am amintit adineaori.

– Excelent! Acum avem bani de drum. Așa că, dacă acești domni au bunăvoința să dea la o parte baricada, putem să plecăm.

– De fapt, mai era și-al treilea cal, acum îmi aduc aminte.

– Dar nu așa trebuie să faceți! Tre' să vă lăsați jefuiți! zbieră vizitiul.

Ridcully îi făcu vânt de pe capră.

– Suntem în vacanță, zise el.

Diligența porni hodorogind. În urma ei se mai auzi un strigăt îndepărtat: „Și patru cai, să nu uitați“, înainte să dispară după colț.

Dovleacului îi crescu o gură.

– Au plecat?

– Da, şefu'.

– Dă-mă de-a dura undeva la umbră, bine? Și să nu pomenească nimeni despre treaba asta, niciodată. Are cineva niște pilule de broaște uscate?

Verence al II-lea respecta vrăjitoarele. Ele îl puseseră pe tron. De asta era destul de sigur, deși nu prea pricepea cum se-ntâmplase. Iar pentru Buna Batevreme avea respect și admirație.

O urmă, supus, către beciuri, grăbindu-se ca să țină ritmul cu pașii mari ai Bunei.

– Ce se-ntâmplă, Jupânească Batevreme?

– Am ceva să-ți arăt.

– Ai spus ceva despre elfi.

– Exact.

– Credeam că-s doar basme.

– Și?

– Adică... știi dumneata... basme de-a' lu' mam'mare?

– Și ce?

Buna Batevreme părea să genereze un fel de câmp giroscopic – dacă începeai pe picior greșit, avea ea grijă să rămâi așa.

Încercă din nou.

– Adică nu există, asta voiam să spun.

Buna ajunsese la ușa beciului. Era din stejar înnegrit de vreme, în cea mai mare parte, dar jumătatea de sus era ocupată parțial de o deschizătură zăbrelită.

– Acolo.

Verence privi înăuntru.

– Văleleu!

– L-am pus pe Shawn să descuie beciul. Nu cred că ne-a mai văzut altcineva intrând. Nu spune nimănui. Dacă află piticii sau trolii de el, o să dărâme zidurile ca să-l scoată de aici.

– De ce? Ca să-l ucidă?

– Bineînțeles. Ei au mai multă ținere de minte decât oamenii.

– Și *eu* ce să fac cu el?

– Doar ține-l închis. De un' să știu eu? Trebuie să mă gândesc!

Verence mai aruncă o privire elfului. Zăcea pe podea, făcut covrig.

– *Ăla*-i un elf? Dar e doar... doar un om lung și slăbănog, cu fața ca de vulpe. Mai mult sau mai puțin. Credeam că elfii sunt frumoși.

– A, sunt, când sunt conștienți, zise Buna, dând vag dintr-o mână. Că proiectează o... o... când îi privesc oamenii, văd frumusețe, văd ceva căruia vor să-i facă pe plac. Pot să arate oricum dorești tu să arate. Îi zice *glamour*. Poți să-ți dai seama când sunt elfi prin preajmă. Oamenii se poartă ciudat. Nu mai gândesc limpede. Chiar nu știi nimic?

– Credeam... că elfii sunt doar povești... ca Zâna Măseluță...

– Nu-i nimic de râs la Zâna Măseluță, zise Buna. O femeie foarte muncitoare. N-am să înțeleg niciodată cum se descurcă, cu scara și celelalte. Nu. Elfii sunt reali. Of, fir-ar... Ascultă aici. Se întoarse, ridicând un deget. Sistemul feudal, da?

– Ce?

– Sistemul feudal! Fii niţel atent! Sistem feudal. Regele în vârf, pe urmă baroni şi ce-or mai fi, pe urmă toţi ceilalţi... vrăjitoarele niţel mai la o parte, adăugă Buna, cu diplomaţie. Îşi împreună degetele, cu vârfurile-n sus. Sistemul feudal. Ca la clădirile alea ţuguiate în care se-ngroapă regii ăi păgâni. Înţelegi?

– Da.

– Bine. Aşa văd elfii lucrurile, da? Când intră ei într-o lume, toţi ceilalţi sunt la bază. Sclavi. Mai rău decât sclavii. Mai rău decât animalele. Ei iau ce doresc, şi ei doresc totul. Dar cel mai rău, partea cea mai rea e... îţi citesc mintea. Aud ce gândeşti şi, ca să te aperi, gândeşti ce vor ei. *Glamour*. Şi atunci ai ferestre baricadate peste noapte, şi pui hrană afară pentru zâne, şi te-ntorci pe călcâi de trei ori înainte să vorbeşti despre ei, şi pui potcoave deasupra uşii.

– Credeam că astea-s, ştii tu, – regele rânji slab – folclor?

– Sigur că-s folclor, om prost ce eşti!

– Eu *sunt* rege, întâmplător, ripostă Verence, cu reproş în glas.

– Rege prost ce eşti, Maiestate!

– Mulţumesc.

– Vreau să spun că asta nu-nseamnă că nu-i adevărat! Poate că s-a mai încâlcit, cu trecerea anilor, oamenii uită amănuntele, uită de ce fac ceea ce fac. Ca la chestia cu potcoavele.

– Ştiu că bunica ţinea o potcoavă deasupra uşii, zise regele.

– Ei, vezi. N-are nimic de-a face cu forma ei. Dar dacă stai într-o cocioabă veche şi eşti sărac, probabil o potcoavă e cel mai la-ndemână lucru de fier şi cu găuri în el.

– Ah!

– Chestia cu elfii e că n-au... începe cu M, zise Buna, pocnind nervos din degete.

– Maniere?

– Ha! Așa e, dar nu-i asta.

– Mușchi? Mucus? Mister?

– Nu. Nu. Nu. Înseamnă... să vezi punctul de vedere al ăluilalt.

Verence încercă să vadă lumea dintr-o perspectivă tip Buna Batevreme și-l cuprinse o bănuială.

– Empatie?

– Păi, da. N-au deloc. Până și un vânător, dacă-i priceput, are simțire pentru animal. Că de-aia poate fi vânător bun. Elfii nu-s așa. Sunt cruzi de dragul distracției și nu înțeleg lucruri precum îndurarea. Nu înțeleg că și altceva în afară de ei înșiși poate avea simțăminte. Le place să râdă, mai ales când au prins un om singur sau un pitic, sau trol. Or fi trolii făcuți din piatră, Maiestate, dar îți spun eu, un trol ți-e frate, în comparație cu elfii. La minte, vreau să spun.

– Dar de ce nu știu și eu asta?

– *Glamour*. Elfii sunt frumoși. Au – Buna scuipă cuvântul – *stil*. Frumusețe. Grație. Asta contează. Dacă pisicile ar arăta ca broaștele, ne-am da seama ce ticăloase mici, rele și crude sunt. Stil. Asta-și amintesc oamenii. Își amintesc strălucirea. Tot restul, tot adevărul, devine... un basm de-a' lu' mam'mare.

– Magrat nu mi-a vorbit niciodată despre ei.

Buna ezită.

– Magrat nu știe mare lucru despre elfi, explică ea. Ha! Ea nu-i nici *măritată* încă, mai va pân' la mam'mare. Nu prea se mai vorbește despre asta în ziua de azi. Nu-i *bine* să vorbești despre ei. Mai bine i-ar uita toată lumea. Ei... vin când îi chemi. Nu să-i strigi: „Iu-huuu"; când îi chemi, în capul tău. Ajunge ca oamenii să-și dorească să fie ei aici.

Verence scutura din mâini.

– Încă mai învăț cum e cu monarhia, zise el. Nu înțeleg chestiile astea.

– Nu-i nevoie să înţelegi. Eşti rege. Ascultă. Ştii despre locurile fragile ale lumii? Unde se-ntâlneşte cu alte lumi?

– Nu.

– E unul sus pe deal. De-aia au fost ridicaţi Dansatorii împrejurul lui. Sunt un fel de zid.

– Aha.

– Dar câteodată pereţii dintre lumi sunt slăbiţi, înţelegi? E ca la flux. La vremea cercurilor.

– Aha.

– Şi dacă oamenii fac prostii atunci, nici Dansatorii n-o să poată ţine poarta închisă. Că atunci când e lumea subţire, chiar şi-un gând greşit poate face legătura.

– Aha.

Verence simţea că se-ntorsese conversaţia într-o zonă în care putea contribui şi el.

– Prostii? se miră el.

– Îi cheamă. Îi atrag.

– Aha. Şi eu ce să fac?

– Tu domneşte înainte. Cred că suntem în siguranţă. Nu pot să intre. Pe fete le-am oprit, aşa că n-o să le mai fie nimeni canal. Tu ţine-l pe ăsta de-aici bine sub cheie şi *nu-i spune lui Magrat.* N-are niciun rost să-şi facă griji, nu-i aşa? A intrat *ceva* aici, dar îl ţin sub supraveghere.

Buna îşi frecă mâinile, cu satisfacţie amară.

– Cred c-am rezolvat-o, zise ea.

Apoi clipi.

Îşi ciupi rădăcina nasului.

– Ce-am spus adineaori? zise ea.

– Ăă. Ai spus că tu crezi că ai rezolvat-o, îi aminti regele.

Buna Batevreme clipi.

– Aşa-i, încuviinţă ea. Asta am spus. Da. Şi sunt în castel, nu-i aşa? Da.

– Te simți bine, Jupâneasă Batevreme? întrebă regele, cu voce îngrijorată.

– Da, bine. Bine. În castel. Și copiii sunt și ei bine, da?

– Pardon?

Ea clipi din nou.

– Ce?

– Nu arăți bine...

Buna se încruntă fioros și-și scutură capul.

– Da. Castelul. Eu sunt eu, tu ești tu, Gytha e sus cu Magrat. Așa-i.

Își ațintì privirea spre rege.

– Doar un pic de... de suprasolicitare, asta-i tot. Niciun motiv de îngrijorare. Niciun motiv.

Țața privea cu îndoială preparatul făcut de Magrat.

– O cataplasmă cu pâine mucegăită *mie* nu mi se pare foarte magică, zise ea.

– Goodie Whemper spunea că-i cea mai bună. Dar nu știu ce ne facem cu coma asta.

Magrat căuta, neobosită, printre paginile fragile. Strămoașele ei vrăjitoare notaseră lucruri acolo cam în ordinea în care le trecuseră prin minte, așa că descântece și observații de mare importanță se găseau presărate printre cugetări despre starea bătăturilor lor.

– Scrie aici: „Micele pietre ascuțite cari sunt aflate la restimpuri se numescu Țeapa Elfilor, fiindu ele vârfuri de săgeți elfești de Odinioara". Asta-i tot ce-am găsit. Și e și un desen. Dar și *eu* am văzut pietre de-astea pe-aici.

– A, sunt cu grămada, zise Țața, bandajând umărul Diamandei. Mereu le găsesc, când sap prin grădină.

– Dar elfii nu trag în oameni! Elfii sunt *buni!*

– Păi, probabil or fi tras în Esme și în fată așa, în glumă?

– Dar...

– Uite ce, dragă, tu o să fii regină. E o slujbă importantă. Tu ai grijă de rege de-acuma și lasă-ne pe mine și pe Esme să ne ocupăm de... alte treburi.

– Să fiu Regină? Asta înseamnă doar goblen și ieșit la plimbare în rochii incomode! O știu eu pe Buna. Ea nu suportă nimic din ce... din ce are grație și stil. E atât de *acră!*

– Are motivele ei, eu așa cred, zise Țața, pe un ton amical. Ei, cu fata am rezolvat deocamdată. Ce facem cu ea, acum?

– Sunt aici zeci de odăi nefolosite, zise Magrat, și toate au fost pregătite pentru invitați. Putem s-o culcăm în una din ele. Ăă. Țață?

– Da?

– Ai vrea să fii domnișoară de onoare?

– Nu prea, dragă. Sunt cam bătrână pentru asta.

Țaței nu-i venea să plece.

– Dar tu n-ai cumva niște întrebări să-mi pui?

– Ce vrei să spui?

– Că, de, mamă-ta e moartă și rude de parte femeiască neavând...

Magrat părea nedumerită.

– Cum vine treaba după nuntă, la asta făceam aluzie, zise Țața.

– A, asta era. Nu, firma de catering rezolvă mai tot. Bucătăreasa de-aici nu prea se pricepe la tartine sau pateuri.

Țața privea cu multă grijă-n tavan.

– Și pe urmă, ce faceți? zise ea. Dacă mă-nțelegi.

– Am chemat destule fete, să strângă după recepție. Uite ce e, nu-ți face griji! M-am gândit la toate. Mi-aș dori ca tu și Buna să nu mă mai tratați ca și cum n-aș ști *nimic*.

Țața tuși.

– Bărbatu-tău, zise ea. E om de lume, mă gândesc? A ieșit cu zeci de fete, fără îndoială?

– De ce spui asta? Nu prea cred. Bufonii nu prea au viață personală și, bineînțeles, de când e rege a fost tare ocupat. E cam timid cu fetele.

Țața renunță.

– Ei, în fine, zise ea. Sunt sigură că o să vă descurcați voi din mers...

Buna și regele se întoarseră în sală.

– Cum mai e fata? întrebă Buna.

– Măcar am scos săgeata și-am curățat rana, zise Magrat. Dar nu se trezește. Cel mai bine e să rămână aici.

– Ești sigură? întrebă Buna. Are nevoie de supraveghere strictă. Eu am o odaie liberă acasă.

– Nu poate fi mutată, ripostă ferm Magrat.

– Au însemnat-o, zise Buna. Ești sigură că te descurci cu așa ceva?

– Știu că e o rană foarte urâtă, zise Magrat, ferm.

– Nu la rană mă gândeam, de fapt, zise Buna. A fost atinsă de ei, asta vreau să spun. E...

– Sunt sigură că știu cum să mă port cu o persoană bolnavă, zise Magrat. Nu sunt *complet* idioată, să știi.

– Nu trebuie lăsată singură, insistă Buna.

– O să fie destulă lume primprejur, interveni Verence. De mâine încep să vină invitații.

– Să fii singură nu e același lucru cu să nu ai lume primprejur, zise Buna.

– Aici e un *castel*, Buno.

– Bine. În regulă. Ei atunci, nu vă mai reținem, zise Buna. Haide, Gytha!

Țața Ogg mai luă un cotlet de miel cam prea prăjit de sub unul dintre capacele de argint și-l flutură, distrată, spre perechea regală.

– Distrați-vă bine, zise ea. În măsura în care e posibil.

– Gytha!

– Vin, vin.

Elfii sunt uluitori. Provoacă uluire.

Elfii sunt minunaţi. Cauzează minuni.

Elfii sunt fantastici. Creează fantezii.

Elfii sunt strălucitori. Proiectează strălucire.

Elfii sunt fermecători. Ţes farmece.

Elfii sunt teribili. Nasc teroare.

Problema cu cuvintele e că înţelesurile lor se pot răsuci ca nişte şerpi, iar dacă vrei să găseşti un şarpe, caută-l în spatele cuvintelor care şi-au schimbat înţelesul.

Nimeni n-a spus vreodată că elfii sunt *cumsecade*.

Elfii sunt *răi*.

– Ei, cam asta e! exclamă Ţaţa Ogg, pe când ieşeau din castel, peste podul mobil. Bravo, Esme!

– Nu s-a terminat, zise Buna Batevreme.

– Dar tu singură ai spus că n-au cum să intre. Nimeni altcineva de pe-aici n-o să încerce să facă vrăji sus la pietre, asta-i clar.

– Da, dar vremea cercurilor mai ţine încă o zi sau cam pe-acolo. Se poate întâmpla orice.

– Fata aia, Diamanda, e scoasă din joc şi pe celelalte le-ai speriat, zise Ţaţa Ogg, aruncând osul de miel în şanţul secat de sub pod. Şi nimeni altcineva n-o să-i cheme, asta ştiu sigur.

– Dar mai e şi ăla din beci.

– Vrei să scapi de el? Îl trimit pe Shawn al meu la Regele Ironfoundersson, sus, la Capul de Aramă, dacă vrei. Sau pot să mă urc şi eu pe mătură şi să dau o fugă să-i spun Regelui Muntelui. Trolii sau piticii ne-ar scăpa de el într-o clipită. Gata cu problema!

Buna o ignoră.

– Mai e ceva, zise ea. Ceva ce-am trecut cu vederea. Ea tot o să mai caute o cale.

Ajunseseră deja în piața orașului. Buna privi împrejur. Bineînțeles, Verence era rege și așa se și cuvenea, iar ăsta era regatul lui și, din nou, așa se cuvenea. Dar, într-un sens mai profund, regatul îi aparținea ei. Și Gythei Ogg, bineînțeles. Dreptul lui Verence se referea doar la ceea ce făceau oamenii; nici măcar piticii și trolii nu-l recunoșteau de rege, deși într-un mod politicos. Dar când venea vorba de copaci, de stânci, de pământ, pe acestea Buna le vedea ca fiind ale *ei*. Și era sensibilă la stările lor de spirit.

Țara era încă supravegheată. Simțea acea atenție. O observare îndeajuns de amănunțită preschimbă lucrul observat, și ceea ce era observat era întregul regat. Întreaga țară era ținta atacului, și ei, poftim, i se destrăma mintea...

– E nostim, zise Țața, fără să se adreseze cuiva anume. Azi-dimineață, când stăteam acolo sus, la Dansatori, m-am gândit, e nostim...

– Despre ce tot pălăvrăgești?

– Mi-aduc aminte, când eram tânără, era o fată ca Diamanda. Supărăcioasă, nerăbdătoare, talentată și o mare pacoste pe capul vrăjitoarelor mai bătrâne. Nu știu dacă ți-o mai amintești cumva, din întâmplare?

Trecură de fierăria lui Jason, care răsuna de zgomotul barosului lui.

– N-am uitat-o niciodată, zise Buna, încet.

– E nostim, cum se repetă istoria...

– Ba deloc, zise Buna Batevreme, hotărâtă. Eu n-am fost ca *ea*. Știi cum erau vrăjitoarele bătrâne de pe-aici. Se țineau de obiceiurile lor. O grămadă de babe care descântă de negi, nimic mai mult. Și nu m-am purtat urât cu ele. Am fost doar... fermă. Categorică. Mi-am apărat punctul de vedere. O parte

din a fi vrăjitoare asta înseamnă, să-ți aperi punctul de vedere – acum *rânjești*.

– Am doar gaze, te asigur.

– Cu ea e cu totul altceva. Nimeni n-a putut niciodată zice că eu nu-s deschisă ideilor noi.

– Sigur, ești bine-cunoscută pentru cât de deschisă ești ideilor noi, zise Țața Ogg. Eu mereu spun, Esme Batevreme asta, mereu e deschisă pentru idei noi.

– Corect.

Buna Batevreme ridică ochii spre dealurile împădurite din jurul orașului și se-ncruntă.

– Chestia e, zise ea, că fetele din ziua de azi nu știu să-și păstreze mintea limpede când gândesc. Tre' să ai gândirea clară și să nu te lași derutată. Uite, Magrat tot timpul se lasă derutată. Asta te face să nu faci ce trebuie. Se opri. O simt, Gytha Ogg. Pe Regina Zânelor. Ea poate să-și treacă mintea printre pietre. Fir-ar fata aia să fie! Acum poate să intre. E peste tot. Peste tot unde-mi îndrept mintea, îi simt mirosul.

– O să iasă totul cu bine, zise Țața, bătând-o pe umăr. O să vezi.

– Caută o cale, repetă Buna.

– Ziua bună, fârtaților, și încotrova îndrepta-ne-vom oare în astă veselă zi? zise Căruțaș, brutarul.

Ceilalți Călușari din Lancre îl priviră.

– Ai luat niște leacuri sau ce? întrebă Țesător, meșterul de acoperișuri.

– Încerc și eu să intru în spiritul chestiei, zise Căruțaș. Așa vorbesc meșterii neciopliți.

– Care-s meșterii ăia neciopliți? vru să știe Brutaru, țesătorul.

– Adică tot Artizanii Comici, mi se pare, zise Căruțaș, brutarul.

– Am întrebat-o pe mami ce-i aia artizani, interveni Jason.

– Daa?

– Cică noi suntem.

– Și tot noi suntem și Meșterii Neciopliți? întrebă Brutaru, țesătorul.

– Cred că da.

– Curu'!

– Păi, noi e clar că nu vorbim ca tâmpiții ăștia de care scrie, zise Căruțaș, brutarul. Io n-am spus „ma-ra-fet" în viața mea. Și nu înțeleg nicio glumă.

– Nu tre' să înțelegi tu glumele, că de-aia-i *piesă*, zise Jason.

– Izmene! strigă Brutaru, țesătorul.

– Ia mai taci! Și-mpinge aicea la căruță.

– Nu văd de ce nu putem să jucăm Bățul și Găleata... mormăi Croitoru, celălalt țesător.

– *Nu* jucăm Bățul și Găleata! Nu mai vreau să aud în viața mea de Bățul și Găleata! Încă mă mai înjunghie genunchiul! Așa că tăceți din gură cu Bățul și Găleata!

– Burtă! zbieră Brutaru, care când prindea o idee o ținea bine.

Căruța cu recuzita patina și se zgâlțâia prin șleaurile drumului.

Călușul, Jason se vedea obligat să recunoască, era mai ușor decât să joci teatru. Când jucai călușul, nu veneau oamenii să stea în jurul tău și să chicotească. Nu râdeau țâncii de tine, privindu-te de sus. Deja Țesător și Stufaru aproape că se răzvrătiseră pe față, și-și mormăiau replicile. Serile lor deveniseră o neîncetată căutare a unui loc unde să țină repetiția.

Nici măcar în pădure n-aveau pace. Era uluitor cum apăreau tot felul de oameni, trecând cu totul întâmplător pe acolo.

Țesător se opri din împins și se șterse pe frunte.

– Ți-ai fi închipuit că la Stejarul Fulgerat o să fim în siguranță, zise el. Nu-i nicio potecă pe o rază de o jumătate de

milă, dar dracu' să mă ia dacă după cinci minute mai aveai loc de atâția cărbunari, sihaștri, ursari, pădurari, vânători, troli, păsărari, tăietori de lemne, porcari, culegători de ciuperci, pitici, căutători de miere și ipochimeni suspecți cu mantale uriașe. Mă mir că mai era loc în pădure pentru nenorociții de copaci. Unde mergem acum?

Ajunseseră la o răspântie, dacă puteai să-i spui așa.

– Nu-mi amintesc de locul ăsta, zise Lemnaru, braconierul. Credeam că știu toate potecile de pe-aici.

– Asta-i din cauză că tu le vezi doar pe-ntuneric, explică Jason.

– Păi da, toată lumea știe că-i a ta-ncântare pe-o noapte strălucitoare, zise Stufaru, căruțașul.

– E a sa-ncântare și-ntr-o noapte *oarecare,* zise Jason.

– Hei, făcu Brutaru, țesătorul, am început să ne *pricepem* la meștereala asta necioplită, nu-i așa?

– Hai s-o luăm la dreapta, propuse Jason.

– Neee, pe-acolo e plin de spini și măceși.

– Bine, atunci la stânga.

– Cărarea aia-i prea întortocheată, zise Țesător.

– Ce ziceți de poteca din mijloc? întrebă Căruțaș.

Jason privi înainte.

Exista și o potecă de mijloc, cu puțin mai mult decât o cărăruie de animale, care șerpuia pe sub copacii umbroși. Pe lângă ea creșteau ferigi stufoase. Avea aspectul general verde, bogat și întunecat, sugerat de cuvântul „hățiș“[1].

Simțurile sale de făurar se ridicară-n picioare să urle.

– Nu pe-acolo, strigă el.

– Ei, *haide,* zise Țesător. Și ce-are poteca aia?

– Păi, poteca aia duce sus la Dansatori, explică Jason. Mie mi-a spus mama că să nu se ducă nimeni la Dansatori, din cauza fetelor ălora de dansează pe-acolo la nudu' gol.

---

[1] Adică loc cu haț.

– Da, dar le-au oprit, zise Stufaru. Buna Batevreme a bătrână a pus zdravăn picioru-n prag și le-a obligat să-și pună izmene.

– Și nici nu mai au voie să se ducă acolo, adăugă Căruțaș. Așa că o să fie liniște și pace pentru repetiție.

– Mama mea a zis că să nu se ducă nimeni, zise Jason, cam nehotărât.

– Da, dar probabil voia să spună... știi tu... cu intenții magice, zise Căruțaș. Nu-i nimic magic la țopăitul cu peruci pe cap și chestii de-astea.

– Corect, zise Stufaru. *Plus* că o să fim în fine singuri.

– *Plus,* zise Țesător, că, *dacă* îi vine vreunei fete ideea să se furișeze acolo ca să danseze fără izmene, o vedem la sigur.

Urmă o clipă de tăcere absolută, introspectivă.

– Eu cred, zise Stufaru, dând glas opiniei nerostite a aproape tuturor celorlalți, că datorăm asta comunității.

– Pă-ăi, zise Jason, mie mi-a spus mama...

– Și, oricum, bine-i șade maică-tii să vorbească, se oțărî Țesător. Mi-a spus mie tata că, în tinerețe, maică-ta aproape niciodată n-avea...

– Of, bine, se învoi Jason, depășit de situație. Nu văd cu ce-o să strice. Doar jucăm teatru. E doar... doar *prefăcătorie.* Nu-i ca și cum ar fi *real.* Dar nimeni n-are voie să danseze. Și, mai ales, și vreau să înțelegeți cât se poate de clar cu toții, nu Bățul și Găleata.

– Păi da, jucăm teatru, sigur, zise Țesător. Și facem și de pază, bineînțeles.

– E datoria noastră față de comunitate, zise Stufaru, din nou.

– E în regulă dacă doar ne prefacem, sunt sigur, zise Jason, șovăind.

Clang binng clang ding...

Zgomotul reverbera de-a latul ţării Lancre.

Bărbaţi în toată firea, care săpau în grădină, aruncară cazmalele la pământ şi se grăbiră să se pună la adăpost în casă...

Clang binnng ginng ding...

Femei ieşiră în uşă şi-ncepură să răcnească, disperate, după copii să intre în casă imediat...

BANG la dracu' *Dong binng...*

Obloane se închiseră cu zgomot. Câţiva bărbaţi, sub ochii familiilor îngrijorate, turnară apă peste foc şi se străduiră să înfunde coşul cu saci vechi...

Ţaţa Ogg locuia singură, fiindcă, spunea ea, persoanele în vârstă au nevoie de independenţă ca să-şi păstreze demnitatea. În plus, Jason şedea alături, şi el sau soţia lui, Cumocheamă, puteau fi alertaţi cu uşurinţă cu ajutorul unei ghete trântite zdravăn de perete, iar în partea cealaltă locuia Shawn, pe care Ţaţa îl pusese să instaleze o sfoară lungă cu nişte conserve goale atârnate la capăt, în caz că era necesară prezenţa *lui.* Dar asta era doar pentru urgenţe, ca, de pildă, când Ţaţa voia o ceaşcă de ceai sau avea un atac de plictiseală.

Bong fir-ar *clang...*

Ţaţa Ogg n-avea baie-n casă, dar *avea* o albie de tablă, care de obicei atârna de-un cui, în spatele privatei. Acum o târa în casă. Aproape ajunsese la capătul grădinii, după ce-o lovise de diverşi copaci, ziduri şi pitici de grădină în cursul operaţiunii.

La gura şemineului abureau trei ceainice mari, negre. Alături, se aflau o jumătate de duzină de prosoape, lufa, piatra ponce, săpunul, săpunul pentru atunci când pierde primul săpun, linguroiul pentru pescuit păianjenii din baie, raţa de cauciuc umflată de apă şi cu piuitoarea căzută, dalta de monturi, peria cea mare, peria cea mică, peria cu coadă pentru locuri dificile, banjoul, chestia aia cu ţevi şi robinete căreia nimeni nu-i cunoştea cu adevărat întrebuinţarea, şi o sticlă cu

esență de baie *Nopți Klatchiene,* din care o singură picătură decapa vopseaua.

Bong clang slam...

Toată populația din Lancre învățase să recunoască activitățile pre-ablutive ale Țaței, în scop de autoapărare.

– Dar nu-i aprilie! își spuseră vecinii unii altora, în timp ce trăgeau perdelele.

Într-o casă puțin mai sus pe deal de a Țaței, doamna Skindle înșfăcă brațul soțului ei.

– Am uitat capra afară!

– Ai înnebunit? Eu nu ies din casă! Nu acum!

– Știi cum a fost data trecută! Trei zile a fost paralizată de-o latură, omule, și n-am putut s-o dăm jos de pe acoperiș!

Domnul Skindle scoase capul pe ușă. Se făcuse liniște. Prea liniște.

– Probabil toarnă apa-n albie acum, zise el.

– Ai un minut sau două, zise nevasta. Du-te repede sau săptămâni întregi o să bem iaurt!

Domnul Skindle luă un căpăstru de după ușă și se furișă până la locul unde era legată capra, lângă gardul viu. Învățase și ea să recunoască ritualul băii și era încremenită de groază.

N-avea rost să încerce s-o urnească. Până la urmă, o luă pe sus.

Se auzi un îndepărtat, dar insistent clipocit, și-apoi dangătul unei pietre ponce plutitoare, care se lovește de peretii albiei.

Domnul Skindle o luă la fugă.

Apoi din depărtare se auzi clinchetul unui banjo pe care cineva îl acordează.

Lumea își ținu răsuflarea.

Și-apoi, năpustindu-se ca o tornadă ce lovește câmpia:

– AAAAaaaeeeeeeee...

Lângă uşă, trei ghivece plesniră, unul după altul. Schijele şuierară pe lângă urechea domnului Skindle.

– ... bastooonuul vrăăăjitooooruluuui are-o biiilăă-n vâââârf, are-o biiilăă-n vâââârf...

Omul făcu vânt caprei pe uşă şi se aruncă după ea. Nevastă-sa, care aştepta, trânti uşa în spatele lui.

Întreaga familie, cu tot cu capră, se băgă sub masă.

Nu că Ţaţa Ogg ar fi cântat prost. Doar că reuşea să ia note care, amplificate fiind de o albie de tablă pe jumătate plină cu apă, încetau să fie sunet şi deveneau un soi de prezenţă invazivă.

Existaseră multe cântăreţe ale căror note acute puteau sparge un pahar, dar un do de sus al Ţaţei putea să-l şlefuiască.

Călugării din Lancre şedeau mohorâţi pe pajişte, trecându-şi un urcior de lut. Nu fusese o repetiţie reuşită.

– Nu merge, aşa-i? întrebă Stufaru.

– Nu-i amuzant, asta-i clar, zise Ţesător. Nu-l văd deloc pe rege să se prăpădească de râs când o să jucăm noi pe nişte artizani mecanici cărora nu le iese să joace o piesă.

– Nu vă pricepeţi, asta-i, fu de părere Jason.

– Asta se şi *cere,* să nu ne pricepem, zise Ţesător.

– Da, dar tu nu eşti în stare să joci pe unul de nu-i în stare să joace, observă Tinichigiu. Nu ştiu cum, dar nu poţi. Nu cred eu că toţi seniorii şi doamnele ălea faine...

Peste deal trecu o boare, cu miros de gheaţă în miezul verii.

– ... O să se-amuze dacă nu suntem în stare să nu fim în stare să jucăm.

– Eu nu văd ce-i aşa amuzant la nişte artizani necioplţi care-ncearcă să facă o piesă, oricum, zise Ţesător.

Jason ridică din umeri.

– Cică toată nobilimea...

Un miros anume al vântului, gustul metalic al zăpezii...

– ... Din Ankh-Morpork a râs la piesa asta săptămâni la rând. Cică s-a jucat pe Broad Way[1] trei luni de zile.

– Ce-i aia Broad Way?

– Strada unde-s toate teatrele. Dyskul, Trupa Lordului Wynkin, Groapa cu Urşi...

– Păi, ăia de-acolo-s în stare să râdă la orice, zise Ţesător. Şi oricum, ei îşi închipuie că noi, pe-aici, suntem proşti grămadă. Că rămânem cu gura căscată la orice şi cântăm prostii de-alea populare şi avem câte trei neuroni zgribuliţi de căciulă, din cauză că bem scârbavniţă toată ziua.

– Păi, da. Ia dă-ncoace urciorul!

– Ai dracu' orăşeni sclifosiţi!

– Ce ştiu ei cum e să fii cu braţul până-n umăr în dosul unei vaci, noaptea pe ninsoare! Ha!

– Şi unul nu găseşti să – ce tot spui acolo? Tu n-ai vacă!

– N-am, dar ştiu cum e.

– Habar n-au ei cum e când îţi rămâne-o cizmă înfundată-n mocirlă, într-un ţarc de vite plin cu mizerie, şi clipa aia oribilă, când stai cu picioru-n aer şi ştii că oriunde calci, tot o să străpungi crusta!

Urciorul de lut clipocea blând, trecând dintr-o mână nesigură în alta.

– Adevărat. Foarte adevărat. Şi i-ai văzut vreodată jucând călugul? Îi destul ca să te facă să te laşi!

– Cum, călugul, la *oraş?*

– Păi, cel puţin la Sto Helit, da. Îs o şleahtă de vrăjitori blegi şi de negustori. O oră-am stat şi m-am uitat la ei şi n-am văzut măcar un fault.

– Ai dracu' orăşeni sclifosiţi! Vine aici, ne ia slujbele...

– Nu fi tâmpit! Ăia nu ştiu ce-i aia muncă.

Urciorul gâlgâi; dar cu un sunet mai adânc, ce sugera că acum conţinea foarte mult gol.

---

[1] **Broad Way – Calea Lată (n.tr.)**

– La sigur că *ei* n-au avut vreodată brațul până-n umăr...

– Chestia *e*. Chestia *e*. Chestia. Chestia *e*. Ha. Așa râd ăia de niște artizani neciopliți cumsecade? Adică. Adică. Adică. Care-i șpilu'? Adică. Adică. Adică. Piesa e toată despre niște... niște ăia neciopliți mecanici care le iese de rahat o piesă despre o gașcă de seniori și doamne...

Frigul din aer, ascuțit ca țurțurii...

– Îi mai trebuie ceva.

– Păi, da. Păi, da.

– Un element mitic.

– Păi, da. Așa jiceam și io. Asta-i. Asta-i. E nevoie de-o intrigă de s-o poată fluiera în drum spre casă. Ezact.

– Așa că ar trebui s-o jucăm aici, în aer liber. Cu vedere la cer și la dealuri.

Fruntea lui Jason se încreți. Se încrețea ea destul de des, de câte ori se confrunta cu complexitățile lumii. Doar când venea vorba de fier, atunci știa el exact ce era de făcut. Dar acum ridică un deget șovăielnic și încercă să-și numere colegii dimpreună slujitori ai Thaliei. Având în vedere urciorul, acum gol, fu nevoie de un oarecare efort. În medie, păreau să fie de față încă șapte persoane. Dar avea o senzație vagă, neliniștitoare, că totuși ceva nu era în regulă.

– Aici afară, zise el, nesigur.

– Bună idee, zise Țesător.

– N-a fost ideea ta? întrebă Jason.

– Credeam că tu ai spus-o.

– Eu credeam că tu.

– Cui îi pasă cine-a spus-o?! exclamă Stufaru. E o 'dee bună. Pare... potrivit.

– Și cum era cu chestia mitică?

– Ce-i aia Mitică?

– Ceva ce tre' să ai, explică Țesător, expert în teatru. Foarte importanți, miticii.

– Mama a zis că nu-i voie să meargă nimeni... începu Jason.

– Păi, n-o să dansăm sau altceva, zise Căruțaș. Că nu-i bine să se furișeze oamenii pe-acilea făcând vrăji, asta înțeleg. Dar n-are cum să strice dacă vine toată lumea. Adică, și cu regele și toți. Și maică-ta. Ha, să mai încerce vreo fată fără izmene să treacă de ea!

– Nu cred că-i vorba doar... începu iar Jason.

– Și-o să fie de față și ailaltă, zise Țesător.

Se gândiră cu toții la Buna Batevreme.

– Aoleu, aia mă bagă-n sperieți, zise Stufaru, până la urmă. Cum se uită de parcă te străpunge cu ochii. Acuma n-aș spune o vorbă împotriva ei, e o femeie de toată isprava, adăugă el, tare, după care continuă, mult mai încet: dar se spune că se furișează pe-afară, noaptea, sub chip de iepure sau liliac, sau altceva. Cică se preschimbă. Nu că aș crede vreo vorbă – ridică el din nou vocea, apoi șopti –, dar moș Weezen de la Curmătura mi-a povestit că, odată, într-o noapte, a săgetat un iepure-n picior și a doua zi, când s-a întâlnit cu ea pe uliță, ea a zis: „Au!“ și i-a tras o scatoalcă zdravănă după ceafă.

– Mie mi-a spus tata, zise Țesător, că într-o zi ducea vaca noastră a bătrână la târg și vacii i s-a făcut rău și-a căzut grămadă chiar lângă casa ei, și el n-a mai putut-o ridica de jos, așa că s-a dus și-a bătut la ea la ușă, și ea a deschis și, înainte ca el să poată scoate vreo vorbă, i-a zis: „Vaca ta-i bolnavă, Țesător“... Să-mi saie ochii... Și pe urmă a spus...

– Vrei să spui, vaca aia bălțată de-o avea taică-tu? întrebă Căruțaș.

– Nu, aia bălțată era a lui unchi-miu, a noastră era aia cu cornul îndoit, explică Țesător. Oricum...

– Puteam să jur că era bălțată, zise Căruțaș. Mi-aduc aminte de tata într-o zi cum se uita la ea peste gard și zicea: „Frumos e bălțată vaca aia, nu se mai văd așa bălțate în ziua

de azi“. Asta era când aveaţi tarlaua aia veche de lângă Puțul lui Cabb.

– Tarlaua aia n-a fost a noastră, a fost a lui văr-miu, îl lămuri Țesător. Să vă spun...

– Eşti sigur?

– *Deci,* zise Țesător, ea i-a spus lu’ tata: „Aşteaptă aici, îți dau eu ceva pentru asta“ şi s-a dus în spatele bucătăriei şi s-a întors cu două pilule mari şi roşii, şi...

– Da’ cornul cum s-a îndoit, atunci? întrebă Căruțaş.

– ... Şi *atunci* ea i-a dat una din pilule şi i-a spus: „Uite cum faci, ridici coada vacii şi-i bagi pilula asta unde n-o vede soarele, şi în juma’ de minut o să se ridice şi-o s-o ia la fugă cât o putea de repede“, şi el i-a mulțumit şi, chiar când era să iasă pe uşă, s-a întors şi-a întrebat-o: „Da’ cealaltă pilulă pentru ce e?“, şi ea s-a uitat la el, ştiți voi cum, şi i-a spus: „Păi, îți *doreşti* s-o prinzi, nu?“

– Asta tre’ să fie râpa aia adâncă de lângă Curmătura, zise Căruțaş.

Îl priviră cu toții.

– Despre ce vorbeşti, mai exact? întrebă Țesător.

– E chiar în spatele muntelui, zise Căruțaş, dând cu înțelepciune din cap. Foarte umbroasă. La asta se gândea, cred eu. Locul unde n-o vede soarele. Un drum cam lung de făcut doar pentru o pilulă, dar aşa o fi la vrăjitoare, ştiu eu?

Țesător le făcu cu ochiul celorlalți.

– Ascultă-aici, zise el, era vorba de... mă rog, locul unde şi-a băgat maimuța nuca.

Căruțaş scutură din cap.

– Nu-s maimuțe la Curmătura, zise el. Apoi faţa i se lumină treptat de-un zâmbet. A, am priceput! Era nebună!

– Ăştia din Ankh de scriu piese, zise Brutaru, da’ ce bine ştiu ei cum e pe la noi. Dă-ncoace urciorul!

Jason se tot uita peste umăr. Se simțea din ce în ce mai neliniștit. Mâinile lui, care toată ziua erau în contact cu fierul, începuseră să-l mănânce.

– Ar cam trebui să plecăm acasă acum, băieți, reuși el să spună.

– E noapte f'umoasă, zise Brutaru, fără să se urnească din loc. Ie-te ce sclipesc stelele.

– Da' s-a făcut cam frig, constată Jason.

– Și miroase-a zăpadă, adăugă Căruțaș.

– A, daa, zise Brutaru. Așa-i. Zăpadă în miezul verii. Asta se-ntâmplă acolo unde nu te vede soarele.

– Tăceți din gură, tăceți din gură, tăceți, zise Jason.

– Da' ce-ți veni?

– Nu-i bine! N-ar trebui să fim aici! Voi nu *simțiți?*

– Ia, stai jos și las-o baltă, zise Țesător. Nu-i nicio problemă. Eu nu simt decât aerul din jur. Și mai e scârbavniță în urcior.

Brutaru se lăsă pe spate.

– Mi-aduc aminte de-o poveste veche despre locul ăsta, zise el. Cică a adormit odată un om aici, când se dusese la vânătoare.

Urciorul gâlgâi, în lumina amurgului.

– Și ce? Asta pot și eu, zise Căruțaș. Adorm în fiecare seară, la fix.

– A, dar *ăsta*, cică atunci când s-a trezit și s-a dus acasă, nevastă-sa se încurcase cu altul și toți copiii îi erau mari și nu-l mai cunoșteau!

– Da, și eu pățesc asta mai tot timpul, mărturisi Țesător, mohorât.

Brutaru adulmecă.

– Știți ceva, parcă *chiar* miroase nițel a zăpadă. Nu vi se pare? Mirosul ăla ascuțit?

Stufaru se lăsă pe spate și-și puse capul pe un braț.

– În ce mă privește, zise el, eu dac-aș ști că nevastă-mea s-ar mărita cu altul și haidamacii ăia de copii ai mei ar pleca de-acasă și nu mi-ar mai mânca și urechile în fiecare zi, aș veni aicea cu pătura-n spinare cât ai zice pește. La cine-i urciorul ăla?

Jason luă și el un gât, să-i mai treacă presimțirile și descoperi că îi era mai bine, acum că-i dizolvase alcoolul sinapsele.

Dar mai făcu un efort.

– Hei, băieți, îngăimă el, mai am un urcior de-ăsta, la răcit, în albia cu apă din fierărie, ce ziceți? Am putea chiar acum să ne ducem cu toții acolo. Băieți? Băieți?

Îi răspunse un sforăit ușor.

– Of, *băieți*.

Jason se ridică.

Stelele se dădură peste cap.

Jason se prăbuși, cu încetinitorul. Urciorul i se rostogoli din mâini și ajunse în iarbă.

Stelele sclipeau, vântul era rece și mirosea a zăpadă...

Regele cina singur, adică, de fapt el cina la un capăt al mesei celei lungi și Magrat la celălalt.

Dar reușeau să se-ntâlnească totuși ca să bea un ultim pahar de vin la gura focului.

Mereu le era dificil să găsească ceva de spus, în asemenea clipe. Niciunul din ei nu era obișnuit să petreacă ceea ce s-ar putea numi momente de calitate în compania altei persoane. Conversația tindea să fie criptică.

Și, în principal, vorbeau despre nuntă. Altfel merg lucrurile la regi. În primul rând, ai deja tot ce-ți trebuie prin casă. Lista tradițională de daruri de nuntă, cu setul complet de casolete de alimente și serviciul de masă de douăsprezece persoane, e cam nelalocul ei, când ai deja un castel cu atâtea camere mobilate care au stat nefolosite atâta amar de vreme,

încât păianjenii din ele au ajuns să fie specii diferite, în strictă conformitate cu principiile evoluționiste. Și nu poți pur și simplu să înmulțești totul cu zece și să ceri O Armată pe Roșu cu Alb, ca să se asorteze cu tapetul din bucătărie. Regii, când se însoară, fie primesc daruri foarte mici, ca de pildă ouă-ceasornic, minunat migălite, fie lucruri mari și voluminoase, ca de pildă ducese.

Și mai e și lista de invitați. E destul de greu chiar și la o nuntă obișnuită, ba cu rudele în etate, care înjură și le curg balele, cu frați care se iau la bătaie după ce beau un păhărel, plus diverși indivizi care Nu Vorbesc cu alții din cauza a Ce A Spus Despre Sharon A Noastră. Dar regii trebuie să se descurce cu *țări întregi* care sar la bătaie după ce beau un păhărel, și regate întregi care Au Rupt Relațiile Diplomatice după ce A Spus Prințul Moștenitor Despre Sharon A Noastră. Verence aproape că rezolvase toate problemele, dar mai era și chestiunea speciei. În Lancre, piticii și trolii se împăcau bine, datorită simplei metode de a nu avea nimic de-a face unii cu alții, dar adună prea mulți din ăștia sub același acoperiș, mai ales dacă mai curgea și băutura-n valuri, și cu atât mai mult dacă curgea în direcția piticilor, și-ai să ai persoane care Frâng Brațele Altora din cauza a, mai mult sau mai puțin, Ce Au Spus Strămoșii Lor Despre Sharon A Noastră.

Și mai sunt și altele...

– Ce mai face fata pe care-au adus-o?

– I-am spus lui Millie să fie cu ochii pe ea. Dar ele ce pun la cale, astea două?

– Nu știu.

– Ești rege sau nu?

Verence se foi, stânjenit.

– Dar ele sunt vrăjitoare. Nu vreau să le pun întrebări.

– De ce nu?

– Ar putea să-mi dea răspunsuri. Și atunci ce mă fac?

– Ce-a avut Buna de vorbit cu tine?

– Ei... ştii tu... chestii...

– Nu era despre... sex, nu?

Verence căpătă dintr-odată expresia unui om care se aşteptase la un atac frontal şi se pomeneşte deodată că se întâmplă lucruri neplăcute în spatele lui.

– Nu! De ce?

– Ţaţa a încercat să-mi dea poveţe materne. Abia m-am abţinut să nu râd. Pe cuvânt, mă tratează amândouă de parc-aş fi un copil mare.

– O, nu. Nimic de felul ăsta.

Şedeau de-o parte şi de alta a şemineului enorm, roşii ca focul la faţă de stânjeneală.

Apoi Magrat spuse:

– Ăă... ai dat comandă pentru cartea aia, nu? Ştii tu... cea cu gravuri?

– A, da. Da, am dat.

– Ar fi trebuit să sosească deja.

– Păi, diligenţa cu poşta nu vine decât o dată pe săptămână. Presupun că o să sosească mâine. M-am plictisit să tot dau fuga pân-acolo în fiecare săptămână, ca să nu ajungă Shawn acolo primul.

– Dar eşti *regele*. Ai putea să-i interzici.

– Nu prea vreau, de fapt. E aşa de zelos!

Un buştean mare pârâi în foc şi se frânse în două.

– Şi chiar există cărţi despre... asta?

– Există cărţi despre *orice*.

Amândoi priveau în foc. Verence gândea: nu-i place să fie regină, se vede de la o poştă, dar asta *eşti* când te măriţi cu un rege, aşa scrie în toate cărţile...

Iar Magrat gândea: era mult mai simpatic când era doar un om cu zurgălăi de argint la pălărie şi dormea în fiecare

noapte pe jos, în fața ușii stăpânului lui. Atunci puteam vorbi cu el...

Verence bătu scurt din palme.

– Ei, cam asta ar fi, atunci. Mâine avem zi grea, cu toți oaspeții care ne vin și celelalte.

– Da. O să fie o zi lungă.

– Chiar *cea mai* lungă zi, practic. Ha-ha!

– Da.

– Presupun că ne-au pus deja tigăile cu jăratic în paturi.

– S-a lămurit Shawn cum să procedeze cu ele?

– Așa sper. Nu-mi pot permite să cumpăr iar saltele.

Sala era chiar mare. Prin colțuri se adunau umbre și se-ngrămădeau la ambele capete.

– Nu cred, zise Magrat, tărăgănat, pe când priveau amândoi în foc, că s-au văzut prea multe cărți pe-aici prin Lancre. Până acum.

– Știința de carte e un lucru important.

– S-au descurcat și fără, mă gândesc eu.

– Da, dar nu bine. Uite, în agricultură, sunt niște gospodari foarte primitivi.

Magrat privea flăcările. „Nici gospodinele nu-s cine știe ce“, gândea ea.

– Păi, mai bine ne ducem la culcare, ce zici?

– Așa cred.

Verence luă două sfeșnice de argint și aprinse lumânările de la foc. Îi dădu unul lui Magrat.

– Atunci, noapte bună.

– Noapte bună.

Se sărutară și-apoi își întoarseră spatele, îndreptându-se fiecare spre camera lui.

În patul lui Magrat, cearșafurile de-abia începeau să se pârlească. Ea scoase tigaia cu jăratic din pat și-o aruncă pe fereastră.

Apoi se-ncruntă la garderob. Magrat era, probabil, singura persoană din Lancre care-şi făcea griji pentru lucrurile biodegradabile. Toţi concetăţenii ei nădăjduiau doar să fie trainice, căci ştiau ei prea bine că de aproape orice lucru putrezea dacă îl lăsai destul timp.

Acasă – pardon, la căsuţa unde *locuise înainte* – exista o privată în fundul grădinii. Magrat o considera un lucru bun. Cu o găleată de cenuşă din când în când, un exemplar din Almanahul de anul trecut, pus într-un cui, şi cu un decupaj în uşă, în formă de ciorchine de struguri, funcţiona ireproşabil. Cam o dată la câteva luni, era nevoie să sape o groapă mare, şi-apoi chema pe cineva s-o ajute să mute acolo ghereta pro-priu-zisă.

Garderobul arăta după cum urmează: un fel de cămăruţă mică, zidită în perete, cu un scaun găurit, de lemn, construit deasupra unui puţ mare, pătrat, care cobora până la poalele zidului castelului, mult mai jos, unde se afla o deschidere prin care biodegradabilitatea se producea o dată pe săptămână prin intermediul unui proces organo-dinamic cunoscut ca Shawn Ogg şi roaba sa. Până aici, Magrat înţelegea. Se potrivea destul de bine cu întregul concept de regalitate şi comunitate. Ceea ce o şoca erau cârligele.

Scopul lor era păstrarea hainelor în garderob. Millie îi explicase că blănurile şi hainele mai scumpe se ţineau acolo. Astfel erau ferite de molii, pe care le gonea curentul provenit din gaură şi... mirosul[1].

Cu privire la asta, cel puţin, Magrat pusese picioru-n prag.

Acum stătea culcată-n pat şi privea în tavan.

Sigur că dorea să se mărite cu Verence, cu toată bărbia lui cam mică şi ochii lui lăcrimoşi. În bezna nopţii, Magrat ştia că nu-şi putea permite să fie năzuroasă, şi să pui mâna pe un rege, în situaţia ei, era un mare noroc.

---

[1] Complet adevărat. De aceea se dau oamenii la o parte din calea regilor.

Doar că îl plăcuse *mult mai mult* ca Bufon. Parcă te atrage un bărbat care scoate clinchete ușoare când se mișcă.

Doar că vedea profilându-se un viitor plin cu goblenuri proaste și ședere nostalgică la fereastră.

Doar că se săturase până peste cap de cărțile de etichetă și genealogie, și de *Anuarul Twurp al Nobilimii celor Cincisprezece Munți și Câmpiei Sto.*

Și pe astea trebuia să le știi, când erai regină. Erau volume-ntregi despre asta în Galeria Lungă și nici măcar n-o explorase până la capăt. Cum să te adresezi vărului de-al treilea al unui conte. Ce însemnau desenele de pe scuturi, toți leii ăia passant și regardant. Iar în ceea ce privește hainele, era din ce în ce mai rău. Magrat refuzase categoric marama, și nici de pălăria aceea lungă, ascuțită și cu eșarfă atârnând din vârf nu era prea încântată. Probabil îi stătea minunat lui Lady of Shallot, dar pe Magrat arăta de parcă-i aruncase cineva o înghețată mare-n cap.

Țața Ogg ședea în halat, la gura focului, fumându-și pipa și tăindu-și, în dorul lelii, unghiile de la picioare. Din când în când, din colțurile îndepărtate ale încăperii, se mai auzea câte-un șuierat și-un ricoșeu, și un mic clinchet când se sparse o lămpiță pe ulei.

Buna Batevreme zăcea pe pat, nemișcată și rece. În mâinile ei cu vine albăstrii, cuvintele: „NU-S MUARTĂ...“

Mintea ei plutea deasupra pădurii, căutând, căutând...

Problema era că nu se putea duce acolo unde nu erau ochi să vadă sau urechi să audă.

Așa că nu observă văioaga de lângă pietre, unde opt bărbați dormeau.

Și visau...

Lancre e separat de restul pământurilor omenirii printr-un pod deasupra Defileului Lancre, prin care curge acel râu nu foarte adânc, dar ucigător de rapid şi înşelător, anume Râul Lancre[1].

Diligenţa se opri înainte de pod.

De-a curmezişul drumului era o bârnă, neglijent vopsită în roşu, negru şi alb.

Omul de pe capră sună din corn.

– Ce-i? întrebă Ridcully, aplecându-se pe fereastră.

– Pod cu trol[2].

– Aoleu!

După o vreme, se auzi bubuind de sub pod, şi un trol se căţără peste parapet. Era cam împopoţonat, pentru un trol. În afară de cârpa obligatorie peste vintre, purta şi un coif. E adevărat, coiful fusese făcut pentru un cap omenesc şi era ataşat capului, mult mai mare, al trolului cu o sfoară, dar probabil tot „purta“ e cuvântul cel mai potrivit.

– Ce-i? zise Trezorierul, trezit din somn.

– E un trol pe pod, explică Ridcully, dar e sub un coif, aşa că probabil e oficial şi o să aibă probleme serioase dacă mănâncă oameni[3]. Nu vă faceţi griji!

Trezorierul chicoti, căci se găsea momentan pe curba ascendentă a oricărei serpentine o fi fost cea pe care îi circula mintea în acea clipă.

Trolul se iţi la fereastra diligenţei.

– 'Nă ziua, Înălţimile Voastre, zise el. Inspecţie vamală[4].

---

[1] Lancrastienii nu considerau geografia ca o ştiinţă foarte originală.

[2] În original, „troll bridge“ – joc de cuvinte. Toll bridge înseamnă pod cu taxă. (n.tr.)

[3] Trolii, o formă de viaţă pe bază de siliciu, nu carbon, nu pot de fapt digera oameni. Dar întotdeauna se găseşte câte cineva dispus să încerce.

[4] În original, „customs inspection“ – se mai poate traduce şi „inspecţie a obiceiurilor“. (n.tr.)

– Nu cred că avem așa ceva, bâigui Trezorierul, vesel. Adică, era pe vremuri o tradiție, să dăm ouă fierte de-a dura la vale în Marțea Prăjiturii de Suflet, dar...

– Adică, zise trolul, aveți la bord bere, spirtoase, vinuri, lichioruri, plante halucinogene sau cărți licențioase sau destrăbălate?

Ridcully îl trase pe Trezorier de la fereastră.

– Nu, zise el.

– Nu?

– Nu.

– Sigur?

– Da.

– Și ați vrea?

– N-avem nici măcar, zise Trezorierul, în pofida eforturilor lui Ridcully de a i se așeza pe cap, vreun *țap*.

Sunt unii oameni care ar fi în stare să fluiere *Yankee Doodle* într-un bar aglomerat din Atlanta.

Dar chiar și aceștia ar considera lipsit de tact să rostești cuvântul „țap“ de față cu un trol.

Expresia trolului se schimbă foarte lent, ca un ghețar erodând juma' de munte. Ponder încercă să se bage sub banchetă.

– Așa că, acum o să plecăm *pâș-pâș*, ce zici? spuse Trezorierul, și acum vocea îi suna cam înfundat.

– Nu vorbește serios, zise Arhicancelarul, repede. Vorbește broasca uscată în el.

– Nu vrei să mă mănânci pe *mine*, zise Trezorierul. Mai bine mănâncă-l pe *frate-miu*, e mult mai mfmfph mfmfph...

– Uite ce, zise trolul, mi se pare că...

Îl observă pe Casanunda.

– Ah-*ha*, zise el, contrabandă cu *pitici*, hai?

– Nu fi ridicol, omule, zise Ridcully, nu există contrabandă cu pitici!

– Da? Și ăsta ce-i?

– Sunt un uriaş, zise Casanunda.

– Uriaşii sunt mult mai mari!

– Am fost bolnav.

Trolul păru nedumerit. Asta era gândire de nivel postuniversitar, pentru un trol. Dar acum căuta nod în papură. Şi-l găsi pe acoperişul diligenţei, unde făcea plajă Bibliotecarul.

– Ce-i în sacul ăla de-acolo?

– Ăla nu-i sac. E Bibliotecarul.

Trolul înghionti mormanul de păr roşu.

– Uuk...

– Ce? O maimuţă?

– Uuk?

Câteva minute mai târziu, călătorii se aplecau peste parapet şi priveau, gânditori, în râul de dedesubt.

– Se întâmplă des, chestia asta? întrebă Casanunda.

– Nu prea des, în ultima vreme, zise Ridcully. E de la – cum se zice, Stibbons? Când te-nmulţeşti şi transmiţi lucruri copiilor?

– Evoluţie, zise Ponder.

Încă se mai loveau valurile de maluri.

– Aşa. Ca atunci când, să zicem, tata a avut o vestă brodată cu păuni şi mi-a lăsat-o mie, şi acum e a mea. Îi zice erediţitate...

– Nu, asta nu-i... începu Ponder, fără să spere în vreun fel ca Ridcully să-l asculte.

– ... Aşa că, în fine, majoritatea ălora de pe-acasă ştiu deja care-i diferenţa între maimuţe şi antropoizi, zise Ridcully. Adică evoluţie. Că e greu să te-nmulţeşti dacă ai migrene de la prea mult dat cu capul de pavaj.

Valurile se potoliseră.

– Trolii ştiu să înoate, ce credeţi? întrebă Casanunda.

– Nu. Doar se scufundă şi-o iau pe jos spre mal, zise Ridcully. Se întoarse şi se sprijini de parapet cu coatele. Ştiţi, tare mi-aduc aminte de tinereţe locurile astea! Bătrânul Râu

Lancre. Sunt pe-aici păstrăvi în stare să-ți rupă brațul din umăr.

– Și nu doar păstrăvi, zise Ponder, privind un coif care ieșea din apă.

– Și iazuri limpezi, mai în amonte, zise Ridcully. Pline de, de... de limpezime, treburi de-astea. Și poți să faci baie gol și nu te vede nimeni. Și lunci de apă pline cu... apă, știți voi, și flori, și chestii. Suspină. Știți, chiar pe podul ăsta eram când mi-a spus ea...

– A ieșit din râu, zise Ponder.

Dar trolul nu se mișca prea repede, căci Bibliotecarul tocmai smulgea, nonșalant, un pietroi mare din parapet.

– Chiar pe acest pod i-am cerut...

– Ce ciomag mare are! zise Casanunda.

– Pe acest pod, aș putea spune, a fost cât pe ce...

– N-ai putea să nu mai ții bolovanul ăla într-un mod atât de provocator? zise Ponder.

– Uuk.

– Ar ajuta.

– Chiar podul, dacă interesează pe cineva, pe care întreaga mea viață a luat o altă...

– De ce nu plecăm mai departe? zise Ponder. Are un povârniș abrupt de urcat.

– Are noroc că n-a ajuns aici, sus, nu crezi? zise Casanunda.

Ponder îl întoarse pe Bibliotecar cu de-a sila și-l împinse în diligență.

– Acesta e podul, de fapt, unde...

Ridcully se întoarse.

– Vii cu noi sau nu? zise Casanunda, cu hățurile-n mână.

– Eu tocmai treceam printr-un moment de rememorare nostalgică și sentimentală, zise Ridcully. Nu c-ar fi observat vreunul dintre căscații de voi, evident.

Ponder ținea ușa deschisă.

– Păi, știți cum se spune. Nu poți traversa același râu de două ori, domnule Arhicancelar, zise el.

Ridcully îl privi fix.

– De ce nu? Ăsta-i un *pod*.

Pe acoperișul diligenței, Bibliotecarul luă cornul, îi mușcă gânditor muștiucul – că de, mai știi? – și-apoi suflă în el atât de tare, că-l îndreptă.

Era dis-de-dimineață și Orașul Lancre era mai mult sau mai puțin pustiu. Fermierii se treziseră de ceasuri bune, să bodogăne și să-njure, și să arunce cu o găleată-n vaci, și apoi se culcaseră la loc.

Glasul cornului ricoșă de pereții caselor.

Ridcully sări din diligență și trase aer în piept, adânc și teatral.

– Simțiți mirosul? întrebă el. Ăsta-i aer de munte adevărat, proaspăt, așa să știți!

Și se plesni peste piept.

– Tocmai am călcat în ceva rural, constată Ponder. Unde e castelul, domnule?

– S-ar putea să fie chestia aia imensă, neagră și cu turnuri, care domină orașul, zise Casanunda.

Arhicancelarul stătea în mijlocul pieței și se răsucea încet pe loc, cu brațele larg deschise.

– Vedeți cârciuma aia? zise el. Ha! Dac-aș avea câte-un bănuț pentru fiecare dată când m-au dat afară de-acolo, aș avea... cinci dolari și treizeci și opt de pence. Și acolo-i fierăria cea veche, și dincolo casa doamnei Persifleur, unde stăteam în gazdă. Vedeți piscul ăla de colo? Ăla-i Capul de Aramă, așa să știți. L-am urcat până sus, într-o zi, cu nea Carbonifer, trolul. O, ce zile, ce zile frumoase! Și vedeți păduricea aia, acolo? E pădurea unde ea, într-o zi... Vocea îi deveni un mormăit neclar. Pe cuvântul meu. Mi-am amintit de toate... Ce mai

vară a fost *aceea*. Nu se mai fac veri ca *aia*. Suspină. Știți ceva, zise el, aș da *orice* ca să mă mai plimb o dată prin pădure cu ea. Au fost atâtea lucruri pe care niciodată – ei, ce să mai... Haideți.

Ponder privi în jur, la Lancre. El fusese născut și crescut în Ankh-Morpork. În ceea ce-l privea, viața la țară era ceva ce se întâmpla altora și în general celor cu patru picioare. Din punctul lui de vedere, zona rurală era cam ca haosul primordial care exista înainte ca universul, respectiv ceva cu pavele și ziduri, ceva *civilizat,* să fie creat.

– Și asta-i capitala? întrebă el.

– Mai mult sau mai puțin, răspunse Casanunda, care avea cam aceleași sentimente despre spațiile nepavate.

– Pariez că n-au nici măcar o pizzerie pe-aici, zise Ponder.

– Iar berea de-aici, continuă Ridcully, berea de-aici... păi, să faceți bine s-o gustați, berea! Și mai au ceva care se cheamă scârbavniță, se face din mere și... și naiba să mă ia dacă știu din mai ce, dar dac-o pui în căni de metal, e de rău. Ar trebui s-o încerci, domnule Stibbons. O să-ți crească păr pe piept de la ea. Și ție la fel – se întoarse el către următorul pasager care cobora din diligență, și care se dovedi a fi Bibliotecarul.

– Uuk?

– Ei, ăă, hm, tu poți să bei ce-ți face plăcere, în cazul tău, zise Ridcully.

Dădu jos sacul de poștă de pe acoperiș.

– Cu ăsta ce facem? întrebă el.

Din spatele lui se auziră niște pași târșâiți, și el se întoarse și se pomeni față-n față cu un tânăr scundac, cu fața roșie și îmbrăcat într-un costum de zale cu câteva numere mai mare, ceea ce-l făcea să arate ca o șopârlă uriașă, care a slăbit foarte mult în ultima vreme.

– Unde-i vizitiul? întrebă Shawn Ogg.

– E bolnav, zise Ridcully. A avut un atac subit de bandiți. Ce facem cu poșta?

– Eu iau ce-i pentru castel, iar sacul îl lăsăm de obicei într-un cui, la ușa cârciumii, și oamenii vin și-și iau ce-i al lor, zise Shawn.

– Nu-i cam periculos? întrebă Ponder.

– Nu cred. E un cui solid, zise Shawn, scotocind prin sac.

– Vreau să spun, nu fură nimeni scrisorile?

– O, nu, n-ar face nimeni așa ceva. Că, dacă fură, se duce una din vrăjitoare și se uită urât la ei.

Shawn își îndesă câteva pachete la subsuoară și atârnă sacul de cuiul sus-menționat.

– A, asta-i altă chestie de-o aveau pe-aici! zise Ridcully. Vrăjitoare! Păi, să vă spun eu despre vrăjitoarele de prin partea locului...

– Mama mea e vrăjitoare, zise Shawn relaxat, cotrobăind prin sac.

– Așa un grup de femei capabile n-am mai văzut nicăieri, continuă Ridcully, aproape fără să-și trădeze schimbarea mentală de macaz. Și nu-s deloc o șleahtă de babe băgăcioase și ahtiate după putere, indiferent ce-or zice unii și alții.

– Ați venit pentru nuntă?

– Exact. Eu sunt Arhicancelarul Universității Nevăzute, dânsul e domnul Stibbons, un vrăjitor, acesta – unde ești? A, aici erai – acesta e domnul Casanunda...

– Contele, zise Casanunda. Sunt Conte.

– Serios? Nu mi-ai spus.

– Păi, nu se face, nu? Nu e primul lucru pe care-l spui.

Ochii lui Ridcully se îngustară.

– Dar credeam că la pitici nu se dau titluri, zise el.

– I-am făcut odată un mic serviciu Reginei Agantia din Skund, răspunse Casanunda.

– Serios? Parol. Cât de mic?

– Nu așa mic.

– Parol. Și *acela* e Trezorierul, iar *ăsta* e Bibliotecarul.

Ridcully făcu un pas în spate, flutură energic din mâini și mimă din buze: „Nu Spune Maimuță".

– Încântat de cunoștință, zise Shawn, politicos.

Ridcully se simți îndemnat să investigheze.

– Bibliotecarul, repetă el.

– Da. Ați mai spus.

Shawn salută din cap urangutanul.

– Ce mai faceți?

– Uuk.

– Poate te întrebi de ce arată așa? insistă Ridcully.

– Nu, domnule.

– Nu?

– Mama mea spune că nimeni dintre noi nu-i răspunzător de cum e făcut, zise Shawn.

– Ce femeie remarcabilă! Și cum o cheamă? zise Ridcully.

– Doamna Ogg, domnule.

– Ogg? Ogg? Mi-aduc aminte de numele ăsta. E rudă cu Sobrietate Ogg?

– E tatăl meu, domnule.

– Nu mai spune! Ești fiul lui moș Sobrietate? Și ce mai face, ticălosul bătrân?

– Nu știu, domnule, că e mort.

– Vai de mine! De când?

– De treizeci de ani, zise Shawn.

– Dar tu nu pari să ai mai mult de douăze... începu Ponder.

Ridcully îi trase un cot rapid în coaste.

– Aici e la țară, șuieră el. Aici altfel se fac lucrurile. Și mai des.

Se întoarse înapoi la Shawn, cel cu chipul roz și serviabil.

– Se pare că începe să se trezească lumea, zise el, și, într-adevăr, de jur împrejurul pieței se deschideau obloanele.

– O să mergem la cârciumă să luăm micul dejun. Se mânca tare bine aici, pe vremuri.

Adulmecă din nou și zâmbi larg.

– Ei, *asta,* zise el, e ceea ce numesc *eu* aer curat.

Shawn privi în jur, cu atenție.

– Da, domnule, zise el. Așa-i spunem și noi.

Se auziră niște pași în galop disperat, apoi o pauză, și de după colț apăru Regele Verence al II-lea, mergând încet și calm, cu fața foarte roșie.

– E clar că le dă oamenilor culoare sănătoasă-n obraji, remarcă Ridcully, vesel.

– E regele! șuieră Shawn. Și eu n-am trompeta la mine!

– Ăă, zise Verence. A venit poșta, Shawn?

– O, da, sire! zise Shawn, aproape la fel de încurcat ca regele. Am totul aici. Nu vă faceți dumneavoastră griji! O să le deschid eu pe toate și le aveți pe birou într-un minut, sire!

– Ăă.

– E vreo problemă, sire?

Shawn deja rupea ambalajele.

– Uitați cartea despre etichetă pe care-o așteptați, sire, și cea cu pedigriurile de porci, și... asta ce-i?

Verence încercă s-o înhațe. Shawn, instinctiv, o strânse mai tare. Ambalajul se sfâșie, și cartea, care era grea și voluminoasă, căzu cu o bufnitură pe caldarâm. Paginile ei fluturânde își jucau gravurile-n vânt.

Priviră cu toții în jos.

– Uau! făcu Shawn.

– Parol, zise Ridcully.

– Ăă, zise Regele.

– Uuk?

Shawn ridică de pe jos cartea, cu *foarte* multă atenție și întoarse câteva pagini.

– Hei, ia uitați-vă la ăsta! Uite ce face cu picioarele! Nu știam că poți s-o faci și cu picioarele!

Îi dădu un cot lui Ponder Stibbons.

– Ia uitați, domnule!

Ridcully îl privea insistent pe rege.

– Vă simțiți bine, Maiestate? zise el.

Verence se foi.

– Ăă...

– Și, uite, aici e una unde o fac amândoi cu niște bețe...

– Cum? întrebă Verence.

– Uau, zise Shawn. Mulțumesc mult, sire. Asta o să fie de mare ajutor, vă spun eu. Vreau să zic, mai știam eu câte ceva, de ici-de colo, dar...

Verence smulse cartea din mâinile lui Shawn și privi la pagina de titlu.

– „Arte Marțiale"? Arte *Marțiale*. Dar eram sigur c-am scris Marita...

– Sire?

Urmă o clipă inefabilă, în care în Verence se dădu o luptă pentru echilibru mental, dar câștigă.

– Ah. Da. Corect. Ăă. Păi. Ei, da. Ăă. Bineînțeles. Da. Păi, vezi tu, o armată bine antrenată e... e esențială pentru siguranța oricărui regat. Așa-i. Corect. Bun. Eu și Magrat ne-am gândit... da. E pentru tine, Shawn.

– O să încep antrenamentele numaidecât, sire!

– Ăă. Bine.

Jason Ogg se trezi și regretă imediat.

Să ne înțelegem. Multe autorități în materie au încercat să descrie mahmureala. Deseori se folosesc în acest scop elefanții dansatori și alte imagini. Aceste descrieri nu sunt niciodată corecte. Au întotdeauna o tentă de, hă-hă, ce ziceți, flăcăi, ce

macho e să fii mahmur, hă-hă, ospătar, încă nouăşpe beri la băiatu', băi, am băut aseară o chestie, hă-hă...

Şi, oricum, o mahmureală de scârbavniţă n-o poţi descrie. Senzaţia că ţi s-au dizolvat dinţii şi ţi-au precipitat pe limbă e partea cea mai *bună*.

Până la urmă, fierarul se ridică în capul oaselor şi deschise ochii[1].

Hainele îi erau ude de rouă.

Capul şi-l simţea plin de ceţuri şi şoapte.

Se holbă la pietre.

Urciorul de scârbavniţă zăcea în buruieni. După o clipă sau două, îl ridică şi încercă să bea. Era gol.

Îl înghionti pe Ţesător în coaste cu vârful ghetei.

– Scoală-te, ticălos bătrân! Am stat aici toată noaptea!

Unul câte unul, Căluşarii din Lancre parcurseră scurtul, dar durerosul drum către conştienţă.

– Ce-o s-o mai încasez de la Eva, când ajung acasă, gemu Căruţaş.

– Poate că nu, zise Ţesător, care era în patru labe şi-şi căuta pălăria. Poate când ajungi tu acasă, ea o să fie măritată cu altu', ce zici?

– Poate că vor fi trecut o sută de ani, zise Căruţaş, cu speranţă în glas.

– Aoleu, ar fi bine, zise Ţesător, luminându-se la faţă. Eu am şapte parale investite la Banca de Economii, în târgul Ohulan. Dacă socoteşti dobânda complicată înseamnă că aş fi milionar. Aş fi bogat precum Creozot!

– Cine-i Creozot?

– Unu' celebru de bogat, zise Brutaru, pescuindu-şi o gheată dintr-o mlaştină. Unu' străin.

---

[1] Puteţi insera aici descrierea uzuală „ca nişte bile incandescente, date cu piper", dacă doriţi.

– Nu-i ăla de se transformau toate în aur când punea el mâna? zise Căruțaș.

– Nee, ăla era altul. Un rege sau așa ceva. Asta pățești prin străinătăți. Acu' ești om întreg, acu' te trezești că tot ce atingi se preschimbă-n aur. Ăsta era blestemu' lui.

Căruțaș păru nedumerit.

– Da' cum făcea când trebuia să se ducă...

– Asta să-ți fie învățătură de minte, tinere Căruțaș, zise Brutaru. Să stai acilea, unde e lumea cu bun-simț, nu să pleci vântură-lume pe aiurea, unde poți să te pomenești dintr-odată că ai o avere-n mână, dar n-ai pe ce s-o cheltuiești.

– Am dormit aicea toată noaptea, zise Jason, șovăind. Asta-i periculos, așa să știți.

– Aici ai dreptate, domnule Ogg, încuviință Căruțaș. Cred că și-a făcut o goangă nevoile la mine-n ureche.

– Voiam să spun că-ți pot intra lucruri necurate în cap.

– Asta voiam să spun și eu.

Jason clipi. Era sigur că visase. Își *amintea* că visase. Dar nu-și putea aminti despre ce fusese visul. Cu toate astea, încă mai avea în cap senzația unor voci care-i vorbeau, dar păreau prea îndepărtate ca să le înțeleagă.

– Ei, în fine, zise el, reușind să se ridice copăcel, la a treia încercare, probabil, nu s-a întâmplat nimic. Haideți acasă, să vedem ce secol e!

– Dar în ce secol *suntem*, știe cineva?

– Secolul Vulpii Zburătoare, nu? zise Brutaru.

– Poate că nu mai e, rosti Căruțaș, cu speranță în glas.

Se dovedi că era, într-adevăr, Secolul Vulpii Zburătoare. Țara Lancre nu prea avea ce face cu unitățile de timp mai mari decât anul sau mai mici decât ora, dar se vedea cu ochiul liber că oamenii împodobeau orașul, și câțiva bărbați ridicaseră Stâlpul de Armindeni. Cineva prindea pe un zid un

portret extrem de nereușit al lui Verence cu Magrat, sub care trona mesajul: „Zeiii Se Binecvantezie Pe Majestițile Loru".

Un iepure țopăi prin ceața dimineții până ajunse la căsuța cea strâmbă și străveche, în luminișul ei din pădure.

Ajunse la o buturugă, între privată și Plante. Majoritatea animalelor pădurii ocoleau cu grijă Plantele. Asta se datora faptului că acele animale care nu le ocoliseră, în ultimii cincizeci de ani, nu avuseseră, în general, descendenți. Câteva mlădițe fluturau în vânt, ceea ce era ciudat, căci nu sufla vântul.

Iepurele se așeză pe buturugă.

Apoi se produse o senzație de mișcare. Ceva părăsi iepurele și pluti prin aer până la o fereastră deschisă, de la etaj. Era ceva invizibil, cel puțin pentru vederea normală.

Iepurele se schimbase. Înainte, mersul lui avea direcție. Acum, se trânti pe jos și începu să-și spele urechile.

După o vreme, ușa din dos se deschise și Buna Batevreme ieși, cam țeapănă, ținând un castron cu pâine înmuiată-n lapte. Îl puse jos lângă prag, întoarse spatele, fără o privire, și închise din nou ușa în urma ei.

Iepurele se apropie, țopăind.

E greu să-ți dai seama dacă animalele înțeleg ce-i aceea o obligație sau natura tranzacțiilor. Dar nu contează. E ceva esențial, în vrăjitorie. Dacă vrei să superi cu adevărat o vrăjitoare, fă-i o favoare pe care ea n-are cum să ți-o răsplătească. Obligația neîndeplinită o s-o sâcâie mai ceva ca o unghie încarnată.

Buna Batevreme călărise în mintea iepurelui toată noaptea. Acum îi datora ceva. Și-o să-i lase afară pâine și lapte, câteva zile.

Trebuie să răsplătești totul, fie rău, fie bine. Obligațiile erau de mai multe feluri. Oamenii n-au înțeles niciodată asta

cum trebuie, își spuse ea, pe când se întorcea în bucătărie. Magrat nu înțelesese, și nici fata cealaltă. Lucrurile trebuiau echilibrate. Nu puteai să-ți pui în cap să fii o vrăjitoare bună sau una rea. Nu funcționa niciodată multă vreme. Tot ce puteai face era să fii *vrăjitoare*, din toate puterile.

Se așeză lângă vatra rece, rezistând tentației de a-și piep-tăna urechile.

Ei reușiseră să intre, pe undeva. O simțea în copaci, în mințile animalelor. *Ea* punea ceva la cale. Ceva avea să se întâmple, curând. Sigur, din punct de vedere ocult ziua de Sânziene n-avea nimic deosebit, dar, în mintea oamenilor, avea. Și exact în mintea oamenilor, acolo erau elfii puternici.

Buna știa că, mai devreme sau mai târziu, va trebui să țină piept Reginei. Nu lui Magrat, adevăratei Regine.

Și va pierde.

Toată viața, se străduise să-și controleze interiorul pro-priului cap. Și se mândrea că era cea mai bună la asta.

Dar asta ținea de trecut. Tocmai când avea nevoie de întreaga ei stăpânire de sine, nu se mai putea baza pe mintea ei. Simțea cum încearcă Regina să pătrundă – își amintea de senzația acelei minți, de atunci, din tinerețe. Și se părea că la Împrumutat se pricepe la fel de bine ca de obicei. Dar când venea vorba de *ea însăși* – dacă nu și-ar fi lăsat sieși biletele, ca să-și amintească, ar fi fost complet pierdută. Să fii vrăjitoare însemna să știi exact cine ești și unde ești, iar ea începea să piardă legătura cu amândouă. Aseară, se trezise punând masa pentru două persoane. Și încercase să intre într-o cameră pe care n-o avea. Și, cât de curând, va trebui să se lupte cu un elf.

Dacă te luptai cu un elf și pierdeai... atunci, dacă aveai noroc, erai ucis.

Micul dejun îi fu adus lui Magrat la pat de către Millie Chillum, care nu mai înceta cu chicotelile.

– Au început să sosească oaspeţii, coniţă. Şi în piaţă au pus şi steaguri, şi de toate! *Plus* că Shawn a găsit caleaşca pentru încoronări!

– Cum poţi să pierzi o caleaşcă? întrebă Magrat.

– Era încuiată într-unul din grajdurile vechi, coniţă. Şi-i mai dă o mână de vopsea aurie chiar acum.

– Dar o să ne căsătorim *aici*, zise Magrat. N-o să fie nevoie să mergem nicăieri!

– Regele a zis că poate-ar fi bine să daţi o tură prin împrejurimi. Poate chiar până la Curunsus, aşa a zis. Îl luaţi şi pe Shawn Ogg, ca escortă militară. Şi pe urmă vă întoarceţi la castel.

Magrat îşi puse halatul şi se duse la fereastră. De aici, din turn, se vedea, pe deasupra zidurilor castelului, până-n piaţa oraşului Lancre, care era deja plină cu popor. Azi ar fi fost oricum zi de târg, dar acum oamenii construiau tribune, iar stâlpul de Armindeni fusese deja ridicat. Erau acolo până şi câţiva pitici şi troli, care păstrau o distanţă politicoasă unii faţă de ceilalţi.

– Tocmai a traversat piaţa o maimuţă, zise Magrat.

– Întreaga lume a venit în Lancre! exclamă Millie, care, odată, fusese tocmai până-n Curmătura.

Ochii lui Magrat căzură pe îndepărtatul tablou cu ea şi logodnicul ei.

– Ce tâmpenie, zise ea, pentru sine, dar Millie o auzi şi fu şocată.

– Ce *oare* vreţi să spuneţi, coniţă?

Magrat se răsuci spre ea.

– Toate astea! Pentru *mine!*

Millie dădu îndărăt, dintr-odată speriată.

– Sunt doar Magrat Usturoi. Regii ar trebui să se-nsoare cu prințese, ducese și alte fete de-astea! Care sunt *obișnuite* cu așa ceva! Nu vreau s-aud lumea că strigă: „Ura“ doar fiindcă trec eu într-o caleașcă! Și mai ales nu persoane care mă cunosc de când m-am născut! Toate astea – toate... – gesturile ei frenetice includeau detestatul garderob, imensul pat cu baldachin și șifonierul plin de haine țepene și scumpe, – toate *chestiile* astea... nu sunt pentru *mine!* Sunt pentru un soi de *idee.* N-ai avut niciodată jucării din alea decupate, păpuși de carton, știi tu, când erai mică... siluete pe care le decupai și aveai tot felul de haine decupate și alea din hârtie? Și puteai să le aranjezi cum voiai? Asta sunt *eu!* E... E ca la albine! Mă fac regină, fie că sunt de acord sau nu! Asta mi se-ntâmplă!

– Sunt sigură că regele v-a cumpărat toate hainele astea frumoase fiindcă...

– Nu mă refer doar la *haine.* Vreau să spun că lumea ar striga: „Ura“ chiar dacă – dacă *oricine* ar trece în caleașcă!

– Dar dumneavoastră ați fost cea care s-a îndrăgostit de rege, coniță, îndrăzni Millie.

Magrat ezită o clipă. Sentimentul acesta nu-l analizase niciodată cum trebuie. Până la urmă, spuse:

– Nu. Atunci nu era rege. Nimeni nu știa că va ajunge rege. Era doar un omuleț trist și cumsecade, cu o tichie cu zurgălăi, pe care nimeni nu-l băga în seamă.

Millie mai dădu un pas îndărăt.

– Aveți emoții, mă gândesc, coniță, turui ea. Toată lumea are emoții în ajunul nunții. Vreți să... vreți să vă fac niște ceai de plan...

– *Nu* am emoții! Și pot să-mi fac singură ceai de plante când oi vrea așa ceva!

– Bucătăresei nu-i place să intre lumea în grădina ei de plante, coniță, zise Millie.

– Am *văzut* eu grădina ei de plante! Are doar salvie răşchirată şi pătrunjel îngălbenit! Nu consideră plantă decât ce poţi îndesa în fundul unui pui! Şi oricum... cine e regina prin părţile astea?

– Credeam că nu vreţi să fiţi dumneavoastră, coniţă?

Magrat se holbă la ea. Pentru o clipă, păru că se ceartă cu ea însăşi.

Millie n-o fi fost ea cea mai bine informată fată din lume, dar proastă nu era. Ajunse la uşă şi ieşi din cameră exact când tava cu micul dejun se sfărâmă de perete.

Magrat şedea pe pat, cu capul în mâini.

Nu voia să fie regină. A fi regină era ca şi cum ai fi actriţă, şi Magrat nu se pricepuse niciodată să joace teatru. De fapt, nu prea se pricepea ea nici să fie Magrat.

Din oraş răzbăteau agitaţia pregătirilor de nuntă. Vor fi dansuri populare, evident – nu părea să existe nicio cale de a le împiedica – şi probabil şi muzică populară. Şi o să mai fie şi urşi dansatori, jongleri comici şi concursul de căţărat pe stâlpul uns cu seu, care era întotdeauna câştigat de Ţaţa Ogg, dintr-un motiv sau altul. Şi bowling-cu-godacul. Şi butoiul cu tărâţe, de care se ocupa de obicei Ţaţa Ogg; trebuia să ai curaj ca să-ţi bagi braţul într-un butoi cu tărâţe şi surprize, pregătit de o vrăjitoare cu mult simţ al umorului. Lui Magrat îi plăcuseră întotdeauna târgurile. Până acum.

Ei, mai erau lucruri pe care le putea face.

Se îmbrăcă pentru ultima dată în hainele ei de om de rând şi coborî pe scările din dos până la turnul din partea opusă rotirilor de Disc şi intră în camera în care zăcea Diamanda.

Magrat îl pusese pe Shawn să aibă grijă să ardă un foc zdravăn în vatră, iar Diamanda dormea încă, în pace, somnul cel fără trezire.

Magrat nu putu să nu observe cât de chipeşă era fata, şi mai auzise şi că fusese destul de curajoasă ca să-i ţină piept Bunei Batevreme. Abia aştepta s-o vadă vindecată, ca s-o poată invidia cum se cuvine.

Rana se vindeca, se pare, foarte bine, dar păreau să fie... Magrat se duse glonţ la cordonul soneriei, în colţul camerei, şi trase zdravăn de el.

După un minut sau două sosi Shawn Ogg, gâfâind. Era murdar de vopsea aurie pe mâini.

– *Ce,* întrebă Magrat, sunt lucrurile *astea?*

– Ăă. N-aş vrea să spun, coniţă...

– Suntem, din întâmplare... aproape de tot... regină, zise Magrat.

– Da, dar regele a spus – mă rog, *Buna* a spus...

– Buna Batevreme, din întâmplare, nu conduce regatul, zise Magrat.

Îşi purta pică sieşi când vorbea aşa, dar părea să aibă efect.

– Şi, oricum, nu e aici. Dar noi *suntem* totuşi aici şi dacă nu ne spui ce se petrece o să am grijă să fii pus la toate treburile murdare de la palat.

– Dar eu fac deja toate treburile murdare, zise Shawn.

– O să am eu grijă să găsesc unele şi mai murdare!

Magrat ridică una din boccele. Era făcută din fâşii de cearşaf, înfăşurate în jurul a ceea ce se dovedi a fi o bară de fier.

– Sunt de jur împrejurul ei, zise ea. De ce?

Shawn îşi privi picioarele. Şi pe ghete avea vopsea aurie.

– Păi, mama a zis...

– Da?

– Mama a zis că să am grijă să fie fier împrejurul ei. Aşa că, eu şi Millie am adus nişte bare de la fierărie şi le-am înfăşurat cum le vedeţi şi le-am pus în jurul ei.

– De ce?

– Ca s-o ferim de... de Seniori și Doamne, coniță.

– Ce? Astea-s doar superstiții bătrânești! Și, oricum, toată lumea știe că elfii sunt buni, indiferent ce-ar spune Buna Batevreme.

În spatele ei, Shawn strânse din ochi. Magrat adună bucățile de fier înfășat de pe pat și le aruncă într-un colț.

– N-avem nevoie aici de basme de-a' lu' mam'mare, mulțumesc frumos. S-a mai întâmplat ceva ce lumea nu-mi spune, cumva?

Shawn scutură din cap, gândindu-se, vinovat, la creatura din beci.

– Ha! Ei, du-te atunci. Verence își dorește un regat modern și eficient, și asta înseamnă fără potcoave și alte chestii pe-aici. Haide, pleacă!

– Da, domnișoară Regină.

Cel puțin, pot aduce o contribuție pozitivă în privința asta, își spuse Magrat.

Da. Fii rezonabilă. Du-te să-l vezi. Să vorbiți. Magrat se agăța de ideea că aproape orice se poate rezolva dacă oamenii discută unii cu alții.

– Shawn?

– Da, coniță?

– Regele s-a dus deja în Marea Sală?

– Cred că încă se îmbracă, domnișoară Regină. În orice caz, încă nu m-a sunat să vin cu trompeta.

De fapt, Verence, căruia nu-i plăcea să umble mereu precedat de ce credea Shawn că ar fi onorul, coborâse deja incognito. Dar Magrat dădu fuga până la dormitorul lui și bătu la ușă.

De ce s-ar rușina? De mâine încolo, va fi și dormitorul *ei*, nu? Apăsă pe clanță. Se deschise. Fără să vrea cu adevărat s-o facă, Magrat intră.

Oricum, camerele din castel nu se putea spune că aparțineau, cu adevărat, ocupanților. Se perindară prea mulți, de-a lungul secolelor. Însăși atmosfera odăilor era într-un fel echivalentul acelor pereți plini de găuri de piuneze, unde locatarul de anul trecut pusese afișe cu trupe rock de mult dispărute. Pe piatra aceea nu-ți puteai pune amprenta. Mai degrabă și-o punea ea pe tine.

Pentru Magrat, a intra în dormitorul unui bărbat era ca și intrarea pe acea parte a hărții pe care scrie Aicea Sunt Dragoni[1], pentru un explorator.

Și nu era chiar ce-ar fi trebuit să fie.

Verence ajunsese la ideea de dormitor la o vârstă destul de înaintată. În copilăria lui, întreaga familie dormea în fân, în podul casei. Ca ucenic la Breasla Saltimbancilor, dormea pe-un pat de paie, într-o imensă sală înțesată cu alți tineri triști și oropsiți, ca el. Când ajunsese Bufon cu diplomă, dormise, conform tradiției, făcut covrig pe podea, în fața ușii stăpânului său. Și apoi, dintr-odată, la o vârstă mult mai înaintată decât de obicei, aflase noțiunea de saltea moale.

Iar acum Magrat aflase marele secret.

Lui nu-i plăcuse.

Acolo, în cameră, era Marele Pat Regal din Lancre, în care se spunea că pot dormi douăsprezece persoane deodată, deși în care anume circumstanțe istorice și de ce fusese necesar așa ceva nu fusese explicat niciodată. Era imens și confecționat din lemn de stejar.

Și mai era, în mod evident, nefolosit.

Magrat dădu cuvertura la o parte și simți mirosul de in pârlit. Dar mai mirosea și a închis, ca și când nimeni nu dormise acolo.

---

[1] **În cazul Hărții α-Ω a Străzilor din Ankh-Morpork, locul respectiv ar fi Căminul Rază-de-Soare pentru Dragoni Bolnavi, din strada Morfic, Vă Rugăm Lăsați Donații în Cărbune Lângă Intrarea Laterală. Atenție, Un Dragon E Pentru Toată Viața, Nu Doar Pentru Ziua de Lăsata Porcului.**

Căută cu ochii prin cameră până când privirea i se opri asupra unei mici naturi moarte, lângă uşă. Erau acolo o cămaşă de noapte împăturită, un sfeşnic şi o perniţă mică.

În ceea ce-l privea pe Verence, coroana nu făcuse decât să schimbe de care parte a uşii dormea.

O, zei! Intotdeauna dormise în faţa uşii stăpânului său. Şi acum, că era rege, dormea în faţa uşii regatului.

Magrat simţi cum i se umplu ochii de lacrimi.

Nu puteai să nu iubeşti pe cineva atât de sentimental.

Fascinată şi conştientă că era într-un loc în care, teoretic, n-ar fi trebuit să fie, Magrat îşi suflă nasul şi exploră mai departe. O grămadă de haine aruncate lângă pat sugera că Verence stăpânea arta de a-şi îngriji îmbrăcămintea după metoda practicată de cel puţin jumătate din populaţia lumii, şi că, de asemenea, avea dificultăţi cu complexele manevre topologice necesare pentru întoarcerea şosetelor pe faţă.

Mai era şi-o minusculă măsuţă de toaletă şi-o oglindă. În rama oglinzii era îndesată o floare uscată şi decolorată care semăna, după părerea lui Magrat, foarte mult cu cele pe care obişnuia ea să le poarte în păr.

N-ar fi trebuit să caute mai departe. Recunoscu asta în sinea ei, mai târziu. Dar parcă nu se putuse opri.

În mijlocul măsuţei de toaletă se afla un castron de lemn, plin cu monede, bucăţele de sfoară şi deşeurile obişnuite pe care ţi le scoţi seara de prin buzunare.

Şi o hârtie împăturită. Împăturită mărunt, ca şi cum ar fi sălăşluit în sus-menţionatele buzunare mai multă vreme.

O luă în mână şi-o despături.

Peste tot, pe pantele Rotaţionale ale munţilor Vârfu' Berbecului, erau presărate mici regate. Fiecare vale îngustă, fiecare pripor destul de lat ca să-ncapă acolo ceva mai mare decât o capră, era un regat. Erau pe-acolo regate atât de mici

încât, dacă vreunul dintre ele ar fi fost devastat de un dragon, și acel dragon ar fi fost ucis de un tânăr erou, iar regele i-ar fi dat eroului jumătate din împărăție și fata de soție, conform prevederilor Secțiunii Trei a Codului Eroilor, atunci n-ar mai fi *rămas* niciun fel de regat. Se văzuseră prin zonă războaie de cotropire care duraseră ani de zile, doar fiindcă avea cineva nevoie de un spațiu unde să țină cărbunii.

Lancre era unul dintre regatele cele mai mari. Atât de mare, încât își permitea să aibă o armată permanentă[1].

Regi, regine și diferite alte subspecii ale aristocrației se revărsau deja peste podul Lancre, supravegheați fiind de un trol morocănos și ud fleașcă, și care se dăduse bătut la păzit podul, pe ziua de azi.

Ușile Marii Săli erau date de perete. Prin mulțime se fâțâiau jongleri și înghițitori de flăcări. Sus, în galeria menestrelilor, o mică orchestră cânta la scripca de Lancre, cu o singură coardă, și la faimosul cimpoi de Vârfu' Berbecului, dar, din fericire, zgomotul mulțimii o acoperea, mai mult sau mai puțin.

Țața Ogg și Buna Batevreme se plimbau și ele prin mulțimea menționată. Având în vedere ocazia festivă, Țața Ogg își schimbase pălăria neagră și țuguiată pe care-o purta de obicei cu una de aceeași formă, dar roșie și decorată cu cireșe de ceară.

– A venit tot hailaifu', observă Țața, luând un pahar cu băutură de pe-o tavă care circula. Până și niște vrăjitori din Ankh-Morpork, așa mi-a spus Shawn. Unu' din ei a zis de mine că am un trup frumos, cică. De azi-dimineață tot încerc să-mi aduc aminte care din ei o fi fost.

– Păi, da, că ți-o fi greu, zise Buna, dar era o răutate făcută din obișnuință, fără patimă adevărată.

Asta o îngrijora pe Țața Ogg. Prietena ei avea ceva pe suflet.

---

[1] Shawn Ogg. Mai puțin când dormea.

– Mai e ceva *nobilime* pe care nu vrem s-o vedem pe aici, zise Buna. N-o să fiu liniştită până nu s-o termina cu asta.

Ţaţa Ogg lungi gâtul, încercând să privească peste capul unui împărat mărunţel.

– N-o văd pe Magrat prin preajmă, zise ea. Uite-l pe Verence, stă de vorbă cu alţi regi, dar pe Magrat a noastră n-o văd *nicăieri*. Shawn al meu şi Millie Chillum spuneau că de dimineaţă era un pachet de nervi.

– Toţi ăştia cu sânge albastru, zise Buna privind în jur, la capetele încoronate. Mă simt ca un peşte scos afară din apă.

– Ei, după cum văd eu lucrurile, mai bine să-ţi faci propria apă, dacă vrei, zise Ţaţa Ogg, luând un copan de pui fript, de pe bufet şi băgându-şi-l în mânecă.

– Să nu te-mbeţi. Trebuie să fim vigilente, Gytha! Ţine minte ce-ţi spun! Nu te lăsa zăpăcită...

– Să fie aceasta încântătoarea doamnă Ogg, oare?

Ţaţa se întoarse.

În spatele ei nu era nimeni.

– Aici, jos, o atenţionă o voce.

Ea privi în jos şi întâlni un zâmbet larg.

– O, la naiba, zise ea.

– Sunt eu, Casanunda, zise Casanunda, ce părea şi mai mic, copleşit cum era de-o enormă[1] perucă pudrată. Vă aduceţi aminte? Am dansat împreună toată noaptea, în Genua?

– Ba nici vorbă.

– Nu, dar am fi putut!

– Ce chestie, să apari aici, rosti cu glas slab Ţaţa.

---

[1] Dar nu uriaşă, dac-o comparăm cu alte peruci. Au existat, în cursul istoriei decadente, multe peruci masive, unele având tot felul de farafastâcuri montate în ele, să nu se uite omul numai la păr, că se plictiseşte. Unele erau atât de mari încât aveau în ele cuşti cu şoareci dresaţi sau figurine-ceasornic. Doamna Cupidor, amanta regelui Supă al II-lea cel Nebun, purta una care conţinea o colivie, dar pentru ocazii speciale, de stat, avea una împodobită cu un calendar perpetuu, un ceas floral şi un magazin de spaghete la pachet.

Ceea ce-l caracteriza pe Casanunda, își amintea ea acum, era că degeaba încercai să-i faci vânt; cu cât îl respingeai mai mult, cu atât mai iute se repezea înapoi, și de multe ori într-o direcție cu totul neașteptată.

– Stelele noastre sunt îngemănate, zise Casanunda. Suntem sortiți unul altuia. Îți doresc trupul, doamnă Ogg!

– Îmi mai trebuie.

Și, deși avea bănuiala, foarte întemeiată, că aceasta era abordarea standard pe care o folosea al doilea mare seducător al lumii cu orice părea a avea vagi caractere feminine, Țața Ogg – trebuia să recunoască – se simțea măgulită. În tinerețe, avusese mulți admiratori, dar trecerea timpului o lăsase cu un trup care nu putea fi numit altfel decât confortabil și cu o față ca Domnul Stafidă, Strugurele Vesel. Din focuri de mult adormite se înălță oleacă de fum.

În plus, chiar îl *plăcea* pe Casanunda. Majoritatea bărbaților încercau să te păcălească, dar atacul direct al lui Casanunda era înviorător.

– N-o să meargă, zise ea. Suntem fundamental incompatibili. Când eu o să am un metru șaizeci, tu o să fii tot de trei șchioape. Și, oricum, sunt destul de bătrână ca să-ți fiu mamă.

– Imposibil. Mama are aproape trei sute de ani și o barbă mult mai lungă decât a ta!

Și, sigur, ăsta era alt criteriu. După standardele piticilor, Țața Ogg de-abia dacă era adolescentă.

– Vai, domnule, zise ea, dându-i, în joacă, o pălmuță care-i făcu urechile să țiuie, bine te mai pricepi să sucești capul unei biete fete de la țară!

Casanunda se adună de pe jos și-și aranjă, vesel, peruca.

– Ce-mi plac fetele focoase! replică el. Ce zici de-un mic tête-à-tête, noi doi, după ce se termină petrecerea asta?

Ţaţei îi pieri expresia de pe chip. Cosmopolita stăpânire a limbilor străine o trădase.

– Scuză-mă o clipă, zise ea.

Lăsă paharul jos pe capul piticului şi-şi făcu loc prin mulţime până dădu de o ducesă mai acătării, şi-o împunse cu degetul pe lângă turnură.

– Hei, Înălţimea Ta, ce-i aia tetă tet?

– Pardon?

– Ce-i aia tetă tet? Se face cu hainele pe tine sau cum?

– Înseamnă întâlnire intimă, mătuşă.

– Asta-i tot? Aha! Sal'tare.

Ţaţa Ogg îşi croi din nou drum cu coatele până lângă piticul care vibra de emoţie.

– S-a făcut, zise ea.

– Mă gândeam c-am putea lua o cină intimă, doar noi doi, zise Casanunda. În vreo cârciumioară?

Niciodată, într-o viaţă amoroasă lungă, nu fusese Ţaţa invitată la o cină intimă. Iubirile ei fuseseră remarcabile mai mult prin cantitate decât prin calitate.

– OK, fu singurul răspuns care-i veni în minte.

– Fă-i vânt dădacei tale şi ne întâlnim la ora şase?

Ţaţa Ogg aruncă o ocheadă către Buna Batevreme, care-i privea dezaprobator, de la o oarecare distanţă.

– Nu e dă... începu ea.

Apoi îşi dădu seama că era imposibil să fi crezut Casanunda cu adevărat că Buna Batevreme era dădaca ei.

Complimentele şi linguşeala jucaseră, de asemenea, un rol cu totul minor în arsenalul aventurilor Ţaţei Ogg.

– Da, bine, zise ea.

– Şi acum o să circul, ca nu cumva oamenii să bârfească şi să-ţi strice reputaţia, zise Casanunda, făcând o plecăciune şi sărutându-i mâna Ţaţei.

Ei îi căzu falca. Nici mâna nu i-o sărutase nimeni vreodată și în mod cert nimeni nu-și făcuse griji pentru reputația ei, Țața cel mai puțin dintre toți.

Și, în vreme ce al doilea mare seducător al lumii o pornea fuguța să acosteze o contesă, Buna Batevreme, care-i privise de la o distanță discretă[1], rosti, prietenoasă:

– N-ai virtute nici cât o pisică, Gytha Ogg!

– Ei, Esme, știi că asta nu-i adevărat.

– Bine. *Ai* virtute cât o pisică, atunci.

– Așa mai merge.

Țața Ogg își pipăi claia de bucle albe, întrebându-se dacă n-ar fi cazul să se ducă acasă și să-și pună corsetul.

– Trebuie să fim vigilente, Gytha.

– Da, da.

– Nu putem să lăsăm alte lucruri să ne distragă atenția.

– Nu, nu.

– N-ai ascultat niciun cuvânt din ce-am spus, așa-i?

– Ce?

– Ai putea măcar să vezi de ce nu-i Magrat aici!

– Bine.

Țața Ogg plecă, visătoare.

Buna Batevreme se întoarse...

... Ar fi trebuit să se audă zvon de viori. Murmurul mulțimii ar fi trebuit să se șteargă, și mulțimea însăși ar fi trebuit să se despartă, cu o mișcare întru totul naturală, lăsând o cărare liberă între ea și Ridcully.

Ar fi trebuit să se audă viori. Sau măcar *ceva*.

N-ar fi trebuit să fie doar Bibliotecarul, călcând-o din greșeală pe bombeu cu pumnul, în drum spre bufet, dar, de fapt, asta se întâmplase.

Ea abia dacă observă.

---

[1] Adică, destul de departe ca să nu pară că se bagă în conversație, dar suficient de aproape ca să-și facă o idee despre ce se petrece.

– Esme? zise Ridcully.

– Mustrum? şopti Buna Batevreme.

Ţaţa Ogg se grăbea spre ei.

– Esme, m-am întâlnit cu Millie Chillum şi mi-a spus...

Un cot feroce de-al Bunei între coaste îi tăie răsuflarea.

Ţaţa observă scena.

– Ah, zise ea. Eu o să... o să... o să plec, atunci.

Privirile lor se întâlniră din nou.

Bibliotecarul trecu din nou pe lângă ei cu o întreagă expoziţie de fructe.

Buna Batevreme nu-i dădu nicio atenţie.

Trezorierul, care se afla momentan în partea mediană a ciclului său, îl bătu pe Ridcully pe umăr.

– Ştiţi, domnule Arhicancelar, ouăle astea de prepeliţă sunt excepţio...

– CAZI MORT. Domnule Stibbons, vezi unde-s pilulele de broaşte uscate şi ai grijă să nu pună mâna pe vreun cuţit, te rog!

Privirile li se întâlniră din nou.

– Măi, măi, făcu Buna, după vreun an sau cam pe-acolo.

– Asta trebuie să fie o seară magică, zise Ridcully.

– Da. Exact de asta mi-e frică.

– Eşti chiar *tu*, nu-i aşa?

– Sunt chiar eu, încuviinţă Buna.

– Nu te-ai schimbat deloc, Esme.

– Păi atunci, nici tu. *Tot* nu ştii să minţi, Mustrum Ridcully.

Se îndreptară unul spre celălalt. Bibliotecarul trecu printre ei, cu o tavă de bezele. În spatele lor, Ponder Stibbons se tăvălea pe jos, încercând să adune pilulele de broască uscată, căci se răsturnase flaconul.

– Măi să fie, zise Ridcully.

– Cine-ar fi crezut!

– Ce mică-i lumea!

– Chiar așa.

– Tu ești tu și eu sunt eu. Uluitor. Și suntem aici și acum.

– Da, dar *atunci* a fost *atunci*.

– Ți-am scris o grămadă de scrisori, zise Ridcully.

– N-am primit niciuna.

In ochii lui Ridcully apăru o sclipire.

– Ce ciudat! Și eu care-am pus toate vrăjile alea de destinație sigură pe ele, adăugă el.

O privi critic, de sus până jos.

– Câte kilograme ai, Esme? Niciun gram în plus pe tine, sunt convins!

– Da' ce zor ai să știi?

– Fă-i o plăcere unui om bătrân!

– Bine, șaizeci de kile, atunci.

– Hmm... cam așa ar fi... trei mile spre Miez... o să simți o ușoară oscilație spre stânga, o nimica toată...

Cu o mișcare iute ca fulgerul, o apucă de mână. Se simțea tânăr și parcă plutea. Vrăjitorii de-acasă, de la Universitate, ar fi fost uluiți să-l vadă.

– Lasă-mă să te scap de toate astea.

Și pocni din degete.

Conservarea masei trebuie respectată, cel puțin cu aproximație. E o regulă magică fundamentală. Dacă deplasezi ceva din punctul A în punctul B, ceva care se afla în B trebuie să se trezească deodată în A.

Și mai e și inerția. Deși Discul se rotește lent, diversele puncte de pe raza lui au viteze diferite față de Miez, și un vrăjitor care se proiectează cu o distanță oarecare mai spre Margine ar fi bine să fie gata să aterizeze alergând.

Cele trei mile până la Podul Lancre nu cauzau însă decât un slab impuls, pentru care Ridcully era pregătit, așa că se trezi rezemat de parapetul podului, cu Esme Batevreme în brațe.

Trolul de la vamă, care până cu o fracțiune de secundă în urmă șezuse acolo, nimeri în Marea Sală, trântit pe burtă, și, din întâmplare, exact peste Trezorier.

Buna Batevreme privi apa vijelioasă și apoi întoarse ochii spre Ridcully.

– Du-mă înapoi în clipa asta, tună ea. N-ai niciun drept să faci așa ceva!

– Vai de mine, se pare că am rămas fără energie. Nu înțeleg cum s-a întâmplat, ce stânjenitor, mi s-au blegit degetele de tot, se scuză Ridcully. Sigur, am putea să ne întoarcem pe jos. E o seară minunată. Pe aici întotdeauna serile au fost frumoase.

– Asta era acum cincizeci–șaizeci de ani! zise Buna. Nu poți să dai buzna pur și simplu și să te prefaci că n-au trecut toți anii ăștia!

– Ei, știu că au trecut, fii liniștită, zise Ridcully. Acum sunt vrăjitorul-șef. Nu trebuie decât să dau un ordin și o mie de vrăjitori vor... ăă... vor face invers, dacă stau să mă gândesc, sau vor spune: „Cum adică?“ și vor începe să se certe. Dar sunt obligați să mă bage-n seamă.

– Am fost de câteva ori la Universitate, zise Buna. O grămadă de moși grași, cu bărbi.

– Așa-i! *Ăia* suntem!

– Mulți dintre ei sunt de baștină din Vârfu' Berbecului, zise Buna. Cunosc câțiva băieți din Lancre care-au ajuns vrăjitori.

– O regiune foarte magică, încuviință Ridcully. E ceva în aer.

Dedesubtul lor, apele negre și reci goneau, dansând mereu pe muzica gravitației, niciodată la deal.

– A existat chiar și-un Arhicancelar Batevreme, acum niște ani, zise Ridcully.

– Așa am auzit și eu. Un văr îndepărtat. Nu l-am cunoscut, zise Buna.

Priviră amândoi în josul râului, pentru o clipă. Din când în când, câte-o rămurică se răsucea pe apă, purtată de curent.

– Îți amintești...

– Am o memorie foarte bună, mulțumesc.

– Nu te-ntrebi niciodată cum ar fi fost viața, dacă ai fi spus: „Da"? zise Ridcully.

– Nu.

– Presupun că ne-am fi așezat la casa noastră, am fi făcut copii, nepoți, chestii de-astea...

Buna ridică din umeri. Ăsta era genul de lucruri pe care le spuneau idioții romantici. Dar plutea ceva în aer, în seara aceea...

– Dar incendiul? întrebă ea.

– Care incendiu?

– În care ne-a ars casa, imediat după nuntă. Am murit amândoi.

– *Care* incendiu? Nu știu nimic despre niciun incendiu!

Buna se întoarse.

– Bineînțeles că nu! Nici nu s-a întâmplat. Dar ideea e, ar fi *putut* să se întâmple. Nu poți să spui: „Dacă *asta* n-ar fi avut loc, atunci s-ar fi întâmplat *asta*", fiindcă nu *știi* tot ce ar fi putut fi. Poți să-ți închipui că ar fi ieșit frumos, dar n-ai de unde să știi, poate că ieșea oribil. Nu poți să spui: „Ce păcat că n-am...", fiindcă *habar n-ai* cum ar fi fost. Ideea e că n-ai să știi niciodată. Ai trecut pe lângă. Așa că n-are sens să te mai frămânți. Prin urmare, n-o fac.

– Pantalonii Timpului, zise Ridcully, mohorât.

Ridică o pietricică desprinsă din parapetul șubred și-o aruncă în apă. Făcu pleosc, așa cum se-ntâmplă de obicei.

– Cum?

– Despre asta tot vorbesc ăia din Pavilionul Magiei de Înaltă Energie. Și mai au obrazul să-și zică vrăjitori! Să-i auzi

numai ce spun! Amărâții ăia n-ar recunoaște o sabie magică nici dacă i-ar mușca de genunchi. Ăștia-s vrăjitorii tineri din ziua de azi! Își închipuie că ei au inventat magia, tâmpiții!

– Da? Păi, să le vezi pe fetele de vor să se facă vrăjitoare, în ziua de azi, zise Buna Batevreme. Pălării de catifea și ruj negru și mănuși de dantelă, cu degetele tăiate. Unde mai pui că-s obraznice.

Acum erau umăr lângă umăr și priveau râul.

– Pantalonii Timpului, zise Ridcully. Unul din tine o ia pe-un crac, altul pe celălalt. Și pe deasupra, pute locul de continuinuinuuri. Când eram eu flăcău, exista un singur univers și asta era *tot*, și singurul lucru cu care trebuia să-ți bați capul era să nu dea năvală creaturile alea din Dimensiunile Subterane, dar cel puțin universul era adevărat, dintr-o bucată, și știai cum stă treaba. Acum cică sunt cu milioanele, fir-ar ele afurisite să fie! Și mai e și nenorocita aia de pisică de-au descoperit-o acum, pe care poți s-o pui într-o cutie și e moartă și vie în același timp[1]. Și tâmpiții se mai și bucură, și țopăie pe-acolo și zic, minunat, colosal, ura, am mai descoperit o cuantă. Da' să nu-i pui cumva să facă o vrajă de levitație cumsecade, că se uită la tine de parc-ar fi început să-ți curgă balele. Păi, să-l auzi pe tânărul Stibbons ce spune! Îi tot dă înainte că cică eu nu m-am invitat pe mine la propria nuntă. Eu!

De pe peretele defileului, un pescăruș-albastru se repezi, lovi apa aproape fără să stârnească valuri și ricoșă în sus, cu ceva argintiu și zvârcolitor în cioc.

– O ținea una și bună că toate cele se întâmplă în același timp, continuă Ridcully, mohorât. Cică, adică, nu există alegeri. Nu alegi decât pe care crac vrei s-o iei. *El* zice că noi *chiar*

---

[1] Aluzie la experimentul Schrödinger, în care starea unei pisici, închise într-o cutie împreună cu un dispozitiv letal, e „nedeterminată", până în momentul în care deschidem cutia.

ne-am căsătorit, vezi tu. Zice că toate lucrurile care ar fi putut să se-ntâmple chiar se întâmplă, obligatoriu. Așa că există mii de eu, undeva prin lume, care n-au devenit niciodată vrăjitori, după cum există mii de tu, care, de pildă, au răspuns la scrisori. Ha! Pentru *ei*, *noi* suntem ceva ce s-ar fi putut întâmpla. Ei, spune tu, e asta o gândire cuviincioasă pentru un tânăr în creștere? Când am început *eu* vrăjitoria, era Arhicancelar moș Spold „Ticăitu'", și dacă îndrăznea vreunul dintre noi, tinerii, măcar să *aducă vorba* de așa ceva, ce mai toiag pe spinare încasam! Ha!

Undeva, dedesubt, o broască fãcu pleosc, de pe un bolovan.

Ridcully își dădu seama, treptat, că dialogul devenise monolog. Se întoarse spre Buna, care se uita fix la râu, cu ochii holbați, de parcă nu mai văzuse apă în viața ei.

– Prostie, prostie, prostie, zise ea.

– Pardon? Eu doar...

– Nu *tu*. Nu vorbeam cu *tine*. Proastă! Am fost *proastă*. Dar *nu* nebună. Ha! Și eu care credeam că mi se duce memoria! Și se ducea, de fapt. Se ducea să mai aducă!

– Cum?

– Mă speriasem! Eu! Și nu gândeam limpede! Doar că de fapt *gândeam* limpede!

– Cum?!

– Lasă! Ei, nu pot să spun că n-a fost... frumos, zise Buna, dar trebuie să mă duc înapoi. Fă din nou chestia cu degetele. Și grăbește-te!

Ridcully se dezumflă nițel.

– Nu pot, zise el.

– Dar ai fãcut-o adineaori!

– Păi, asta e. N-am glumit când am spus că nu mai pot s-o fac încă o dată. Te cam sleiește transmigrația.

– Pe vremuri, puteai s-o faci tot timpul, pe câte-mi aduc aminte, zise Buna, şi riscă un zâmbet. Parcă nici n-atingeam pământul cu picioarele!

– Atunci eram mai tânăr. Dar acum, o dată şi gata.

Cizmele Bunei scârţâiră când ea se-ntoarse şi-o porni repejor spre oraş. Ridcully se urni şi el după ea.

– Da' ce te grăbeşti aşa?

– Am lucruri importante de făcut, explică Buna, fără să-l privească. Lumea se bazează pe mine şi eu îi las baltă.

– Unele persoane ar spune că şi *asta* e important.

– Nu. E doar personal. Personal nu e acelaşi lucru cu important. Oamenii doar îşi închipuie că e.

– *Iar ai început!*

– Cum?

– Nu ştiu cum ar fi fost celălalt viitor, zise Ridcully, dar eu unul aş fi vrut să-ncerc!

Buna se opri. Mintea ei fremătă de uşurare. Oare să-i spună despre acele amintiri? Deschise gura ca s-o facă, apoi se răzgândi. Nu. O să-nceapă cu dulcegăriile.

– Aş fi fost acră şi nesuferită, zise.

– Asta-i de la sine înţeles.

– Ha! Şi cu tine cum rămâne? Eu să tac când tu te-mbeţi şi umbli după fuste?

Ridcully era complet uluit.

– Când umblu eu după fuste?

– Vorbim despre ce *s-ar fi putut întâmpla*.

– Dar eu sunt vrăjitor! Noi aproape niciodată nu umblăm după fuste. Sunt legi care ne interzic! Mă rog... reguli. Recomandări, cel puţin.

– Dar atunci n-ai mai fi fost vrăjitor.

– Şi nu mă-mbăt aproape niciodată.

– Dacă ai fi fost însurat cu mine, te-ai fi îmbătat.

El o ajunse din urmă.

– Nici măcar tânărul Stibbons nu gândește așa, zise el. Tu ți-ai băgat în cap că ar fi fost oribil, așa-i?

– Da.

– De ce?

– Tu de ce crezi?

– Eu te-am întrebat pe *tine!*

– Sunt prea ocupată pentru asta, zise Buna. După cum spuneam, personal nu e același lucru cu important. Fii și tu folositor, domnu' Vrăjitor! Știi că e vremea cercurilor, nu-i așa?

Mâna lui Ridcully se ridică și atinse borul pălăriei.

– O, da.

– Și știi ce înseamnă?

– Mi s-a tot spus că înseamnă că pereții dintre realități devin mai fragili. Cercurile sunt... care-i cuvântul ăla al lui Stibbons? Izorezoni. Fac legătura între niveluri de, of, o aiureală de-aia... niveluri similare de realitate. Ceea ce e o tâmpenie. Ar însemna că poți să te plimbi dintr-un univers în altul.

– Ai încercat vreodată?

– Nu!

– Un cerc e o ușă întredeschisă. Nu-i nevoie de cine știe ce forță ca s-o deschizi de tot. Până și credința poate. De-aia au fost ridicați Dansatorii, cu multă vreme în urmă. I-am pus pe pitici s-o facă. Sunt din fier meteoric, pietrele alea. Și au ceva deosebit. Au iubire de fier. Nu mă-ntreba cum funcționează. Elfii le urăsc încă și mai mult decât urăsc fierul obișnuit. Le... zăpăcesc simțurile sau așa ceva. Dar mințile pot trece...

– Elfi? Toată lumea știe că elfii nu mai există. Nu elfi adevărați. Adică, sunt câteva neamuri care spun că-s elfi...

– O, da. Urmași de-ai elfilor. Elfii și oamenii se pot încrucișa, într-adevăr, de parcă *asta* ar fi ceva cu care să te mândrești. Dar nu iese decât o rasă de tipi slăbănogi cu urechi ascuțite și cu aplecare spre chicoteală și care se pârlesc ușor la soare. Nu

despre *ei* vorbesc. Ăia-s inofensivi. Vorbesc despre elfi adevărați, sălbatici, din care nu s-au mai văzut pe-aici de...

Șoseaua de la pod către oraș făcea niște curbe, mărginite de povârnișuri înalte și pădurea înainta spre drum din amândouă părțile, copacii întâlnindu-se, ici și colo, deasupra caldarâmului. Ferigi bogate, răsucite deja, ca niște valuri verzi, tiveau malurile de lut.

Și foșneau.

Unicornul sări în mijlocul drumului.

Mii de universuri, răsucindu-se laolaltă ca o frânghie împletită din ațe...

Nu se poate să nu existe atingeri, ca un fel de echivalent mintal al bruiajului care apare la un radio ieftin, aducându-ți știrile în suedeză, în timp ce asculți o muzică mai lentă. Și mai ales dacă o viață-ntreagă ți-ai folosit mintea ca receptor.

E foarte greu să captezi gândurile altei persoane, fiindcă nu există două minți care să fie exact pe aceeași, ăă, lungime de undă.

Dar undeva, în lume, în punctul unde universurile paralele se încrucișează, există un milion de minți exact ca a ta. Pentru un motiv cât se poate de evident.

Buna Batevreme zâmbi.

Millie Chillum, regele și vreo câțiva gură-cască erau adunați ciotcă la ușa camerei lui Magrat, când sosi Țața Ogg.

– Ce se-ntâmplă?

– Știu că e înăuntru, zise Verence, ținându-și coroana în mâini în clasica poziție *Ay*-Señor-Bandiții-Mexicani-Ne-au-Atacat-*Satul*. Millie a auzit-o strigând: „Pleacă de aici“ și cred că a aruncat cu ceva în ușă.

Țața dădu din cap, înțeleaptă.

– Emoțiile nunții, fu ea de părere. Era inevitabil.

– Dar mergem cu toții să vedem Spectacolul, zise Verence. Și ea chiar ar trebui să fie la Spectacol.

– Ei, știu și eu, zise Țața. Să-l vadă pe Jason al meu și pe ăilalți cum se fandosesc cu peruci de paie-n cap... vreau să zic, ei își dau toată silința, dar nu e ceva care să-i priască unei tinere – relativ tinere – fete să vadă în seara dinaintea nunții. Ai rugat-o să deschidă ușa?

– Am făcut mai mult decât atât, recunoscu Verence. I-am *ordonat* să deschidă. Am făcut bine, nu? Dacă nici Magrat nu mă ascultă, ce fel de rege mai sunt eu?

– Ah, făcu Țața, după ce chibzui o vreme. N-ai petrecut prea multă vreme în compania femeilor sau greșesc? Așa, în general?

– Păi, eu...

Coroana se învârtea între degetele agitate ale lui Verence. Nu numai că invadaseră bandiții satul, ci și Cei Șapte Fantastici plecaseră la bowling, în loc să-i ajute.

– Uite ce, zise Țața, bătându-l pe spate, tu du-te și prezidează acolo la Spectacol și stai de vorbă cu ăilalți mahări. Am eu grijă de Magrat, fii pe pace! Eu am fost mireasă de trei ori, și ăsta-i doar scorul oficial.

– Da, dar ea trebuie să...

– Hai să nu ne mai agățăm atâta de ce „trebuie ea", zise Țața, și poate o să ajungem cu toții zdraveni la nuntă. Ia, duceți-vă voi toți în treaba voastră.

– Cineva ar trebui să rămână aici, zise Verence. O să facă Shawn de gardă, dar...

– Da' cine crezi că o să ne invadeze? întrebă Țața. Las' că le descurc eu pe toate.

– Păi... dacă ești sigură...

– Hai, fuguța!

Țața Ogg așteptă până când îi auzi pe toți cum coboară scara principală. După o vreme, zdrăngănitul trăsurilor și

diversele zbierete o înștiințară că toți nuntașii plecaseră, mai puțin mireasa.

Țața numără până la o sută, pe șoptite.

Apoi:

– Magrat?

– Pleacă!

– Știu cum e, zise Țața. Și eu am fost cam agitată în noaptea dinaintea nunții mele.

Se abținu să adauge: pentru că erau destule șanse să ne pomenim cu Jason, pe post de musafir neinvitat.

– Nu-s agitată! Sunt *furioasă!*

– De ce?

– Știi tu!

Țața își scoase pălăria și se scărpină-n cap.

– Aici m-ai încurcat, mărturisi ea.

– Și *el* știe. *Știu* că știe și știu cine i-a spus, zise vocea cea înfundată, din spatele ușii. A fost totul aranjat. Cum trebuie să mai fi râs, voi toți!

Țața se încruntă la lemnăria impasibilă.

– Nu, zise ea. Tot nu pricep.

– Ei, eu mai mult n-am să-ți spun!

– Toată lumea a plecat la Spectacol, o anunță Țața Ogg.

Niciun răspuns.

– Și pe urmă o să se-ntoarcă.

Aceeași absență de dialog.

– Și pe urmă o să fie chef, și jonglerii, și indivizi care-și bagă dihori în nădragi, zise Țața.

Tăcere.

– Și pe urmă o să fie mâine, și ce te faci atunci?

Liniște.

– Poți să te întorci oricând în căsuța ta. Nu s-a mutat nimeni acolo. Sau poți să vii la mine, dacă vrei. Dar o să trebuiască să te hotărăști, vezi tu, fiindcă nu poți să stai încuiată aici.

Țața se sprijini de perete.

– Mi-aduc aminte, sunt ani de zile, îmi povestea bunică-mea despre Regina Amonia, bine, vorba vine regină, că n-a fost regină decât vreo trei ore, din cauza a ceea ce sunt pe cale să-ți dezvălui, fi'ncă au jucat de-a v-ați ascunselea la petrecerea de nuntă și ea s-a pitit într-un cufăr mare și vechi, și capacul s-a trântit și s-a încuiat peste ea, și nimeni n-a mai găsit-o vreme de șapte luni, moment în care poți să fii sigură că tortul de nuntă se cam râncezise.

Tăcere.

– Ei, dacă mie nu vrei să-mi spui, eu una nu pot să stau aici toată noaptea, zise Țața. O să fie totul bine mâine-dimineață, ai să vezi.

Liniște.

– Ce-ar fi să te culci devreme? zise Țața. Îți aduce Shawn ceva fierbinte de băut, dacă suni. E cam frig aici afară, să spun drept. Te și minunezi cum țin frigul zidurile astea vechi de piatră.

Liniște.

– Atunci, o să plec, da? zise Țața tăcerii necruțătoare. Că tot nu obțin nimic, după cum se vede. Ești sigură că nu vrei să vorbim?

Tăcere.

– Să stai drept în fața zeului tău, să te înclini în fața regelui și să îngenunchezi în fața bărbatului. Asta-i o rețetă pentru o viață fericită, să știi, se adresă Țața lumii în general. Ei, am plecat. Știi ceva, o să mă-ntorc mâine de cu zori, să te ajut să te pregătești, treburi de-astea. Ce zici?

Liniște.

– Bine, deci așa rămâne, zise Țața. Hai salut!

Așteptă un minut întreg. În mod normal, conform mecanicii umane a acestor situații, zăvoarele ar fi trebuit să se tragă

și Magrat să scoată capul să se uite după ea pe coridor sau chiar s-o strige. Dar n-o făcu.

Țața clătină din cap. Pe moment îi trecuseră prin minte cel puțin trei moduri de a intra în cameră și doar unul dintre ele avea de-a face cu ușa. Dar exista un loc și-un moment potrivit pentru vrăjitorie, și nu era acesta. Țața Ogg trăise o viață lungă și în general fericită deoarece știa când să nu fie vrăjitoare, și aceasta era una dintre acele ocazii.

Coborî scările și ieși din castel. Shawn făcea de pază la poarta cea mare, exersând pe furiș lovituri de karate împotriva văzduhului serii. La apropierea Țaței Ogg, se opri, rușinat.

– Ce rău îmi pare că nu mă duc la Spectacol, mami!

– Ei, regele o să fie foarte generos cu tine, când o veni ziua lefii, fiindcă ți-ai făcut datoria, părerea mea, zise Țața. Adu-mi aminte să-i amintesc.

– Tu nu te duci?

– Păi, eu... eu mă duc să dau o tură prin oraș, zise Țața. Esme s-a dus cu ei, nu?

– Nu știu, mami.

– Am ceva de făcut.

Nu ajunsese prea departe când o voce din spatele ei spuse:

– Bonsoar, o, lună a încântării mele!

– Da' ce te mai furișezi, Casanunda!

– Am făcut rezervare să luăm cina la Țapul și Tufișul, anunță contele pitic.

– Ooo, ăla-i un local groaznic de scump! exclamă Țața Ogg. N-am mâncat niciodată acolo.

– Le-au venit niște provizii deosebite cu ocazia nunții și cu toată nobilimea asta în oraș, zise Casanunda. Am făcut pregătiri speciale.

Care fuseseră dificile.

Hrana ca afrodiziac nu era un concept care să fi prins vreodată rădăcini în Lancre, cu excepția faimoasei Plăcinte cu Morcovi și Stridii[1] a Țaței Ogg. Din punctul de vedere al bucătarului de la Țapul și Tufișul, alimentele și sexul n-aveau nicio legătură, cu excepția unor anume gesturi amuzante, cu referire la lucruri de felul castravetilor. Nu auzise niciodată de ciocolată, coji de banană, avocado cu ghimbir, halviță și miile de alte mâncăruri pe care alții le folosesc, ocazional, ca să traseze o autostradă directă de la A la B peste cărările încâlcite ale amorului. Casanunda petrecuse zece minute laborioase schițându-i bucătarului un meniu detaliat, și o sumă mărișoară de bani își schimbase proprietarul.

Plănuise cu grijă o cină romantică, la lumina lumânărilor. Casanunda întotdeauna crezuse în arta seducției.

Multe femei înalte, accesibile cu ajutorul scăriței, de-a lungul și de-a latul continentului, avuseseră ocazia să reflecteze la cât de ciudat era că piticii, o rasă pentru care sus-menționata artă a seducției consta, în principal, în a afla în mod diplomatic cărui sex, pe sub toate straturile alea de pielărie și de zale, îi *aparținea* un alt pitic, odrăsliseră pe cineva de felul lui Casanunda.

Era ca și cum eschimoșii ar fi produs un expert înnăscut în îngrijirea și cultivarea plantelor tropicale rare. Marile talazuri zăgăzuite ale sexualității piticești găsiseră o fisură la baza degului – mică, dar cu debit suficient cât să pună o turbină în mișcare.

Tot ceea ce semenii lui pitici făceau cu totul ocazional, după imperativele naturii, el făcea toată ziua, câteodată pe bancheta vreunui palanchin și, odată, cu capu-n jos într-un copac – dar, și asta era important, cu o grijă și atenție față de detalii care erau tipic piticești. Un pitic ar fi în stare să

---

[1] Morcovi ca să vezi pe întuneric, explica ea, și stridii ca să ai la ce să te uiți.

muncească luni de zile la cine știe ce bijuterie măiestrită și, pentru motive în linii mari similare, Casanunda era un musafir bine primit la multe palate și curți regale, de obicei, din cine știe ce motive, în absența stăpânului casei. Mai avea și îndemânarea piticilor la dres încuietori, care e întotdeauna un talent util în acele stânjenitoare momente *sur la boudoir*.

Iar Țața Ogg era o femeie atrăgătoare, ceea ce nu e același lucru cu a fi frumoasă. Pe Casanunda îl fascina. Era incredibil de confortabil să fii în preajma ei, în parte fiindcă avea o minte atât de cuprinzătoare că ar fi încăput acolo trei terenuri de fotbal, plus o pistă de bowling.

– Păcat că n-am arbaleta la mine, bombăni Ridcully. Cu trofeul ăla pe perete, aș avea oricând unde să-mi atârn pălăria.

Unicornul smuci din cap și scurmă pământul cu copita. De pe coaste i se ridicau aburi.

– Nu-s prea convinsă că ar merge, zise Buna. Ești sigur că nu mai ai deloc scăpărici în degetele alea?

– Aș putea crea o iluzie, propuse vrăjitorul. Asta nu-i greu.

– Nu ține. Unicornul e o creatură elfească. Magia nu lucrează asupra lor. Văd prin iluzii. Ar fi culmea să nu vadă, că se pricep grozav la ele. Ce zici de maluri? Crezi că te poți cățăra?

Priviră amândoi la povârnișuri. Erau de argilă roșie, alunecoase ca iezuiții.

– Hai să mergem de-a-ndăratelea, zise Buna. Incetișor.

– Dar mintea lui? Nu poți intra?

– E deja cineva acolo. Biata jivină e animalul ei de casă. N-o ascultă decât pe ea.

Unicornul o pornise după ei, încercând să-i țină pe amândoi sub ochi în același timp.

– Și ce facem când ajungem la pod?

– Mai știi să înoți, nu?

– E cale lungă de căzut.

– Dar chiar sub pod e o știoalnă adâncă. Nu-ți aduci aminte? Ai sărit în ea, odată. Într-o noapte cu lună...

– Eram tânăr și prost, pe-atunci.

– Ei și? Acum ești bătrân și prost!

– Credeam că unicornii sunt mai... pufoși.

– Vezi limpede! Nu te lăsa prostit de glamour! Vezi ce ai în fața ochilor! E un ditai calul nenorocit, cu o țeapă-n capăt! zise Buna.

Unicornul scurma-n pământ.

Picioarele Bunei simțiră pavajul podului.

– A ajuns aici din greșeală și nu se poate întoarce, zise ea. Dac-ar fi fost doar unul dintre noi, l-ar fi atacat deja. Suntem cam la jumătatea podului...

– Râul ăla e umflat cu zăpadă topită, șovăi Ridcully.

– O, da, zise Buna. Ne vedem la stăvilar.

Și dispăru.

Unicornul, care încerca să se hotărască asupra țintei, rămase doar cu Ridcully.

Până la unu știa să numere.

Coborî cornul la orizontală.

Lui Ridcully nu-i plăcuseră niciodată caii, animale care, după părerea lui, aveau o extrem de fragilă sănătate mintală.

Drept urmare, cum unicornul se năpustea spre el, sări peste parapet și căzu, fără cine știe ce grație aerodinamică, în apele înghețate ale râului Lancre.

Bibliotecarului îi plăcea la teatru. La fiecare premieră a câte unei noi producții de la oricare din teatrele dintre Ankh-Morpork, el era în primul rând, abilitățile lui prehensile permițându-i să aplaude de două ori mai tare decât oricare alt spectator sau, după caz, să arunce cu coji de arahide.

Iar acum se simțea dezamăgit. Aproape că nu se găseau deloc cărți în castel, cu excepția unor volume serioase despre etichetă sau creșterea animalelor, sau managementul proprietăților agricole. În general, cei de spiță regală nu prea citesc.

N-avea cine știe ce așteptări în ce privește Spectacolul. Aruncase o privire în spatele perdelei de sac unde erau, chipurile, cabinele, și văzuse o jumătate de duzină de haidamaci mătăhăloși care se certau. Asta nu-i dădea mari speranțe că urma să aibă parte de o seară de splendoare histrionică, deși exista oricând o șansă ca unul din ei să-l pocnească pe altul peste față cu o tartă cu frișcă[1].

Reușise să obțină locuri în rândul întâi, pentru toți trei. Asta nu se potrivea cu regulile de precedență, dar era uluitor cum se înghesuise toată lumea, ca să le facă loc. Găsise și niște arahide. Nimeni nu fusese vreodată în stare să afle de unde făcea rost de ele.

– Uuk?

– Nu, mulțumesc, zise Ponder Stibbons. Îmi provoacă gaze.

– Uuk?

– Ce-mi place să ascult un om care vorbește! Uupsi! Rumeguș și melasă! Ia dă ăsta la hering și vezi dacă-i prieste!

– Nu cred că vrea, zise Ponder.

Cortina se ridică sau, mai bine-zis, fu trasă la o parte de către Căruțaș, brutarul.

Spectacolul începu.

---

[1] **Bibliotecarul, un antropoid cu gusturi simple, dar energic susținute, considera că un episod bazat pe tarte cu frișcă, găleți cu var și mai ales partea aceea în care cineva îi ia altcuiva pălăria, o umple cu ceva cleios și apoi i-o pune la loc, pe fruntea impasibilă, în vreme ce orchestra cântă „UUA...Uua...uua...uuaaa..." este un ingredient absolut esențial în orice spectacol teatral. Având în vedere că alunele prăjite sunt proiectile periculoase, când sunt aruncate cu mare precizie, regizorii din Ankh-Morpork pricepuseră de mult ideea. Aceasta făcea marile melodrame grand guignol cam neobișnuite, dar se considera că piese ca de pildă *Sângeroasa Tragedie a Călugărului Nebun din Quirm (cu Scenă cu Tarte cu Frișcă)* erau preferabile, decât să fii surd de-o ureche cinci zile la rând.**

Bibliotecarul privea, din ce în ce mai mohorât. Era uluitor. În mod normal, lui chiar îi plăceau piesele prost jucate, cu condiția să existe suficiente dulciuri aeropurtate, dar ăștia nu se pricepeau nici măcar să joace prost. Plus că nimeni nu părea pe punctul de a azvârli cu nimic.

Pescui o alună din pungă și-o rulă între degete, privind cu atenție la urechea stângă a lui Croitoru, celălalt țesător.

Și simți cum i se face părul măciucă. Asta-i o senzație foarte puternică, la un urangutan.

Aruncă o privire spre deal, în spatele actorilor amatori și mârâi în surdină:

– Uuk?

Ponder îi dădu un cot.

– Liniște! șuieră el. A început să le iasă mai bine...

Vocea unuia dintre actori, cu o perucă de paie, avea ecou.

– Ce-a spus? întrebă Ponder.

– Uuk!

– Cum a făcut asta? Ce machiaj bun are...

Ponder tăcu.

Dintr-o dată, Bibliotecarul se simți foarte singur.

Toți ceilalți spectatori aveau privirile ațintite ferm asupra scenei de iarbă.

El mișcă o mână în sus și-n jos, prin fața ochilor lui Stibbons.

Peste deal, între pietrele cele scunde, începu să ningă.

– *Uuk?*

Singură în cameră, Magrat despachetă rochia de mireasă.

Și ăsta era încă un lucru.

Ar fi trebuit să fie și ea *implicată*. Doar ea urma – *ar fi urmat* s-o poarte, în definitiv. Ar fi trebuit să fie săptămâni întregi de ales materialul și probe, și răzgândiri, și schimbat materialul, și schimbat modelul, și alte probe...

... Deși bineînțeles ea era o femeie independentă și n-avea câtuși de puțin nevoie de așa ceva...

... Dar ar fi trebuit să i se dea de *ales*.

Era din mătase albă, cu exact atâta dantelă cât să fie de bun-gust. Magrat era conștientă că n-avea habar de limbajul croitoriei. Știa ce *sunt* lucrurile, doar că nu știa cum le *cheamă*. Toate pliseurile și godeurile, și fronseurile alea.

Ridică rochia și-o examină cu un ochi critic.

După o oarecare luptă cu ea însăși, Magrat cedă și probă rochia. Că doar n-avea de gând s-o poarte mâine. Și dacă nu și-ar fi pus-o deloc pe ea, toată viața ar fi sâcâit-o întrebarea: oare i se potrivea?

Se potrivea. Sau, mai bine-zis, nu se potrivea, dar într-un mod avantajos. Oricât o fi plătit Verence pe ea, merita toți banii. Croitoreasa făcuse tot felul de șmecherii cu materialul, așa încât rochia se subția acolo unde trupul lui Magrat venea otova și se înfoia acolo unde Magrat ar fi trebuit s-o facă.

Voalul avea flori de mătase pe bentiță.

„N-am de gând să plâng iar, își spuse ea. Am de gând să rămân mânioasă. O să înfășor mânia și-o s-o strâng ghem până se-ngroașă destul să devină furie, iar când o să se-ntoarcă, o să...“

... O să ce?

Putea încerca să fie glacială. Să treacă, maiestuoasă, pe lângă ei... rochia asta se preta la așa ceva... și asta o să-i învețe minte.

Și pe urmă? Nu putea rămâne aici, unde toți știau ce se-ntâmplase. Fiindcă o să afle. O să se știe despre scrisoare. Că bârfele străbăteau țara Lancre mai repede ca terebentina mațele unui măgar bolnav.

O să trebuiască să plece. Să găsească, eventual, vreun loc unde nu sunt vrăjitoare și s-o ia de la început, deși, deocamdată, sentimentele ei față de vrăjitoare erau de așa natură

încât ar fi preferat practic orice altă profesie, în măsura în care *existau* alte profesii pentru o fostă vrăjitoare.

Magrat ridică bărbia-n vânt. După cum se simțea acum, cu fierea clocotind în ea ca un izvor termal, era în stare să *creeze* o nouă profesie. Una care, cu puțin noroc, să nu aibă de-a face cu bărbații și nici cu babele băgăcioase.

Și nenorocita de scrisoare o s-o păstreze, doar așa, spre aducere-aminte.

De atâta vreme se tot întreba cum de fusese Verence în stare să aranjeze totul, cu săptămâni întregi înaintea întoarcerii ei, și uite ce simplu era. Cum trebuie să mai fi râs de ea...

Țaței Ogg îi trecu, pentru o clipă, prin minte că ar fi fost mare nevoie de ea altundeva, dar la vârsta ei, o invitație la o cină intimă, la lumina lumânărilor, nu apărea în fiecare zi. Trebuia să existe o vreme când nu-ți mai făceai griji despre ce se-ntâmplă cu restul lumii și te mai ocupai nițel și de tine. Trebuia să fie un timp și pentru un moment liniștit, lăuntric.

– Da' bun e vinul ăsta, zise ea, mai luând o sticlă. Cum ziceai că-i zice? Se chiorî mai de-aproape la etichetă. Chateau Maison? Chat-eau... asta va să zică apă de pisică, pe străinește, știi, dar e doar o glumă de-a lor, știu că nu-i pipi de pisică adevărat. Ăla miroase mai tare.

Îndesă dopul în sticlă cu plăselele cuțitului, apoi băgă degetul în gâtul sticlei și-i trase o scuturătură zdravănă, „să se ia toată bunătatea".

– Dar nu-s de acord să-l bei din ghete de damă, zise ea. Știu că-i la modă, dar nu văd ce-i așa minunat să mergi pân-acasă cu ghetele pline cu vin. Nu ți-e foame? Dacă nu vrei zgârciul ăla, îl mănânc eu. Mai sunt homari? N-am mai mâncat homari până acum. Nici maioneză. Nici oulețe d-alea mici umplute cu chestii. Acuma, gemu' ăla de mure avea gust de pește, mie așa mi s-a părut.

– E caviar, murmură Casanunda.

Ședea cu bărbia sprijinită-n palmă, privind-o cu încântare extatică.

Își dăduse, cu surprindere, seama că se distrează extraordinar, deși nu la orizontală.

Știa cum ar fi trebuit să decurgă o cină ca asta. Era una dintre armele de bază din arsenalul seducătorului. Amoreza trebuia înduplecată cu vinuri fine și mâncăruri scumpe, dar ușoare. Pe deasupra mesei se schimbau multe priviri anticipative, iar pe sub masă se-ncâlceau picioarele. Și se mâncau, cu mult subînțeles, pere, banane și altele asemenea. Și astfel, corabia ispitei era îndrumată, încet, dar inexorabil, spre portul cel bun.

Dar mai era și Țața Ogg.

Țața Ogg aprecia vinurile fine în modul ei, foarte personal. Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte lui Casanunda că ar putea cineva să toarne Porto peste vin alb, doar fiindcă a ajuns la fundul sticlei.

Și în ceea ce privește mâncarea... păi, și pe asta o aprecia. Casanunda nu mai văzuse niciodată așa mișcare din coate. Arată-i Țaței o cină bună, și ea se repede asupra ei cu cuțitul, furculița și berbecul de asalt. Imaginea ei, mâncând un homar, era o experiență pe care n-avea s-o uite prea curând. Hangiul o să culeagă bucățele de clești din lemnărie săptămâni în șir.

Și sparanghelul... poate că va *încerca*, de fapt, s-o uite pe Țața Ogg cum înfulecă sparanghel, dar avea o bănuială că amintirea se va furișa înapoi.

„Trebuie să fie o chestie de-a vrăjitoarelor“, își spuse el. Ele știu mereu foarte clar ce vor. Dacă ai fi escaladat stânci și-ai fi traversat fluvii, și-ai fi schiat la vale de pe piscuri ca să-i aduci o cutie cu bomboane Țaței Ogg, ea le-ar fi pescuit pe alea cu umplutură de nuga din stratul de la fund încă înainte

ca tu să-ți scoți crampoanele. *Asta* era. Indiferent ce face o vrăjitoare, o face mie-n sută.

Hip, hip, ura!

– Nu mănânci creveții ăia? Păi, atunci împinge farfuria încoace.

Încercase el ceva joc de picioare, doar ca să-și păstreze avansul, cum ar veni, dar o lovitură accidentală peste gleznă cu una din ghetele ghintuite ale Țaței îi tăiase avântul.

Și mai fusese și țiganul lăutar. La început, Țața se plânsese de indivizii ăștia care tot cântă la scripcă și n-o lasă și pe ea să se concentreze la mâncare, dar apoi, între feluri, îi smulsese omului instrumentul, aruncase arcușul într-o vază cu camelii, acordase scripca să sune cam ca un banjo și-i oferi lui Casanunda trei strofe dintr-un cântec pe care, cum el era străin, alesese să-l numească *Il Porcupino Nil Sodomy Est.*

Și pe urmă mai băuse niște vin.

Ceea ce, de asemenea, îl captiva pe Casanunda era și felul cum întreaga ei față devenea o masă de cute vesele, orizontale, când râdea. Și Țața Ogg râdea mult.

De fapt, Casanunda își dădea seama, prin aburii ușori ai vinului, că se simțea realmente foarte bine.

– Să înțeleg că nu există un domn Ogg? întrebă el, până la urmă.

– A, ba da, există un domn Ogg, răspunse Țața. L-am îngropat cu ani în urmă. Păi, n-aveam încotro. Că era mort.

– Trebuie să fie foarte greu pentru o femeie să trăiască așa, singură?

– Groaznic, încuviință Țața Ogg, care nu mai făcuse vreodată mâncare și nici nu mai pusese mâna vreodată pe o cârpă de praf din ziua în care fiica ei cea mare crescuse destul cât s-o facă ea în locul mamei și căreia i se gătеau zilnic cel puțin patru mese de către diferite nurori terorizate.

– Cred că te simți tare singură, mai ales noaptea, continuă Casanunda, mai mult din obișnuință.

– Ei, mai e și Greebo, zise Țața. Mă încălzește la picioare.

– Greebo...

– Motanul. Ce zici, or avea prăjituri?

Mai târziu, ceru o sticlă la pachet, pentru câine.

Domnul Brooks, stuparul, turnă niște lichid verde, puturos, din cratița care fierbea pururi pe sobă, în coliba lui secretă, și-și umplu vermorelul.

În zidul grădinii era un cuib de viespi. Până mâine-dimineață, va deveni morgă.

Asta era chestia cu albinele. Ele păzeau mereu urdinișul stupului, cu prețul vieții, la nevoie. Dar viespile știau să găsească vreo găurică, vreo crăpătură în lemnul stupului, pe la spate, și intrau, afurisitele, și jefuiau roiul când nici nu gândeai. Ciudat. Iar albinele din stup le lăsau în pace. Păzeau intrarea, dar dacă o viespe găsea o altă cale să pătrundă, nu știau ce să facă.

Apăsă pe piston. Lichidul țâșni și lăsă o dâră fumegândă pe podea.

Erau frumușele ele, viespile. Dar dacă erai cu albinele, trebuia să fii împotriva viespilor.

În sala mare părea să fie un soi de petrecere. Parcă-și amintea că primise și el o invitație, dar, una peste alta, lucrurile de felul ăsta nu-l interesaseră niciodată. Și cu atât mai puțin acum. Ceva nu era bine. Niciunul dintre stupi nu dădea semne de roire. Nici măcar unul.

Cum trecea pe lângă stupi, în lumina amurgului, le auzi zumzetul. Așa făceau, în nopțile calde. Plutoane de albine stăteau ciopor la intrare, făcând vânt cu aripile ca să răcorească puietul. Dar acum se auzea și zbârnâitul albinelor care dădeau roată stupilor.

Erau furioase și în alertă.

*

Chiar la hotarele țării Lancre se găseau o serie de mici stăvilare. Buna Batevreme se cățără pe lemnul umed și merse, plescăind, până la mal, unde-și goli ghetele de apă.

După o vreme, o pălărie țuguiată, de vrăjitor, veni pe râu la vale, apoi începu să se ridice, scoțând la iveală vrăjitorul de dedesubt. Buna întinse o mână și-l ajută pe Ridcully să iasă la mal.

– Ei, zise ea, revigorant, nu? Mi se pare că aveai nevoie de-o baie rece!

Ridcully încercă să-și scoată niște nămol din ureche. Se încruntă la Buna.

– Tu de ce nu ești udă?

– Ba sunt.

– Ba nu. Ești doar jilavă. Eu sunt ud fleașcă. Tu cum poți să vii prin apă la vale și să fii doar jilavă?

– Mă usuc repede.

Buna Batevreme se încruntă în sus, spre stânci. La mică distanță, drumul urca pieptiș, spre Lancre, dar mai existau și alte poteci, mai ascunse, și ea le știa.

– Așa deci, zise ea, mai mult pentru sine. Vrea să mă împiedice să merg acolo, carevasăzică? Ei, o să mai vedem noi.

– Să mergi unde? întrebă Ridcully.

– Nu știu sigur, răspunse Buna. Tot ce știu e că, dacă ea nu mă vrea acolo, atunci acolo mă duc. Dar nu mă așteptam să apari tu și să ți se urce sângele la inimă. Haide!

Ridcully își stoarse roba. O mulțime de paiete se pierduseră. Își scoase pălăria și-i deșurubă vârful.

Pălăriile captează vibrații morfice. Universitatea Nevăzută avusese parte de mari necazuri, odată, din cauza pălăriei unui precedent Arhicancelar, care se încărcase cu prea multe vibrații magice, șezând atâta vreme pe atâtea capete de magi și-și dezvoltase o personalitate proprie. Ridcully

rezolvase problema, punând să i se facă o pălărie a lui, după planuri amănunțite, de către o firmă de pălărieri nebuni de legat[1], din Ankh-Morpork.

Nu era o pălărie vrăjitorească obișnuită. Puțini vrăjitori se foloseau de țugui, poate doar ca să mai țină acolo vreo pereche de șosete. Dar pălăria lui Ridcully avea dulăpioare în ea. Avea surprize. Avea patru picioare telescopice și un rulou de mătase dată cu ulei, în bor, care se putea lăsa-n jos, devenind un cort mic, dar suficient la nevoie, și avea și-o lampă cu spirt, patentată, chiar deasupra. Avea buzunare interioare cu rații uscate pe trei zile. Iar vârful se deșuruba, eliberând o rezervă rezonabilă de băuturi spirtoase, pentru cazuri de urgență, ca, de pildă, când îi era sete proprietarului.

Ridcully flutură capacul țuguiat spre Buna.

– Coniac? întrebă el.

– Ce-i *aia* de pe capul tău?

Ridcully își pipăi, prudent, chelia.

– Ăă...

– Mie-mi miroase a miere și-a balegă de cal. Și *chestia* aia ce e?

Ridcully își ridică de pe cap cușcuța. În ea se afla o roată mică, într-o rețea complexă de baghete de sticlă. Se mai vedeau și vreo două castronele cu mâncare. Și un șoarece mic, blănos și în prezent ud fleașcă.

– A, e ceva ce-au inventat vrăjitorii cei tineri, zise Ridcully, sfios. Și-am zis că... c-o să-l testez pentru ei. Blana șoarecelui se freacă de baghetele de sticlă și ies scântei, vezi tu, și... și...

Buna Batevreme privi părul cam năclăit al Arhicancelarului și ridică dintr-o sprânceană.

– Parol, zise ea. Mă întreb ce-o să le mai treacă prin cap.

---

[1] Aluzie la personajul Pălărierul Nebun, din *Alice în Țara Minunilor,* de Lewis Carroll (n.tr.)

– Nu prea pricep cum funcționează, ăsta-i domeniul lui Stibbons, eu am vrut doar să-i ajut...

– Norocul lor că tu cheleai, nu?

În întunericul odăii ei de suferindă, Diamanda deschise ochii, dacă or fi fost ochii *ei*. Aveau o lucire sidefie.

Cântecul era, deocamdată, doar la limita auzului.

Și lumea era diferită. O mică parte din mintea ei era încă Diamanda și privea afară, prin aburii farmecelor. Lumea părea un desen din linii argintii, în continuă mișcare, de parcă totul era învești mântat în filigran. În afară de locurile cu fier. Acolo, liniile erau strâmte, strivite, îndoite. Acolo, lumea era invizibilă. Fierul deforma lumea. Ferește-te de fier!

Se dădu jos din pat, își înfășură mâna în pătură, apucă clanța cu ea și deschise ușa.

Shawn Ogg stătea aproape în poziție de drepți.

Pentru moment, păzea castelul și încerca să Vadă Cât Poate Sta Într-un Picior.

Pe urmă, își dădu seama că asta nu-i o activitate potrivită pentru un artist marțial și schimbă repede pe nr. 19, Dublu Șut Din Cădere Crizantema Zburătoare.

Apoi, își dădu seama că se auzea ceva, de câtăva vreme. Avea un oarecare ritm și-i aducea aminte de țârâitul greierilor. Venea dinăuntrul castelului.

Se întoarse cu atenție, rămânând vigilent, în caz că armatele reunite ale Străinătăților ar încerca să invadeze castelul cât era el cu spatele.

Asta necesita gândire. El nu era acolo ca să păzească împotriva a ceea ce era înăuntrul castelului, nu? „Pază“ însemna că e vorba de ce-i afară. Asta era ideea, la un castel. De-aia aveai toate zidurile alea și celelalte. Că el avea posterul

ăla mare, de-l dădeau gratis de la Catalogul Jane's al Armelor de Asalt Din Întreaga Lume[1]. Știa cum stau lucrurile.

Shawn nu era el cel mai rapid gânditor, dar în minte îi tot apărea, inexorabil, elful din beci. Dar ăla era încuiat bine. El însuși zăvorâse ușa. Și era fier peste tot acolo, iar mami fusese foarte categorică în privința fierului.

Și totuși...

Procedă metodic. Ridică podul mobil și lăsă grilajul, apoi privi peste zid, ca să fie sigur, dar nu era decât amurgul și briza nopții.

Acum *simțea* sunetul. Părea să vină din înseși pietrele zidului și avea un fel de tăiș de fierăstrău, care-i zgâria nervii.

Nu se putea să fi ieșit, nu? Nu, evident. Lumea nu construia temnițe din care să-ți fie ușor să ieși.

Sunetul oscila în sus și-n jos pe gamă.

Shawn își sprijini lancea ruginită de zid și scoase sabia. Pe asta știa s-o folosească. Exersa câte zece minute în fiecare zi, și tare amărât mai era sacul ăla de paie atârnat de grindă, când își încheia *el* socotelile cu dânsul.

Se strecură în castel pe ușa din dos și se furișă pe coridor, spre temniță. Era pustiu. Normal, toți se duseseră să vadă Spectacolul. Și aveau să se-ntoarcă din clipă-n clipă, să continue cu distracția.

Castelul părea mare și vechi, și înghețat.

Din clipă-n clipă.

Fără îndoială.

Zgomotul încetă.

Shawn riscă o privire după colț. Iată treptele, iată ușa deschisă către temnițe.

– Stai! strigă Shawn, pentru orice eventualitate.

Vocea lui ricoșă de piatra zidului.

– Stai! Sau... sau... Stai!

---

[1] Aluzie la anuarul de arme *Jane's Gun Recognition Guide* (n.tr.)

Coborî treptele cu grijă și privi de-a lungul coridorului.

– Te previn! Sunt un învățăcel al Căii Fericitului Lotus de Jad!

Și iată ușa celulei, întredeschisă. Și o siluetă în alb, alături.

Shawn clipi.

– Tu nu ești domnișoara Tockley?

Ea îi zâmbi. Ochii ei luceau, în lumina palidă.

– Porți zale, Shawn, zise ea.

– Cum, domnișoară?

Aruncă din nou o privire ușii deschise.

– Asta e îngrozitor. Trebuie să le scoți, Shawn! Cum poți auzi, cu chestia aia împrejurul urechilor?

Shawn simțea spațiul gol din spatele lui. Dar nu-ndrăznea să privească înapoi.

– Aud tare bine, domnișoară, zise el, încercând să se strecoare astfel încât să aibă zidul în spate.

– Dar nu poți să auzi *cu adevărat*, insistă Diamanda, plutind spre el. Fierul te surzește.

Shawn nu era obișnuit să vadă fete tinere, îmbrăcate sumar, apropiindu-se de el cu o expresie visătoare pe chip. Își dorea cu ardoare s-o poată apuca pe Calea Retragerii Îndărăt.

Aruncă o privire în lături.

În ușa celulei văzu o siluetă înaltă și slabă. Stătea acolo cu mare grijă, ca și cum ar fi încercat să păstreze o distanță cât mai mare față de ce avea în jur.

Diamanda îi zâmbea într-un mod ciudat.

El o rupse la fugă.

Pădurea, într-un chip nedefinit, se schimbase. Ridcully era sigur că, pe când era el tânăr, fusese plină de clopoței și de ciuboțica-cucului și... și clopoței și... și-așa mai departe. Nu de ditai măceșii peste tot. Îi agățau roba, iar odată, un echivalent cățărător al acestora îi smulsese pălăria de pe cap.

Şi ceea ce făcea să fie şi mai rău era că Esme Batevreme părea să evite toate obstacolele.

– Cum reuşeşti asta?

– Doar ştiu unde mă aflu tot timpul, zise Buna.

– Ei şi? Şi *eu* ştiu unde mă aflu!

– Ba nu. Tu doar se-ntâmplă să fii prezent. Nu e acelaşi lucru.

– Păi atunci, ţi se-ntâmplă cumva să ştii pe unde-i o cărare ca lumea?

– Asta-i o scurtătură.

– Un drum între două locuri unde nu eşti rătăcită, vrei să spui?

– De *câte* ori ţi-am spus, nu m-am rătăcit! Sunt doar... dezavantajată direcţional.

– Ha!

Dar asta era chestia cu Esme Batevreme, trebuia să recunoască. Nu conta că se rătăcise, căci el avea motive serioase să creadă că asta era situaţia acum, dacă nu cumva în această pădure se aflau doi copaci cu exact aceeaşi dispunere a ramurilor, plus o fâşie din roba lui agăţată de una dintre ele, dar ea avea o calitate care la oricine altcineva care nu purta o pălărie ponosită şi ţuguiată şi o rochie neagră de-a dreptul antică ar fi putut fi numită prestanţă. Prestanţă absolută. Era greu să ţi-o imaginezi făcând o mişcare stângace, decât dacă aşa voia ea.

Remarcase asta cu multă vreme în urmă, deşi atunci fusese doar uimit de perfecţiunea cu care silueta ei se insera în spaţiul din jur. Şi...

Se încurcase *din nou* în spini.

– Stai o clipă!

– Hainele astea-s complet nepotrivite la ţară!

– Nu mă aşteptam la o excursie prin pădure! Ăsta-i un nenorocit de costum de ceremonie!

– Păi, atunci scoate-l.

– Și cum o să mai știe lumea că-s vrăjitor?

– Am eu grijă să le spun!

Buna Batevreme începea să se înfurie. De asemenea, în pofida afirmațiilor ei, se rătăcise. Dar problema era că nu te puteai rătăci între stăvilarul din vale de vârtejurile râului Lancre și orașul Lancre. O luai doar la deal, tot drumul. In plus, prin pădurile astea ea umblase o viață întreagă. Erau pădurile ei.

Era destul de sigură că trecuseră de două ori pe lângă același copac. Avea agățată în el o bucată din roba lui Ridcully.

Era ca și cum s-ar fi rătăcit în propria grădină.

Plus că era convinsă că văzuse unicornul de vreo două ori. Îi urmărea. Încercase să intre în mintea lui. Putea la fel de bine să încerce să se cațăre pe un zid făcut din gheață.

Și nici măcar mintea ei nu era liniștită. Dar, cel puțin, acum știa că nu era nebună.

Când pereții dintre universuri se subțiază, când firele paralele care sunt S-ar Putea se strâng, ca să încapă în Acum, atunci unele lucruri se pot strecura. Semnale minuscule, poate, dar audibile, pentru un receptor suficient de priceput.

În capul ei răsunau gândurile îndepărtate, insistente, a o mie de Esme Batevreme.

*

Magrat nu prea știa ce să împacheteze. Majoritatea hainelor ei vechi păreau să se fi evaporat de când se mutase la castel și nu se făcea să le ia pe cele pe care le cumpărase Verence pentru ea. Iar cu inelul de logodnă era același lucru. Nu era sigură dacă aveai voie să-l păstrezi.

Se încruntă la imaginea ei din oglindă.

Trebuia să înceteze de-a mai gândi astfel. Parcă toată viața și-o petrecuse încercând să se facă mică, să fie politicoasă, cerându-și scuze când o călcau alții în picioare, încercând să

fie *bine-crescută*. Şi ce ieşise? Oamenii o trataseră ca şi cum ar fi fost mică şi politicoasă, şi bine-crescută.

O să îndese, ăă, *dracului* scrisoarea în rama oglinzii, ca să ştie toată lumea de ce plecase.

Al *dracului* de tare o tenta să plece într-un oraş mare şi să se facă curtezană.

Indiferent ce-o mai fi fost şi *aia*.

Şi apoi auzi cântecul.

Era, fără nicio îndoială, cel mai frumos pe care-l auzise Magrat în viaţa ei. Curgea direct prin urechi şi până-n creierul mic, şi de-acolo în sânge, şi în os...

Un furou de mătase îi alunecă dintre degete şi căzu pe podea.

Ea se luptă cu uşa şi o mică fărâmă din mintea ei, care încă mai era capabilă de gândire raţională, îşi aminti de cheie.

Coridorul era plin de cântec. Ea îşi strânse cutele rochiei în pumni, să-i fie mai uşor să alerge şi se grăbi spre scări...

Ceva ţâşni printr-o altă uşă şi o trânti la pământ.

Era Shawn Ogg. Prin negura cromatică, îi putea vedea faţa îngrijorată, cum se uita la ea, de sub gluga ruginită de...

... Fier.

Cântecul se schimbă, rămânând totuşi acelaşi. Armoniile complexe, ritmul fascinant nu se modificară, dar, dintr-odată, iritau, de parcă ea ar fi auzit cântecul prin urechi diferite.

Fu târâtă în cadrul unei uşi.

– Sunteţi bine, domnişoară Regină?

– Ce se-ntâmplă?

– Nu ştiu, domnişoară Regină. Dar cred că avem elfi.

– Elfi?

– Şi au luat-o pe domnişoara Tockley. Ăă. Ştiţi că aţi luat fierul de lângă ea...

– Despre *ce* vorbeşti, Shawn?

Faţa lui Shawn era albă ca varul.

– Ăla din temniță a început să cânte, și ea fusese însemnată de ei, așa că acum face ce vor ei...

– Shawn!

– Și mami spune că nu te ucid, dacă pot să n-o facă. Nu imediat. Că se distrează mult mai bine cu tine dacă nu ești mort!

Magrat se holbă la el.

– A trebuit să fug! Încerca să-mi scoată gluga! A trebuit s-o las, domnișoară! Înțelegeți, domnișoară?

– Elfi?

– Trebuie să știi bine de ceva de fier, domnișoară! Ei nu suportă fierul!

Ea îl plesni peste față și se răni la degete de zalele lui.

– Vezi că bați câmpii, Shawn!

– Au ieșit din castel, domnișoară! Am auzit podul mobil coborând! Sunt acolo, afară, și noi suntem aici și ei nu te omoară, te țin în viață...

– Poziție de drepți, soldat!

Altceva nu-i trecuse prin minte. Dar părea să funcționeze. Shawn se adună.

– Uite ce, zise Magrat, toată lumea știe că de fapt nu mai există elfi...

Vocea i se stinse. Ochii i se îngustară.

– Toată lumea în afară de Magrat Usturoi știe că, de fapt, nu-i așa, da?

Shawn tremura. Magrat îl înșfăcă de umeri.

– Mami și Jupâneasa Batevreme au zis că să nu vă spunem! se jelui Shawn. Au zis că e treabă de vrăjitoare!

– Și unde-s ele acum, când au de rezolvat treburi de vrăjitoare? întrebă Magrat. Eu nu le văd, tu le vezi? Sunt cumva după ușă? Nu! Sunt oare sub pat? Ce ciudat, nu sunt... sunt doar eu aici, Shawn Ogg. Și dacă nu-mi spui tot ce știi chiar în clipa asta, o să te fac să regreți ziua în care m-am născut!

Lui Shawn i se agita mărul lui Adam în sus și-n jos, în vreme ce chibzuia. Apoi se smulse din strânsoarea lui Magrat și se duse să asculte la ușă.

Cântecul se oprise. Pentru o clipă, Magrat crezu că aude pași dincolo de ușă, îndepărtându-se în grabă.

– Păi, domnișoară Regină, mama și Jupâneasa Batevreme erau sus la Dansatori...

Magrat îl ascultă.

– Și unde s-a dus toată lumea, acum?

– Nu șt'u, domnișoară. S-au dus toți la Spectacol... dar ar fi trebuit să se-ntoarcă până acum.

– Unde s-a ținut Spectacolul?

– Nu știu, domnișoară. Domnișoară?

– Da?

– De ce sunteți îmbrăcată cu rochia de mireasă?

– Nu e treaba ta.

– Poartă ghinion dacă vede mirele mireasa îmbrăcată așa, înaintea nunții, zise Shawn, refugiindu-se în idioțenii și clișee ca să uite de groază.

– Ghinion o să aibă el, dacă-l văd eu prima, mârâi Magrat.

– Domnișoară?

– Da?

– Mi-e frică să nu li se fi întâmplat ceva tuturor. Frate-miu Jason a zis că se-ntorc într-o oră sau două și deja au trecut ore întregi!

– Dar sunt aproape o sută de oaspeți și practic întreaga populație a orașului. N-ar putea elfii să le facă nimic.

– Nici n-ar avea nevoie, domnișoară.

Shawn se duse la fereastră, care avea geam.

– Uitați ce, domnișoară. Pot să sar de aici până pe acoperișul silozului, din curtea grajdurilor. E de stuf, nu pățesc nimic. Și de-acolo pot să mă furișez pe la bucătărie și să ies pe portița mică de lângă turnul dinspre Miez, cu precizie militară.

– De ce ai face asta?

– Ca să aduc ajutoare, domnișoară.

– Dar n-ai de unde ști dacă *există* ajutoare de adus.

– Aveți altă idee, domnișoară?

Ea n-avea.

– Ești foarte... curajos că faci asta, Shawn, zise Magrat.

– Dumneavoastră stați aici și-o să fiți în siguranță, zise Shawn. Ia stați... Ce părere aveți dacă încui ușa camerei și iau cheia cu mine? Atunci, chiar dacă vă cântă, nu *puteți* să le deschideți ușa, nici să vreți!

Magrat încuviință.

Shawn încercă să-i zâmbească.

– Păcat că nu mai avem încă un costum de zale, zise el. Dar sunt toate în arsenal.

– Nu pățesc nimic, zise Magrat. Hai, du-te atunci!

Shawn dădu din cap. Stătu o clipă pe pervaz și-apoi își dădu drumul în întuneric.

Magrat împinse patul, blocând ușa cu el, și se așeză pe margine.

Acum, că se gândea, ar fi fost o idee bună să se ducă și ea. Dar asta ar fi însemnat să lase castelul gol și, cumva, nu i se părea corect.

În plus, îi era frică.

În cameră era o singură lumânare și aceea pe jumătate consumată. Când se va sfârși, nu va mai rămâne decât lumina lunii. Lui Magrat îi plăcuse întotdeauna clarul de lună. Până acum.

Afară era liniște. Ar fi trebuit să se audă zgomotul orașului.

În minte i se furișă gândul că nu fusese foarte înțelept să-l lase pe Shawn să plece cu cheia, fiindcă dacă-l prindeau, atunci puteau deschide...

Se auzi un țipăt, care continuă multă vreme.

Apoi noaptea reveni.

După câteva minute, se auzi un zgrepţănat la încuietoare, cam cum ar face cineva care ar încerca să descuie cu o cheie ţinută în mai multe straturi de pânză, ca să nu intre în contact cu fierul.

Uşa începu să se deschidă, apoi se lovi de pat.

– Nu vrei să ieşi afară, domniţă?

Uşa scârţâi din nou.

– Nu vii să dansezi cu noi, drăgălaşă domniţă?

Vocea avea inflexiuni stranii şi un ecou care-ţi zumzăia înăuntrul ţestei mai multe secunde după ce ultimul cuvânt fusese rostit.

Uşa se trânti de perete.

Trei siluete intrară. Unul examină patul, iar ceilalţi doi scotociră prin ungherele întunecoase. Apoi, unul dintre ei se duse la fereastră şi privi afară.

Peretele şubred mergea drept în jos, până la acoperişul de stuf complet neocupat.

Insul dădu din cap către alte două momâi, care erau în curte, păru-i blond strălucind în lumina lunii.

Unul dintre aceia arătă cu degetul în sus, unde cineva, cu o rochie lungă, albă, care se umfla în vânt, se căţăra pe zidul turnului.

Elful râse. Urma să fie şi mai plăcut decât prevăzuse.

Magrat se aburcă peste pervaz şi căzu, gâfâind, pe podea. Apoi se împletici până la uşă, care nu avea cheie. Dar existau două bârne solide, în chip de zăvor, pe care le instală la locul lor.

Fereastra avea oblon de lemn.

A doua oară n-aveau s-o mai lase să scape. Se aşteptase la o săgeată în spate, dar... nu, ceva atât de simplu nu i-ar fi amuzat suficient.

Se încruntă în întuneric. Deci... era în camera asta. Nici măcar nu știa ce cameră e. Găsi un sfeșnic și niște chibrituri și, după câteva încercări, reuși să aprindă lumânarea.

Lângă pat erau câteva cutii și valize. Așa deci... odaia unui oaspete.

Gândurile picurau prin liniștea din capul ei, unul după altul.

Se întrebă dacă aveau să-i cânte și dacă va putea rezista încă o dată. Poate că, dacă știai la ce să te aștepți...

Cineva bătu cu blândețe în ușă.

– Îi avem pe *prietenii* tăi la parter, domniță. Vino și dansează cu mine.

Magrat se holbă, disperată, prin încăpere.

Era banală ca toate dormitoarele de oaspeți, de pretutindeni. Un lighean și-o carafă pe-un spălător, scârbosul alcov-garderob, ascuns, dar nu de tot, după o perdea, patul, pe care se aflau câteva boccele aruncate, un scaun ponosit, cu lacul sărit de tot și o bucată mică de covor, cenușiu din cauza vechimii și a prafului cu care era îmbâcsit.

Ușa zdrăngăni.

– Dă-mi drumul înăuntru, dulce domniță!

De data asta, fereastra nu mai era o scăpare. Se putea ascunde sub pat, dar cât timp ar fi câștigat astfel, două secunde?

Printr-un fel de magie oribilă, ochii i se tot întorceau spre garderobul camerei, care-o pândea de după perdea.

Magrat ridică ușor capacul. Puțul era destul de larg cât să încapă un om, era clar. Garderoburile erau notorii pentru asta. Mulți regi nepopulari își găsiseră sfârșitul, cum s-ar zice, în garderob, de mâna vreunui asasin cu talent de cățărător, o lance și-o abordare fundamentală în materie de politică.

Ceva izbi zdravăn în ușă.

– Domniță, vrei să-ți cânt?

Magrat luă o hotărâre.

Până la urmă, balamalele fură cele care cedară, cuiele lor ruginite pierzând, într-un târziu, contactul cu piatra.

Perdeaua pe jumătate trasă a alcovului flutura în vânt.

Elful zâmbi, se duse la perdea și-o dădu în lături.

Capacul de stejar era ridicat.

Elful privi înăuntru.

Magrat se înălță în spatele lui, ca o stafie albă, și-l pocni zdravăn peste ceafă cu scaunul, care se sfărâmă.

Elful încercă să se întoarcă și să-și recapete echilibrul, dar Magrat mai avea încă destul scaun în mână și-l trosni cu el, disperată, în continuarea primei lovituri. Elful căzu pe spate, încercă să se agațe de capac, dar nu reuși decât să-l închidă în urma lui. Magrat auzi o bubuitură și un urlet de furie, când elful se prăvăli în întunericul puturos. N-avea rost să-și facă speranțe că va muri din căzătură. În fond, aterizase pe moale.

„Plin nu doar de fumuri, își zise Magrat, ci și de duhoare."

Dacă te ascunzi sub pat nu câștigi decât vreo două secunde, dar câteodată două secunde ajung.

Dădu drumul scaunului. Tremura. Dar era încă vie și asta era plăcut. Asta-i chestia cu viața. Ești în viață ca să te bucuri de ea.

Magrat aruncă o privire pe coridor.

Trebuia să plece. Luă cu ea un picior rupt de scaun, mai mult pentru sprijin moral, și ieși.

Din nou, se auzi un țipăt, din direcția Marii Săli.

Magrat privi în cealaltă parte, spre Galeria Lungă. O rupse la fugă. Trebuia să fie vreo ieșire, pe undeva, vreo poartă, vreo fereastră...

Un suveran mai întreprinzător pusese geamuri la ferestre, mai demult. Prin ele pătrundea lumina lunii, în pătrate mari, argintii, semănate printre câmpuri de beznă adâncă.

Magrat alerga din lumină-n întuneric, din lumină-n întuneric, de-a lungul nesfârșitei încăperi. Monarh după monarh fulgerau pe lângă ea, ca într-un film derulat la viteză prea mare. Rege după rege, toți numai mustăți și coroane, și bărbi. Regină după regină, toate numai dantele și corsaje țepene, și vinderei cap-de-baset, și cățeluși, și...

O formă oarecare, vreo părere iscată de lumina lunii, vreo expresie pe una dintre fețele pictate răzbătu cumva dincolo de teroarea ei și-i atrase privirea.

Era acolo un portret pe care nu-l mai văzuse. Nu ajunsese niciodată atât de departe. O deprimase lipsa idioată de substanță a tuturor acelor regine. Dar asta...

Asta de-aici, într-un fel sau altul, o atrăgea.

Se opri.

Nu se putea să fi fost pictată după natură. Pe vremea *acestei* regine, singura vopsea cunoscută prin partea locului era un fel de albastru, care se folosea în general pentru corp. Dar, în urmă cu câteva generații, Regele Lully I fusese un romantic și un împătimit de istorie. Cercetase tot ce se mai știa despre perioada timpurie a țării Lancre și, acolo unde izvoarele autentice erau cam neîndestulătoare, recursese, în cea mai bună tradiție a istoricului național entuziast, la deducții din înțelepciunea revelată și de la sine înțeleasă[1] și la extrapolări pornind de la surse apropiate[2]. Și apoi comandase portretul reginei Ynci Arțăgoasa, una dintre fondatoarele regatului.

Regina purta un coif cu aripi și cu o țepușă-n vârf și avea o coamă de păr negru, împletit în codițe multe, date cu sânge pe post de gel. Era machiată strident, în stilul indigo-cu-sânge-și-spirale al cosmeticii barbare. Purta o platoșă mărimea 95, cupă D și apărători de umeri cu țepușe. Avea genunchere cu țepușe, și țepușe la sandale, și o fustă cam scurtă, cu un imprimeu

---

1 Inventase.

2 Citise o mulțime de lucruri pe care alții, la rândul lor, le inventaseră.

modern, ecosez cu sânge. O mână i se odihnea nonșalant pe o secure de luptă cu două tăișuri, cealaltă mângâia mâna unui războinic inamic capturat. Restul războinicului inamic capturat atârna prin diverși pini, în fundal. În pictură mai apărea și Țeapă, bidiviul ei de luptă favorit, care aparținea rasei, acum dispărute, Muntean de Lancre, înzestrate cam cu aceeași formă și temperament ca un butoi de praf de pușcă, și carul ei de luptă, care relua îndrăgitul motiv al țepușelor. Avea niște roți de te puteai bărbieri cu ele.

Magrat se holbă la tablou.

Despre asta nu-i vorbise nimeni.

Îi povestiseră despre goblen și broderie, și malacovuri, și despre cum să dai mâna cu lorzii. Nu-i pomenise nimeni de țepușe.

Dinspre capătul galeriei, pe unde intrase ea, se auzi ceva. Își înșfăcă fustele în pumni și-o rupse la fugă.

În spatele ei se auziră pași și râsete.

La stânga, prin portic, pe urmă de-a lungul coridorului întunecat de deasupra bucătăriei, pe lângă...

În întuneric, ceva se mișcă. Se văzu o sclipire de dinți albi. Magrat ridică piciorul de scaun și se opri la jumătatea loviturii.

– Greebo?

Motanul Țaței Ogg i se frecă de picioare. Avea blana lipită de trup. Asta o descumpăni pe Magrat și mai tare. Vorbim de *Greebo,* regele necontestat al populației pisicești din Lancre și tatăl majorității acesteia, în a cărui prezență lupii umblau pe vârfuri și urșii se cățărau în copaci. Și-i era teamă.

– Vino încoace, idiotule!

Îl înșfăcă de ceafa lui plină de cicatrice și alergă mai departe, în vreme ce Greebo, recunoscător, își înfipse ghearele în brațul ei până la os[1] și i se cățără pe umăr.

---

[1] **„E așa sentimental, de fapt" – din *Cartea de Zicători Pisicești a Țaței Ogg.***

Acum probabil că se afla pe undeva pe lângă bucătărie, că aici era teritoriul lui Greebo. Asta era o zonă necunoscută, întunecată, terorizanta *terra incognita*, unde carnea covoarelor și stucul coloanelor se terminau, și oasele de piatră ale castelului ieșeau la iveală.

Era sigură că aude pași în urma ei, foarte rapizi și ușori.

Dacă se grăbea să fugă după colț...

În brațele ei, Greebo se încordă ca un arc. Magrat se opri.

După colț...

Fără să aibă ea, aparent, vreo intenție, brațul care ținea lemnul frânt se ridică încet și se dădu pe spate.

Înaintă spre colț și lovi, cu aceeași mișcare. Se auzi un șuierat triumfător, care se preschimbă în urlet când lemnul jupui gâtul elfului care stătea la pândă. Acela se retrase, împleticindu-se. Magrat o rupse la fugă spre cea mai apropiată ușă, plângând panicată, și zgâlțâi de clanță. Se deschise. Ea se repezi înăuntru, trânti ușa, pipăi disperată prin întuneric după zăvoare, le trase în urma ei și căzu în genunchi.

Ceva lovi ușa, pe dinafară.

După o vreme, Magrat deschise ochii și-apoi se întrebă dacă îi deschisese cu adevărat, fiindcă întunericul nu era mai puțin adânc. În fața ei se simțea un spațiu. Erau tot felul de lucruri în castel, încăperi vechi, ascunse, de toate... putea să fie un puț dinaintea ei, putea să fie *orice*. Pipăi, căutând cadrul ușii, se ținu de el și se ridică în picioare, apoi orbecăi, cu prudență, în direcția generală a peretelui.

Găsi o poliță. Aici era o lumânare. Și asta era o cutie de chibrituri.

Deci, insistă ea, încercând să-și acopere bătăile inimii, camera asta fusese folosită recent. Majoritatea cetățenilor din Lancre încă mai aprindeau focul cu amnare. Doar regele putea să-și permită chibrituri aduse tocmai din Ankh-Morpork. Aveau din astea și Buna Batevreme, și Țața Ogg, dar ele nu le

cumpărau. Le primeau. Era ușor să primești lucruri dacă erai vrăjitoare.

Magrat aprinse bucata de lumânare, apoi se-ntoarse să vadă în ce încăpere se afla.

O, nu...

– Măi să fie, zise Ridcully. Uite un copac cunoscut.

– Taci din gură!

– Parcă zisese *cineva* că nu trebuie decât s-o luăm la deal, spuse Ridcully.

– Taci din gură!

– Mi-amintesc că odată, când eram aici în pădure, m-ai lăsat să...

– Taci din gură.

Buna Batevreme se așează pe o buturugă.

– Ne-a băgat în labirint, zise ea. Cineva ne joacă feste.

– Îmi amintesc de o poveste, continuă Ridcully, în care erau doi copii și s-au pierdut prin codru și-au venit o grămadă de păsărele și i-au acoperit cu frunze.

În voce i se simțea speranța, ca un vârf de condur ce se ițește de sub o crinolină.

– Da, ăsta-i exact genul de idioțenie care i-ar trece unei păsări prin cap, zise Buna. Își masă fruntea. *Ea* o face. E un truc elfesc. Rătăcește călătorii. Îmi îmbrobodește mintea. Chiar mintea mea. O, e tare bună! Ne face să mergem unde vrea ea. Ne face să ne-nvârtim în cerc. Îmi face asta *mie*.

– Poate ai altceva la care te gândești, zise Ridcully, care nu renunțase încă la speranță.

– Normal că mă gândesc la altceva, cu tine care cazi grămadă tot timpul și spui numai prostii, zise Buna. Dacă Domnul Vrăjitoru' Lu' Pește n-ar fi ținut musai să răscolească lucruri care nici măcar n-au existat, dintru început, eu n-aș

mai fi fost aici, aș fi fost în mijlocul acțiunii, și aș fi știut ce se-ntâmplă!

Și strânse pumnii.

– Ei, dar nu-i musai, zise Ridcully. E o noapte frumoasă. Am putea să stăm aici și...

– Te-a prostit și pe tine, observă Buna. Toate aiurelile astea de blegi și visători, cu priviri-ce-se-întâlnesc-în-mijlocul-mulțimii. Nu pot să-mi dau seama cum de ești în stare să-ți păstrezi slujba de vrăjitor-șef.

– Păi, mai ales fiindcă-mi controlez patul cu atenție și mă asigur întotdeauna că toți ceilalți de la masă au mâncat deja din felul din care iau și eu, recunoscu Ridcully, cu sinceritate dezarmantă. Nu-i cine știe ce de greu, serios! Trebuie mai ales să semnezi lucruri și să țipi convingător la ei...

Ridcully se lăsă păgubaș.

– Și oricum, și tu ai părut surprinsă când m-ai văzut, zise el. Te-ai făcut albă ca hârtia!

– Da' cum să nu te faci, când vezi ditai omul în toată firea cum stă și se uită la tine cu o față ca de oaie care se sufocă, zise Buna.

– Nu cedezi deloc, nu? întrebă Ridcully. Uluitor! Nu dai înapoi nici atâtica.

Încă o frunză căzu pe lângă ei.

Ridcully nu făcu nicio mișcare.

– Știi, zise el, cu o voce absolut calmă, fie toamna vine foarte devreme pe aici, fie păsările din zonă sunt alea din povestea de care ți-am spus, fie e cineva în copac, deasupra noastră.

– Știu.

– Știi?

– Da, fiindcă eu am fost atentă, în vreme ce tu încurcai circulația pe Aleea Amintirilor, zise Buna. Sunt cel puțin cinci, și-s exact deasupra noastră. Ce mai fac degetele alea magice ale tale?

– Aş putea, probabil, să scot o minge de foc.

– Nu-i bună. Poţi să ne duci în altă parte?

– Nu pe amândoi.

– Doar pe tine?

– Probabil, dar nu te las singură aici.

Buna îşi dădu ochii peste cap.

– Ştii, e adevărat, zise ea. Toţi bărbaţii-s cavaleri. Du-te odată, moş bleg ce eşti! Pe mine nu vor să mă ucidă. Cel puţin, nu încă. Dar habar n-au ce-i aia un vrăjitor, şi pe tine o să te facă bucăţi, nici n-o să stea să se gândească!

– Acuma cine-i bleagă?

– Nu vreau să te văd mort când ai putea să faci ceva util!

– Să fugi nu e ceva util.

– O să fie mult mai util decât să stai aici.

– Nu mi-aş ierta-o niciodată dac-aş pleca.

– Iar eu nu te-aş ierta dac-ai rămâne, şi eu sunt mult mai neiertătoare decât tine, se oţărî Buna. După ce s-o termina, caut-o pe Gytha Ogg. Spune-i să se uite în cutia mea a veche. O să ştie ce-i acolo. Şi dacă nu pleci acum...

O săgeată se înfipse în buturuga de lângă Ridcully.

– Nenorociţii *trag* în mine! strigă el. Dacă aveam arbaleta...

– Eu m-aş duce după ea, în locul tău, zise Buna.

– Corect! Mă întorc numaidecât!

Ridcully dispăru. O clipă mai târziu, mai multe calupuri de zidărie de castel căzură din spaţiul pe care tocmai îl ocupase el.

– Ei, de el am scăpat, atunci, zise Buna, fără să se adreseze cuiva anume. Se ridică în picioare şi privi în jur, la copaci. Bun, adăugă ea, aici sunt. Nu fug. Veniţi şi luaţi-mă. Sunt aici. Eu întreagă.

Magrat se calmă. Normal că exista. Fiecare castel avea unul. Şi bineînţeles că ăsta era în uz. Se vedea o cărare bătută

prin praf, până la un soi de cuier, la un metru de la ușă, unde atârnau vreo câteva costume de zale cam deșirate, alături de sulițe.

Probabil Shawn venea zilnic aici. Ăsta era arsenalul.

Greebo sări de pe umerii lui Magrat și o porni pe aleile-i prăfuite, în eterna lui căutare după ceva mic și chițăitor.

Magrat îl urmă, amețită.

Regii din Lancre nu aruncaseră nimic, niciodată. Sau, cel puțin, nu aruncaseră nimic din ce putea fi folosit la ucis oameni.

Erau acolo armuri pentru oameni. Erau armuri pentru cai. Erau armuri pentru câinii de luptă. Erau până și armuri pentru corbi, deși planurile regelui Gurnt cel Prost cu privire la o divizie de atac aerian rămăseseră la pământ. Erau și mai multe lănci, și săbii, și iatagane, rapiere, spade, paloșe, bice de luptă, buzdugane, ghioage, măciuci și gogoloaie imense, cu țepi. Erau toate îngrămădite laolaltă și, acolo unde acoperișul lăsa ploaia să intre, erau sudate de rugină într-o masă unică. Mai erau și arcuri mari, arcuri mici, arcuri-pistol, arcuri-scăriță, arbalete, puse grămadă ca lemnele de foc și stivuite cu aceeași lipsă de îngrijire. Piese disparate de armură formau alte grămezi printre ele, toate roșii de rugină. Uriașa încăpere era plină de moartea fierului.

Magrat mergea înainte, ca o jucărie mecanică, care nu-și schimbă direcția până nu se lovește de ceva.

Lumina lumânării se reflecta, stins, în săbii și platoșe. Armurile pentru cai, în special, erau îngrozitoare, pe stativele lor de lemn putregăit – stăteau acolo ca niște schelete externe, și, la fel ca scheletele, îndrumau mintea către gânduri despre moarte. Orbitele lor goale priveau, oarbe, spre mica siluetă din lumina lumânării.

– Domniță?

Vocea venea de dincolo de uşă, mult în spatele lui Magrat. Dar se răsfrângea împrejurul ei, ricoşând de secole-ntregi de armament mucegăit.

„Nu pot intra aici, gândi Magrat. E prea mult fier. Aici, sunt în siguranţă."

– Dacă domniţa vrea să se joace, îi vom aduce prietenii!

Când Magrat se întoarse, lumina atinse muchia a ceva, care străluci.

Magrat dădu la o parte un scut uriaş.

– Domniţă?

Magrat întinse mâna.

– Domniţă?

In mâinile lui Magrat se afla un coif ruginit de fier, cu aripi.

– Vino să dansezi la nuntă, domniţă!

Mâinile lui Magrat strângeau din plin o platoşă dăruită de Natură, cu ţepuşe.

Greebo, care urmărise nişte şoareci printr-o armură căzută la pământ, scoase capul dintr-un crac.

Cu Magrat se petrecuse o schimbare. Se vedea în respiraţia ei. Inainte, gâfâise, de frică şi de oboseală. Apoi, preţ de câteva clipe, nu se mai auzise niciun fel de răsuflare. Şi, la urmă, începuse din nou să respire. Lent. Adânc. Hotărât.

Greebo o văzu pe Magrat, pe care până atunci o considerase, în linii mari, cam ca un fel de şoarece cu formă omenească, ridicând coiful cu aripi şi punându-şi-l pe cap.

Magrat ştia totul despre puterea pălăriilor.

În urechea minţii, auzea deja huruitul carelor de luptă.

– Domniţă? Îţi vom aduce prietenii, să-ţi cânte!

Ea se întoarse.

Lumina lumânării îi scânteia în ochi.

Greebo se retrase în armură, la adăpost. Îşi amintea de o anume ocazie, când atacase o vulpe de parte femeiască. În mod normal, Greebo putea bate o vulpe şi cu o singură labă,

dar, după cum se dovedi, aceasta avea pui. El nu știuse de asta până n-o fugărise înapoi la vizuină. Pierduse o bucată de ureche și o mulțime de păr, până să reușească să scape.

Vulpea avusese o expresie care semăna foarte mult cu cea pe care Magrat o avea acum pe chip.

– Greebo? Vino-ncoace!

Motanul se întoarse și încercă să-și găsească o ascunzătoare sigură, în platoșa armurii. Începea să aibă îndoieli că va ieși cu bine din noaptea[1] asta.

Elfii rătăceau prin grădina castelului. Până la urmă, uciseră peștii din havuz.

Domnul Brooks era cocoțat pe un scaun de bucătărie și meșterea la o crăpătură din peretele grajdului.

Simțise el că se iscase ceva agitație, dar era o treabă de-a oamenilor și, ca urmare, de importanță secundară. Dar își dădu seama de schimbarea în zumzetul stupilor și auzi lemnul cum se frânge.

Un stup fusese deja răsturnat. Albinele furioase se adunaseră nor în jurul a trei siluete, ale căror picioare le sfâșiau fagurii și mierea, și puietul.

Râsetele se opriră când o ființă în halat alb și cu un văl pe față se înălță deasupra gardului viu. Aceasta ridică un tub lung de metal.

Nimeni nu aflase vreodată ce pune domnul Brooks în vermorelul lui. Erau acolo resturi de tutun și rădăcini fierte, și răzătură de coajă de copac, și plante de care nici măcar Magrat nu auzise. Din el izbucni un jet strălucitor, pe deasupra gardului, care-l lovi pe elful din mijloc drept între ochi și-i împroșcă pe ceilalți doi.

---

[1] Joc de cuvinte în engleză între „night“ - noapte și „knight“ – cavaler, care se pronunță la fel. (n.tr.)

Domnul Brooks privi, impasibil, până când zvârcolirile lor încetară.

– Viespi! zise el.

Apoi se duse să aducă o lădiță, aprinse un felinar și, cu mare grijă și delicatețe, fără să ia în seamă înțepăturile, începu să repare fagurii stricați.

Shawn nu mai simțea mare lucru în brațul rănit, decât acea durere surdă și fierbinte care anunță existența cel puțin a unui os rupt și știa sigur că două dintre degete n-ar fi trebuit să arate așa. Asuda, deși era îmbrăcat doar în maiou și chiloți. N-ar fi trebuit să-și scoată costumul de zale, dar e greu să spui nu când un elf te ține în bătaia săgeții. Shawn știa ceea ce, din fericire, mulți oameni nu știu – că zalele nu oferă cine știe ce apărare împotriva săgeților. Iar dacă săgeata te țintește între ochi, nu te apără deloc.

Îl târâseră pe coridoare până la arsenal. Erau cel puțin patru elfi, dar nu prea le puteai vedea fețele. Lui Shawn îi aminteau de ziua când veniseră saltimbancii cu Lanthorna Magică în Lancre. Privise, fascinat, cum proiectaseră tot felul de poze pe unul dintre cearșafurile Țaței Ogg. De asta îi aminteau fețele elfilor. Aveau, pe undeva pe-acolo, ochi și câte-o gură, dar toate celelalte păreau să fie temporare, trăsăturile lor plutind parcă de-a curmezișul fețelor, ca pozele de pe ecran.

Nu prea vorbeau. Râdeau tot timpul, și-atât. Erau un popor vesel, în special atunci când îți suceau brațul la spate, să vadă cât de departe se poate duce.

Elfii vorbiră unul cu altul pe limba lor. Apoi unul dintre ei se-ntoarse spre Shawn și-i arătă ușa arsenalului.

– Dorim să iasă domnița de-acolo, zise el. Tu trebuie să-i spui că, dacă nu iese, noi ne vom mai juca cu tine.

– Și dacă iese, ce-o să faceți? întrebă Shawn.

– O, tot ne vom juca cu tine, zise elful. Tocmai aici e distracția. Dar ea trebuie să spere, nu? Vorbește-i acum!

Îl împinseră până la ușă. El ciocăni, într-un mod, spera el, respectuos.

– Ăă. Domnișoară Regină?

Vocea lui Magrat era înfundată:

– Da?

– Sunt eu, Shawn.

– Știu.

– Sunt aici afară. Ăă. Cred c-au rănit-o pe domnișoara Tockley. Și spun c-o să mă mai tortureze pe mine dacă nu ieșiți. Dar nu-i nevoie să ieșiți, fiindcă ei nu îndrăznesc să intre acolo, că-i prea mult fier. Așa că, în locul dumneavoastră, eu nu i-aș asculta.

Se auziră niște zăngănituri îndepărtate, apoi un *zbang*.

– Domnișoară Magrat?

– Întreab-o, zise un elf, dacă are apă și mâncare acolo înăuntru.

– Domnișoară, au spus...

Unul dintre elfi îl smuci în lături. Alți doi se postară de-o parte și de alta a ușii, iar ultimul își lipi urechea ascuțită de lemnul ei.

Apoi îngenunche și se chiorî pe gaura cheii, cu mare grijă să nu atingă metalul încuietorii.

Se auzi un sunet, nu mai tare decât un declic. Elful rămase nemișcat o clipă, apoi se prăbuși încetișor, fără un suspin.

Shawn clipi.

Din ochiul elfului ieșea, cam de două degete, lemnul unei săgeți de arbaletă. Penele îi fuseseră retezate de trecerea prin gaura cheii.

– Uau, zise el.

Ușa arsenalului se dădu de perete, dezvăluind doar bezna dinăuntru.

Unul dintre elfi începu să râdă.

– S-a zis cu el, spuse. Ce prost... Domniță? Nu vrei să-ți asculți războinicul?

Înșfăcă brațul cel rupt al lui Shawn și-l răsuci.

Shawn încercă să nu țipe. Prin fața ochilor îi sclipeau lumini violete. Se întrebă ce s-ar întâmpla dac-ar leșina.

Tare-și dorea să fi fost mama lui aici!

– Domniță, începu iar elful, dacă nu...

– Bine, zise vocea lui Magrat, de undeva din întuneric. Am să ies. Dar trebuie să-mi promiteți că n-o să-mi faceți rău.

– O, într-adevăr promit, domniță.

– Și să-i dați drumul lui Shawn.

– Da.

Elfii care stăteau de-o parte și de alta a ușii își făcură semne din cap.

– Vă rog!! stărui Magrat.

– Da!

Shawn gemu. Dac-ar fi fost mami sau Jupâneasa Batevreme în locul ei, ar fi luptat până la moarte. Mama avea dreptate – Magrat a fost întotdeauna aia proastă de bună...

... Care tocmai a tras cu arbaleta prin gaura cheii.

Un fel de al optulea simț îl făcu pe Shawn să-și mute greutatea pe celălalt picior. Dacă elful își slăbea strânsoarea măcar pentru o clipă, Shawn era pregătit să se împleticească.

Magrat apăru în cadrul ușii. Purta în mâini o lădiță antică, de lemn, pe latura căreia scria „Lumânări", cu vopsea scorojită.

Shawn privi de-a lungul coridorului, plin de speranță.

Magrat zâmbi, radioasă, elfului de lângă ea.

– Asta e pentru tine, spuse ea, dându-i lădița.

Elful o luă, automat.

– Dar să n-o deschizi. Și adu-ți aminte că ai promis să nu-mi faci rău.

Elfii se strânseră în spatele lui Magrat. Unul dintre ei ridică braţul, în care ţinea un cuţit de piatră.

– Domniţă? zise elful care ţinea lădiţa, care i se clătina uşor în mâini.

– Da? zise Magrat, supusă.

– Te-am minţit.

Cuţitul plonjă spre spatele ei.

Şi se sparse.

Elful privi la expresia nevinovată a lui Magrat şi-apoi deschise lădiţa.

Greebo petrecuse două minute enervante înăuntru. Teoretic, un cotoi închis într-o cutie poate fi viu sau poate fi mort[1]. Nu poţi să ştii până nu te uiţi. De fapt, simplul act al deschiderii cutiei va determina starea animalului, deşi, în acest caz, existau trei stări determinate în care acesta se putea afla, şi anume Viu, Mort şi Furios ca Naiba.

Shawn plonjă în lateral când Greebo explodă de-acolo, ca o mină direcţională.

– Nu-l băga în seamă, zise Magrat, visătoare, în vreme ce elful se zbătea să scape de motanul turbat. E aşa de simţitor!

Scoase, din faldurile rochiei, un cuţit, se-ntoarse pe călcâie şi-l înjunghie pe elful din spatele ei. Nu era o lovitură precisă, dar nici nu era nevoie de precizie. Nu cu un cuţit de fier.

Termină manevra ridicându-şi, delicat, marginea fustei şi dându-i celui de-al treilea elf un şut chiar sub genunchi.

Shawn văzu o sclipire de metal, când piciorul ei se retrase înapoi sub volanele de mătase.

Apoi Magrat îl împinse cu cotul în lături pe elful care urla, dădu fuga înapoi în arsenal şi se-ntoarse cu o arbaletă.

– Shawn, zise ea, care din ei te-a chinuit?

– Toţi, rosti cu voce stinsă Shawn. Dar ăla care se luptă cu Greebo a înjunghiat-o pe Diamanda.

---

[1] **Aluzie la Experimentul Schrödinger.**

Elful și-l smulse pe Greebo de pe față. Din zeci de răni i se scurgea sângele verde-albăstrui, iar Greebo încă era ferm ancorat de brațul lui, deşi elful îl tot izbea de perete.

– Oprește-te, zise Magrat.

Elful privi la arbaletă și îngheță.

– Nu voi cerși îndurare, zise el.

– Bine, zise Magrat și trase.

Mai rămânea un singur elf, care se tăvălea în cerc pe podeaua de piatră, ținându-se de genunchi.

Magrat păși delicat peste trupul unui alt elf, dispăru pentru o clipă în arsenal și se-ntoarse cu o secure.

Elful rămase nemișcat și-și concentră întreaga atenție asupra ei.

– Acum, zise Magrat relaxată, nu vreau să te mint cu privire la șansele tale, fiindcă n-ai niciuna. O să-ți pun niște întrebări. Dar, mai întâi de toate, o să mă asigur că ești atent.

Elful se așteptase la asta și reuși să se dea la o parte din calea securii, care sparse piatra podelei.

– Domnișoară? zise Shawn sfârșit, în vreme ce Magrat ridica iar securea.

– Da?

– Mama spune că nu simt durerea, domnișoară.

– Nu? Dar sunt sigură că pot fi incomodați!

Magrat lăsă jos securea.

– Bineînțeles, avem armuri, zise ea. Am putea să-l îmbrăcăm pe ăsta în armură. Ce părere ai?

– Nu!

Elful încercă să se târască de-acolo.

– De ce nu? Mai bine decât securea, nu-i așa?

– Ba nu!

– De ce nu?

– E ca și cum ai fi îngropat în pământ! șuieră elful. N-ai ochi, n-ai urechi, n-ai gură!

– În zale, atunci, zise Magrat.

– Nu!

– Unde e regele? Unde sunt oamenii?

– Nu spun!

– În regulă.

Magrat intră din nou în arsenal și se-ntoarse târând un costum de zale.

Elful încercă să fugă.

– N-o să reușiți să i-l puneți, o avertiză Shawn, de-acolo de unde zăcea. N-o să i-l puteți trece peste brațe...

Magrat ridică securea.

– O, nu! strigă Shawn. Domnișoară!

– N-o să-l iei niciodată înapoi, zise elful. E al ei.

– O să mai vedem noi, zise Magrat. În regulă. Shawn? Ce să facem cu el?

Până la urmă, îl târâră într-o magazie de lângă temniță și îl legară cu cătușele de gratiile ferestrei. Încă mai scâncea, chinuit de atingerea fierului, când Magrat trânti ușa încăperii.

Shawn încerca să se țină la o distanță respectuoasă. Asta din cauza felului în care zâmbea Magrat, fără întrerupere.

– Acum hai să vedem ce-i cu brațul ăla al tău, zise ea.

– Eu sunt bine, dar pe Diamanda au înjunghiat-o, e în bucătărie.

– Pe ea am auzit-o țipând?

– Ăă. În parte. Ăă.

Shawn privea fascinat la elfii cei morți, peste care pășea Magrat.

– I-ați omorât!

– N-am făcut-o cum trebuie?

– Ăă. Nu, zise Shawn prudent. Nu, ați făcut-o... chiar foarte bine, serios.

– Și mai e unul în fosă, zise Magrat. Știi tu... *fosa*. În ce zi suntem?

– Marți.

– Și tu o cureți în ce zi...?

– Miercurea. Doar că miercurea trecută n-am curățat-o, fiindcă...

– Atunci probabil că nu-i nevoie să ne mai batem capul cu el. Mai sunt și alții pe-aici?

– Eu... nu cred. Ăă. Domnișoară Regină?

– Da, Shawn?

– Ați putea lăsa securea jos, vă rog? M-aș simți mult mai bine dacă ați lăsa jos securea. Securea, domnișoară Regină. O tot faceți roată. Poate să iasă rău în orice clipă.

– Ce secure?

– Aia din mâna dumneavoastră.

– A, securea *asta*.

Magrat păru s-o observe abia atunci.

– Brațul ăla arată rău. Hai să mergem la bucătărie și ți-l pun în lopățele. Și nici degetele alea nu arată bine deloc. Pe Diamanda au ucis-o?

– Nu știu. Și nu înțeleg *de ce*. Vreau să zic, ea îi *ajuta!*

– Da. Așteaptă o clipă.

Magrat mai intră o dată în arsenal și se-ntoarse cu un sac.

– Haide. Greebo!

Greebo îi aruncă o privire vicleană și se opri din spălat.

– Știi ce-i nostim aici în Lancre? zise Magrat, în timp ce se furișau în jos pe scări.

– Ce, domnișoară?

– Nu aruncăm nimic, niciodată. Și mai știi ceva?

– Nu, domnișoară.

– N-aveau cum s-o fi pictat după natură, bineînțeles. Vreau să spun, pe vremea ei nu se pictau portrete. Dar *armura*... ha! Nu era nevoie decât să se uite la ea. Și știi ce-i ciudat?

Lui Shawn i se făcu frică, dintr-odată. Mai fusese el speriat și înainte, dar atunci avea motive fizice și imediate.

Magrat însă, așa cum era acum, îl înfricoșa mai tare decât elfii. Era ca și cum ar fi fost atacat de o oaie.

– Nu, domnișoară? zise el.

– Nimeni nu mi-a pomenit despre ea. De parc-ar fi fost vorba doar de cusut goblen și umblat mereu în rochii lungi!

– La ce vă referiți, domnișoară?

Magrat flutură dintr-un braț.

– La toate astea!

– *Domnișoară!* strigă Shawn, de la nivelul genunchilor.

Magrat privi în jos.

– Cum?

– Vă rog, lăsați securea jos!

– Oh. Scuze!

Hodgesaaargh dormea noaptea într-un mic șopron de lângă grajduri. Și el primise o invitație la nuntă, dar îi fusese smulsă din mână și mâncată de Lady Jane, un hultan bătrân și arțăgos, care-o confundase cu degetele lui. Așa că el se mulțumise cu programul lui din fiecare seară, adică-și spălase rănile, mâncase niște pâine uscată cu niște brânză străveche și se culcase devreme, să sângereze blând, la lumina lumânării, citind un număr din *Clonțuri și Cângi*[1].

Auzind un zgomot dinspre grajduri, ridică ochii, luă sfeșnicul și se duse să vadă ce-i.

Un elf îi privea păsările. Pe brațul lui ședea Lady Jane.

Hodgesaaargh, ca și domnul Brooks, nu prea acorda atenție altor lucruri, în afară de marea lui pasiune. El știa că e castelul plin de musafiri și, din punctul lui de vedere, oricine se uita la șoimii lui îi împărtășea entuziasmul.

---

[1] Titlul parafrazează *Guns and Ammo* (Pistoale și Muniție), celebră revistă pentru amatorii de arme. (n.tr.)

– Asta-i cea mai bună pasăre a mea, zise el, mândru. Aproape am dresat-o. E grozavă. Eu o dresez. E foarte inteligentă. Cunoaşte unsprezece comenzi!

Elful încuviinţă dând din cap, solemn. Apoi scoase căciuliţa păsării şi i-l arătă cu capul pe Hodgesaaargh.

– Ucide! porunci el.

Ochii lui Lady Jane sclipiră în lumina torţei. Apoi se năpusti şi-l izbi pe elf drept în beregată cu două rânduri de gheare şi cu ciocul.

– Şi mie-mi face la fel, zise Hodgesaaargh. Îmi pare rău. E foarte inteligentă.

Diamanda zăcea pe podeaua bucătăriei, într-o baltă de sânge. Magrat îngenunche lângă ea.

– E încă vie. Dar abia suflă.

Apucă de tivul fustei şi încercă să-l sfâşie.

– Fir-ar să fie de chestie. Ajută-mă, Shawn!

– Domnişoară?

– Ne trebuie bandaje!

– Dar...

– Of, nu mai căsca gura!

Fusta se rupse. O duzină de trandafiri de mătase se deşirară.

Shawn nu avusese niciodată cunoştinţă de ce anume poartă reginele pe sub haine, dar, chiar şi pornind de la anumite observaţii asupra lui Millie Chillum şi extrapolând de-acolo, nu-şi închipuise niciodată lenjerie de metal.

Magrat se plesni peste platoşă.

– Îmi vine destul de bine, zise ea, sfidându-l pe Shawn, să nu îndrăznească să remarce că, în unele locuri, era o mulţime de aer între placa de metal şi Magrat.

– Nu că nu i-ar prinde bine nişte ajustări şi câte-un nit pe ici şi pe colo. Ce zici, arată binişor?

– O, da, zise Shawn. Tabla vă prinde de *minune*.

– Chiar crezi?

– O, da, zise Shawn, inventând nebunește. Aveți exact silueta care trebuie.

Ea îi îndreptă și-i puse în atele brațul și degetele, metodic, folosind fâșii de mătase pe post de bandaje. Cu Diamanda fu mai greu. Magrat o spălă și-o cusu, și-o bandajă, în vreme ce Shawn ședea și se uita la ea, încercând să nu bage-n seamă durerea insistentă, ca o gheață fierbinte, din braț.

Și tot repeta:

– Ăia doar au râs și-au înjunghiat-o. Și ea nici măcar n-a încercat să fugă. Se purtau de parcă s-ar fi *jucat*.

Dintr-un motiv sau altul, Magrat aruncă o privire spre Greebo, care avu bunul-simț să arate rușinat.

– Urechi ascuțite și un păr pe care-ți vine să-l mângâi, zise ea, ca pentru sine. Și sunt în stare să te fascineze. Iar când sunt mulțumiți, scot un zgomot agreabil.

– Cum?

– Ei, mă gândeam și eu.

Magrat se ridică.

– În regulă. O să întețesc focul și-o să aduc câteva arbalete, și-o să ți le încarc. Și să ții ușa închisă și să nu dai drumul la nimeni, auzi? Iar dacă nu mă întorc... încearcă să ajungi undeva unde e lume. Du-te sus, la pitici, la Capul de Aramă. Sau la troli.

– Ce vreți să faceți?

– Mă duc să văd ce s-a întâmplat cu ceilalți.

Magrat deschise sacul pe care-l adusese din arsenal. În el era un coif. Avea sudate niște aripi și, după părerea lui Shawn,

nu era deloc practic[1]. Mai erau acolo şi o pereche de mănuşi de zale şi o gamă selectă de armament ruginit.

– Dar probabil mai sunt elfi şi pe-afară!

– Mai bine afară decât înăuntru.

– Ştiţi să vă luptaţi?

– N-am idee. N-am încercat niciodată, recunoscu Magrat.

– Dar dacă aşteptăm aici, sigur o să vină cineva!

– Da. De asta mă tem.

– Vreau să spun, nu sunteţi obligată să faceţi asta!

– Ba sunt. Mâine mă mărit. Într-un fel sau altul.

– Dar...

– Taci din gură!

„O s-o omoare," gândi Shawn. Nu ajunge să fii în stare să ridici sabia. Mai trebuie şi să ştii care capăt să-l bagi în inamic. Eu trebuia să fiu de pază şi pe ea o s-o omoare...

Dar...

Dar...

Îl săgetase pe unul drept în ochi, chiar prin gaura cheii. Eu n-aş fi putut face asta. Eu aş fi spus ceva de genul: „Mâinile sus!" mai înainte. Dar ăia îi stătuseră în cale şi ea pur şi simplu... îl înlăturase.

Tot o s-o omoare. Doar că probabil o să moară vitejeşte.

Aş fi vrut să fie mami aici.

Magrat termină de făcut sul rămăşiţele pătate ale rochiei de mireasă şi-o îndesă în sac.

– Avem cai?

– Sunt... cei elfeşti în curte, domnişoară. Dar nu cred c-o să puteţi călări vreunul.

---

[1] Se pricepea la asta, fiindcă numărul de luna trecută al revistei *Armura Populară* publicase un articol cu titlul: „Testăm Pentru Voi Cele Mai Bune 20 de Coifuri La Sub $ 50". Pe urmă publicaseră încă un articol, intitulat „Securi de Luptă: Ce Pot Face Cele mai Bune 10", plus un anunţ de angajare pentru alţi şase voluntari pentru testare.

Shawn își dădu seama imediat că n-ar fi trebuit să spună asta.

Era negru și mai mare decât își imagina Magrat că arată un cal omenesc. Își rostogoli ochii roșii spre ea și încercă să găsească o poziție bună ca să-i tragă o copită.

Magrat izbuti să-l încalece doar după ce aproape că-i priponi picioarele de inelele fixate în peretele grajdului, dar după ce *reuși* să se urce pe el, calul se schimbă. Avea docilitatea animalelor bătute și părea să nu mai aibă voință proprie.

– E de la fier, zise Shawn.

– Dar ce le face? Nu se poate să *doară!*

– Nu știu, domnișoară. Mi se pare că doar îi înlemnește sau așa ceva.

– Să lași grilajul jos după ce trec.

– Domnișoară...

– Vrei să-mi spui să nu plec?

– Dar...

– Atunci, taci din gură.

– Dar...

– Mi-aduc aminte de un cântec popular despre o situație exact ca asta, zise Magrat. Era cu o fată și Regina Elfilor i-a furat logodnicul, iar ea s-a urcat frumușel pe cal și s-a dus și l-a salvat. Ei, asta o să fac și eu.

Shawn încercă să zâmbească.

– Vreți să *cântați?*

– Vreau să lupt. Am cu prisosință pentru ce lupta, nu? Și am încercat toate celelalte metode.

Shawn voia să-i spună: dar nu e același lucru! Să te duci la luptă ca persoană reală nu e ca în baladele populare! În viața reală mori! În balade, nu trebuie decât să-ți aduci aminte să ții mereu un deget în ureche și cum s-ajungi la următorul

refren! În viaţa reală, nimeni nu face tra-la-lilu-frunză-verde-hop-şi-aşa-măi!

Dar ceea ce *spuse* fu:

– Dar, domnişoară, dacă nu vă întoarceţi...

Magrat se răsuci în şa.

– Am să mă întorc.

Shawn o privi cum îndeamnă calul cel leneş la trap şi dispare peste podul mobil.

– Noroc bun! îi strigă el.

Apoi coborî grilajul şi se întoarse în castel, unde pe masa din bucătărie şedeau trei arbalete încărcate.

Tot acolo se afla şi cartea de arte marţiale, pe care-o comandase regele, special.

Mai înteţi focul oleacă, întoarse un scaun să stea cu faţa la uşă şi deschise cartea la Secţiunea Avansaţi.

Magrat ajunsese la jumătatea drumului spre piaţa oraşului când adrenalina o părăsi şi trecutul o ajunse din urmă.

Privi în jos, la cal şi la armură şi gândi: Mi-am pierdut minţile.

E din cauza nenorocitei ăleia de scrisoare. Plus că eram speriată. Mi-am închipuit că o să le-arăt eu, tuturor, din ce plămadă sunt. Şi acum probabil că o să afle: sunt plămădită dintr-o mulţime de maţe şi bucăţele verzui-vineţii şi storcoşite.

Cu elfii ăia am avut noroc, asta-i tot. Şi n-am stat să mă gândesc. Cum mă gândesc, cum înţeleg aiurea. Nu cred că o să mai am aşa noroc şi de-acum încolo...

Noroc?

Îşi aminti cu nostalgie de sacii ei cu amulete şi talismane de pe fundul râului. Nu funcţionaseră niciodată cu adevărat, dacă e să te iei după viaţa pe care-o dusese, dar poate – ce gând îngrozitor – poate că fără ele ar fi fost *mai rău*.

În oraș nu era aprinsă aproape nicio lumină și o mulțime dintre case aveau obloanele trase.

Copitele calului răsunau cu zgomot pe pavaj. Magrat încerca să pătrundă cu privirea umbrele. Acum, acestea puteau fi porți către cine știe ce.

Dinspre Miez, se adunau norii. Pe Magrat o trecu un fior.

Asta era ceva ce nu mai văzuse niciodată până acum.

Era noapte adevărată.

Se lăsase noaptea peste Lancre și era o noapte bătrână. Nu era doar o simplă absență a zilei, patrulată de lună și stele, ci o prelungire a ceva ce existase deja cu mult înainte de a exista pe lume lumină, care s-o definească prin absența ei. Se despletea de sub rădăcini de copaci și dinăuntrul pietrelor, târându-se înapoi peste fața lumii.

Sacul lui Magrat, plin cu ce considera ea a fi ustensile esențiale, o fi fost el pe fundul râului, dar ea fusese vrăjitoare timp de peste zece ani și putea simți teroarea din aer.

Oamenii n-au ținere de minte. Dar *societățile* au memorii bune, *roiul* își amintește, codificând informația ca s-o strecoare pe lângă cenzorii minții, și-o transmite de la bunică la nepot în frânturi de prostioare, care să nu merite osteneala de a le uita. Câteodată, adevărul se agață de viață prin tot felul de viclenii, în pofida eforturilor păstrătorilor oficiali ai informației. Fragmente străvechi de versuri se adunau acum în capul lui Magrat.

„Sus pe munte-n vânt, prin trestii în luncă...“

„De strigoi și de moroi, și goange cu picioroange...“

„Mi-a spus mama ca nicicând...“

„La vânat nu cutezăm, căci ne temem...“

„Ce bufnește-n beznă...“

„Cu zâne-n joc să nu mă prind...“

Magrat ședea pe calul în care n-avea încredere și strângea în pumn sabia pe care nu știa s-o folosească, în vreme ce, din

adâncul memoriei, cifrurile se furişau afară şi se adunau într-o anume formă.

„Fură vite şi prunci...“

„Fură laptele...“

„Îndrăgesc muzica şi fură muzicanţi...“

„De fapt, fură totul.“

„Niciodată nu vom fi atât de liberi ca ei, atât de frumoşi ca ei, atât de deştepţi ca ei, atât de uşori ca ei; suntem nişte animale.“

Vântul rece şuiera în pădure, dincolo de oraş. Fusese întotdeauna plăcut să te plimbi prin pădurea aceea, seara, dar de-acum, ştia ea bine, nu va mai fi aşa. Copacii vor avea ochi. Se vor auzi râsete îndepărtate, purtate de vânt.

„Ceea ce iau e totul.“

Magrat dădu pinteni calului, pornind la pas. Undeva, în oraş, se trânti o uşă.

„Şi ceea ce-ţi dau e teama.“

De pe cealaltă parte a străzii se auzea ciocănind. Un bărbat bătea ceva în cuie de uşă. Privi în jur, îngrozit, o văzu pe Magrat şi se repezi înăuntru.

Ceea ce bătuse în uşă era o potcoavă.

Magrat legă bine calul de-un copac şi alunecă de pe spinarea lui. Ciocăni în uşă, dar nu i se răspunse.

Cine locuia acolo? Căruţaş, ţesătorul, oare sau Ţesător, brutarul?

– Deschide, omule! Sunt eu, Magrat Usturoi!

Lângă prag era ceva alb.

Care se dovedi a fi un castron cu smântână.

Din nou, Magrat se gândi la Greebo. O jivină împuţită, crudă, răzbunătoare, pe care nu te puteai baza – dar care torcea frumos şi căpăta un castron cu lapte în fiecare seară.

– Haide! Deschide!

După o vreme, zăvoarele se traseră și un ochi fu aplicat la foarte îngusta crăpătură a ușii.

– Da?

– Ești Căruțaș, brutarul, nu?

– Sunt Țesător, meșterul de acoperișuri.

– Și știi cine sunt eu?

– Domnișoara Usturoi?

– Hai, dă-mi drumul înăuntru!

– Sunteți singură, domnișoară?

– *Da!*

Crăpătura se lăți până la dimensiunea lui Magrat.

În cameră ardea o lumânare. Țesător se dădu înapoi dinaintea lui Magrat până ajunse să stea aplecat foarte incomod deasupra mesei. Magrat lungi gâtul să se uite în spatele lui.

Restul familiei Țesător era ascuns sub masă. Patru perechi de ochi îngroziți se holbau la Magrat.

– Ce se-ntâmplă aici? întrebă ea.

– Ăă... zise Țesător. Nu v-am recunoscut cu casca dumneavoastră zburătoare, domnișoară...

– Credeam că voi dați Spectacolul. Ce s-a întâmplat? Unde-i toată lumea? *Unde e viitorul meu soț?*

– Ăă...

Da, *probabil* a fost din cauza coifului. Așa decise Magrat, mai târziu. Există unele lucruri, ca de pildă săbiile și pălăriile de vrăjitor și coroanele și inelele, care preiau ceva din personalitatea stăpânilor lor. Regina Ynci nu cususe pesemne vreun goblen în viața ei și, fără îndoială, n-avea răbdare nici cât o balegă udă[1]. Era preferabil să-ți imaginezi că un coif purtat de ea îi transmisese lui Magrat ceva din personalitatea posesoarei,

---

[1] Cea mai scurtă unitate de *timp* din multivers e Secunda Newyorkeză, definită ca perioada de timp de când s-a făcut verde semaforul și până când te claxonează taxiul din spate.

ca un fel de eczemă regală a scalpului. Mai bine s-o lase pe Ynci să conducă ostilitățile.

Îl înșfăcă pe Țesător de guler.

– Dacă mai zici o dată „ăă“, zise ea, îți tai urechile.

– Ăă... aoleu... adică, domnișoară... îs Seniorii și Doamnele, domnișoară!

– *Chiar* au venit elfii?

– Domnișoară! scânci Țesător, cu o privire rugătoare. Nu rostiți cuvântul! I-am auzit cum au luat-o în jos pe stradă. Cu zecile! Și-au furat vaca lui moș Stufaru și capra lui Skindle și i-au spart ușa lui...

– De ce-ai pus un blid cu lapte afară? se răsti Magrat.

Gura lui Țesător se deschise și se-nchise de câteva ori. Pe urmă reuși să îngaime:

– Păi, știți, Eva mea a zis că bunica ei mereu punea niște lapte afară pentru ei, ca să fie mul...

– Înțeleg, zise Magrat, glacială. Și regele?

– Regele, domnișoară? rosti Țesător, trăgând de timp.

– Regele, repetă Magrat. Unu' scund, ochi lăcrimoși, urechi cam clăpăuge, nu cum vor fi alte urechi din această încăpere, dintr-o clipă într-alta.

Degetele lui Țesător se răsuceau și se-mpleteau ca niște șerpi supuși torturii.

– Păi... păi... păi...

Aruncă o privire la Magrat, îi văzu expresia și se pleoști.

– Am făcut piesa, zise el. Eu le-am *spus,* hai să jucăm mai bine Bățul și Găleata, dar ei au ținut-o una și bună cu piesa. Și la început a mers bine, și pe urmă, pe urmă, pe urmă... dintr-odată *Ei* erau acolo, cu sutele, și toți o luaseră la fugă, și cineva m-a izbit în plin și m-a aruncat drept în pârâu, și pe urmă s-a iscat o hărmălaie grozavă, și l-am văzut pe Jason Ogg cum culcă la pământ patru elfi lovindu-i cu ce-i căzuse-n mână...

– Cu alt elf?

– Chiar așa, și pe urmă i-am găsit pe Eva și pe copii, și apoi mai toți o luaseră la goană spre oraș, și erau niște... Nobilime călări, și-i auzeam cum râd, și am ajuns acasă și Eva a zis să pun o potcoavă pe ușă și...

– Dar regele unde-i?

– Nu știu, domnișoară. Ultima dată când l-am văzut, râdea de Stufaru, cu peruca lui de paie.

– Dar Țața Ogg și Buna Batevreme? Cu ele ce s-a întâmplat?

– Nu știu, domnișoară. Nu-mi amintesc să le fi văzut, dar erau o mulțime de oameni și alergau peste tot...

– Și unde a fost asta?

– Domnișoară?

– Unde s-a întâmplat? zise Magrat, încercând să vorbească rar și deslușit.

– Sus la Dansatori, domnișoară. Știți dumneavoastră. Pietrele alea vechi.

Magrat îi dădu drumul.

– O, da, zise ea. Nu-i spuneți lui Magrat, Magrat nu trebuie să știe despre lucrurile astea. La Dansatori? Normal.

– N-am fost noi de vină, domnișoară! Noi doar ne prefăceam!

– Ha!

Magrat trase din nou zăvoarele.

– Unde vă duceți, domnișoară? întrebă Țesător, care n-ar fi avut nicio șansă la Campionatul de Gândire Rapidă, faza pe Lancre.

– Tu ce crezi?

– Dar, domnișoară, nu puteți duce fier...

Magrat trânti ușa. Apoi dădu blidului cu lapte așa un șut, de-l împrăștie în toată strada.

*

Jason Ogg se târa prudent prin feriga udă. La vreo doi metri de el era cineva. Ridică precaut o piatră...

– Jason?

– Tu eşti, Ţesător?

– Nu, sunt eu, Croitoru.

– Unde-s ceilalţi?

– Tinichigiu şi Brutaru l-au găsit pe Lemnaru, adineauri. Pe Ţesător l-ai văzut?

– Nu, dar i-am văzut pe Căruţaş şi pe Stufaru!

Din pajişte se ridicau aburi, cum duruia ploaia pe pământul cald. Cei şapte călăraşi din Lancre care mai rămăseseră se adăpostiră sub un tufiş murat.

– Ce-o s-o mai încasăm noi mâine! gemu Căruţaş. Când ne-o dibui ea, am încurcat-o!

– Dacă găsim nişte fier, n-o să păţim nimic, zise Jason.

– Pe ea n-o supără fierul! O să ne tăbăcească pieile!

De groază, Căruţaş îşi strânsese genunchii la gură.

– Cine?

– Jupâneasa Batevreme!

Stufaru îi dădu un cot în coaste. De pe frunzele de deasupra lor se prăvăli o cascadă de apă, strecurându-se pe după fiecare gât.

– Nu fi tâmpit! I-ai văzut pe ăia? Ce-ţi mai faci griji de baba ailaltă?

– O să ne tăbăcească pieile, o să vezi! Că cică a fost vina noastră, aşa o să zică!

– Tot ce sper e să aibă ocazia, mormăi Tinichigiu.

– Suntem, zise Stufaru, între ciocan şi nicovală.

– Ba nu, suspină Căruţaş. Am fost acolo. Ciocanul şi Nicovala sunt stâncile alea din deal de Curunsus. Nu suntem acolo! Aş vrea eu să fim acolo! Suntem aici sub tufă! Şi ăia o să ne caute! Şi ea la fel!

– Ce s-a întâmplat când făceam Spec... începu Lemnaru.

– Nu-mi pun acum întrebarea asta, zise Jason. Întrebarea pe care mi-o pun acum e cum ajungem noi azi acasă.

– O să ne aştepte ea! se jeli Căruţaş.

Din întuneric se auzi un clinchet.

– Ce ai acolo? întrebă Jason.

– E sacul cu recuzita, zise Căruţaş. Ştii că mi-ai spus că treaba mea e să am grijă de sacul cu recuzita!

– Şi tu ai târât *sacul ăla* după tine până aici?

– Da' ce, crezi că-mi mai trebuie înc-un bucluc fiindcă am pierdut sacul cu recuzita?

Căruţaş începu să tremure.

– Dacă ajungem acasă, zise Jason, vorbesc eu cu mama şi poate-ţi face rost de nişte pilule d-ălea noi, de broaşte uscate.

Trase sacul spre el şi-i desfăcu băierile.

– Uite, zurgălăii noştri, zise el, şi toiegele. Şi cine ţi-a spus să iei şi acordeonul?

– M-am gândit că poate ne hotărâm să jucăm Bâtul şi...

– *Nimeni* nu mai joacă niciodată Bâtul şi...

Se auzi un râset, mai încolo pe dealul cel ud şi trosnete printre ferigi. Jason se simţi deodată în centrul atenţiei.

– Sunt acolo, afară! şopti Căruţaş.

– Şi noi n-avem nicio armă, zise Tinichigiu.

Un rând de zurgălăi grei, de bronz, îl izbi în piept.

– Taci din gură, zise Jason, şi pune-ţi zurgălăii. Căruţaş?

– Ne aşteaptă!

– O să spun asta doar o dată, zise Jason. *După noaptea asta,* nimeni nu va mai vorbi niciodată despre Bâtul şi Găleata. S-a-nţeles?

Călugării din Lancre stăteau faţă-n faţă, cu ploaia lipindu-le hainele de trup.

Căruţaş, pe faţa căruia lacrimile de groază se amestecau cu fardul şi cu ploaia, apăsă acordeonul. Acesta scoase acel

acord prelung care, conform legii, trebuie să preceadă orice fel de muzică populară, ca să dea timp trecătorilor să se îndepărteze.

Jason ridică o mână şi numără pe degete.

– Unu, doi...

Fruntea i se încreţi.

– Unu, doi, trei...

– ... Patru... şuieră Tinichigiu.

– ... Patru, zise Jason. Jucaţi, flăcăi!

Şase toiege grele de frasin se ciocniră-n aer.

– ... Un, doi, înainte, unu, înapoi, *rotire*...

Şi, încet, după cum se împleteau prin ceaţă notele hârâite ale cântecului *Chiriaşul Doamnei Widgery*, dansatorii săltară şi clipociră în drumul lor prin noapte...

– ... Doi, înapoi, *salt*...

Toiegele se loviră din nou în aer.

– Ne privesc! gâfâi Croitoru, pe când ţopăia pe lângă Jason. Îi *văd!*

– ... Un... doi... n-o să ne facă nimic cât cântă muzica!... Înapoi, doi, *întoarce*... unu şi şase, strivirea gândacului!... salt, înapoi, *rotire*...

– Uite-i cum ies din ferigi! strigă Lemnaru, când se loviră din nou în toiege.

– I-am *văzut*... doi, trei, înainte, întoarce... Căruţaş... înapoi, rotire... tu înc-o dată... doi, înapoi... Anghel Rătăcitu' pe mijloc...

– Îmi pierd cumpătul, Jason!

– Cântă!... doi, trei, *rotire*...

– Sunt peste tot!

– *Joacă*!

– Ne privesc! Se apropie!

– ... *Rotire*, înapoi... salt... aproape am ajuns la drum...

– Jason!

– V-amintiți când... trei, întoarce... am câștigat cupa în fața Relaxaților din Ohulan?... *rotire*...

Toiegele se izbiră, cu o bufnitură de lemn pe lemn. Picioarele tropăiau, azvârlind bulgări de pământ în noapte.

– Jason, doar nu vrei...

– ... Inapoi, doi... *executarea*...

– Căruțaș... unu, doi... și-a pierdut suflul... doi, rotire...

– Se topește acordeonul, Jason! suspină Căruțaș.

– ... Unu, doi, înainte... semănat fasole!

Acordeonul horcăia. Elfii se apropiau. Cu coada ochiului, Jason zări o duzină de fețe rânjite, fascinate.

– Jason!

– ... Unu, doi... Căruțaș în mijloc... unu, doi, rotire...

Șapte perechi de cizme bufniră-n pământ...

– *Jason!*

– ... Unu, doi... rotire... fiți gata... un, doi... înapoi.... un, doi... întoarce... *UCIDE*... și înapoi, unu, doi...

Hanul era o ruină. Elfii îl goliseră de tot ce era comestibil și rostogoliseră afară toate butoaiele, deși vreo două roți de cașcaval mai sălbatice din pivniță se opuseseră cu înverșunare.

Masa se prăbușise. Printre resturile bucatelor devastate zăceau clești de homar și sfeșnice răsturnate.

Nu mișca nimic.

Apoi cineva strănută, iar în vatra rece căzu niște funingine, urmată de Țața Ogg și, ceva mai târziu, de făptura mică, neagră și furioasă a lui Casanunda.

– Puah, zise Țața, privind în jur la sfărâmături. Asta chiar e *culmea*.

– Trebuia să mă lași să mă bat cu ei!

– Erau prea mulți, băiete!

Casanunda își trânti sabia pe jos, dezgustat.

– Tocmai când începusem şi noi să ne cunoaştem mai bine, dau buzna cin'zeci de elfi peste noi! La naiba! Mereu mi se-ntâmplă chestii de-astea!

– Asta-i cea mai mare calitate a negrului, că nu se vede funinginea pe el, remarcă Ţaţa Ogg, absentă, scuturându-şi rochia. Deci, au reuşit. Esme a avut dreptate. Mă întreb unde-o fi? Ei, în fine. Haide!

– Unde mergem? întrebă piticul.

– La mine acasă.

– Ah!

– Ca să-mi iau mătura, zise Ţaţa Ogg ferm. N-o las eu pe Regina Zânelor să domnească peste copiii *mei*. Aşa că, ar fi cazul să ne ducem după ajutor. Aştia au întrecut măsura.

– Am putea urca în munţi, zise Casanunda, pe când se furişau în jos pe scări. Sunt mii de pitici acolo.

– Nu, zise Ţaţa Ogg. Esme n-o să-mi fie recunoscătoare pentru asta, dar eu sunt cea care trebuie să fluture punga cu bomboane când se-apucă ea să facă ce nu-i stă în puteri... şi mă gândesc acum la cineva care o urăşte *grozav* pe Regină.

– N-ai să găseşti pe nimeni care s-o urască mai tare decât piticii, zise Casanunda.

– O, ba găseşti, zise Ţaţa Ogg. Dacă ştii unde să cauţi.

Elfii trecuseră şi pe la casa Ţaţei Ogg. Nu mai rămăseseră două mobile întregi acolo.

– Ce nu fură, distrug, strigă Ţaţa Ogg.

Răscoli în sfărâmături cu piciorul. Se auzi un clinchet de sticlă.

– Vaza aia mi-a făcut-o cadou Esme, zise ea, la modul general, către universul indiferent. Niciodată nu mi-a plăcut.

– De ce fac asta? întrebă Casanunda, privind în jur.

– O, ăştia ar sparge şi pământul însuşi, dacă ar crede că iese un zgomot agreabil, explică Ţaţa.

Ieși din nou afară și pipăi pe sub streașina acoperișului scund de stuf și-și scoase mătura de acolo, cu un mârâit de triumf.

– Întotdeauna o îndes acolo, zise ea, altfel o fură copiii, să se plimbe. Tu încalecă în spatele meu, deși știu prea bine că fac o imprudență cu asta.

Casanunda se cutremură. Piticilor le e în general teamă de înălțimi, fiindcă nu prea au ocazia să se acomodeze cu ele.

Țața se scărpină în bărbie, scoțând un zgomot ca de șmirghel.

– Și-o să avem nevoie de o rangă, zise ea. De-astea are Jason în fierărie. Hopa sus, băiete!

– Nu mă așteptam la așa ceva, serios, admise Casanunda, urcându-se pe mătură pe pipăite, cu ochii închiși. Eram nerăbdător să mă bucur de o seară intimă, doar noi doi.

– *Suntem* doar noi doi.

– Da, dar nu mă așteptam să ia parte și-o mătură!

Mătura se înălță încet. Casanunda se încleștă, amărât, de nuielele ei.

– Unde mergem? întrebă el cu voce pierită.

– Știu eu un loc, sus între dealuri, zise Țața. N-am mai trecut pe-acolo de-un secol. Esme nu s-ar apropia nici s-o pici cu ceară, iar Magrat e prea tânără ca să-i spunem ce și cum. Dar eu mergeam des pe-acolo. Când eram codană. Fetele obișnuiau să se ducă acolo dacă voiau să... of, fir-ar...

– Ce-i?

– Mi s-a părut că văd ceva zburând peste fața lunii și-s al naibii de sigură că nu era Esme.

Casanunda încercă să privească în jur, ținându-și în același timp ochii închiși.

– Elfii nu zboară, bombăni el.

– N-ai *tu* habar, zise Țața. Zboară pe tulpini de coada-șoricelului.

– Tulpini de coada-şoricelului?

– Da. Am încercat şi eu, odată. Au ceva portanţă, dar îţi fac praf bazoanele. Nu se compară cu o legătură dolofană de nuiele. Oricum, zise ea, înghiontindu-l pe Casanunda, tu ar trebui să te simţi ca acasă pe chestia asta. Magrat spune că măturile sunt o de-aia, cum îi zice, o metraforă sexuală[1].

Casanunda deschisese un ochi pentru o clipă, cât să vadă un acoperiş cum aluneca tăcut pe sub el. I se făcu greaţă.

– Diferenţa fiind, continuă Ţaţa Ogg, că o mătură rezistă în aer mai multă vreme. Plus că poţi s-o foloseşti ca să ţii casa curată, ceea ce nu s-ar putea spune despre... Te simţi bine?

– Chiar nu-mi place deloc treaba asta, doamnă Ogg.

– Încerc doar să-ţi ridic moralul, domnule Casanunda.

– „Moralul“ îmi place, doamnă Ogg, zise piticul, dar putem evita partea cu „ridicatul“?

– Coborâm într-o clipită.

– Aşa *da*.

Ghetele Ţaţei râcâiră pământul bătut din curtea fierăriei.

– Am să las magia mergând, mă întorc cât ai clipi, zise ea.

Fără să bage-n seamă behăitul de ajutor al piticului, sări de pe mătură şi dispăru pe uşa din dos.

Cel puţin, elfii nu trecuseră pe aici. Era prea mult fier. Luă o rangă de pe bancul de lucru şi se grăbi să iasă.

– Ţine tu asta, îi zise ea lui Casanunda. Apoi ezită. Ne trebuie cât de mult noroc, aşa-i? adăugă ea şi fugi din nou înăuntru.

De data asta, ieşi mult mai repede, băgându-şi ceva în buzunar.

– Gata? întrebă ea.

– Nu.

– Atunci, hai să mergem. Şi fii cu ochii-n patru. Cu ochii deschişi!

---

[1] Dar asta e ceva falucios.

– Mă uit după elfi?

– S-ar putea. Nu era Esme, și alt zburător nu mai e pe la noi decât domnul Ixolit, care-i *banshee*[1], dar el e tare amabil și întotdeauna ne bagă un bilet pe sub ușă, când are de gând să iasă. Pentru controlul traficului aerian, știi?

Orașul era, în cea mai mare parte, cufundat în întuneric. Lumina lunii așeza pătrate negre și argintii pe fața pământului. După o vreme, Casanunda se mai relaxă. Mișcarea măturii i se părea chiar liniștitoare.

– Ai dus mulți pasageri la viața ta? întrebă el.

– Din când în când, da, zise Țața.

Casanunda părea să aibă ceva anume în minte. După o vreme, spuse cu o voce mustind de curiozitate științifică:

– Spune-mi, a încercat vreodată cineva să facă...

– Nu, zise Țața Ogg, cu fermitate. Ai să cazi.

– Nu știi ce voiam să te-ntreb!

– Pui pariu pe juma' de dolar?

Câteva minute zburară în liniște, apoi Casanunda o bătu pe Țața pe umăr.

– Elfi la ora trei!

– A, bine atunci. Mai avem câteva ore.

– Adică, sunt acolo!

Țața se uită chiorâș spre stele. Ceva zdrențăros zbura prin noapte.

– Of, fir-ar!

– Nu poți să-i lași în urmă?

– Nicio șansă. Ăștia sunt în stare să încingă pământul c-un corset în patruj' de minute[2].

– De ce? Nu-i așa gras! zise Casanunda, care începuse să simtă nevoia unui pumn de pilule de broaște uscate.

---

[1] Ființă supranaturală din folclorul irlandez, ale cărei țipete prevestesc moartea când se aud de pe casa cuiva. (n.tr.)

[2] Aluzie la replica lui Puck, din *Visul unei nopți de vară,* de William Shakespeare: „Pământu-l voi încinge cu un brâu în mai puțin de-un ceas". (n.tr.)

– Vreau să spun că sunt *rapizi*. Nu-i putem lăsa în urmă nici dacă mai dăm jos din greutate.

– Eu unul cred c-am mai scăzut niţeluş, zise Casanunda, pe când mătura plonja către copaci.

Ghetele Ţaţei greblară frunzişul. Către stânga, lumina lunii străluci o clipă, reflectată de plete blonde-cenuşii...

– La dracu', la dracu', *la dracu'!*

Trei elfi zburau în formaţie cu mătura. Asta era chestia cu elfii. Te hăituiau până cădeai jos, până-ţi îngheţa sângele-n vine de groază; un pitic, pe de altă parte, dacă voia să te omoare, te reteza-n două cu securea, cu prima ocazie. Dar asta era din cauză că piticii erau mult mai cumsecade decât elfii.

– Ne ajung din urmă! zise Casanunda.

– Ai ranga?

– Da!

– Bun...

Mătura zbura-n zigzag pe deasupra pădurii tăcute. Unul dintre elfi îşi scoase sabia şi se repezi spre ei. Să-i prăvălească între copaci, să-i lase în viaţă cât mai mult posibil...

Mătura intră în marşarier. Capul şi picioarele Ţaţei Ogg ţâşniră înainte, astfel încât ea şedea parţial pe propriile mâini, dar, în cea mai mare parte, şedea pe nimic. Elful plonjă spre ea, râzând...

Casanunda ridică ranga.

Se auzi un zgomot foarte asemănător cu *doioinng*.

Mătura se smuci din nou înainte, trântind-o pe Ţaţă în poala lui Casanunda.

– Scuze!

– Nicio problemă! De fapt, mai fă o dată, dacă vrei.

– L-ai pocnit, da?

– I-am tăiat răsuflarea.

– Bun. Unde sunt ceilalţi?

– Nu-i văd.

Casanunda rânjea nebunește.

– Le-am arătat noi, corect?

Ceva făcu *zip* și se înfipse în pălăria Țaței Ogg.

– Știu că avem fier, zise ea. N-o să se mai apropie de noi. Nici n-au nevoie, adăugă ea, cu amărăciune.

Mătura devie, ocolind un copac și șterse niște ferigi. Apoi o apucă pe-o potecă năpădită de buruieni.

– Nu ne mai urmăresc, zise Casanunda, după o vreme. I-am speriat, așa-i?

– Nu noi. Le e frică să se apropie de Omul Lung. Nu-i teritoriul lor. Hă, ia uite în ce hal e poteca asta! Cresc *copaci* pe ea. Când eram eu fată, nici fir de iarbă nu vedeai crescând aici. Zâmbi amintirilor de demult. Veneau mulți la Omul Lung în nopțile de vară, să știi.

Acum textura pădurii se schimbase. Era bătrână, chiar și pentru standardele forestiere din Lancre. De pe ramurile joase, noduroase, atârnau bărbi de mușchi. Frunze antice foșneau pe jos, la trecerea vrăjitoarei și-a piticului în zbor printre copaci. O jivină îi auzi și-o rupse la fugă zgomotos, prin desișuri. După sunet, era ceva cu coarne.

Țața lăsă mătura să se oprească de la sine.

– Iată, zise ea, dând o ferigă la o parte, ăsta-i Omul Lung.

Casanunda se uită pe sub cotul ei.

– Asta-i tot? E doar un gorgan vechi.

– Trei gorgane vechi, îl corectă Țața.

Casanunda privi peisajul năpădit de vegetație.

– Da, le văd, zise el. Două rotunde și unul mai lung. Ei și?

– Prima dată când le-am văzut din aer, zise Țața, era să cad jos de pe afurisita de mătură de-atâta râs.

Urmă una dintre acele pauze pentru picatul fisei, cum se spune, în timpul căreia piticul pricepu topografia situației.

– Măi să fie, zise Casanunda. Credeam că vechii constructori de gorgane erau druizi serioși și oameni de-ăștia, nu... nu indivizi care desenează pe pereții privatei cu două sute de mii de tone de pământ, ca să mă exprim așa.

– N-aș fi zis că-ți stă în fire să fii șocat de așa ceva.

Țața putea să jure că piticul roșise, pe sub perucă.

– Păi, mai are omul și *stil*, zise Casanunda. Se cere și ceva subtilitate. Nu face să zbieri pur și simplu: Am un cogeamite tonker!

– E nițel mai complicat de-atât, zise Țața, strecurându-se printre tufișuri. Aici peisajul e cel care spune: Am un cogeamite tonker. Ăsta-i un cuvânt piticesc, nu?

– Da.

– Bun cuvânt!

Casanunda încerca să se descurce dintr-un măceș.

– Esme nu vine niciodată aici, zise Țața, de undeva din față. Zice că și-așa e destul de rău cu cântecele populare și stâlpii de armindeni și de-astea, nu-i nevoie să se apuce tot decoru' de insinuări. Sigur, continuă ea, locul ăsta n-a fost niciodată destinat femeilor. Străbunica mea spunea că în vremurile vechi bărbații veneau aici ca să îndeplinească ritualuri stranii, pe care nicio femeie nu le-a privit vreodată.

– Doar străbunica ta, care s-a ascuns în tufișuri, interveni Casanunda.

Țața se opri brusc.

– *Tu* de unde-ai știut?

– Să spunem doar că am început și eu să le înțeleg nițel pe femeile neamului Ogg, doamnă Ogg, explică piticul.

Un tufiș spinos îi sfâșiase haina.

– Ea povestea că ăia doar își construiau băi de aburi și ședeau acolo puțind ca subsuoara unui fierar, și beau scârbavniță și jucau în jurul focului, cu coarne pe cap, și se pișau printre copaci, la nimereală, zise Țața. Spunea că ei uneia

i s-au părut cam molâi, dacă e s-o spună p-a dreaptă. Dar eu cred că un bărbat trebuie lăsat să fie bărbat, chiar dacă asta-nseamnă să fie molâu. Unde ți-e peruca?

– Cred că în copacul de colo.

– Mai ai ranga?

– Da, doamnă Ogg.

– Atunci, haide!

Ajunseseră la capătul gorganului celui lung. Acolo erau trei lespezi mari și neregulate, formând un fel de peșteră joasă. Țața Ogg se aplecă și intră în întunericul muced și mirosind nițel a amoniac.

– Cam pe-aici ar fi, zise ea. Ai un chibrit?

Lumina sulfuroasă dezvălui o stâncă plată cu un desen grosolan zgâriat pe ea. Liniile fuseseră încrustate cu ocru. Desenul înfățișa o siluetă de om cu ochi ca de bufniță, purtând blănuri și coarne.

În lumina tremurătoare, părea că dansează.

Dedesubtul lui era o inscripție runică.

– A descifrat cineva vreodată ce scrie? întrebă Casanunda.

Țața încuviință.

– E într-o variantă a limbii Oggham[1], explică ea. În linii mari, înseamnă „Am Un Cogeamite Tonker".

– Oggham?! se miră piticul.

– Familia mea a trăit în aceste, cum să spun eu, în aceste părți foarte multă vreme, zise Țața.

– E o adevărată educație, când te întâlnește omul pe dumneata, doamnă Ogg! zise Casanunda.

– Așa spun toți. Îndeasă ranga pe lângă latura pietrei, da? Întotdeauna mi-am dorit un pretext ca să pot coborî acolo.

– Dar ce *e* acolo?

– Păi, intrarea care duce în Peșterile Lancre. Astea se întind peste tot, așa am auzit. Chiar și pân-la Capul de

---

[1] Există un vechi alfabet celtic, numit ogam. (n.tr.)

Aramă. Cică există o trecere și spre castel, dar eu n-am găsit-o niciodată. Dar, în primu' rând, duc către tărâmul elfilor.

– Credeam că Dansatorii duc către tărâmul elfilor.

– Ăsta-i *celălalt* tărâm al elfilor.

– Credeam că au doar unul!

– Despre ăsta nu le place să vorbească.

– Și tu vrei să intri acolo?

– Da.

– Vrei să *cauți* elfi?

– Corect. Acuma, ai de gând să stai acolo toată noaptea sau ai de gând să dai piatra la o parte? Îi dădu un ghiont. Se găsește *aur* acolo jos, știi.

– O, da, mulțumesc frumos, pufni Casanunda, sarcastic. Ăsta-i speciism, să știi. Doar fiindcă sunt... dezavantajat vertical, încerci să mă momești cu aur, așa-i? Piticii sunt doar o grămadă de pofte pe două picioare, așa-ți închipui. Ha!

Țața suspină.

– Of, bine, zise ea. Uite ce... când ne întoarcem acasă, îți fac niște pâine piticească așa ca de la mama ei, ce părere ai?

Un rânjet neîncrezător se lăți pe fața lui Casanunda.

– Pâine piticească adevărată?

– Da. Cred că mai am încă rețeta și, oricum, sunt săptămâni întregi de când n-am mai golit lădița motanului[11].

– Păi, de acord...

Casanunda înfipse un capăt al răngii sub piatră și trase de ea cu forță piticească. După câteva clipe de împotrivire, lespedea se ridică.

Dedesubt erau trepte, pline de pământ și rădăcini bătrâne.

---

[1] Există multe rețete pentru pâinicile piticești din Lancre, rotunde și turtite, dar scopul lor comun este să fie niște rații de campanie durabile, ușor de transportat și să poată, de asemenea, eviscera inamicul, dacă le arunci cu destulă forță și viteză. Comestibilitatea e un fel de bonus opțional. Majoritatea ingredientelor sunt păstrate cu grijă secrete, cu excepția pietrișului.

Ţaţa începu să coboare fără să privească îndărăt, apoi îşi dădu seama că piticul n-o urmează.

– Care-i problema?

– Nu mi-au plăcut niciodată locurile strâmte şi întunecoase.

– Cum? Eşti *pitic!*

– Prin *naştere,* doar prin *naştere.* Dar mi se face frică şi când mă ascund în şifonier. Şi ăsta-i un dezavantaj serios în branşa mea.

– Nu fi prost! Mie nu mi-e frică.

– Tu nu eşti eu.

– Uite ce – îţi pun nişte pietriş în plus la pâine.

– Ooh... eşti o ispititoare, doamnă Ogg!

– Şi adu torţele!

În peşteri era cald şi uscat. Casanunda tropăia mărunţel în urma Ţaţei, dornic să rămână în lumina torţei.

– N-ai mai fost pe-aici niciodată?

– Nu, dar ştiu drumul.

După o vreme, Casanunda se simţi mai liniştit. În peşteri era mai bine decât în şifoniere. În primul rând, nu te împiedicai tot timpul de pantofi, plus că nu prea erau şanse să deschidă uşa vreun soţ cu sabia-n mână.

De fapt, era chiar fericit.

Cuvintele îi urcară nechemate pe buze, de undeva din vreun buzunar dosnic al cromozomilor.

– Hai-ho, hai-ho...

Ţaţa Ogg zâmbi în întuneric.

Tunelul se deschidea într-o cavernă largă. Lumina torţei atingea sugestia unor pereţi îndepărtaţi.

– Aici e? întrebă Casanunda, strângând ranga.

– Nu. Aici e altceva. Noi... ştim despre locul ăsta. E mitic.

– Nu-i real?

– O, e real. *Şi* mitic.

Torţa sfârâi. Se văzură sute de lespezi îmbrăcate-n praf, înşirate prin peşteră într-o uriaşă spirală; în centrul spiralei

atârna un clopot, suspendat de-o frânghie care dispărea în bezna tavanului. Chiar sub clopotul atârnat se afla o grămăjoară de monede de aur și una de monede de argint.

– Nu atinge banii, zise Țața. Ia, fii atent la asta, mi-a povestit tata, e o șmecherie grozavă.

Întinse mâna și ciocăni foarte ușor în clopot, scoțând un *ting* slab.

De pe cea mai apropiată lespede, praful curse în valuri. Ceea ce Casanunda luase drept sculptură se ridică în capul oaselor. Era un războinic în armură. Din moment ce se ridicase, era aproape sigur viu, dar arăta de parc-ar fi ajuns de la viață la *rigor mortis* fără să fi trecut, în drum, prin moarte.

Își fixă ochii înfundați în orbite asupra Țaței Ogg.

– Ce soiu de oară blestemată crezi *Domnia Ta* că iaște, hai?

– Încă nu-i ora ta, zise Țața.

– Atunci, di ce ai trasu clopotulu? Aiasta-i culmea, n-am pusu geană pe geană de două sute de ai, pururea trage vreun bicisnic clopotulu. Să *pleci*.

Războinicul se culcă la loc.

– E un rege din vechime și războinicii lui, șopti Țața, pe când se grăbeau să plece. Un somn magic, așa am auzit. O vrajă de-a unui magician de demult. Cică-o să se trezească pentru un soi de bătălie finală, când o mânca lupul soarele[1].

– Și vrăjitorii ăștia, mereu fumează *porcării*, zise Casanunda.

– Mai știi, se poate. Facem la dreapta aici. Mereu la dreapta.

– Mergem în cerc?

– În spirală. Acum suntem chiar dedesubtul Omului Lung.

– Nu, nu se poate, zise Casanunda. Am coborât printr-o trapă de sub Omul Lung... ia stai... vrei să spui că suntem în locul de unde-am plecat, dar e alt loc acum?

– Ai început să te pricepi, pe câte văd.

Urmară spirala mai departe.

---

[1] Aluzie la legenda Amurgului Zeilor, din mitologia scandinavă (n.tr.)

Care, până la urmă, îi conduse la un fel de ușă.

Aici, aerul era mai fierbinte. Din tuneluri laterale, se zărea o lumină roșie.

Două stânci masive fuseseră proptite în picioare, de-un perete de piatră, și o a treia lespede era așezată deasupra lor. Blănuri de animale atârnau și închideau intrarea grosolană, formată de pietre; de sub ele, se încolăceau firișoare de fum.

– Astea au fost ridicate în același timp cu Dansatorii, îi explică Țața. Doar că aici gaura e verticală, așa că n-a fost nevoie decât de trei. Poți să lași ranga aici și să-ți scoți cizmele, dacă au în ele cuie de fier.

– Cizmele astea au fost cusute de cel mai bun cizmar din Ankh-Morpork, să știi, zise Casanunda, și într-o bună zi, am să-l plătesc.

Țața dădu blănurile la o parte.

Aburul ieși în valuri.

Înăuntru era beznă, groasă și fierbinte ca melasa și puțind ca vestiarul unei vulpi. Casanunda, urmând-o pe Țața Ogg, simți prezențe nevăzute în aerul puturos și auzi liniștea conversațiilor șoptite, întrerupte brusc. La un moment dat, i se păru că vede un lighean cu pietre înroșite-n foc, apoi o mână fantomatică se mișcă prin fața lor, răsturnă un polonic și le ascunse-n abur.

„Ăsta nu poate fi interiorul Omului Lung, își spuse el. Omul Lung e o movilă de pământ, ăsta-i un cort lunguieț, din piei."

Nu pot fi amândouă același lucru.

Își dădu seama că transpira prin toți porii.

Două torțe deveniră vizibile, printre vălătucii de abur, lumina lor abia dând o tentă roșiatică beznei. Dar erau de-ajuns ca să se vadă o siluetă enormă, întinsă pe jos, lângă un alt lighean cu pietre încinse.

Aceasta ridică ochii. Niște coarne se mișcară prin căldura umedă și lipicioasă.

– Ah, doamna Ogg!

Vocea era precum ciocolata.

– Înălțimea Voastră, zise Țața.

– Presupun că nu mă pot aștepta de la tine să îngenunchezi?

– Taman așa, Excelența Voastră, zise Țața, rânjind.

– Știi, doamnă Ogg, ai un fel anume de a-ți arăta respectul în fața zeului tău, care l-ar face pe un ateu obișnuit să se-nverzească de invidie, zise insul cel întunecat. Și căscă.

– Mulțumesc, Alteța Voastră.

– Oamenii nici măcar nu mai dansează pentru mine acum. Ce, e prea greu atâta lucru?

– Cum spuneți dumneavoastră, Înălțime.

– Voi, vrăjitoarele, nici măcar nu mai credeți în mine.

– Corect din nou, Cornoșenia Voastră.

– Ah, micuță doamnă Ogg, și cum oare, după ce ai intrat aici, îți mai închipui că ai să și ieși? rosti tolănitul.

– Pentru că am fier, zise Țața, vocea devenindu-i deodată tăioasă.

– Bineînțeles că nu ai, micuță doamnă Ogg. Niciun fir de fier nu poate intra pe acest tărâm.

– Am fierul care intră orișiunde, zise Țața.

Scoase mâna din buzunarul șorțului, ridicând în aer o potcoavă.

Casanunda auzi fojgăială în jur, cum se luptau elfii cei ascunși să se îndepărteze. Aburi noi izbucniră cu un șuierat, când se răsturnă un lighean cu pietre fierbinți.

– Ia-l de aici!

– Am să-l iau când am să plec, zise Țața. Acum, ascultă-mă! Cucoana iar ne face probleme. Trebuie s-o oprești. Așa-i corect. Nu mai vrem să-nceapă iar Vechile Necazuri.

– Și de ce aș face asta?

– Vrei să ajungă puternică, deci?

Se auzi un pufnet.

– Nu mai poți domni niciodată afară în lume, zise Țața. Acolo-i prea multă muzică. E prea mult fier.

– Fierul ruginește.

– Nu și fierul din cap.

Regele pufni.

– Totuși... chiar și acela... într-o zi...

– Într-o zi.

Țața încuviință din cap.

– Da. Pentru asta mă învoiesc să beau. Într-o zi. Cine știe? Într-o zi. Toți avem nevoie de „într-o zi". Dar ziua aia nu e azi. Înțelegi? Așa că, vino afară și echilibrează lucrurile! Că altfel, uite ce-o să fac. O să aduc oameni să sape Omul Lung cu cazmale de fier, vezi tu, și o să zică, ie-te, e doar un gorgan vechi, și o să vină vrăjitori pensionari și preoți care n-au nimic mai bun de făcut decât să scotocească prin mormanul de moloz și-o să scrie cărți prăfuite și plicticoase despre tradiții funerare și d-alde astea, și asta va fi încă un cui de fier în coș-ciugul tău. Iar mie o să-mi pară nițel rău de asta, că știi că întotdeauna am avut o slăbiciune pentru tine. Dar am copilași acasă, vezi tu, și copiii mei nu se-ascund sub scări că le e frică de trăsnet, și nu pun lapte afară pentru elfi, și nu se grăbesc s-ajungă acasă de teama nopții, și decât să ne-ntoarcem la vechile vremuri întunecate *mai bine te bat în cuie.*

Cuvintele despicară aerul.

Omul încornorat se ridică. Și-apoi se ridică mai sus. Coarnele lui atingeau tavanul.

Lui Casanunda îi căzu falca.

– Așa că, vezi tu, continuă Țața, înmuindu-se, nu astăzi. Într-o zi, poate. Tu poți să stai aici și să nădușești până Într-o zi. Dar nu azi.

– Voi... lua o hotărâre.

– Foarte bine. Ia hotărârea. Și eu o să plec.

Cel cu coarne privi în jos la Casanunda.

– Și *tu* la ce te holbezi, piticule?

Țața Ogg îl înghionti pe Casanunda.

– Hai, răspunde-i frumos lui domnu'!

Casanunda înghiți în sec.

– Parol, zise el, da' ce mai semeni cu portretul tău!

Într-o vale îngustă, câteva mile mai încolo, niște elfi găsiseră o vizuină de iepurași abia fătați, care, împreună cu un mușuroi de furnici de prin preajmă, le oferi distracție pentru o bună bucată de vreme.

Chiar și cei mai umili, orbi și fără glas au zei.

Herne Hăituitul, zeul celor vânați, se furișa printre tufișuri, dorindu-și cu ardoare ca și *zeii* să aibă zei.

Elfii se ghemuiseră la pământ, să vadă mai bine, și astfel erau cu spatele la el.

Herne Hăituitul se târî pe sub o tufă de mure, se încordă, apoi sări.

Își înfipse dinții în pulpa unui elf până se-ntâlniră la mijloc și fu azvârlit la o parte când elful țipă și se-ntoarse.

Căzu grămadă și-o rupse la fugă.

Asta era problema. Nu era construit pentru luptă, n-avea pic de instinct de prădător în el. Atac și-apoi fugă, asta era singura opțiune.

Iar elfii alergau mai repede.

El sărea peste bușteni, aluneca pe frunze moarte și-și dădea seama, deși vederea începea să i se încețoșeze, că elfii îl depășeau și pe stânga, și pe dreapta, ținând pasul cu el, așteptând ca el să...

Frunzele explodară. Micuțul zeu zări pentru o clipă o creatură cu colți, toată numai brațe și răzbunare. Apoi apărură

doi umanoizi ciufuliți, unul din ei fluturând o rangă de fier deasupra capului.

Herne nu aşteptă să vadă urmarea. Plonjă printre picioarele nălucirii şi fugi mai departe, dar un îndepărtat strigăt de luptă continua să-i răsune în urechi:

– Dar, bineînțeles, o să-ți iau melcul!! Cum se face asta? Volum!!

Țața Ogg şi Casanunda mergeau în tăcere, înapoi către gura peşterii şi scările de la intrare. Într-un târziu, când ieşiră afară, în noapte, piticul exclamă:

– Uau!

– Se simte până aici, afară, zise Țața. E-un loc teribil de...

– Dar vreau să spun, măiculiță...

– E mai deştept decât ea. Sau mai leneş, zise Țața. O s-aştepte să se termine.

– Dar era...

– Nouă poate să ne-apară sub ce înfățişare vrea el, zise Țața. Vedem forma pe care noi le-o dăm.

Lăsă lespedea să cadă la locul ei şi-şi şterse mâinile de praf.

– Dar de ce-ar vrea el s-o oprească?

– Păi, e bărbatu-su, în definitiv. N-o poate suferi. E ceea ce s-ar numi un mariaj deschis.

– Şi aşteaptă să se termine *ce?* întrebă Casanunda, uitându-se în jur să nu mai fie şi alți elfi.

– O, ştii tu, zise Țața, fluturând dintr-o mână. Tot fierul ăsta şi cărțile, şi ceasornicăria, şi universitățile şi cititul şi alte asemenea. El crede că o să treacă, vezi tu. Şi într-o zi o să se termine cu toate, iar oamenii o să ridice privirea spre cerul de apus, la amurg, şi *hop şi el.*

Casanunda se trezi că se întoarce să privească apusul, dincolo de gorgane, pe jumătate imaginându-şi uriaşa siluetă conturându-se în ultimele luciri ale zilei.

– Într-o zi, se va întoarce, rosti Ţaţa, încet. Când până şi fierul din cap a ruginit.

Casanunda îşi lăsă capul pe-un umăr. Nu poţi să trăieşti printre fiinţe de altă specie o viaţă-ntreagă fără să înveţi să le citeşti destul de bine limbajul trupului, mai ales când e scris cu litere atât de mari.

– Şi ţie n-o să-ţi pară sută la sută rău, aşa-i? zise el.

– Eu? Eu nu-i vreau înapoi! Sunt înşelători şi cruzi, şi nişte paraziţi aroganţi, şi n-avem nevoie de ei nici atâtica!

– Pui pariu pe juma' de dolar?

Ţaţa păru deodată stânjenită.

– Nu te uita aşa la mine! Esme are dreptate. Bineînţeles că are dreptate. Nu ne mai trebuie elfi. E evident.

– Esme e aia scundă, nu?

– Ha, nu, Esme e aia înaltă cu nasul mare. O ţii minte.

– Aha, da.

– Aia scundă e Magrat. Ea-i un suflet plin de blândeţe şi-i cam bleagă. Poartă flori în păr şi crede în cântecele populare. Ea s-ar prinde-n joc cu elfii într-o clipită, aşa zic eu.

În viaţa lui Magrat se înmulţiseră îndoielile. În primul rând, era arbaleta. O arbaletă e o armă foarte utilă şi comodă, proiectată să fie rapidă, ucigătoare şi uşor de folosit de către persoane neexperimentate, cam ca o versiune mai rapidă a mâncării congelate expirate. Dar e gândită ca să fie folosită o singură dată de către cineva care are unde să se adăpostească în timp ce-o încarcă din nou. Altfel, nu-i decât nişte metal şi lemn, cu o sfoară la capăt.

Şi mai era şi sabia. În pofida temerilor lui Shawn, Magrat ştia, teoretic, ce se face cu sabia. Te străduiai s-o înfigi în inamic printr-o viguroasă mişcare a braţului, iar inamicul încerca să te oprească. Nu prea era sigură ce se întâmpla după aceea. Spera că ai voie să mai încerci o dată.

Mai avea îndoieli și în legătură cu armura. Coiful și platoșa erau OK, dar în rest, era de zale. Și, după cum știa prea bine Shawn, din punctul de vedere al unei săgeți, zalele puteau fi asimilate cu o serie de găuri legate între ele.

Turbarea era încă acolo, furia pură încă îi stăpânea miezul sufletului. Dar adevărul de neocolit era că inima pe care-o stăpânea era înconjurată de restul făpturii lui Magrat Usturoi, fecioară a acestei parohii și în pericol de-a rămâne astfel.

Prin oraș nu se mai zăreau elfi, dar se vedea pe unde fuseseră. Ușile atârnau, scoase din balamale. Străzile arătau de parcă trecuse Gingis Cohen[1] pe-acolo.

Acum ajunsese pe drumul care ducea sus la pietre. Era mai larg decât fusese deunăzi; caii și trăsurile îl răscoliseră urcând, iar populația panicată îl transformase-n mlaștină, la coborâre.

Știa că era privită și se simți aproape ușurată când trei elfi ieșiră dintre copaci, înainte măcar să fi pierdut din vedere castelul.

Cel din mijloc rânji.

– Bună seara, fato, zise el. Numele meu e Lord Lankin și vei face o reverență când mi te adresezi.

Tonul lui sugera că nu exista absolut nicio posibilitate ca ea să nu se supună. Ea simți cum mușchii i se încordează, încercând să execute ordinul.

Regina Ynci nu s-ar fi supus...

– Din întâmplare, eu sunt, practic, regina, ripostă ea.

Era prima dată când privea un elf în față și era destul de calmă ca să remarce detaliile. Cel de aici avea momentan pomeți proeminenți și păr legat la spate într-o coadă de cal; pe trup avea tot felul de zdrențe, dantele și blănuri, știind cu certitudine că orice zdreanță arată bine când e purtată de un elf.

---

[1] De unde și termenul „distrugere angro". În engleză, expresie curentă, cu sensul de „distrugere totală". (n. tr.)

Strâmbă din nasul lui perfect către ea.

– Există o singură Regină în Lancre, zise el. Şi tu, categoric, nu eşti ea.

Magrat încercă să se concentreze.

– Şi ea unde-i, atunci?

Ceilalţi doi ridicară arcurile.

– O cauţi pe Regină? Atunci te vom ducc la ea, afirmă Lankin. Şi, domniţă, în caz că doreşti să foloseşti arcul acela neplăcut de fier, mai avem încă doi arcaşi ascunşi în copaci.

Din copacii de pe una din laturile drumului se auzi într-adevăr un freamăt, dar fu urmat de-o bufnitură. Elfii părură derutaţi.

– La o parte din drumul meu, răcni Magrat.

– Cred că nu înţelegi cum stau lucrurile, zise elful.

Zâmbetul lui deveni mai larg, dar dispăru când se auzi un alt trosnet forestier, din partea cealaltă a potecii.

– Te-am simţit venind încă din vale, zise elful. Fata cea vitează care aleargă să-şi salveze iubitul! O, ce romantic! Luaţi-o!

O umbră se ridică în spatele celor doi elfi înarmaţi, le înhăţă capetele în câte-o mână şi le izbi unul de altul.

Umbra păşi înainte, peste trupurile lor şi, când Lankin se întoarse să-l înfrunte, îi aplică un croşeu care-l săltă de la pământ şi-l trimise într-un copac.

Magrat îşi scoase sabia.

Indiferent ce era arătarea, părea mai rea decât elfii. Era păroasă şi plină de noroi, avea o formă aproape ca de trol şi înşfăcase hăţurile calului ei cu un braţ care părea nesfârşit de lung. Ea ridică sabia...

– Uuk?

– Lăsaţi sabia jos, *vă rog,* domnişoară!

Vocea venea de undeva din spatele ei, dar avea un timbru omenesc şi îngrijorat. Elfii nu păreau niciodată îngrijoraţi.

– Tu cine eşti? întrebă ea, fără să se-ntoarcă.

Monstrul din fața ei îi zâmbi larg, dezvelindu-și dinții galbeni.

– Ăă, sunt Ponder Stibbons. Un vrăjitor. Și *acela* e un vrăjitor, de asemenea.

– N-are haine pe el!

– Pot să-i spun să facă baie, dacă vreți, zise Ponder, cam isteric. Intotdeauna își pune un halat vechi, verde, după ce face baie.

Magrat se mai relaxă. Nimeni nu putea fi cine știe ce amenințare dacă vorbea așa, decât poate pentru el însuși.

– De partea cui ești, domnu' Vrăjitor?

– Da' câte părți sunt?

– Uuk?

– Când mă dau jos de pe calul ăsta, zise Magrat, o s-o rupă la fugă. Așa că poți, te rog, să-i spui... prietenului tău să dea drumul hățurilor? Altfel o să-l rănească.

– Uuk?

– Ăă. Sau poate nu.

Magrat se lăsă să alunece jos. Calul, eliberat de prezența fierului, o rupse la fugă. Cam doi metri.

– Uuk.

Calul se zbătea să se ridice-n picioare.

Magrat clipi.

– Ăă, e cam nervos pentru moment, zise Ponder. Unul dintre... elfi... a tras cu o săgeată-n el.

– Dar ei fac asta ca să-i controleze pe oameni!

– Ăă. El nu e om.

– Uuk!

– Adică, nu din punct de vedere genetic.

Magrat mai întâlnise vrăjitori. Din când în când mai venea câte unul în Lancre, dar nu zăbovea. Avea Buna Bate-vreme ceva care-i făcea să o ia din loc.

Dar aceia nu arătau ca Ponder Stibbons. Ponder își pierduse cea mai mare parte din robă, iar din pălărie nu-i mai

rămăsese decât borul. Faţa îi era aproape acoperită cu noroi, şi unul din ochi îl avea înconjurat de o vânătaie multicoloră.

– Ei ţi-au făcut *asta?*

– Păi, noroiul şi hainele rupte sunt doar de la, ştiţi dumneavoastră, de la pădure. Şi ne-am ciocnit de...

– Uuk.

– ... Am *trecut peste* elfi de câteva ori. Dar *asta* e de la un pumn pe care mi l-a tras Bibliotecarul.

– Uuk.

– Slavă Domnului! continuă Ponder. M-a pus la pământ. Că, dacă n-o făcea, aş fi fost şi eu precum ceilalţi.

Pe Magrat o cuprinse teama de conversaţia care avea să urmeze.

– Care ceilalţi? se răsti ea.

– Sunteţi singură?

– Care ceilalţi?

– Aveţi măcar o *idee* despre ce s-a întâmplat?

Magrat se gândi la castel, la oraş.

– M-aş putea hazarda să fac o presupunere, zise ea.

Ponder scutură din cap.

– E mai rău de-atât, zise el.

– Care ceilalţi? întrebă Magrat.

– Cred că e clar că s-a produs o ruptură inter-continuum şi sunt sigur că există o diferenţă la nivelurile de energie.

– Dar care *ceilalţi?* insistă Magrat.

Ponder Stibbons aruncă o privire temătoare pădurii dimprejur.

– Haideţi să plecăm de pe potecă. Mai sunt o mulţime de elfi în urmă.

Ponder dispăru în hăţişuri. Magrat îl urmă şi dădu peste încă un vrăjitor, proptit de un copac, ca o scară. Pe faţa lui trona un zâmbet uriaş.

– Trezorierul, îl prezentă Ponder. Cred că am cam exagerat cu pilulele de broaşte uscate. Ridică vocea: Cum... vă... mai... simţiţi... domnule?

– O, am să iau nişte dihor la proţap, dacă sunteţi amabil, zise Trezorierul, surâzând radios la nimic.

– De ce e aşa de ţeapăn?

– Noi credem că e un fel de efect secundar, explică Ponder.

– Şi nu-l puteţi rezolva cumva?

– Cum, şi să nu mai avem pe ce traversa pâraiele?

– Vino şi mâine, brutare, şi-o să luăm una mai prăjită! rosti Trezorierul.

– Şi oricum, pare destul de mulţumit, zise Ponder. Sunteţi războinică, domnişoară?

– Cum? întrebă Magrat.

– Păi, vreau să spun, cu armura şi celelalte...

Magrat privi în jos. Încă mai ţinea sabia în mână. Coiful îi tot cădea peste ochi, dar îl mai capitonase niţel, cu nişte fâşii din rochia de mireasă.

– Eu... ăă... aşa-i. Da, aşa-i. Asta sunt, zise ea. Absolut. Da.

– Aţi venit pentru nuntă, presupun. Ca şi noi.

– Aşa-i. Categoric, am venit pentru nuntă. E adevărat.

Apucă mai bine sabia-n mână.

– Acum, spune-mi ce s-a întâmplat, îl îndemnă ea. Şi pune accentul pe ce s-a întâmplat cu ceilalţi.

– Păi...

Ponder apucă, absent, un colţ al robei lui sfâşiate şi începu să-l răsucească între degete.

– Am mers toţi la Spectacol, vedeţi dumneavoastră. Era o piesă. Ştiţi? Teatru? Şi, şi era foarte amuzant. Erau toţi mitocanii ăia cu ghetele lor mari şi celelalte, peruci de paie şi-aşa mai departe, şi tropăiau pe-acolo prefăcându-se că sunt seniori şi doamne şi toate celelalte, şi le ieşea teribil de prost. Era tare caraghios. Trezorierul a râs o grămadă de ei. Bine, el

a râs şi de copaci, şi de pietre, de fapt. Dar ne distram cu toţii. Şi pe urmă... pe urmă...

– Vreau să ştiu totul, zise Magrat.

– Păi... păi... pe urmă a fost o parte pe care nu prea mi-o amintesc. Era ceva în legătură cu felul cum jucau, cred. Vreau să spun, dintr-odată... dintr-odată totul părea *real*. Înţelegeţi?

– Nu.

– Era individul ăla crăcănat şi cu nasul roşu care-o juca pe Regina Zânelor sau aşa ceva şi deodată el era tot el, dar... totul parcă... dispăruse totul în jurul meu, nu mai erau decât actorii... şi era un deal... vreau să spun, trebuie să fi fost cu adevărat buni, fiindcă eu chiar am crezut... Am impresia că la un moment dat, mi-amintesc că a cerut cineva să aplaudăm... şi toţi arătau foarte straniu şi se auzea cântecul ăla şi era minunat şi... şi...

– Uuk.

– Şi pe urmă m-a pocnit Bibliotecarul, zise Ponder, simplu.

– De ce?

– Mai bine să spună el, cu cuvintele lui, sugeră Ponder.

– Uuk uuk iik. Uuk! Uuk!

– Tuşeşte, Julia! Pe după cotitură! zise Trezorierul.

– N-am înţeles ce-a spus Bibliotecarul, recunoscu Magrat.

– Ăă. Am asistat cu toţii la o străpungere interdimensională, explică Ponder. Provocată de credinţă. Piesa a fost ultima picătură care a deschis falia. Trebuie să fi existat o zonă foarte sensibilă de instabilitate, foarte aproape. E greu de descris, dar dacă aveţi un cearşaf de cauciuc şi nişte greutăţi de plumb pot să vă arăt...

– Încerci să-mi spui că acele... *creaturi* există fiindcă oamenii cred în ele?

– O, nu! Îmi închipui că există oricum. Dar au intrat *aici* fiindcă oamenii cred în ei *aici*.

– Uuk.

– El ne-a luat și-a fugit cu noi. Au tras în el cu arcul.

– Iik.

– Dar asta doar i-a dat mâncărimi.

– Uuk.

– În mod normal e blând ca un mielușel. Serios.

– Uuk.

– Dar nu suportă elfii. Cică nu miros cum trebuie.

Bibliotecarului i se umflară nările.

Magrat nu știa mare lucru despre junglă, dar se gândea la maimuțele din copaci, adulmecând putoarea tigrului. Maimuțele nu-i admiră niciodată unduirea blănii și strălucirea ochilor, căci sunt mult prea conștiente de ascuțișul colților.

– Da, zise ea, nu mă mir de asta. Piticii și trolii îi urăsc și ei. Dar nu cred că-i urăsc atât de mult ca mine.

– Nu puteți să vă luptați cu toți, o avertiză Ponder. Roiesc ca albinele, acolo sus. Și sunt și unii care zboară, să știți. Bibliotecarul spune că au pus oamenii să aducă bușteni căzuți și alte lucruri și să dărâme, știți, pietrele alea la pământ. Erau niște pietre, sus pe deal. Le-a cășunat pe ele. Nu știu de ce.

– Ai văzut vrăjitoare la Spectacol? întrebă Magrat.

– Vrăjitoare, vrăjitoare... mormăi Ponder.

– Nu se putea să nu le vezi, zise Magrat. Trebuie să fi fost una slabă care se uita urât la toți și una mică și grasă, care spărgea nuci și râdea tot timpul. Și probabil că vorbeau între ele, foarte tare. Și purtau amândouă pălării înalte, țuguiate.

– Eu unul nu le-am observat, recunoscu Ponder.

– Atunci, înseamnă că n-au fost acolo, zise Magrat. O vrăjitoare știe, în primul rând, să se facă remarcată.

Era pe punctul să adauge că ei nu-i prea reușise niciodată, dar n-o făcu. În loc de asta, spuse:

– Am să urc acolo.

– Pentru asta v-ar trebui o armată, domnișoară. Vreau să spun, dacă n-ar fi fost Bibliotecarul sus în copaci, ați fi fost în mare bucluc, adineauri.

– Dar n-am o armată. Așa că, o să trebuiască să încerc și singură, nu?

De data asta, Magrat dădu pinteni și reuși să pornească în galop.

Ponder o privi cum pleacă.

– Cântecele astea populare ar trebui trase la răspundere, zău așa, zise el, către aerul nopții.

– Uuk.

– O s-o facă praf și pulbere.

– Uuk.

– Sal'tare, domnu' Ghiveci, două halbe de țipari, dacă ești amabil.

– Sigur, ar putea fi destinul ei sau ceva de genul ăsta.

– Uuk.

– Mână moartă și creveți.

Ponder Stibbons părea cam rușinat.

– Vrea cineva s-o urmăm?

– Uuk.

– Hopa, io-te-l cum trece cu ciomagul.

– Ăsta a fost un „da"?

– Uuk.

– Nu ce-ai zis tu, ce-a zis el.

– Fleașca-pleașca, vine jeleul.

– Cred că asta ar putea fi considerat „da", probabil, zise Ponder, cu regret.

– Uuk?

– Am un maiou nou și adorabil.

– Dar, uite, zise Ponder, cimitirele sunt pline de oameni care s-au repezit în luptă cu mult curaj, dar fără chibzuință.

– Uuk.

– Ce-a spus? întrebă Trezorierul, care era în trecere prin realitate, în drumul lui spre altundeva.

– Cred că a spus: „Mai devreme sau mai târziu, cimitirele sunt pline cu *toată lumea*“, zise Ponder. Of, fir-ar! Haideți!

– Da, cum să nu, zise Trezorierul, mâinile sus cu mănușa, domnu' Boțman!

– Of, taci din gură!

Magrat descălecă și dădu drumul calului.

Știa că ajunsese aproape de Dansatori. Cerul era plin de sclipiri colorate.

Tare-și dorea să poată pleca acasă!

Aici, aerul era mai rece, mult prea rece pentru o noapte de miez de vară. În timp ce ea înainta greoi, vântul începu să aducă fulgi de zăpadă, care se transformară în ploaie.

Ridcully se materializă înăuntrul castelului și-apoi îmbrățișă un stâlp și se ținu de el, până-și recăpătă răsuflarea. Transmigrația făcea întotdeauna să-i joace stele albastre în fața ochilor.

Nu-l observă nimeni. În castel era învălmășeală.

Nu toți fugiseră să se ascundă în case. În ultimele câteva mii de ani, țara Lancre fusese invadată de multe armate, și amintirea zidurilor groase și *sigure* ale castelului fusese practic gravată în memoria neamului. „Fugiți la castel.“ Și acum castelul adăpostea majoritatea populației micului regat.

Ridcully clipi. Aici era o mulțime care se foia pe loc, la care tot striga un tânăr scund, în zale prea largi și cu un braț în eșarfă, și care părea a fi singura persoană care avea cât de cât idee ce se petrece.

Când fu sigur că poate merge drept, Ridcully se îndreptă direct spre el.

– Ce se-ntâmplă aici, tinere... începu el, apoi se opri.

Shawn Ogg se întoarse să-l privească.

– Câtă viclenie la ea! zise Ridcully încăperii în general. „O, du-te înapoi și ia-o, atunci“, zice, și eu m-am lăsat păcălit! Chiar dac-aș mai *fi* în stare de înc-o rundă, nu am idee unde ne aflam!

– Domnule? zise Shawn.

Ridcully se scuturã.

– Ce se-ntâmplă? întrebă el.

– Nu știu! zise Shawn, care mai avea puțin și izbucnea în plâns. Cred că suntem atacați de elfi! Nimic din ce-mi spune lumea nu are logică! Într-un fel sau altul, au apărut aici în timpul Spectacolului! Sau așa ceva!

Ridcully privi în jur la oamenii năuciți și înspăimântați.

– Și domnișoara Magrat s-a dus să se lupte cu ei de una *singură!*

Ridcully păru șocat.

– Cine-i domnișoara Magrat?

– Ea o să fie regină! Mireasa! Știți? Magrat Usturoi?

Mintea lui Ridcully nu putea digera decât numai o informație odată.

– De ce s-a dus?

– Fiindcă l-au prins pe rege!

– Știai c-au luat-o și pe Esme Batevreme?

– Cum, pe Buna Batevreme?

– M-am întors ca s-o salvez, zise Ridcully, și apoi își dădu seama că spusele lui păreau fie ilogice, fie o lașitate.

Shawn era prea agitat ca să observe asta.

– Tot ce sper e că nu colecționează vrăjitoare, zise el. Fiindcă atunci ar avea nevoie și de mami ca să aibă setul complet!

– Păi, atunci nu mă au, rosti Țața Ogg din spatele lui.

– Mami? Cum ai intrat?

– Cu mătura. Să pui niște arcași pe acoperiș. Am aterizat acolo. La fel pot să facă și alții.

– Ce-o să ne *facem*, mami?

– Sunt bande de elfi peste tot, zise Ţaţa, şi deasupra Dansatorilor luceşte cerul...

– Trebuie să-i atacăm! strigă Casanunda. Să le dăm fier să guste!

– Viteaz om, piticul ăsta! zise Ridcully. Aşa e! Să-mi iau arbaleta!

– Sunt prea mulţi, spuse Ţaţa, sec.

– Buna şi domnişoara Magrat sunt acolo, mami, zise Shawn. Domnişoara Magrat a început să se poarte ciudat rău, şi-a pus armură şi-a plecat să se bată ea cu *toţi!*

– Dar dealurile mişună de elfi, protestă Ţaţa. E acolo porţie dublă de iad cu supliment de diavoli. Moarte sigură!

– Moartea e sigură oricum, interveni Ridcully. Asta-i chestia cu Moartea, certitudinea.

– N-am avea nicio şansă, zise Ţaţa.

– De fapt, o şansă am avea, fu de părere Ridcully. Nu prea înţeleg cum vine treaba asta cu continuinuinuum, dar, din câte spune tânărul Stibbons, înseamnă că toate cele trebuie musai să se întâmple undeva, vedeţi dumneavoastră, şi asta înseamnă că e *posibil* să se întâmple aici. Chiar dacă e o şansă de un milion la unu, doamnă.

– De acord, zise Ţaţa, dar ceea ce spui tu e că, pentru fiecare Domnu' Ridcully care supravieţuieşte trebuşoarei din astă-noapte, 999 999 vor fi ucişi?

– Da, dar nu-mi pasă de ticăloşii ăia, zise Ridcully. Să se descurce singuri. Aşa le trebuie, dacă nu m-au invitat la nunţile lor!

– Cum?

– Nimic.

Shawn ţopăia de pe un picior pe altul.

– Ar trebui să ne batem cu ei, mami!

– Uită-te la lumea asta! exclamă Ţaţa. Sunt morţi de oboseală, uzi şi zăpăciţi de cap! Asta nu-i o armată!

– Mami, mami, mami!

– Ce?

– Am să-i înflăcărez, mami! Asta tre' să faci înainte să intre soldaţii în luptă, mami! Am citit eu în cărţi! Poţi să iei o gloată de-alde ăştia şi, dacă ştii ce discurs să le ţii, îi înflăcărezi şi faci din ei o trupă de luptători cumpliţi, mami!

– Deja arată cumplit!

– Cumplit, adică feroce, mami!

Ţaţa Ogg privi la cei vreo sută de supuşi ai regatului Lancre. Era nevoie de ceva gândire ca să ţi-i poţi imagina în stare să se lupte cu careva, cât de prăpădit.

– Ai studiat chestiunea, Shawn? se interesă ea.

– Am colecţia pe cinci ani de la *Arcuri şi Muniţie*[1], mami, zise Shawn, cu reproş.

– Bine, încearcă atunci. Dacă tu crezi c-o să meargă.

Tremurând de emoţie, Shawn se urcă pe masă, îşi scoase sabia cu mâna teafără şi izbi cu ea în lemnul mesei până se făcu linişte.

Ţinu un discurs.

Atrase atenţia ascultătorilor că regele lor fusese capturat, iar viitoarea lor regină plecase să-l salveze. Le arătă care era datoria lor de supuşi loiali. Le arătă că alţi cetăţeni, care nu se află momentan aici, ci la casele lor, ascunşi sub pat, îşi vor dori, după glorioasa victorie, să fi fost aici, şi nu sub sus-menţionatul pat sub care se ascundeau acum, ştiţi, patul de care-a vorbit adineauri. De fapt, spuse că era *mai bine* că sunt mai puţini oameni aici, să dea piept cu duşmanul, fiindcă asta însemna că revenea un procent mai mare de glorie pe cap de supravieţuitor. Folosi cuvântul „glorie" de trei ori. Spuse că, în

---

[1] Parafrază la *Guns and Ammo,* celebră revistă despre armament şi tehnică militară (n.tr.)

viitor, oamenii își vor aminti de această zi, în câte-om fi azi, și-și vor arăta cu mândrie cicatricele, cel puțin, aceia care vor *supraviețui* își vor arăta cicatricele, și vor fi foarte mândri și probabil alții le vor da de băut. Sfătui lumea să imite mișcarea Vulpii Reciproce de Lancre și să-și învârtoșeze cerbicea, dar nu într-atât încât să nu se mai poată mișca, de fapt, ar fi probabil mai bine pentru început să și-o relaxeze și pe urmă s-o învârtoșeze, când o fi momentul. Sugeră că țara Lancre așteptă de la fiecare să-și facă datoria. Și ăă. Și hm. Vă rog?

Liniștea care urmă fu întreruptă de Țața Ogg, care rosti:

– Probabil că se gândesc la ce-ai spus, Shawn. Ce-ar fi să te duci cu domnu' Vrăjitor sus la el în cameră și să-l ajuți cu arbaleta aia?

Și-i arătă, autoritară, scările cu capul.

Shawn ezită, dar nu multă vreme. Văzuse sclipirea din ochii mamei.

După plecarea lui, Țața se urcă și ea, tot pe masa aia.

– Ei, zise ea, uite cum stă treaba. Dacă ieșiți din castel, s-ar putea să trebuiască să țineți piept elfilor. Dar dacă stați aici, atunci o să aveți *la sigur* de-a face cu mine. Acuma, elfii îs mai răi decât mine, nu zic nu. Dar eu sunt mai stăruitoare.

Țesător ridică o mână timidă.

– Vă rog, doamnă Ogg?

– Da, Țesător?

– Care e mișcarea Vulpii Reciproce, mai exact?

Țața se scărpină după ureche.

– Pe câte-mi amintesc, zise ea, labele din spate i se duc *așa*, dar alea din față merg *așa*.

– Nu, nu, sări Quarney, prăvăliașul. Așa face din *coadă*. Cu labele face *așa*.

– Asta nu-i reciprocitate, e doar oscilație, zise cineva. Ăla-i Ocelotul cu Coadă Inelată, de care pomenești tu.

Țața dădu din cap.

– Atunci, am stabilit, zise ea.

– Ia staţi, nu sunt sigur...

– *Da,* domnule Quarney?

– Ăă... mă rog...

– Bine, bine, zise Ţaţa, tocmai când Shawn se întoarse în cameră. Lumea tocmai spunea, Shawn, cum i-ai convins pe toţi cu discursul tău. Ce i-ai mai înflăcărat!

– Fir-aş!

– Sunt gata să te urmeze până-n fălcile iadului însuşi, mă gândesc, zise Ţaţa.

Cineva ridică mâna.

– Veniţi şi dumneavoastră, doamnă Ogg?

– O să mă ţin şi eu după voi, mai agale, zise Ţaţa.

– Oh. Bine. Poate *până la* fălcile iadului, atunci.

– Uluitor, îi spuse Casanunda Ţaţei, pe când mulţimea se îndrepta, cu părere de rău, spre arsenal.

– Nu trebuie decât să ştii cum să te porţi cu oamenii.

– Când un Ogg arată drumul, ei îl urmează?

– Nu chiar, zise Ţaţa, dar, dacă vor să le fie bine, o să se ducă acolo unde-i urmează un Ogg.

Magrat ieşi dintre copaci. În faţa ei se întindea păşunea.

Un vârtej de nori se rotea deasupra Dansatorilor sau, cel puţin, deasupra locului unde fuseseră Dansatorii. În lumina pâlpâitoare, se mai vedeau una sau două pietre, zăcând într-o rână sau rostogolite la vale, pe costişă.

Dealul însuşi strălucea. Ceva era greşit la peisaj. Avea curbe acolo unde n-ar fi trebuit să aibă. Distanţele erau altele. Lui Magrat îi amintea de-o gravură, care fusese pusă într-unul din catastifele ei vechi, ca semn de carte. Înfăţişa chipul unei babe, dar, dacă te uitai lung la ea, vedeai că e în acelaşi timp capul unei femei tinere; nasul devenea gât, sprânceana devenea colier. Imaginile basculau, înainte şi-napoi. Şi ea, ca toată

lumea, se chiorâse la poză până ameţise, încercând să le vadă pe amândouă în acelaşi timp.

Cam asta făcea şi peisajul. Ceea ce era un deal era *în acelaşi timp* o vastă panoramă înzăpezită. Lancre şi ţara elfilor încercau să ocupe acelaşi spaţiu.

Dar ţării invadatoare nu-i ieşeau toate după voie. Lancre i se împotrivea.

Chiar pe muchia peisajelor încleştate, se afla un cerc de corturi, ca o tabără militară pe un ţărm invadat. Erau ţipător colorate. Tot ce avea legătură cu elfii era frumos, până când imaginea se preschimba şi-i vedeai din cealaltă parte.

Ceva se întâmpla. Mai mulţi elfi încălecaseră, iar alţi cai erau aduşi, de hăţuri, printre corturi.

Se părea că ridicau tabăra.

Regina şedea pe-un tron improvizat, la ea în cort. Avea cotul sprijinit pe braţul tronului şi degetele i se încovoiau, gânditoare, în jurul gurii.

Mai erau şi alţi elfi, aşezaţi în semicerc, doar că „aşezat" nu e tocmai cuvântul potrivit. Erau tolăniţi; un elf era în stare să se instaleze comod şi pe-o sârmă. Aici se vedea mai multă dantelă şi mai puţine pene, deşi nu prea-ţi puteai da seama dacă asta însemna că eram aristocraţi – elfii purtau, pare-se, orice aveau ei chef să poarte, având mereu siguranţa că vor arăta absolut uluitor[1].

Fiecare dintre aceştia o privea pe Regină şi-i oglindea fidel dispoziţia. Când ea zâmbea, zâmbeau şi ei. Când spunea ceva ce i se părea amuzant, râdeau.

---

[1] Călugării Cool, a căror micuţă şi exclusivă mănăstire se ascunde într-o vale cu adevărat foarte răcoroasă şi relaxată de la poalele munţilor Vârfu' Berbecului, aveau un test de absolvire pentru novici. Îi duceau într-o cameră plină cu toate felurile posibile de haine şi-i întrebau: Yo*, fiule, care dintre acestea e cel mai elegant veşmânt? Iar răspunsul corect este: Hei, ăla pe care-l prefer eu.

* Cool, dar nu neapărat de actualitate.

Pentru moment, obiectul atenției ei era Buna Batevreme.

– Ce se întâmplă, babo? întrebă ea.

– Nu-i ușor, așa-i? zise Buna. Ai crezut că o să *fie* ușor, nu-i așa?

– Ai făcut vreo vrajă, nu? Ceva ni se împotrivește.

– Nicio vrajă, răspunse Buna. Absolut niciuna. Dar ai fost plecată prea multă vreme, asta-i tot. Lucrurile se schimbă. Acum, pământul aparține oamenilor.

– Asta nu se poate, zise Regina. Oamenii jefuiesc. Ară cu fier. Devastează pământul.

– Unii așa fac, nu te contrazic. Dar alții înapoiază mai mult decât au luat. Dau înapoi iubire. Au pământul în oase. Ei spun țării ce e ea. Pentru asta sunt oamenii. Fără oameni, Lancre ar fi doar niște țărână cu bucăți de verdeață deasupra. Care nici n-ar ști că sunt copaci. Aici suntem cu toții împreună, cucoană – noi și pământul. Acum nu mai e doar pământ, e o țară. E ca un cal care-a fost învățat cu șaua și potcovit, ca un câine care-a fost îmblânzit. De fiecare dată când oamenii trag o brazdă cu plugul sau sădesc o sămânță, mai îndepărtează nițel pământul de tine, zise Buna. Lucrurile se schimbă.

Verence ședea lângă Regină. Pupilele lui erau cât vârful de ac; avea un zâmbet ușor, permanent, care-l făcea să semene teribil cu Trezorierul.

– Ah! Dar când vom fi *căsătoriți*, zise Regina, atunci țara va trebui să mă accepte. Conform legilor voastre. Cunosc treburile astea. Să fii rege înseamnă mai mult decât să porți o coroană. Regele și țara sunt una. Iar eu voi fi Regină.

Îi zâmbi Bunei. Aceasta avea un elf de fiecare parte și, Buna știa bine, cel puțin unul în spate. Elfii nu obișnuiau să cadă pe gânduri; dacă s-ar fi mișcat fără voia lor, ea ar fi murit.

– Ce vei fi *tu* încă n-am hotărât, zise Regina.

Ridică o mână încântător de subțire și-și îndoi arătătorul și degetul mare, formând un inel pe care și-l puse la ochi.

– Și acum sosește cineva, zise ea. Cu o armură care nu-i vine, cu o sabie pe care nu știe s-o folosească și cu o secure pe care abia dacă poate s-o ridice, fiindcă asta-i atât de *romantic*, nu-i așa? Cum o cheamă?

– Magrat Usturoi, zise Buna.

– E o prea puternică farmazoană, da?

– Se pricepe la plante.

Regina râse.

– Aș putea s-o ucid de aici.

– Da, zise Buna, dar asta n-ar avea niciun haz, nu-i așa? Umilirea, ăsta-i clenciul.

Regina încuviință.

– Știi, tu gândești exact ca un elf.

– În curând vin zorii, gândesc eu, zise Buna. O zi frumoasă. Lumină bună.

– Nu destul de curând.

Regina se ridică. Îl privi preț de o clipă pe Regele Verence și se schimbă. Rochia îi deveni din roșie, argintie, strălucind în lumina torțelor ca solzii sclipitori ai peștilor. Părul i se despleti și se rearanjă, devenind blond ca grâul. Iar pe față i se perindară unde subtile de schimbare înainte ca ea să spună:

– Ce părere ai?

Arăta ca Magrat. Sau, cel puțin, arăta așa cum Magrat și-ar fi dorit să arate și, poate, așa cum Verence o văzuse întotdeauna.

Buna încuviință, ca de la expert la expert. Putea recunoaște o răutate superlativă, când o avea în fața ochilor.

– Și ai s-o înfrunți așa, zise ea.

– Categoric. Până la urmă. La sfârșit. Dar să nu-ți pară rău pentru ea. Ea doar o să moară. Vrei să-ți arăt ce ai fi putut *tu* să devii?

– Nu.

– Mi-ar fi foarte ușor. Mai sunt și alte timpuri. Aș putea să ți-o arăt pe *bunica* Batevreme.

– Nu.

– Trebuie să fie îngrozitor, să știi că nu ai prieteni. Că nimănui n-o să-i pese când ai să mori. Că n-ai atins niciodată inima cuiva.

– Da.

– Și sunt sigură că te gândești la asta... în serile acelea lungi când nu e nimeni să-ți țină de urât decât ticăitul ceasului și frigul din cameră, și deschizi caseta și privești...

Regina dădu vag dintr-o mână, pe când Buna se lupta să se elibereze.

– N-o ucideți! porunci ea. E *mult* mai amuzantă vie.

Magrat înfipse sabia în noroi și cântări în mâini securea.

Din ambele părți, o împresura pădurea. Elfii n-aveau pe unde să vină, decât pe-aici. Dar aceia erau cu sutele, pe câte se părea, și ea nu era decât o singură Magrat Usturoi.

Știa că există ce se cheamă șansa eroilor. Cântecele și baladele, și poveștile, și poemele erau *pline* de relatări despre cum o singură persoană, fără niciun ajutor, înfruntase și învinsese un număr uriaș de inamici.

Dar abia acum își dădea seama că acelea erau cântece și balade, și povești, și poeme pentru că aveau de-a face cu lucruri care erau, ca să nu mai despicăm firul în patru, neadevărate.

Acum, că avea timp să se gândească la asta, nu-și amintea de nici măcar un singur exemplu similar din *istorie*.

În pădurea din coasta ei, un elf ridică arcul și ochi cu grijă.

În spatele lui trosni o rămurică. El se întoarse.

Trezorierul rânji, radios.

– Hopa-țopa, moș izmană, îmi zemuie fasolea!

Elful întoarse arcul spre el.

O pereche de picioare prehensile coborâră din frunziș, îl înșfăcară de umeri și-l traseră în sus, cu viteză. Se auzi un trosnet când capul i se lovi de partea de dedesubt a unei crengi.

– Uuk.

– Înainte marș!

De cealaltă parte a potecii, alt elf ochi. Și atunci lumea lui i se scurse de sub picioare...

Așa arată mintea unui elf, pe dinăuntru:

Sunt aici cele cinci simțuri obișnuite, dar sunt cu toatele subordonate unui al șaselea simț. Pentru acesta nu există un cuvânt anume pe Lumea Disc, căci forța e atât de slabă, încât doar fierarii mai iscoditori o observă, și-i spun Iubirea de Fier. Poate ar fi descoperit-o navigatorii, dacă n-ar fi fost câmpul magic al Discului, care e mult mai stabil și de încredere. Dar albinele o simt, fiindcă albinele simt totul. Porumbeii o folosesc ca să se orienteze. Și, peste tot în multivers, elfii o folosesc ca să știe exact unde se află.

Tare greu trebuie să le fie oamenilor, care-s forțați să umble mereu prin atâta geografie incomodă. Oamenii sunt mereu ușor rătăciți. E una dintre caracteristicile lor de bază. Așa se explică multe lucruri, în ceea ce-i privește.

Elfii nu se rătăcesc niciodată. E una dintre caracteristicile lor de bază. Explică multe lucruri în ceea ce-i privește.

Elfii au poziție absolută. Curgerea forței argintii le desenează, palid, peisajul. Și ființele generează câte un strop, devenind astfel vizibile în curentul ei. Forța le scapără în mușchi, le susură în minți. Pentru aceia care știu cum, până și gândurile pot fi citite, după minusculele schimbări locale din curenți.

Pentru un elf, lumea e un lucru pe care întinzi mâna și-l iei. Dar apare metalul cel îngrozitor, care înghite forța și strâmbă universul de curgeri, ca o greutate de plumb pe-un cearșaf de cauciuc, și-i orbește, și-i surzește, și-i lasă fără direcție și mai singuri decât pot fi vreodată cei mai mulți oameni...

Elful se prăbuși cu fața-n jos.

Ponder Stibbons coborî sabia.

Alţii nu şi-ar fi bătut capul. Dar soarta cea crudă a lui Ponder îi cerea să caute înţelesuri într-o lume nepăsătoare.

– Dar abia l-am atins, zise el, nu către ceilalţi, ci către sine.

– „Şi-am sărutat-o în boscheţi, unde privighetoarea"... cântaţi, ticăloşilor! Doi, trei!

Nu ştiau unde sunt. Nu ştiau de unde vin. Nu erau prea siguri cine sunt. Dar Călușarii din Lancre ajunseseră într-un fel de stare în care, acum, era mai uşor să continue decât să se oprească. Cântecele atrăgeau elfii, dar îi şi fascinau...

Dansatorii se roteau şi săltau, se-nvârteau şi ţopăiau înaintând pe poteci. Trecură prin cătune izolate, în care elfii îi părăseau pe nefericiţii pe care-i torturau pentru moment ca să se apropie, la lumina caselor în flăcări...

– Şi-nc-o dată TROSC şi-aşa, hai diri-diri diri-diri da, hei!

Şase toiege îşi făcură datoria, fix pe ritmul muzicii.

– Unde mergem, Jason?

– Cred c-am luat-o pe Râpa Lunecoasă şi suntem pe drumul ocolit către oraş, zise Jason, depăşindu-l pe Brutaru, într-un picior. Dă-i drumul înainte, Căruţaş!

– A intrat ploaia în clape, Jason!

– Nu contează! Nu-şi dau ei seama! Pentru muzică populară, merge!

– Cred că mi-am frânt toiagul adineauri, Jason!

– Tu dă-i înainte, Tinichigiu! Acum, băieţi... ce ziceţi de *La Cules de Mazăre?* Dacă tot suntem aici, măcar să facem o repetiţie...

– Sunt oameni în faţă, zise Croitoru, în timp ce îi depăşea, ţopăind. Se văd torţe şi de-astea.

– Oameni, doi, trei sau alţi elfi?

– Nu ştiu!

Jason se roti şi dansă îndărăt.

– Tu eşti, Jason?

Jason râse, răguşit, auzind vocea care stârnea ecouri pe sub copacii muraţi.

– E mami! Şi Shawn. Şi – şi lume multă! Am reuşit, băieţi!

– Jason, zise Căruţaş.

– Da?

– Nu-s sigur că mă pot opri!

Regina îşi studie chipul într-o oglindă agăţată de unul dintre stâlpii cortului.

– De ce? întrebă Buna. *Tu* ce vezi acolo?

– Orice doresc eu să văd, zise Regina. Ştii asta. Şi acum... să încălecăm şi să mergem la palat. Legaţi-i mâinile! Dar lăsaţi-i picioarele libere.

Se pornise din nou ploaia măruntă, dar în zona pietrelor, se transforma în lapoviţă. Apa picura din părul lui Magrat, descâlcindu-l temporar.

Dintre copaci, de unde vara se lupta cu iarna, se ridicau ceţuri.

Magrat urmări curtea elfească încălecând. Desluşea silueta lui Verence, mişcându-se ca o marionetă. Şi pe Buna Bate-vreme, legată, cu o frânghie lungă, dinapoia calului Reginei.

Caii împroşcau noroi din copite. La hamuri aveau zurgălăi de argint, ciorchini întregi.

Elfii din castel, noaptea cu strigoii şi umbrele ei, toate acestea nu erau decât un ghem întărit în memoria ei. Dar clinchetul zurgălăilor era ca o pilă de unghii trecută peste dinţi.

Regina opri procesiunea la câţiva metri de ea.

– Ah, fata cea viteză, zise ea. Ai venit să-ţi salvezi logodnicul, tu singură? Ce frumos! S-o omoare cineva!

Un elf dădu pinteni calului şi înaintă, ridicând spada. Magrat strânse securea în mâini.

Undeva în spatele ei, o coardă de arbaletă lovi lemnul. Elful se smuci în loc. La fel şi cel din spatele lui. Săgeata îşi continuă drumul, traiectoria ei curbându-se nițel când trecu pe deasupra unuia dintre Dansatorii căzuți.

Apoi, armata dezordonată a lui Shawn năvăli din pădure, în afară de Ridcully, care încerca, febril, să-şi reîncarce arbaleta.

Regina nu păru surprinsă.

– Şi-s doar vreo sută, zise ea. Ce crezi, Esme Batevreme? O ultimă, eroică bătălie? E aşa frumos, nu? Ador felul cum gândesc oamenii! Gândesc ca în cântece.

– Să te dai jos de pe calul ăla! strigă Magrat.

Regina îi zâmbi.

Shawn simți efectul. Ridcully îl simți şi el. Ponder la fel. Un val de glamour trecu peste ei.

Elfii se temeau de fier, dar n-aveau nevoie să se apropie de el.

Nu te puteai lupta cu elfii, fiindcă erai atât de lipsit de valoare, pe lângă ei! Era *corect* să fii fără valoare. Şi ei erau atât de frumoşi! Iar tu nu erai. Tu erai cel care, la figurat vorbind, erai întotdeauna ultimul selectat în echipă, până şi copilul ăla gras, cu o nară permanent blocată, ți-o ia înainte; tu erai mereu cel căruia nu i se spuneau regulile jocului decât după ce pierdeai, iar atunci nu ți se spuneau nici *noile* reguli; erai cel care ştia, întotdeauna, că toate lucrurile interesante li se întâmplă celorlalți. Toate aceste simțăminte fierbinți şi autodistructive se combinau şi se amestecau. Nu te puteai lupta cu un elf. Cineva atât de inutil ca tine, atât de greoi ca tine, atât de *uman* ca tine, n-ar fi putut niciodată învinge; nu aşa era construit universul...

Vânătorii povestesc că, rareori, câte-un animal iese din tufişuri şi stă acolo, aşteptând lovitura...

Magrat reuși să-și ridice, pe jumătate, securea, apoi brațul i se lăsă la loc pe lângă trup. Plecă ochii în pământ. Atitudinea potrivită a omului în fața unui elf era cea a rușinii. Țipase atât de *grosolan* la ceva de o asemenea frumusețe, cum erau elfii...

Regina descălecă și se apropie de ea.

– N-o atinge, strigă Buna.

Regina dădu din cap.

– Poți să te împotrivești, zise ea. Dar, vezi tu, nu contează. Putem cuceri Lancre fără luptă. Nu poți face nimic. Privește armata cea mică și vitează cum stă ca o turmă de oi. Oamenii sunt atât de *entuziaști!*

Buna își privi ghetele.

– Nu poți conduce cât timp trăiesc eu, zise ea.

– Aici nu-i nicio șmecherie, replică Regina. Nicio proastă de babă, cu pungi de bomboane.

– Ai observat mișcarea aia, nu? zise Buna. Gytha a avut intenții bune, presupun. Babă zăpăcită. Te superi dacă stau jos?

– Sigur că-ți dau voie, zise Regina. Ești o femeie bătrână acum, în fond.

Făcu un semn din cap către elfi. Buna se lăsă, recunoscătoare, pe o stâncă, cu mâinile încă legate la spate.

– Asta-i chestia cu vrăjitoria, zise ea. Nu se poate spune că te ține tânără, dar în schimb ești bătrână mult mai multă vreme. Pe de altă parte, voi, bineînțeles, nu îmbătrâniți, adăuga ea.

– Într-adevăr, noi nu.

– Dar bănuiesc că ați putea fi *reduși*.

Zâmbetul Reginei nu dispăru, în schimb *îngheță*, așa cum se întâmplă cu zâmbetele ale căror stăpâni au îndoieli în legătură cu ceea ce tocmai se spusese și nu știu ce-ar trebui să răspundă.

– Te-ai amestecat într-o piesă, zise Buna. Cred că nu-ţi dai seama ce ai făcut. Piesele şi cărţile... pe astea nu tre' să le scapi din ochi, afurisitele! Că ţi se-ntorc împotrivă. Şi-o să am eu grijă să se-ntoarcă.

Dădu amical din cap către un elf acoperit cu desene indigo şi piei prost tăbăcite.

– Nu-i aşa, Zână Măzăriche[1]?

Regina se încruntă.

– Dar nu acesta-i e numele, zise ea.

Buna Batevreme zâmbi larg către Regină.

– O să mai vedem noi, zise ea. În ziua de azi sunt mult mai mulţi oameni şi mare parte din ei şed la oraş, şi ei n-au habar ce-s ăia elfii sau cum sunt. Şi au fier în capete. Ai venit prea târziu.

– Nu. Oamenii au întotdeauna nevoie de noi, zise Regina.

– Ba n-au nevoie. Câteodată, vă doresc. Asta-i altceva. Dar tot ce le puteţi da voi e aur care se evaporă în zori.

– Unii ar spune că aur pentru o noapte e de ajuns.

– Nu.

– E mai bun ca fierul, babă proastă ce eşti, copilă proastă care-a îmbătrânit, dar n-a făcut nimic, n-a fost nimic!

– Nu. E doar moale şi lucitor. Frumos la privit şi absolut de niciun folos, zise Buna, a cărei voce era tot mai liniştită şi egală. Dar aici e lumea reală, cucoană. Asta e ceea ce eu a trebuit să învăţ. Şi are înăuntru oameni adevăraţi. N-ai niciun drept asupra lor. Oamenii au destule greutăţi doar ca să fie oameni. N-au trebuinţă să le mai picaţi şi voi pe cap, făţâindu-vă pe-aici cu părul vostru lucitor şi ochi lucitori, şi aur lucitor, trecând lăturiş prin viaţă, mereu tineri, mereu cântând, niciodată *învăţând*.

– N-ai gândit întotdeauna aşa.

---

[1] Numele unui personaj din *Visul unei nopţi de vară*, de William Shakespeare. (n.tr.)

– Asta a fost demult. Și, milady, oi fi eu bătrână, oi fi eu babă, dar proastă nu-s. Nu ai tu fason de zeiță. N-am nimic împotriva zeilor și zeițelor, la locul potrivit. Dar să fie cei pe care noi singuri îi facem. Că atunci putem să-i demontăm pentru piese când nu ne mai trebuie, înțelegi? Iar elfii acolo departe, pe tărâmul zânelor, ei, poate că sunt ceva de care oamenii au nevoie, să fie mai puțin grele vremurile fierului. Dar nu îngădui elfi *aici*. Ne faceți să dorim ce nu putem avea și ceea ce ne dați n-are nicio valoare și ceea ce luați e totul și tot ce ne mai rămâne e costișa rece, și pustietate, și râsul elfilor. Buna trase adânc aer în piept. Așa că, valea!

– Obligă-ne, *babo!*

– M-am gândit că ai să spui asta.

– N-avem nevoie de întreaga lume. Regatul ăsta mic ne ajunge. Și-l vom lua, fie că ne vrea, fie că nu.

– Doar peste cadavrul meu!

– Da, dacă asta-i o condiție!

Regina o biciui cu mintea, ca o pisică.

Buna Batevreme se crispă și, pentru o clipă, se dădu îndărăt.

– Cucoană?

– Da? zise Regina.

– Nu avem reguli aici, așa-i?

– Reguli? Ce-s acelea reguli? se miră Regina.

– Așa credeam și eu, zise Buna. Gytha Ogg?

Țața reuși să-și întoarcă privirea.

– Da, Esme?

– Cutia mea. Știi tu. Cea din scrin. O să știi ce să faci.

Buna Batevreme zâmbi. Regina se clătină dintr-o parte într-alta, de parc-ar fi fost pălmuită.

– *Chiar* ai învățat, zise ea.

– O, da. Știi că n-am intrat niciodată la tine în cerc. Că vedeam unde duce asta. Așa că a trebuit să *învăț*. Toată viața. Pe calea mai grea. Și calea grea e grea, nu glumă, dar nu atât

de grea ca și calea ușoară. Am învățat. De la troli și de la pitici, și de la oameni. Până și de la pietre.

Regina vorbi abia auzit.

– Nu vei fi ucisă, șopti ea. Asta îți făgăduiesc. Vei fi lăsată în viață, ca să boscorodești și să-ți curgă balele și să mustești în propria mizerie și să rătăcești din ușă-n ușă, cerșind resturi. Și oamenii vor spune: „Uite baba nebună cum trece".

– Asta spun și acum, zise Buna Batevreme. Ei cred că nu-i aud.

– Dar înăuntru, continuă Regina, neluând-o în seamă, înăuntru o să păstrez doar o părticică din tine, care să privească afară, prin ochii tăi, și să știe ce-ai devenit. Și nu te va ajuta nimeni.

Acum se apropiase și ochii-i erau ca două vârfuri de ac, pline de ură.

– Nicio milă pentru baba nebună. Ai să vezi ce vei fi obligată să mănânci, ca să trăiești. Iar noi vom fi cu tine tot timpul, în mintea ta, doar ca să-ți aducem aminte. Ai fi putut să fii cea mai mare dintre toate, ai fi putut face atâtea lucruri. Și, înăuntru, ai s-o știi, și cât o ține întunecata noapte vei jindui după tăcerea elfilor.

Regina era nepregătită. Mâna Bunei Batevreme țâșni, printre bucăți de frânghie împrăștiate, și-o plesni peste față.

– Cu *asta* mă amenințI? strigă ea. Pe *mine?* Care *îmbătrânesc?*

Mâna femeii elfe se ridică, încet, spre semnul livid care-i apăruse pe obraz. Elfii înălțară arcurile, așteptând ordinul.

– Du-te înapoi, zise Buna. Te crezi nu'ș'ce soi de zeiță și nu știi nimic, cucoană, nimic. Ce nu moare nu poate trăi. Ce nu trăiește nu se poate schimba. Ce nu se schimbă nu poate învăța. Cea mai măruntă făptură, care moare-n iarbă, știe mai multe decât tine. Ai dreptate. Sunt mai bătrână. Tu ai trăit mai mult decât mine, dar eu sunt mai bătrână decât tine. Și mai bună. Și, cucoană, asta nu-i greu deloc.

Regina lovi sălbatic.

Ricoșeul șocului mental o trânti pe Țața Ogg în genunchi. Buna Batevreme clipi.

– Asta a fost zdravănă, hârâi ea. Dar eu sunt tot în picioare, și tot nu voi îngenunchea. Și tot mai am putere...

Un elf se prăbuși. De data asta, Regina se clătină.

– Oh, dar n-am timp pentru asta, zise ea și pocni din degete.

Trecură câteva clipe. Regina privi în jur, la elfii ei.

– Nu pot să tragă, rosti Buna. Și tu nici n-ai vrea asta, nu? Un sfârșit atât de simplu?

– Nu se poate să-i ții tu! Nu ai atâta forță!

– Vrei să cercetezi câtă forță am, cucoană? Aici, pe iarba din Lancre?

Făcu un pas înainte. Puterea trosnea în aer. Regina fu obligată să se dea îndărăt.

– Pe pământul meu? întrebă Buna.

O plesni din nou pe Regină, aproape cu blândețe.

– Ce-i asta? zise Buna Batevreme. Nu mi te poți împotrivi? Unde-i puterea *ta* acuma, cucoană? Adună-ți puterile, cucoană!

– *Hârcă* nebună ce ești!

Pe o rază de-o milă, toate făpturile tremurară. Cele mai mici muriră. Păsările se prăbușiră din cer. Elfi și oameni deopotrivă căzură la pământ, cu mâinile încleștate pe cap.

Și, în grădina Bunei Batevreme, albinele se înălțară din stupi.

Ieșeau ca o trâmbă de abur, ciocnindu-se una de alta în graba lor de a-și lua zborul. Vuietul profund, de navă militară, al trântorilor se împletea cu zumzăitul agitat al lucrătoarelor.

Dar, mai tare decât glasul trântorilor, se înălța țiuitul de soprană al mătcilor.

Roiurile se învârtejiră deasupra luminișului, îi dădură ocol o dată, apoi plecară. Li se alăturară altele, de prin buduroaiele din curți și din scorburile copacilor, înnegrind cerul.

După o vreme, în marele nor rotitor, începu să se distingă o ordine. În flancuri, zburau trântorii, uruind ca bombardierele. Lucrătoarele formau un con alcătuit din mii de trupuri minuscule. Iar în vârful acestuia, zburau o sută de regine.

În urma roiului tuturor roiurilor, care luase formă de săgeată, câmpurile rămâneau tăcute.

Florile stăteau singure, nesărutate. Nectarul curgea nebăut. Bobocii erau lăsați în seama lor, să se fertilizeze singuri.

Albinele se îndreptau spre Dansatori.

Buna Batevreme căzu în genunchi, ținându-se de cap.

– Nu...

– O, ba da, zise Regina.

Esme Batevreme ridică mâinile. Degetele îi erau chircite, de durere și de efort.

Magrat descoperi că-și poate mișca ochii. Restul trupului și-l simțea moale și inutil, în pofida zalelor și-a platoșei. Deci așa stătea treaba. Simțea năluca reginei Ynci cum râde, disprețuitoare, de la o mie de ani distanță. *Ea* nu s-ar fi dat bătută. Magrat nu era decât una dintre acele duzini de femeiuști țepene și fandosite, care nu făcuseră decât să-ncurce locul, în rochiile lor lungi, asigurând succesiunea regală...

Din cer se revărsară albine.

Buna Batevreme își întoarse fața către Magrat.

Magrat auzi vocea distinct, în minte:

– Vrei să fii regină?

Și era liberă.

Simți cum moleșeala îi piere din trup și, de asemenea, cum din coif îi curge concentrat de Ynci în cap.

Alte mii de albine se cerneau de sus, acoperind trupul prăbușit al bătrânei vrăjitoare.

Regina se întoarse și-i pieri zâmbetul când Magrat se îndreptă de spate, înaintă și, fără măcar să se gândească, ridică securea și dădu s-o secere.

Regina fu mai rapidă. Mâna ei țâșni și-o apucă pe Magrat de încheietură.

– O, da? făcu ea, rânjindu-i în față lui Magrat. Chiar așa? Chiar crezi?

Și-i suci mâna. Magrat scăpă securea.

– Și tu voiai să fii *vrăjitoare?*

Albinele erau o ceață cafenie, care învăluia elfii – prea mici să le lovești, imune la glamour, dar hotărâte să ucidă.

Magrat își simți osul trosnind.

– Cu vrăjitoarea cea bătrână am terminat, zise Regina, împingând-o pe Magrat în jos.

– Nu spun că nu era bună. Dar nu era *destul* de bună. Iar tu în mod sigur nu ești.

Încet și inexorabil, Magrat fu pusă la pământ.

– De ce nu încerci și *tu* o vrajă? zise Regina.

Magrat îi trase un șut. O nimeri pe Regină în genunchi și se auzi un trosnet. Când se retrase clătinându-se, Magrat se aruncă asupra ei și-o înșfăcă de mijloc, trântind-o la pământ.

Fu uluită de cât de ușoară era. Magrat era și ea destul de slabă, dar Regina părea să nu aibă greutate deloc.

– Cum, zise ea, săltându-se până când ajunse față-n față cu Regina, dar tu ești *mai nimic*. Totul e doar în minte, așa-i? Fără glamour, ești...

... O față aproape triunghiulară, o gură minusculă, nasul abia dacă există, dar niște ochi mai mari decât cei omenești și care, acum, erau fixați pe Magrat, cu acută teroare.

– Fier, șopti Regina.

Mâinile ei strângeau brațele lui Magrat. N-aveau deloc putere. Puterea unui elf consta în a-i convinge pe ceilalți că erau slabi.

Magrat o simțea cum încearcă, disperată, să-i pătrundă în minte, dar nu reușea. Coiful...

... Zăcea la câțiva metri, în noroi.

Avu răgaz doar cât să-și dorească să nu fi observat asta înainte ca Regina să atace din nou, explodând în nesiguranța ei ca o supernovă.

Era nimic. Era neînsemnată. Era atât de lipsită de valoare și importanță, încât până și ceva complet fără valoare și pe deplin lipsit de importanță ar considera că nu-i merită nici măcar disprețul. Ridicând mâna asupra Reginei, meritase cu prisosință chinurile veșnice. Nu avea control asupra propriului trup. Nici nu merita să aibă. Nu merita nimic.

Disprețul viscolea asupra ei, sfărâmând în bucăți trupul pământean al lui Magrat Usturoi.

Nu va fi niciodată bună de nimic. Nu va fi niciodată frumoasă sau inteligentă, sau puternică. Nu va fi niciodată nimic.

Încredere în sine? Încredere în ce?

Ochii Reginei erau tot ce putea vedea. Tot ce voia să facă era să se piardă în ei.

Și ablațiunea lui Magrat Usturoi înainta ca o tornadă, sfâșiindu-i straturile sufletului...

... Scoțând la lumină miezul.

Ea strânse pumnul și-o pocni pe Regină între ochi.

Urmă o clipă de perplexitate, apoi Regina țipă și Magrat o pocni din nou.

O singură regină într-un stup! Lovește! Ucide!

Se luptau, tăvălindu-se, nimerind în noroi. Magrat simți cum o înțeapă ceva în picior, dar nu-i dădu atenție. Nici zgomotele din jur nu le băgă în seamă, în schimb, când aterizară amândouă într-o băltoacă de turbă, găsi securea sub mâna ei. Elfa căuta s-o înșface, dar de data asta fără forță, și Magrat reuși să se ridice-n genunchi și să înalțe securea...

... Și *apoi* observă liniștea.

Tăcerea curgea peste elfii Reginei și peste armata improvizată a lui Shawn Ogg, eliberată de glamour.

Se vedea o siluetă, conturată de lumina lunii care apunea.

Briza zorilor îi purta mirosul spre ei.

Mirosea a cușcă de lei și-a frunziș putrezit.

– S-a întors *el*, zise Țața Ogg.

Aruncă o privire în lături și-l văzu pe Ridcully, care, cu ochii strălucindu-i, ridicase arbaleta.

– Las-o jos, zise ea.

– Fii atentă ce coarne poa' să aibă...

– *Las-o jos.*

– Dar...

– Săgeata ar trece prin el ca prin fum. Uite, poți vedea copacul ăla din spate, prin trupul lui. Nu e cu adevărat aici. Nu poate trece de poartă. Dar își poate trimite gândurile afară.

– Dar îi simt *mirosul*...

– Dac-ar fi cu adevărat aici, noi n-am mai fi în picioare.

Mulțimea elfilor se despărți, făcându-i loc Regelui să treacă. Picioarele lui dindărăt nu erau construite pentru mersul biped; genunchii se îndoiau invers și copitele erau prea mari.

Ignorând pe toată lumea, merse, împăunându-se, până la Regina căzută la pământ. Magrat se ridică-n picioare, cântărind, nesigură, securea în mâini.

Regina țâșni, sărind cu mâinile ridicate, gura i se deschise, modelând primele cuvinte ale vreunui blestem...

Regele îi întinse o mână și spuse ceva.

Doar Magrat auzi ce.

Era ceva despre întâlniri sub scânteierea lunii[1], povesti ea, mai târziu.

---

[1] Aluzie la replica lui Oberon: „Titanie trufașă, nu mă bucur/ Că te-ntâlnesc sub scânteierea lunii", din *Visul unei nopți de vară,* de William Shakespeare. (n.tr.)

Şi oamenii se treziră.

Soarele se înălţase binişor peste Margine. Lumea se ridica în picioare, copăcel, holbându-se unii la alţii.

Nu se vedea nici picior de elf.

Ţaţa Ogg fu prima care vorbi. De obicei, vrăjitoarele se împacă repede cu ceea ce *este*, în loc să insiste asupra a ceea ce *ar trebui să fie*.

Ea privi în sus, la dealuri.

– Primul lucru pe care-l facem, zise ea, *primul* lucru e să punem pietrele la loc.

– Al doilea lucru, o corectă Magrat.

Priviră amândouă la trupul inert al Bunei Batevreme. Câteva albine rătăcite zburau în cercuri triste, lângă capul ei, la firul ierbii.

Ţaţa Ogg îi făcu cu ochiul lui Magrat.

– Te-ai descurcat bine acolo, fato. Nu credeam că ai ce-ţi trebuie ca să reziști la un așa atac. Că și *eu* aproape că m-am scăpat pe mine.

– Am antrenament, zise Magrat, sumbru.

Ţaţa Ogg ridică din sprâncene, dar nu comentă. O înghionti pe Buna în coaste cu vârful ghetei.

– Trezește-te, Esme! Ai făcut treabă bună. Am câștigat.

– Esme?

Ridcully îngenunche, cam ţeapăn și ridică unul din braţele Bunei.

– Cred c-a secat-o de puteri, tot efortul ăla, turui Ţaţa. Cum a eliberat-o pe Magrat, și celelalte...

Ridcully ridică ochii.

– E moartă, zise el.

Își băgă ambele braţe sub trupul ei și se ridică în picioare, clătinându-se.

– O, n-ar face ea așa ceva, zise Țața, dar cu tonul cuiva a cărui gură merge pe pilot automat, fiindcă i s-a debranșat creierul.

– Nu respiră și n-are puls, zise vrăjitorul.

– Probabil, doar se odihnește.

– Da.

Sus, pe cerul azuriu, se roteau albinele.

Ponder și Bibliotecarul dădură o mână de ajutor la târâtul pietrelor înapoi la locul lor, folosindu-l, din când în când, pe Trezorier pe post de pârghie. Era iar în faza lui rigidă.

Pietrele astea erau, observă Ponder, tare neobișnuite – foarte dure și cu un aspect care sugera că odată, cu multă vreme în urmă, fuseseră topite și-apoi se închegaseră la loc.

Jason Ogg îl găsi cufundat în gânduri lângă una dintre ele. În mână ținea o sfoară cu un cui legat la capăt. Dar, în loc să atârne de sfoară, cuiul făcea aproape un unghi drept și părea că se opintește cu disperare să ajungă la piatră. Sfoara vibra. Ponder o privea ca hipnotizat.

Jason ezită. El nu prea întâlnise vrăjitori și nu era sigur cum trebuia să te porți cu ei.

Îl auzi pe vrăjitor spunând:

– Îl suge. Dar *de ce* îl suge?

Jason tăcu.

Îl auzi pe Ponder din nou:

– Poate că există fier și... și fier care iubește fierul? Sau fier bărbătesc și fier femeiesc? Sau fier plebeu și fier regal? Unele soiuri de fier mai conțin și altceva? Unele soiuri de fier sunt ca o greutate în lume și altele se rostogolesc la vale pe cearșaful de cauciuc?

Trezorierul și Bibliotecarul se apropiară de el și studiară și ei cuiul zburător.

– La naiba! zise Ponder şi dădu drumul cuiului. Acesta lovi piatra, făcând *zdrong*.

El se întoarse către ceilalţi, cu expresia chinuită a aceluia care are tot imensul mecanism zumzăitor al Universului de demontat şi o agrafă îndoită drept singură unealtă.

– *Salve*, domnu' Sclipici! zise Trezorierul, care se simţea aproape vesel de la aerul curat şi lipsa zbieretelor.

– Roci! De ce-mi bat eu capul cu lespezi de stâncă? Ce, au spus ele vreodată ceva cuiva? întrebă Ponder. Ştiţi, domnule, câteodată am impresia că există un mare ocean de adevăr, undeva, iar eu nu fac decât să şed pe plajă şi să mă joc cu... cu *pietre*[1].

Dădu pietrei un şut.

– Dar, într-o zi, vom găsi un mijloc ca să navigăm pe oceanul ăla, zise el şi suspină.

– Haide! Cred că e cazul să ne ducem la castel.

Bibliotecarul îi privi cum se alătură convoiului de oameni istoviţi care coborau dealul, clătinându-se pe picioare.

Apoi trase de cui de câteva ori şi-l privi cum zboară înapoi spre piatră.

– Uuk.

Privi în ochii lui Jason Ogg.

Spre marea surpriză a lui Jason, urangutanul îi făcu cu ochiul.

Câteodată, dacă te uiţi foarte atent la pietricele, descoperi ce e cu oceanul.

Ceasul ticăia.

În penumbra matinală şi rece a căsuţei Bunei Batevreme, Ţaţa Ogg deschise cutia.

Toată suflarea din Lancre ştia despre misterioasa casetă a Bunei Batevreme. Diverse şi variate zvonuri susţineau că se

---

[1] Aluzie la o butadă a lui Albert Einstein (n.tr.)

află acolo cărți de vrăji, un mic univers particular, leacuri pentru toate relele, titlurile de proprietate ale unor pământuri dispărute și mai multe tone de aur, ceea ce era o ispravă remarcabilă pentru un obiect care n-avea nici două șchioape. Buna nu-i spusese nici măcar Țaței ce ținea acolo, în afară de testament.

Țața fu nițel dezamăgită, dar deloc surprinsă să constate că nu conține nimic altceva decât două plicuri mari, un pachet de scrisori și un asortiment haotic de lucruri banale, la fund.

Țața scoase hârtiile afară. Primul plic îi era adresat și purta cuvintele: „Pientru Gytha Ogg, Citește Asta ACUMA".

Al doilea plic era puțin mai mic și pe el scria: „Testamentulu Esmereldei Batevreme, Muartă în Ajunul Sânzienelor".

Și mai era un pachet de scrisori, legate cu o sforicică. Erau foarte vechi; când Magrat le luă în mână, din margini li se desprinseră bucățele de hârtie îngălbenită și sfărâmicioasă.

– Toate scrisorile îți sunt adresate, constată ea.

– Nu-i ceva de mirare, zise Țața Ogg. Oricine poate primi scrisori.

– Și mai sunt toate astea la fund, adăugă Magrat. Par a fi pietre. Ridică una. Asta are o chestie de-aia răsucită, fosilă, prinsă înăuntru, zise ea. Iar asta... asta arată ca piatra aia roșie din care-s făcuți Dansatorii. Și are un ac de cusut lipit de ea. Ce ciudat!

– Mereu a fost atentă la chițibușuri și amănunte, Esme. Întotdeauna încerca să vadă până înăuntru, la adevărul lucrului.

Rămaseră amândouă tăcute un moment și tăcerea se desfășură dintre ele și umplu bucătăria, și fu blând îmbucătățită de ticăitul discret al ceasului.

– N-am crezut niciodată că vom ajunge să facem asta, zise Magrat, după o vreme. N-am crezut c-o să-i citim noi testamentul. Credeam c-o să reziste la infinit.

– Ei, asta e, zise Ţaţa. Tempo sfugii.

– Ţaţă?

– Da, dragă?

– Nu înţeleg. Era prietena ta, dar tu nu pari... cum să spun... supărată?

– Păi, am îngropat câţiva soţi şi un copilaş sau doi. Te obişnuieşti. Şi, oricum, dacă n-a ajuns într-un loc mai bun, atunci, după cum o ştiu eu, o să se-apuce să-l îmbunătăţească ea.

– Ţaţă?

– Da, dragă?

– *Tu* ştiai ceva despre scrisoare?

– Care scrisoare?

– Aia pentru Verence.

– Nu ştiu nimic despre nicio scrisoare pentru Verence.

– Probabil c-a primit-o cu *săptămâni întregi* înainte să ne întoarcem noi. Cred că nici n-ajunseserăm noi la Ankh-Morpork când i-a scris-o.

Pe câte putea Magrat să-şi dea seama, expresia de inocenţă de pe faţa Ţaţei era autentică.

– Of, la dracu'! exclamă Magrat. Uite, de scrisoarea *asta* vorbesc.

Şi-o pescui din platoşă.

– Vezi?

Ţaţa Ogg citi:

Drage Sire, Ve informez prin prezenta că Magrat Usturoiu se va întoarce în Lancre de sau in preajma Marţei Porcului Orbu. Ea ieste o Curcă Plouată dar ieste curată şi are Denti Senetoşi. Dacă doreşti so iei de soţie, atunci începe pregătirile neîntarziatu, fincă daca o ceri şi alte asiemenea ia osă te Ducă cu Vorba că nimene nu se pricepe ca Magrat săşi

pună singură beţen roate în vieaţă. Nu Ştie ce Vria. Tu ieşti Regie şi poţi să faci ce vrei. Trebe so pui în faţa unui Faptu Consumatu. PS. Am auzitu zvonuri că vrejitoarele vor plătii inpozite, niciun Regie na încercatu aşa ceva de multă vremie, ia egzamplu dela iei. Respectile mele, cu sanatate, deocamdată. O PRIETINĂ.

Ticăitul ceasului broda pe cuvertura liniştii.

Ţaţa Ogg se-ntoarse să-l privească.

– Ea a *aranjat* totul! zise Magrat. Ştii cum e Verence. Vreau să spun, nici nu s-a ostenit să nu dea de înţeles cine e, nu-i aşa? Şi când m-am întors, totul era *planificat*...

– Ce-ai fi făcut dacă nu era nimic planificat? zise Ţaţa.

Magrat păru, pentru o clipă, descumpănită.

– Păi, aş fi... Vreau să spun, dacă el ar fi... aş fi...

– Ai fi fost azi mireasă, da? zise Ţaţa, dar cu o voce îndepărtată, de parcă s-ar fi gândit la altceva.

– Păi, asta depinde de...

– Vrei să te măriţi, nu?

– Păi, da, bineînţeles, dar...

– Foarte frumos atunci, zise Ţaţa, cu o voce pe care Magrat o numea, în sinea ei, vocea ei de dădacă.

– Da, dar ea m-a dat la o parte şi m-a închis în castel, şi eu m-am înfuriat aşa de tare...

– Erai atât de furioasă, încât ai îndrăznit să te împotriveşti Reginei. Ba chiar ai ridicat mâna asupra ei, zise Ţaţa. Bravo ţie! Magrat cea veche n-ar fi făcut aşa ceva, este? Esme întotdeauna reuşea să vadă lucrurile aşa cum sunt ele cu adevărat. Acum dă o fugă pe uşa din dos şi uită-te la stiva de lemne, fii fată bună!

– Dar am urât-o îngrozitor şi acum ea e moartă!

– Da, dragă. Acum du-te şi spune-i Ţaţei cum e cu grămada de lemne.

Magrat deschise gura să spună: „Se întâmplă să fiu aproape regină“, dar n-o făcu. În schimb se duse, cu regală bunăvoinţă, să se uite la stiva de lemne.

– Sunt multe lemne, zise ea, intrând înapoi şi suflându-şi nasul. Arată de parcă tocmai le-a pregătit pentru iarnă.

– Şi a întors ceasul ieri, zise Ţaţa. Iar cutia de ceai e pe jumătate plină, am controlat.

– Şi?

– Nu era sigură, zise Ţaţa. Hmmm!

Deschise plicul adresat ei. Era mai mare şi mai subţire decât cel cu testament, şi conţinea o singură bucată de carton.

Ţaţa o citi, apoi o lăsă să cadă pe masă.

– Haide, zise ea. N-avem prea mult timp.

– Ce s-a întâmplat?

– Adu şi zaharniţa!

Ţaţa trânti uşa de perete şi dădu fuga la mătură.

– Haide!

Magrat ridică bucata de carton. Inscripţia îi era cunoscută. O mai văzuse de câteva ori înainte, când îi făcea câte o vizită neanunţată Bunei.

Scria: „NU-S MUARTĂ“.

– Stai! Cine pasă acolo?

– Ce cauţi să faci de gardă cu braţu-n eşarfă, Shawn?

– Chemarea datoriei, mami.

– Bine, atunci dă-ne drumul imediat!

– Eşti Prieten sau Duşman, mami?

– Shawn, uite-o pe aproape-Regina Magrat aici cu mine, da?

– Da, dar trebuie să...

– În clipa asta!

– Aaaăăă, mami!

Magrat se străduia să se țină după Țața, care fugea cu pași mărunți prin castel.

– Vrăjitorul a zis bine. Era moartă, să știi. Te înțeleg că speri, dar îmi dau și eu seama când cineva e mort.

– Ba nu-ți dai. Mi-aduc aminte, acum câțiva ani, când ai venit într-un suflet la mine acasă, plângând și când colo ea era doar la Împrumutat. De atunci s-a apucat să folosească biletul.

– Dar...

– Nu era sigură ce-o să se întâmple, zise Țața. Mie atât mi-ajunge.

– Țață...

– Nu poți să știi sigur până nu te uiți, insistă Țața Ogg, enunțându-și propria versiune a Principiului Incertitudinii.

Țața trase un șut ușilor Marii Săli, dându-le de perete.

– Ce-i cu toate astea?

Ridcully se ridică de pe scaun, cam rușinat.

– Păi, nu părea corect, s-o las așa singură...

– Vai de mine și de mine, zise Țața, privind solemnul tablou. Crini și lumânări. Pariez că i-ai șterpelit tu cu mâna ta, din grădină. Și te-ai apucat s-o fereci aici, în casă.

– Păi...

– Și nimănui nu i-a trecut prin cap să lase o amărâtă de fereastră deschisă! Ce, nu le *auzi?*

– Ce să aud?

Țața privi grăbită în jur și înșfăcă un sfeșnic de argint.

– Nu!

Magrat i-l smulse din mână.

- Ăsta se întâmplă să fie – zise ea, ridicând brațul – aproape cu-adevărat – ținti locul – castelul *meu*...

Sfeșnicul zbură, rostogolindu-se în aer și lovi un vitraliu mare drept în mijloc.

O rază nouă de soare se desfăşură până la masă, cu o mişcare vizibilă, în leneşul câmp magic al Discului. Şi pe ea, ca bilele pe-un tobogan, curseră albinele.

Roiul se instală pe capul vrăjitoarei, dând impresia unei foarte periculoase peruci.

– Ce-ai fă... începu Ridcully.

– Săptămâni *întregi* o să se dea mare pe chestia asta, explică Ţaţa. Nimeni n-a reuşit vreodată să facă asta cu albinele. Că ele au mintea peste tot, ştii? Nu doar într-o singură albină. În tot roiul.

– Despre ce...

Degetele Bunei Batevreme tresăriră.

Pleoapele ei fluturară.

Foarte încet, se ridică în capul oaselor. Îşi fixă, cu oarecare greutate, privirea pe Magrat şi Ţaţa Ogg, şi spuse:

– Vreau un sszznop de flori, un casszztron cu miere, şşzi pe cineva sszză-l înţep.

– Ţi-am adus zaharniţa, Esme, zise Ţaţa Ogg.

Buna se uită cu lacomie la zahăr, apoi la albinele care decolau de pe capul ei ca avioanele de pe-un portavion avariat.

– Toarnă un sszztrop de apă înăuntru atunci şi răsszztoarn-o pe masă pentru ele.

Apoi privi triumfătoare la asistenţa uluită, în vreme ce Ţaţa Ogg se grăbea să-i îndeplinească ordinele.

– Am făcut-o cu alzzbinele! *Nimeni* n-o poate face cu albinelezz, şi eu am *făcut-o!* Te trezzzeşti că-ţi zzzboară mintea în mai multe direcţzzii diferite! Trebuie să fii *bună* ca sz-o faci cu albinele!

Ţaţa Ogg amestecă niţel siropul improvizat şi-l răsturnă pe masă. Roiul coborî.

– Eşti vie? reuşi Ridcully să spună.

– Uite ce bună e o educaţie universzzitară la casa omului, zise Buna, masându-şi braţele, să le mai dezmorţească. Numai

cinci minute sszã te vadă stând în suzzz și vorbind, și deja zz-a lămurit că ești viu.

Țața Ogg îi aduse un pahar cu apă. Acesta pluti o clipă prin aer, apoi se sfărâmă de podea, fiindcă Buna încercase să-l apuce cu al cincilea picior.

– Scuzzze.

– Știam eu că nu erai sigură! zise Țața.

– Szzzigură? Ba szigur că eram sigură! N-am avut nici cea mai mică îndoială.

Magrat se gândi la testament.

– N-ai avut nicio clipă de îndoială?

Buna Batevreme avu bunul-simț să n-o privească în ochi. In schimb, își frecă mâinile, aferată.

– Ce s-a mai întâmplat cât am lipsit?

– Păi, zise Țața, Magrat i-a ținut piept...

– A, păi *știam* că așa o să facă. Și nunta ați făcut-o, da?

– Nunta?

Ceilalți din cameră schimbau priviri între ei.

– Păi, sigur că nu! zise Magrat. Trebuia să oficieze Fratele Perdor, de la Minunătorii de Ziua a Noua, dar l-a lăsat lat un elf, și oricum lumea e încă...

– Ia să n-aud eu pretexte de-astea, rosti Buna, categorică. Și, oricum, la nevoie, poate să oficieze și un vrăjitor de rang înalt, nu-i așa?

– Eu, eu, eu, *cred* că așa e, admise Ridcully, care se simțea cam depășit de evenimente.

– Corect. In fond, ce-i un vrăjitor, dacă nu un preot fără un zeu și cu palmele umede, zise Buna.

– Dar mai toți nuntașii au fugit!

– Găsim noi alții, zise Buna.

– Doamna Scorbic n-o să reușească niciodată să gătească ospățul de nuntă așa repede!

– O să trebuiască să-i *poruncești*, zise Buna.

– Domnişoarele de onoare sunt plecate!

– Ne descurcăm noi.

– N-am rochie!

– Dar asta de pe tine ce-i?

Magrat îşi privi zalele pătate, platoşa placată cu noroi şi cele câteva rămăşiţe jilave de mătase albă care atârnau deasupra, ca o capă zdrenţuită.

– Eu zic că-ţi şade bine, zise Buna. O să-ţi aranjeze Ţaţa părul.

Magrat ridică instinctiv mâna, îşi scoase coiful cu aripi şi-şi pipăi părul. Încâlceala de rămurele şi resturi de iarbă-neagră de acolo era de o complexitate în stare să rupă orice pieptene. Nici în condiţii normale nu-i stătea părul bine mai mult de cinci minute; acum arăta ca un cuibar de găină.

– Cred c-am să-l las aşa, zise ea.

Buna dădu, aprobator, din cap.

– Bună atitudine, admise ea. Nu contează ce ai, contează cum le-ai căpătat. Ei, păi atunci se cheamă că suntem gata.

Ţaţa se aplecă spre ea şi-i şopti ceva.

– Cum? A, da. Unde-i mirele?

– E cam ameţit. Nu prea-şi dă seama ce s-a întâmplat.

– Perfect normal, zise Ţaţa, după petrecerea burlacilor.

Au mai fost dificultăţi de învins:

– Avem nevoie de un cavaler de onoare.

– Uuk.

– Mă rog, dar măcar pune ceva pe tine.

Doamna Scorbic, bucătăreasa, îşi încrucişă braţele ei rozalii şi uriaşe.

– Nu se poate, ripostă ea pe un ton categoric.

– Mă gândeam că poate doar nişte salate şi pateuri şi câteva... zise Magrat, rugătoare.

Bărbia păroasă a bucătăresei se ridică-n vânt, cu hotărâre.

– Elfii ăia mi-au răscolit toată bucătăria, zise ea. O să-mi ia zile întregi să fac ordine. Și, oricum, toată lumea știe că legumele crude fac rău la om, și nu mă bag io la parascovenii-ile alea de plăcinte cu ouă.

Magrat îi ceru, din priviri, ajutor Țaței Ogg. Buna Batevreme plecase în grădină, să-și bage nasul în toate florile până scapă de ideea asta fixă.

– N-are asta a face cu mine, zise Țața. Asta nu-i bucătăria mea, dragă.

– Nu, e a *mea*. Sunt bucătăreasă aici de ani de zile, zise doamna Scorbic, și știu io cum se face lucrurile, și n-o să-mi poruncească mie o fetișcană taman în bucătăria mea.

Magrat se pleoști. Țața o bătu pe umăr.

– S-ar putea să ai acum nevoie de asta, zise ea și-i înmână lui Magrat coiful înaripat.

– Regele a fost foarte mulțumit de... începu doamna Scorbic.

Se auzi un declic. Bucătăreasa privi de-a lungul arbaletei și întâlni privirea fermă a lui Magrat.

– Dă-i drumul... zise Regina din Lancre, încetișor, fă-mi pateurile.

Verence ședea cu capul în mâini, îmbrăcat în cămașă de noapte. Nu-și mai amintea aproape nimic din noaptea ce trecuse, afară de-o senzație de frig. Și nimeni nu părea să vrea să-i povestească.

Ușa se deschise cu un scârțâit slab.

– Mă bucur să te văd deja pe picioare, zise Buna Batevreme. Am venit să te ajut să te-mbraci.

– M-am uitat prin garderob, zise Verence. Ăia... elfii, parcă erau?... au devastat totul. Nu mai am nimic care să se poată purta.

Buna îşi roti ochii prin cameră. Apoi se duse la un cufăr şi-l deschise. Ceva luci, galben cu roşu, şi scoase un clinchet vag de zurgălăi.

– M-am *gândit* eu că nu le-ai aruncat, zise ea. Şi nu te-ai îngrăşat de atunci, aşa că încă îţi vin bine. Pune bălţătura asta. O să-i faci o bucurie lui Magrat.

– O, nu, refuză Verence. Sunt foarte hotărât în privinţa asta. Acum sunt rege. Ar fi înjositor pentru Magrat să se mărite cu un Nebun. Trebuie să-mi ţin rangul, pentru binele regatului. În plus, unii oameni mai *au* şi mândrie.

Buna îl privi fix lung, încât el începu să se foiască, stânjenit.

– Păi, unii au, zise el.

Buna dădu din cap şi-apoi o porni către uşă.

– De ce pleci? întrebă Verence, neliniştit.

– Nu plec, rosti Buna, încet. Doar închid uşa.

Şi a mai fost şi incidentul cu coroana.

După o căutare grăbită prin dormitorul lui Verence, volumul *Ceremonii şi Protocoale ale Regatului Lancre* a fost, în fine, găsit. Procedura era cât se poate de clară. Noua regină era încoronată de către rege, în cursul ceremoniei. Tehnica nu prezenta dificultăţi pentru niciun rege care ştia care capăt al reginei era cel potrivit, şi chiar şi cel mai consanguinizat rege tot nimerea, din două încercări.

Dar lui Ponder Stibbons i se păruse că ritualul avusese o oarecare ezitare, în acest punct.

De fapt, i se păruse că, exact în clipa în care regele ar fi trebuit să aşeze coroana pe capul miresei, el îşi aruncase ochii spre celălalt capăt al sălii, unde se afla bătrâna vrăjitoare. Şi, odată cu el, aproape toată lumea o privise, inclusiv mireasa.

Bătrâna vrăjitoare încuviinţă, aproape imperceptibil, din cap.

Magrat fu încoronată.

Frunză-verde-hop-și-așa etc.

Mirele și mireasa stăteau umăr la umăr, strângând mâinile oaspeților care formaseră un lung șir, cam amețiți, așa cum e și normal în acest punct al ceremoniei.

– Sunt convins că veți fi foarte fericiți...

– Mulțumim.

– Uuk!

– Mulțumim.

– Pironește-o de tejghea, Lord Ferguson, și blestemați fie negustorii de brânză!

– Mulțumim.

– Pot să sărut mireasa?

Verence își dădu brusc seama că îi vorbise văzduhul gol. Coborî privirea.

– Mă scuzați, zise el, dumneavoastră sunteți...?

– Cartea mea de vizită, zise Casanunda.

Verence o citi. Ridică din sprâncene.

– Ah, zise el. Oh. Ăă. Măi, măi, măi. Al doilea, deci?

– Eu sunt mai zelos, admise Casanunda.

Verence aruncă o privire vinovată în jur, apoi se aplecă până când gura lui ajunse la același nivel cu urechea piticului:

– Aș putea schimba o vorbuliță cu dumneata, peste vreo două minute?

Călușarii din Lancre se revăzură, pentru prima dată, la recepție. Le venea cam peste mână să-și vorbească. Mai mulți dintre ei oscilau, distrați, în sus și-n jos, în timpul conversației.

– În regulă, zise Jason, își amintește cineva? De-ade-vărateleа?

– Mi-aduc aminte începutul, zise Croitoru, celălalt țesător. Începutul mi-l amintesc bine. Și dansul prin pădure. Dar Spectacolul...

– Erau elfi în piesă, zise Tinichigiu, brutarul.

– De-asta s-a dus totul dracului, interveni Stufaru, căruțașul. Și-au mai fost și multe țipete.

– A fost cineva cu coarne, zise Căruțaș, și cu un cogeamite...

– Totul a fost, spuse Jason, un fel de vis.

– Hei, uite colo, Căruțaș, zise Țesător, făcând cu ochiul către ceilalți, uite maimuța aia. Voiai s-o întrebi ceva, nu-i așa?

Căruțaș clipi.

– A, da, recunoscu el.

– Eu, în locul tău, n-aș irosi așa o ocazie de aur, zise Țesător, cu vesela răutate ce le-o arată deseori deștepții celor proști.

Bibliotecarul pălăvrăgea cu Ponder și cu Trezorierul. Căruțaș îl înghionti și el se întoarse.

– Ai fost la Curmătura, deci, așa e? i se adresă el, deschis și vesel, cum îi era felul.

Bibliotecarul îi adresă o privire plină de nedumerire politicoasă.

– Uuk?

Căruțaș păru nedumerit.

– Acolo ți-ai pus nuca, nu-i așa?

Bibliotecarul îi mai aruncă o privire cam ciudată, apoi scutură din cap.

– Uuk.

– Țesător! zbieră Căruțaș, maimuța zice că nu și-a pus nuca unde n-o ajunge soarele! Tu ai zis că și-a pus-o! Dar n-ai pus-o, nu-i așa? El a zis că da.

Se întoarse către Bibliotecar.

– Nu și-a pus-o, Țesător! Vezi, știam eu c-ai priceput pe dos. Ești *dus*. Nu-s maimuțe la Curmătura.

Dinspre cei doi se scurgea liniște, în toate direcțiile.

Ponder Stibbons își ținu răsuflarea.

– Ce petrecere încântătoare, spuse Trezorierul unui scaun, ce mi-ar plăcea să fiu aici.

Bibliotecarul luă o sticlă dolofană de pe masă. Îl bătu pe Căruțaș pe umăr. Apoi îi turnă un pahar mare, i-l dădu și-l mângâie pe creștet.

Ponder se relaxă și-și văzu mai departe de ceea ce făcea. Legase un cuțit de-un capăt de sfoară și-l privea, mohorât, cum se-nvârtește pe loc...

În drumul lui spre casă, în acea seară, Țesător fu luat pe sus de către un atacator misterios și aruncat în râul Lancre. Nimeni nu află vreodată de ce. Nu vă amestecați în treburile vrăjitorilor, în special dacă-s simieni. Nu sunt foarte subtili.

Și alții mergeau acasă, în acea seară.

– O să-i vină idei care nu-s de rangul ei, zise Buna Batevreme, pe când cele două vrăjitoare pășeau agale prin miresmele nopții.

– E *regină*. Ăsta-i un rang destul de înalt, zise Țața Ogg. Aproape la fel cu vrăjitoarele.

– Da... bine... nu se face să-ți dai aere, remarcă Buna Batevreme. Suntem *avantajate*, da, dar ne purtăm cu modestie și nu ne Băgăm în Față. Nimeni nu poate spune că n-am fost modestă și decentă toată viața mea.

– Totdeauna ai fost timidă ca un șoricel, așa am spus mereu, zise Țața Ogg. Când vine vorba de smerenie, n-o să găsiți pe nimeni mai smerit ca Esme Batevreme, le spun eu tuturor.

– Mi-am văzut întotdeauna de treabă și nu m-am amestecat cu alții...

– Nici nu simte omul că ești de față, de obicei, zise Țața Ogg.

– Vorbeam *eu*, Gytha!

– Scuze!

Merseră în liniște, o vreme. Era o seară caldă și uscată. În copaci cântau păsărelele.

Țața zise:

– E ciudat să te gândești la Magrat a noastră, măritată și-așa mai departe.

– Ce vrei să spui, și-așa mai departe?

– Păi, *știi* tu – *măritată*, șopti Țața. I-am dat câteva sfaturi. Să poarte mereu ceva, în pat. Să-i trezească interesul bărbatului.

– Tu purtai întotdeauna pălăria.

– Corect.

Țața flutură un cârnat pe băț. Niciodată nu scăpa vreo ocazie de a se aproviziona cu mâncare, dacă era gratis.

– Ospățul de nuntă a fost grozav, nu-i așa? Și Magrat arăta strălucitoare, zic eu.

– *Eu* zic că arăta roșie și agitată.

– *Asta*-i strălucirea, la o mireasă.

– Dar ai dreptate totuși, recunoscu Buna Batevreme, care mergea puțin mai în față. A fost o masă bună. N-am mai mâncat până acum Variantă Vegetariană.

– Când ne-am luat cu domnul Ogg, am avut trei duzini de stridii la ospățul *nostru* de nuntă. Da' n-au funcționat toate.

– Și mi-a plăcut cum ne-a dat tuturor câte-o bucățică de tort de nuntă, într-o punguță, zise Buna.

– Da. Știi, se spune că, dacă-ți pui o bucățică dintr-asta sub pernă, îl visezi pe viitorul tău so...

Pe Țața Ogg o luase gura pe dinainte.

– Nu-i nimic, zise Buna. Nu mă deranjează.

– Scuze, Esme!

– Toate cele se întâmplă undeva. Știu. *Știu*. Toate se întâmplă undeva. Așa că, până la urmă, nu mai contează.

– Foarte continuinuinuumă gândire ai, Esme!

– Tortul e bun, șopti Buna, dar... în clipa asta... nu știu de ce... dar ce mi-aș dori, Gytha, în momentu' ăsta, ar fi... o bomboană.

Ultimul cuvânt stărui în aerul serii, ca ecoul unei împușcături.

Țața se opri. Mâna îi zbură spre buzunar, unde sălășluia de obicei eterna ei pungă, cu acadele prăfuite. Privi fix ceafa lui Esme Batevreme, conciul ei strâns de păr cărunt, de sub borul pălăriei ascuțite.

– Bomboană? întrebă ea.

– Presupun că ai altă pungă, acum, zise Buna, fără s-o privească.

– Esme...

– Ai ceva de spus, Gytha? Despre pungi cu bomboane?

Buna Batevreme tot nu se întorsese.

Țața își privea ghetele.

– Nu, Esme, zise ea spășită.

– Știam c-ai să te duci la Omul Lung, să știi. Cum ai intrat?

– Am folosit una dintre potcoavele speciale.

Buna dădu din cap.

– Nu trebuia să-l bagi și pe el în treaba asta, Gytha!

– Da, Esme.

– E la fel de viclean ca și ea.

– Da, Esme.

– Îmi faci figura cu umilința preventivă.

– Da, Esme.

Mai merseră o bucată.

– Ce era dansu' ăla pe care l-au jucat Jason și băieții lui, când s-au îmbătat? întrebă Buna.

– Bățul și Găleata ca la Lancre, Esme.

– Și-i legal?

– În principiu, n-ar avea voie să-l joace dacă sunt femei de față, recunoscu Țața. Că altfel se cheamă că-i călușire sexuală.

– Şi mi s-a părut că Magrat a fost foarte surprinsă când ai recitat poezia aia, la recepţie.

– Ce poezie?

– Aia, la care ai făcut şi gesturile.

– A, poezia aia.

– L-am văzut pe Verence cum îşi lua notiţe pe-un şerveţel.

Ţaţa băgă din nou mâna prin tainiţele informe ale bulendrelor ei şi scoase o sticlă de şampanie, întreagă, despre care ai fi jurat că n-are cum să încapă acolo.

– Acuma, mie mi s-a părut că arăta fericită, să ştii, zise ea. Cum stătea acolo, îmbrăcată cu juma' de rochie ruptă şi murdară şi cu zale pe dedesubt. Hei, ştii ce mi-a spus?

– Ce?

– Ţii minte tabloul ăla vechi cu Regina Ynci? Ştii tu, aia cu corsetu' de fier? Cu toate ţepuşele şi cuţitele alea la şaretă? Ei, mi-a spus că e sigură că... că spiritul lui Ynci a ajutat-o. Cică şi-a pus armura ei şi-a putut face lucruri la care nici n-ar fi îndrăznit să se gândească.

– Parol, făcu Buna, abţinându-se de la alte comentarii.

– Ciudată lume, fu de acord Ţaţa.

Mai merseră o vreme în tăcere.

– Şi deci, nu i-ai spus că n-a existat nicio regină Ynci?

– Ce rost avea?

– Regele Lully ăl bătrân a inventat-o fiindcă îşi închipuia că avem nevoie de ceva romantic în istorie. Avea el goanga asta. A comandat până şi armura.

– Ştiu. A făcut-o bărbatul străbunică-mii, dintr-o albie de tablă şi vreo două cratiţe.

– Dar n-ai crezut că e cazul să-i spui şi ei?

– Nu.

Buna încuviinţă.

– Ştii, e ciudat, zise ea, chiar şi când Magrat e complet diferită, tot la fel e, de fapt.

Ţaţa Ogg scoase o lingură de lemn de undeva de prin şorţ. Apoi îşi ridică pălăria şi, cu mare grijă, coborî de-acolo un castron cu şarlotă, jeleu şi frişcă, pe care-l ascunsese[1].

– Hm. Chiar nu înţeleg de ce furi mâncare tot timpul, zise Buna. Verence ţi-ar da un cazan plin, dacă i-ai cere. Ştii că el unul nu pune gura pe frişcă.

– Aşa-i mai amuzant, recunoscu Ţaţa. La vârsta mea, merit şi eu ceva distracţie.

În desişuri se auzi un freamăt şi unicornul ţâşni în drum.

Era furios. Era turbat. Se afla într-o lume în care nu-şi găsea locul. Şi era mânat din urmă.

La o sută de yarzi de ele, scurmă pământul cu copita şi-apoi coborî cornul.

– Hopaa! exclamă Ţaţa, lăsându-şi dreapta răsplată să cadă pe jos. Haide. Uite un copac acolo, *haide!*

Buna Batevreme scutură din cap.

– Nu. De data asta nu fug. N-a putut să mă doboare înainte şi acum încearcă să se folosească de-un *animal*, carevasăzică?

– Tu nu vezi ce ditai cornul are??

– Văd foarte limpede, zise Buna, calmă.

Unicornul lăsă capul în pământ şi atacă. Ţaţa Ogg ajunse la cel mai apropiat copac cu ramuri joase şi sări în el.

– *Vino,* Esme!

– Nu. Înainte nu *gândeam* limpede, dar acum gândesc. Sunt unele lucruri de care n-am nevoie să fug.

Dihania albă gonea pe drumul dintre copaci, o jumătate de tonă de muşchi în spatele celor doisprezece inci de corn sclipitor. În urma lui se formau vălătuci de abur.

– *Esme!*

---

[1] Şi Ţaţa Ogg era o mare culegătoare de mărunţişuri* desconsiderate. * Joc de cuvinte în engleză: *trifle* înseamnă atât „fleac", „mărunţiş", cât şi un tip de budincă. (n.tr.)

Vremea cercurilor se termina. În plus, acum știa de ce-i fusese mintea atât de răvășită, și asta era bine. Acum nu mai auzea gândurile fantomatice ale tuturor celorlalte Esme Batevreme.

Poate unele trăiau în lumi conduse de elfi. Sau muriseră de mult. Sau trăiau ceea ce considerau ele a fi vieți fericite. Rareori i se întâmpla Bunei Batevreme să dorească ceva, fiindcă dorințele erau pentru blegi, dar simțea un mic regret, știind că nu le va putea întâlni niciodată.

Poate unele dintre ele erau pe punctul de a muri, aici, pe această potecă. Fiecare lucru pe care-l făceai însemna că un milion de copii ale tale făceau ceva diferit. Unele dintre ele vor muri. Le simțise morțile viitoare... morțile lui Esme Batevreme. Și nu le putea salva, căci nu astfel lucrează probabilitatea.

Pe un milion de dealuri, fata alergă, pe un milion de poduri, fata alese, pe un milion de poteci femeia rămase nemișcată...

Toate diferite, toate una singură.

Tot ce putea face pentru ele era să fie ea însăși, aici și acum, din toate puterile.

Întinse o mână.

Câțiva metri mai încolo, unicornul lovi un zid invizibil. Copitele i se vânturară prin aer, încercând să se oprească și parcurse restul distanței până la picioarele Bunei culcat pe spate.

– Gytha, zise Buna, pe când bestia încerca să se ridice, cu trupul contorsionat de durere, îți vei scoate ciorapii, îi vei lega să faci din ei un căpăstru și mi-i vei da încetișor.

– Esme...

– Ce-i?

– N-am ciorapi pe mine, Esme.

– Dar ce-ai făcut cu perechea aia frumoasă, roșu cu alb, pe care ți-am dat-o de Lăsata Porcului? I-am tricotat cu mâna mea. Și știi cât urăsc tricotatul.

– Păi, e o seară caldă. Mie-mi place, știi tu, să las aerul să circule.

– M-am chinuit ca naiba cu călcâiele.

– Scuze, Esme!

– Cel puțin, ai să fii bună să dai o fugă la mine acasă și să aduci tot ce e pe fundul scrinului.

– Da, Esme.

– Dar mai înainte, ai să treci pe la fi-tu Jason să-i spui să încingă bine forja.

Țața Ogg se holbă la unicornul care se zbătea. Părea blocat acolo, îngrozit de Buna, dar, în același timp, complet incapabil de fugă.

– Oh, Esme, doar n-ai de gând să-i ceri lui Jason să...

– N-am să-i *cer* nimic. Și nici ție nu-ți *cer*.

Buna Batevreme își scoase pălăria și-i făcu vânt în tufișuri. Apoi, fără ca ochii ei să părăsească vreo clipă animalul, ridică mâinile spre conciul ei cărunt ca fierul și scoase câteva spelci strategice.

Cocul se desfășură, ca un șarpe care se trezește și, după ce scutură ea capul de câteva ori, părul îi ajungea până la brâu.

Țața privi fascinată cum Buna ridică mâna din nou și smulse un singur fir de păr din rădăcină. Mâinile Bunei descriseră mișcări complicate în aer când ea făcu un laț din ceva aproape prea subțire ca să poată fi văzut. Fără să dea atenție smucelilor cornului, puse lațul de gâtul unicornului. Apoi trase.

Zbătându-se, smulgând cu copitele nepotcovite bulgări mari de glod din cărare, unicornul se luptă să se ridice.

– N-ai cum să-l ții cu ăla, zise Țața, furișându-se pe după un copac.

– Pot să-l țin și c-un fir de păianjen, Gytha Ogg. Cu un *fir de păianjen*. Acum du-te în treaba ta!

– Da, Esme.

Unicornul își dădu capul pe spate și zbieră.

Jumătate din oraş aştepta pe străzi când Buna aduse animalul, cu copitele patinându-i pe pavaj, în târgul Lancre, fiindcă atunci când îi spui ceva Ţaţei înseamnă c-ai spus tuturor.

Jivina juca la capătul hamului de-o subţirime imposibilă, zvârlind din copite spre cei imprudenţi în stadiu terminal, dar încercările sale de-a se elibera eşuau de fiecare dată.

Jason Ogg, încă îmbrăcat în cele mai bune haine ale sale, stătea în pragul fierăriei, cam agitat. Deasupra hornului, aerul supraîncălzit tremura.

– Domnu' Făurar, începu Buna Batevreme, am o trebuşoară pentru tine.

– Aă, zise Jason, ăla-i un unicorn, să ştii.

– Corect.

Unicornul zbieră din nou şi-şi rostogoli ochii roşii şi demenţi spre Jason.

– Nimeni n-a mai potcovit vreodată un unicorn, replică Jason.

– Gândeşte-te la asta, zise Buna Batevreme, ca la momentul tău de glorie.

Mulţimea se îngrămădi în jurul lor, încercând să vadă şi să audă, dar rămânând în afara razei de acţiune a copitelor.

Jason se scărpină-n bărbie cu barosul.

– Ştiu şi eu...

– Ascultă-mă, Jason Ogg, zise Buna, smucind de firul de păr, în vreme ce bestia derapa în jurul ei, în cerc, tu poţi potcovi orice fiinţă pe care ţi-o aduce cineva. Şi există un preţ pentru asta, nu-i aşa?

Jason îi aruncă o privire panicată Ţaţei Ogg. Ea avu bunul-simţ să arate stânjenită.

– Ea nu mi-a spus nimic, niciodată, îl asigură Buna, care, ca întotdeauna, părea în stare să citească expresia Ţaţei privind prin propria ceafă.

Se aplecă mai aproape de Jason și acum aproape că atârna de dihania cabrată.

– Prețul pentru a putea potcovi orice, orice ființă pe care ți-o aduce cineva... este că trebuie să potcovești orice îți aduce cineva. Prețul pentru a fi cel mai bun este întotdeauna... că ești obligat *să fii* cel mai bun. Și tu îl plătești, la fel ca mine.

Unicornul smulse câteva degete de lemn din cadrul ușii, cu copita.

– Dar fier... zise Jason. Și cuie...

– Da?

– Fierul o să-l omoare, explică Jason. Dacă țintuiesc fier de el, am să-l omor. Uciderea nu face parte din învoială. N-am ucis nimic, niciodată. Cu furnica aia am stat o noapte-ntreagă, n-a durut-o nici atâtica. N-am de gând să chinui o ființă care nu mi-a făcut niciun rău.

– Ai adus ce se afla în scrinul meu, Gytha?

– Da, Esme.

– Dă-le încoace, atunci. Și tu, Jason, tu doar încinge forja.

– Dar dacă țintuiesc fier de el...

– Am spus eu ceva despre fier?

Cornul lovi și făcu o piatră să sară din zid, la două șchioape de capul lui Jason. El se dădu bătut.

– Atunci o să trebuiască să vii și mata să-l faci să stea binișor, zise el. Niciodată n-am potcovit așa un armăsar, decât cu doi bărbați și-un ucenic care să-l țină bine.

– O să facă ce-i spui, promise Buna. Nu mi se poate împotrivi.

– Criminalul ăsta l-a ucis pe moș Scrope, zise Țața Ogg. Mie nu mi-ar părea rău să-l omor.

– Atunci, rușine să-ți fie, femeie! exclamă Buna. E un animal. Un animal nu poate fi criminal. Numai noi, rasele superioare, putem fi. Ăsta-i unul dintre lucrurile care ne deosebesc de animale. Dă-mi sacul ăla!

Trase înăuntru dihania care se împotrivea din răsputeri și doi săteni se grăbiră să închidă ușile duble în urma lor. O clipă mai târziu, o copită lovi și făcu o gaură în lemn.

Ridcully sosi în fugă, cu arbaleta-i uriașă atârnată de-un umăr.

– Mi-au spus că iar a apărut unicornul!

Încă o scândură se frânse.

– E înăuntru?

Țața încuviință.

– L-a târât aici tocmai din pădure, zise ea.

– Dar fiara aia e feroce!

Țața Ogg își scărpină nasul.

– Da, păi... dar ea răspunde cerințelor, nu-i așa? Când e vorba de îmblânzirea unicornilor. N-are nimic de-a face cu vrăjitoria.

– Ce vrei să spui?

– Credeam că sunt *unele* lucruri pe care *toată lumea* le știe despre unicorni, explică Țața, înțepată. Cine poate să-i prindă, la asta fac eu aluzii delicate. *Mereu* a alergat mai repede decât tine Esme a noastră. Putea întrece orice bărbat.

Ridcully stătea acolo, cu gura căscată.

– *Eu*, pe de altă parte, continuă Țața, eu mereu mă împiedicam de prima rădăcină de copac care-mi ieșea în cale. Câteodată, dura o veșnicie până găseam una.

– Vrei să spui că, după ce am plecat eu, ea niciodată...

– Acuma să nu intri la idei romanțioase. La vârsta noastră, oricum tot aia e, zise Țața. Ea nici nu s-ar mai fi gândit la asta, dacă nu apăreai tu.

O idee asociată i se ivi în minte.

– Nu l-ai văzut cumva pe Casanunda?

– Bună, bobocelul meu de trandafir! auzi o voce veselă și plină de speranță.

Țața nici măcar nu se întoarse.

– Ce te mai furișezi pe unde nu te vede omul! zise ea.

– Sunt faimos pentru asta, doamnă Ogg!

În fierărie se lăsase liniștea. Apoi, se putu deslușI bocănitul ciocanului lui Jason.

– Ce fac *ei* acolo înăuntru? întrebă Ridcully.

– Orice-or face, l-a făcut să nu mai zvârle din copite, zise Țața.

– Ce era în sac, doamnă Ogg? întrebă Casanunda.

– Ce mi-a spus ea s-aduc, răspunse Țața. Serviciul ei vechi de ceai, din argint. Moștenire de familie. Nu l-am văzut decât de două ori în viața mea, și una din dăți a fost acu', când l-am pus în sac. Nu cred că l-a folosit vreodată. Are o căniță de lapte în formă de vacă umoristică.

Lângă fierărie se mai adunase lume. Mulțimea umpluse toată piața orașului.

Ciocănitul se opri. Vocea lui Jason, părând a veni de foarte aproape, zise:

– O să ieșim acum.

– O să iasă acum! strigă Țața.

– Ce-a spus?

– A spus că o să iasă acum.

– *O să iasă acum!*

Mulțimea se retrase. Ușile se deschiseră.

Buna ieși, cu unicornul de căpăstru. Mergea liniștit, la pas, și mușchii i se rostogoleau pe sub blana albă ca broaștele-n ulei. Și copitele îi zuruiau pe pavaj. Luciul lor îi sări în ochi lui Ridcully.

Fiara înaintă politicos, în rând cu vrăjitoarea, până ce ea ajunse în centrul pieței. Apoi vrăjitoarea îl dezlegă și-i dădu o palmă blândă peste crupă.

El nechează încetișor, se întoarse și galopă de-a lungul străzii, spre pădure...

Țața Ogg apăru, tăcută, în spatele Bunei Batevreme, care îl privea cum pleacă.

– Potcoave de argint? se miră ea. O să se toceaască numaidecât.

– Şi caiele de argint. Atât cât e nevoie, o să reziste, zise Buna, adresându-se lumii în general. Şi *ea* n-o să-l capete niciodată înapoi, poa' să-l strige şi-o mie de ani.

– Să potcoveşti unicornul, zise Ţaţa, scuturând din cap. Numai ţie-ţi putea da prin cap să potcoveşti unicornul, Esme!

– Toată viaţa mea, asta am făcut, zise Buna.

Acum, unicornul era doar un grăunte alb, pe păşunea din deal. Cum îl priveau ele, dispăru în umbrele serii.

Ţaţa Ogg suspină şi rupse ce vrajă o fi fost acolo.

– Asta a fost, deci.

– Da.

– Te duci la balul de la castel?

– Tu te duci?

– Păi... pe mine m-a rugat domnu' Casanunda să-l duc să vadă Omul Lung. Adică, ştii tu, aşa cum trebuie. Probabil că-l interesează, că e pitic, mă gândesc. Le plac excavaţiile.

– Nu ne mai săturăm de ele, zise Casanunda.

Buna dădu ochii peste cap.

– Fă-te că ai vârsta pe care-o ai, Gytha!

– Să mă fac? N-am nevoie să mă fac, îmi iese automat, zise Ţaţa Ogg. Să mă fac că am jumătate din cât am... ei, *aici* e greutatea. Şi, oricum, nu mi-ai răspuns la întrebare.

Spre surprinderea Ţaţei şi a lui Ridcully, şi poate chiar şi a Bunei Batevreme înseşi, ea îşi strecură braţul pe sub al lui Ridcully.

– Eu şi Domnul Ridcully o să facem o plimbare până jos la pod.

– O să facem? zise Ridcully.

– O, ce *drăguţ!*

– Gytha Ogg, dacă te mai uiţi aşa la mine, să vezi ce scatoalcă o să-ţi dau.

– Scuze, Esme, zise Ţaţa.

– Bun.

– Presupun că vreți să vorbiți despre timpurile trecute, se aventură Țața.

– Poate despre timpurile trecute. Poate despre alte timpuri.

Unicornul ajunse în pădure și galopă mai departe.

Apele râului Lancre tălăzuiau dedesubt. Nimeni nu traversează aceeași apă de două ori, nici chiar pe un pod.

Ridcully aruncă o pietricică. Făcea *pleosc*.

– Totul se aranjează, zise Buna Batevreme, pe undeva. Vrăjitorul ăla tânăr al tău știe asta, doar că pune cuvinte zăpăcite în jur. Ar fi chiar deștept, dacă ar fi atent la ce are în fața ochilor.

– Vrea să rămână aici o vreme, rosti Ridcully mohorât.

Mai aruncă o pietricică în adânc.

– Pare fascinat de pietrele alea. Ce să fac, nu pot să-i interzic. Regele e încântat de idee. Cică alți regi au avut întotdeauna Nebuni, așa că el o să încerce să țină un înțelept pe lângă el, poate iese mai bine.

Buna râse.

– Și fata aia, Diamanda, o să se pună pe picioare cât de curând.

– Ce vrei să spui?

– O, nimic! Asta-i chestia cu viitorul. Poți să te trezești că iese *orice*. Sau totul.

Ridică și ea o pietricică. Aceasta lovi apa în același timp cu una de-a lui Ridcully, scoțând un dublu *pleosc*.

– Crezi, oare, zise Ridcully, că... undeva... a ieșit totul bine?

– Da. Aici!

Buna se înmuie, când îl văzu cocoșându-se.

– Dar și acolo, zise ea.

– Cum?

– Vreau să spun că, undeva acolo, Mustrum Ridcully s-a însurat cu Esme Batevreme și au trăit – Buna strânse din

dinţi – fericiţi până la adânci bătrâneţe. Mai mult sau mai puţin. Cât pot oamenii să fie.

– De unde ştii?

– Am captat frânturi din amintirile ei. Părea destul de fericită. Şi eu nu-s uşor de mulţumit.

– Cum poţi să *faci* asta?

– Încerc să fiu bună în tot ceea ce fac.

– A spus ceva despre...

– Ea n-a spus nimic! Nu ştie că existăm! Nu pune întrebări! E destul să ştii că totul se întâmplă undeva, nu-i aşa?

Ridcully încercă să rânjească.

– Asta-i maximum ce-mi poţi spune?

– E maximum ce există. Sau aproape.

Unde se sfârşeşte oare[1]?

Într-o noapte de vară, cu perechi care se îndepărtează fiecare pe drumul lor, şi amurgul violiu, mătăsos, crescând printre copaci. Dinspre castel, mult după încheierea petrecerii, râsete stinse şi clinchet de mici zurgălăi de argint. Iar dinspre dealurile goale, doar tăcerea elfilor.

[1] Când Hwel, faurul de piese, şi restul trupei au sosit şi ei, a doua zi, i s-a povestit totul, şi el a scris o piesă. Dar a omis toate detaliile care nu-şi găseau loc pe o scenă sau erau prea scumpe, sau pe care nu le-a crezut. În orice caz, el a numit piesa *Îmblânzirea Popândăului**, fiindcă nimeni n-ar fi fost atras de o piesă cu titlul *Lucruri Care s-au Întâmplat Într-o Noapte de Vară*.
* În engleză, cuvântul „scorpie" din titlul piesei *Îmblânzirea Scorpiei* de William Shakespeare mai înseamnă şi chiţcan – mic mamifer carnivor, de mărimea unui şoarece. (n.tr.)

VRĂJITOARELE S-AU ÎNTORS — DAR DE DATA
ASTA NU SE MAI MULŢUMESC CU DINŢI...

Buna Batevreme şi minusculul ei sobor
se confruntă cu elfi adevăraţi. E noaptea
miezului de vară. Dar nu-i vreme de visat...
Include gama completă de pitici, vrăjitori,
troli, călușari şi un urangutan.
Plus hai-frunză-verde pe săturate
şi sânge peste tot.

Terry Pratchett a devenit el însuşi un gen literar.
THE BOOKSELLER

SENIORI ŞI DOAMNE ESTE
A PAISPREZECEA CARTE DIN SERIA LUMEA DISC —
CEA MAI AMUZANTĂ SERIE FANTASTICĂ
A TUTUROR TIMPURILOR.

Ilustraţia copertei: © Josh Kirby

ISBN 978-606-8251-09-7

9 786068 251097

www.rao.ro
www.raobooks.com

editura rao